

๗๐๖.๘๖
๖๖๖๖
๖๖

พัฒนาการของกระเบื้องของ

19 ก.ย. 2537

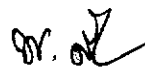
**ปริญญาโท
ของ
ประมวล บัวทอง**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา
มีนาคม 2537
ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชา เอก
พลศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

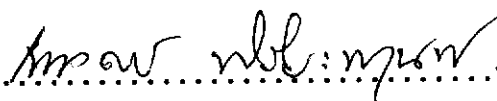
..........ประธาน
(อ.แผน เจียรไญ)

..........กรรมการ
(อ.ไพญญ์ ศรีชัยสวัสดิ์)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(อ.แผน เจียรไญ)

..........กรรมการ
(อ.ไพญญ์ ศรีชัยสวัสดิ์)

..........กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ. เทเวศร์ พิริยะพจน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา หุลสุวรรณ)

วันที่ 4 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์แผน เกียรตินัย อาจารย์ไพฑูรย์ ศรีชัยสวัสดิ์ ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้กรุณาเสียสละเวลา เป็นอย่างมากในการให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งให้กำลังใจจนสามารถทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ และรองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพจน์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และให้กำลังใจแก่ศิษย์ ด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกคนที่กรุณาให้กำลังใจ ช่วยสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือโดยตลอด เป็นอย่างดี

ประมวล บัวทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ 1
	คำนำ 1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า 4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า 4
	นิยามศัพท์เฉพาะ 5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6
	การศึกษายุคโบราณ.....6
	ความหมายของวัฒนธรรม 8
	ต้นกำเนิดของการต่อสู้ 11
	กระบี่กระบอง 13
	งานวิจัยในประเทศ 22
	งานวิจัยต่างประเทศ 28
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 31
	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย 31
	แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร 32
	ข้อมูลประเภทบุคคล 32
4	พัฒนาการของกระบี่กระบอง 33
	ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกระบี่กระบองของสมัยต่าง ๆ 33
	สมัยก่อนกรุงสุโขทัย..... 33

สมัยกรุงสุโขทัย	40
ด้านการทหารและการทำสงคราม	40
ด้านการศึกษาและพลศึกษา	43
สมัยกรุงศรีอยุธยา	47
ด้านการทหารและการทำสงคราม	47
ด้านการศึกษาและพลศึกษา	52
สมัยกรุงธนบุรี	64
ด้านการทหารและการทำสงคราม	64
ด้านการศึกษาและพลศึกษา	66
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	68
ด้านการทหารและการทำสงคราม	68
ด้านการศึกษาและพลศึกษา	74
พัฒนาการของสำนัก ขมรม ค่าย และคณะกระบี่กระบอง.....	88
พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอน	107
พัฒนาการของตำรา หนังสือ เอกสาร และงานวิจัย	116
แนวโน้มของกระบี่กระบองในอนาคต	121
 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	132
สรุป	132
อภิปรายผล	137
ข้อเสนอแนะ	142
 บรรณานุกรม.....	144
ภาคผนวก.....	154
ประวัติย่อของผู้วิจัย	179

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

วิชากระบี่กระบอง เป็นวิชาที่รู้ไว้เพื่อต่อสู้ และป้องกันตัว เพราะในสมัยโบราณ กระบี่กระบองเป็นวิชาของนักรบ หรือของทหารไทยโดยตรง เป็นวิชาที่ใช้ในการออกกำลังกาย อย่างทั่วตัว ทุกส่วนของร่างกายได้รับการฝึกอย่างทั่วถึง(พอง เกิดแก้ว. 2520 : 9-10) กระบี่กระบอง เป็นกีฬาที่สร้างความสนุกสนานให้ทั้งผู้เล่นและผู้ดู ผู้ที่เล่นให้มีปฏิภาณไหวพริบ ได้ว่องไว(แหลมทอง. 2523 : 37) กีฬากระบี่กระบองสามารถฝึกจิตใจได้อย่างดีเลิศ เพราะก่อให้เกิดความกล้าหาญทรหดอดทน ไม่หวาดเกรงหรือขลาดกลัวต่ออันตราย สามารถฝึกจิตใจให้เป็นนักต่อสู้ ด้านจริยธรรมนั้น ผู้เรียนจะได้รับคำแนะนำสั่งสอนให้รู้จักมารยาทของการต่อสู้อย่างมีน้ำใจนักกีฬา เป็นคนเยือกเย็น ใช้ปัญญาแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า รู้จักเคารพผู้ใหญ่ ให้เกียรติผู้อื่น ไม่หุนหันพลันแล่น เอาแต่อารมณ์ บ้าระห่ำ คิดแต่จะเอาชนะ แต่ผู้เดียว โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลอื่น ๆ ที่สำคัญยิ่งก็คือ การมีน้ำใจ มีความกตัญญูเคารพ รักเกียรติและรักษาดินแดนเมือง(สมบัติ จำปาเงิน. 2523 : 21) และยังถือได้ว่าเป็นศิลปะ การป้องกันตัวประจำชาติไทยโดยแท้(แหลมทอง. 2523 : 8) จากคำกล่าวถึงกระบี่กระบอง ข้างต้นพอจะให้ความเห็นว่า กระบี่กระบองเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทย ทางด้าน การทหารในการทำสงครามต่อสู้กับข้าศึกในอดีต ก่อประโยชน์ให้กับผู้เล่นนันทนาการและถือเป็นกีฬาและศิลปะประจำชาติไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่สามารถสืบเอาความจริงมาอ้างอิงในที่นี้ได้ว่า กระบี่กระบองนี้ ได้เริ่มมีกันมาตั้งแต่ครั้งไหน และใครเป็นผู้คิด ทำเอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้พยายามค้นคว้าจากหอพระสมุดแห่งชาตินานนักหนาแล้ว ก็ไม่สมประสงค์ ท่านได้ไต่ถาม ท่านผู้ที่เป็นหนอนหนังสือก็ไม่ได้ความ จะพึงพาท่านครูบาอาจารย์กระบี่กระบองรุ่นเก่า ๆ ก็ไม่ได้เรื่อง เพราะท่านเหล่านั้นได้เคยเรียนและได้เคยสอนแต่ในทางปฏิบัติอย่างเดียว มิได้ ห่วงใยในอันที่จะสั่งสอนในทางทฤษฎีเลย(นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2512 : 6) แต่ก่อน ครุมีได้มุ่งอะไรนอกจากให้ศิษย์ทำได้และสามารถต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามได้ก็พอแล้ว การเรียนจึงใช้

วิธีการจำและฝึกตามครูสอน(สมบัติ จำปาเงิน. 2523 : 21) จากการศึกษาได้ทราบว่า การศึกษายุคโบราณของไทยนั้น แม้จะดำเนินมาเป็นเวลานานมากก็ตาม แต่หาได้มีความก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใดไม่ คงมีลักษณะคงเดิมอยู่ตลอดเวลา เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะมีสาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น อิทธิพลทางศาสนาที่ต่างกันทำให้มีผลต่อการศึกษาที่ต่างกัน อาชีพทางกลกรรมซึ่งตกอยู่ในอิทธิพลของธรรมชาติ ทำให้การศึกษาก้าวหน้าช้ากว่าประเทศอุตสาหกรรมระบบศักดินา ซึ่งทำให้การศึกษาของไทยต้องจัดให้คล้อยตามชนบธรรมเนียมประเพณี และเจ้าขุนมูลนาย ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้คนไทยขาดความกระตือรือร้น นิสัยของคนไทยโบราณมักจะหวงวิชา ทำให้การศึกษาก้าวหน้าอย่างช้า ๆ และทำให้วิทยาการบางแขนงต้องหายสูญไป และประการสุดท้าย สมัยโบราณยังไม่มีการค้าพิมพ์การบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ใช้การเขียนด้วยมือวิชาความรู้จึงมีอยู่ในวงแคบและทำให้การถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อน(วรวิทย์ วสันตรากร. 2519 : 8-9) นอกจากนี้ Sir Harry Odd ได้จัดบันทึกในจดหมายเหตุของตนว่า การกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยซึ่งเจริญก้าวหน้าและพัฒนา มาเป็นลำดับตั้งแต่ประเทศไทยได้ก่อตั้งเป็นราชอาณาจักรนั้น ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้ง ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์มาก ตลอดจนข้อเท็จจริงในเรื่องกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทย ก็ยังมีได้ทำการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง แม้ว่าจะมีชาวต่างชาติ บันทึกและค้นคว้าไว้บ้าง แต่ก็มีเพียงส่วนน้อย หลักฐานทางด้านกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยของชาวต่างชาติ ก็ได้มาจากคำบอกเล่าเป็นภาษาไทย ซึ่งการสื่อสารทางภาษาไทยในอดีตยังไม่ได้พอ(กรมศิลปากร. ม.ป.ป. : ด) จึงมีหลักฐานที่ไม่สมบูรณ์นัก เพราะชาวต่างชาติอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนไปบ้าง ถึงแม้ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยุคนี้มีความเจริญทางด้านการศึกษาเป็นอันมาก โดยมีผู้เขียนตำราไว้มาก ตำราเหล่านั้นเกี่ยวกับ วิชาการเกือบทุกประเภท ซึ่งมีตำราเกี่ยวกับพลศึกษา เช่น การชกมวย หมอนวด การฟันดาบ และการตีกระบี่กระบอง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่หลักฐานต่าง ๆ หายไปหมด เพราะเมื่อ พ.ศ.2310 กรุงศรีอยุธยาถูกพม่าเข้าศึกเผาผลาญอย่างย่อยยับ(วรวิทย์ วสันตรากร. 2519 : 14-15)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า กระบี่กระบองเป็นวิชาที่ใช้ในการต่อสู้ป้องกันตัว เป็นกีฬาซึ่งเป็นสื่อในการออกกำลังกายทางพลศึกษา เป็นกีฬาสนทนากาที่เล่นเพื่อความสนุกสนาน เป็นกีฬาที่ฝึกจิตใจอย่างก็เลิศ และยังถือได้ว่าเป็นศิลปะประจำชาติที่สำคัญ แต่สาเหตุต่อปัญหาของการพัฒนาการของกระบี่กระบองที่กล่าวมาแล้วซึ่งได้แก่ การอบรมสั่งสอนกระบี่กระบองในสมัยก่อนแต่ในทางปฏิบัติอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ

ในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก ส่วนการพัฒนาทางด้านความคิด และทฤษฎีต่าง ๆ จึงไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร อิทธิพลทางศาสนาที่ต่างกัน ทำให้มีผลต่อการศึกษาที่ต่างกัน อาชีพทางกลีกรรม ซึ่งตกอยู่ในอิทธิพลของธรรมชาติ ทำให้การศึกษาก้าวหน้าช้ากว่าประเทศอุตสาหกรรมระบบศักดินา ซึ่งทำให้การศึกษาของไทย ต้องจัดให้คล้อยตามขนบธรรมเนียมประเพณีและเจ้าขุนมูลนาย ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้คนไทยขาดความกระตือรือร้นต่อการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ใฝ่ของคนไทยโบราณมักจะหวงวิชา จะถ่ายทอดวิชาการให้แก่ญาติ หรือศิษย์โปรดที่ไว้ใจได้เท่านั้น จึงทำให้การศึกษาก้าวหน้าอย่างช้า ๆ และยังทำให้วิชาการบางแขนงหายสูญไป การบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ มักนิยมใช้การเขียนด้วยมือจึงทำให้การเผยแพร่วิชาความรู้มีอยู่ในวงแคบ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาอาจผิดพลาดคลาดเคลื่อนไป ถึงแม้จะมีชาวต่างชาติได้จดบันทึกไว้บ้าง แต่ก็ยังเป็นหลักฐานที่ไม่ค่อยเที่ยงตรงแน่นอนนัก เนื่องจากการแปลความอาจผิดพลาดคลาดเคลื่อน หรือการบอกเล่าสื่อความหมายที่ไม่ค่อยชัดเจน อีกทั้งปัญหาของการที่หลักฐานทางเอกสารต่าง ๆ ได้ถูกพม่าทำลายเผาผลาญอย่างย่อยยับเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยา สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งแก่คนรุ่นหลัง ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเชิงวิชาการและพัฒนาการของกระบี่กระบอง

ภายหลังที่กระบี่กระบองได้รับการฟื้นฟูอย่างจริงจัง โดยท่านอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 2477 เป็นต้นมา (นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2512 : 10) ได้มีนักการศึกษาเขียนถึง เนื้อหา เรื่องราว และประวัติความเป็นมาของกระบี่กระบองบ้าง ซึ่งถือว่าเป็นผลดีต่อการศึกษาทางด้านวิชาการ ทำให้มีเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว้าได้กว้างขวางขึ้น แต่เอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ ยังอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย โดยเฉพาะประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกระบี่กระบอง ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีความสนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางด้านกระบี่กระบองมาเป็นเวลานานพอสมควร มีความสนใจที่จะรวบรวมข้อมูล เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของกระบี่กระบอง รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ ที่มีต่อแนวโน้มของกระบี่กระบองในอนาคต แล้วนำเสนอข้อมูลในลักษณะของการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งยังไม่มีผู้ใดเคยทำวิจัยไว้ และคิดว่างานวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจทั้งหลาย ในการศึกษาพัฒนาการและใช้เป็นเอกสารในการอ้างอิงในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกระบี่กระบอง ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
2. เพื่อประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบี่กระบอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของกระบี่กระบองในอดีต จนถึงปัจจุบัน
2. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับกระบี่กระบองให้กว้างขวาง และลึกซึ้งต่อไป
3. เป็นแหล่งรวมข้อมูล เกี่ยวกับกระบี่กระบองสำหรับผู้สนใจ
4. เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกระบี่กระบองจาก เอกสาร โดยแบ่งเป็นสมัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 สมัยกรุงสุโขทัย
- 1.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา
- 1.3 สมัยกรุงธนบุรี
- 1.4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

2. ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของกระบี่กระบองในอนาคต โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องในวงการกระบี่กระบองในปัจจุบัน ซึ่งจะดำเนินการศึกษา เกี่ยวกับแนวโน้มทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 การแสดงเป็นกิจกรรมสันทนาการ
- 2.2 กิจกรรมพลศึกษา
- 2.3 กิจกรรมกีฬา

2.4 กิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ

2.5 แนวคิดใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พัฒนาการ เป็นคำนาม หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางดี (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 580)
2. กระบี่กระบอง คือ ชื่อการเล่นหรือกีฬาชนิดหนึ่งทางพลศึกษา ที่ต่อสู้กันด้วยอาวุธโบราณ โดยนำหวายมาทำเป็นกระบี่ ดาบ ง้าว พลอง ฯลฯ เอาหนังหรือหวายมาทำเป็นโล่หี เช่น ดั้ง ฯลฯ ใช้ฝึกซ้อมในวิชาทหารเพื่อใช้ในการรบสมัยโบราณ ในยามสงบก็นิยมนำมาใช้เป็นการละเล่นกีฬา โดยจัดแสดงหรือแข่งขันกันตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น บวชนาค ทอดกฐิน และการโกนจุก ซึ่งปัจจุบันมีการแข่งขันกีฬากระบี่กระบองนักเรียนของกรมพลศึกษา การแข่งขันกีฬากระบี่กระบองซึ่งจัดโดยกรุงเทพมหานคร และการแข่งขันกีฬากระบี่กระบอง ซึ่งจัดโดยสมาคมกีฬาไทยด้วย กีฬากระบี่กระบองต้องหัดไปพร้อมกับกีฬามวยไทย เพื่อใช้ในขณะที่ต่อสู้ประชิดตัว และกระบี่กระบองถือได้ว่าเป็นกีฬาและศิลปะประจำชาติของไทยโดยแท้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาของไทยในยุคโบราณ

การศึกษาของไทยในยุคโบราณ (วรวิทย์ วสันตรากร. 2519 : 10-11) อาจสรุปกล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้

ก. สถานศึกษา คนไทยในสมัยโบราณได้อาศัยสถานที่ต่อไปนี้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ คือ

1. บ้านและครอบครัว
2. วัด
3. วัง
4. สำนักปราชญ์ราชบัณฑิต

สถานที่ทั้ง 4 แห่งนี้เปรียบเสมือนโรงเรียน สำหรับให้การศึกษาแก่คนไทยในสมัยโบราณย่อมมีสภาพทั่วไปแตกต่างจากโรงเรียนในสมัยปัจจุบันมาก

ข. หลักสูตร การศึกษาของคนไทยในยุคโบราณ เป็นการศึกษาที่อนุโลมตามแบบแผนเก่า หากได้มีการกำหนดหลักสูตรไว้อย่างแน่นอนไม่ มีการกำหนดว่าจะเรียนจบเมื่อไร และหัวข้อที่เรียนก็ไม่ได้กำหนดไว้ดังเช่นที่ปฏิบัติกันในยุคปัจจุบัน แต่พอจะเห็นได้ว่าการศึกษาของไทยในยุคโบราณ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. พุทธศึกษา เน้นหนักทางอักษรศาสตร์ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และปรัชญา ยังไม่มีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ หรือธรรมชาติวิทยา

2. จริยศึกษา เรียนคำสั่งสอนของศาสนา และการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา อาศัยวัดเป็นสถานศึกษาและพระภิกษุเป็นครู การศึกษาด้านนี้นับว่ามีมากกว่าด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีการสอนเกี่ยวกับศีลธรรม จรรยา มรรยาท และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีสอนกันภายในบ้านและครอบครัว

3. อาชีวศึกษา มีการฝึกหัดและปฏิบัติเพื่อประกอบอาชีพหลายอย่าง แต่ส่วนมากทำกันภายในวงศ์สกุลหรือครอบครัว เช่น วิชาการฝีมือและการครัวสำหรับสตรีเล่าเรียนจากทาง

บ้าน หรือจากวัง นอกจากนี้มี วิชาช่างถม ช่างทอง ช่างแกะ ช่างปั้น วิชาแพทย์แผนโบราณ และวิชาอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้จะได้เรียนวิชาอาชีพจากทางบ้านและครอบครัวแล้วคนไทยในสมัยโบราณยังได้อาศัยวัดเป็นสถานศึกษาอีกด้วย

4. พลศึกษา เป็นการศึกษาที่ได้รับโดยทางอ้อม จากการเข้ารับราชการทหาร และอาจจะมีสำนักอาจารย์บางแห่งจัดตั้งขึ้นเพื่อสอนวิชาป้องกันตัว เช่น วิชามวย ดาบ และการต่อสู้อื่น ๆ สำหรับเตรียมบุคคลเข้ารับราชการทหาร

ค. ครู ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสั่งสอนส่วนมากย่อมหมายถึงพระภิกษุ นอกจากนี้ได้แก่ พ่อแม่ และผู้ที่มีความรู้กว้างขวางในแขนงวิชาอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ

ง. วิธีการศึกษาเล่าเรียน ย่อมสุดแต่แต่ครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด ไม่มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบอย่างที่เป็นกันในปัจจุบัน วิธีสอนที่ใช้กันคือ "วิธีบอกหนังสือ" และผู้เรียนก็เรียนกันโดย "การต่อหนังสือ" คือท่องจำจากสิ่งที่ครูบอกให้ เป็นการเรียนแบบนกแก้ว ไม่มีการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความคิดริเริ่มเลย

จ. การจัดการแข่งขัน (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร. 2525 : 35) เป็นการแข่งขันแข่งประลองกำลังและความสามารถในสำนักเดียวกัน เพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจมากกว่า

การศึกษาของไทยในยุคโบราณที่กล่าวมาแล้ว ชี้ให้เห็นว่าคนไทยในยุคโบราณมีแหล่งศึกษาหาความรู้ 4 แหล่งด้วยกัน บุคคลสามารถหาความรู้ได้ตามสถานภาพของตน ด้านหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกระบี่กระบองก็คือ มีการเรียน การฝึกหัด จากแหล่งศึกษาดังกล่าวและอาจมีสำนักอาจารย์ตั้งขึ้นบางแห่งจัดตั้งขึ้นเพื่อสอนวิชาป้องกันตัว เช่น วิชามวย ดาบ และการต่อสู้อื่น ๆ สำหรับเตรียมบุคคลเข้ารับราชการทหาร ครูผู้สอน ส่วนมากย่อมหมายถึงภิกษุ นอกจากนี้ได้แก่ พ่อแม่ และผู้ที่มีความรู้กว้างขวางในแขนงวิชาอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ สำหรับวิธีการศึกษาเล่าเรียนครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด ไม่มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบอย่างที่เป็นกันในปัจจุบัน วิธีสอนที่ใช้กันคือ "วิธีบอกหนังสือ" และผู้เรียนก็เรียนกันโดย "การต่อหนังสือ" คือท่องจำจากสิ่งที่ครูบอก เป็นการเรียนแบบนกแก้ว ไม่มีการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความคิดริเริ่มเลย ฉะนั้น การเรียนกระบี่กระบองสมัยนั้น ต้องเป็นลักษณะเดียวกันคือ ครูเป็นผู้บอกให้นักเรียนจำให้ได้ และนำไปปฏิบัติตามรูปแบบที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา ไม่มีการจดบันทึก หรือศึกษาเล่าเรียนจากตำรา หนังสือ หรือเอกสารต่าง ๆ

ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่าวัฒนธรรม ได้เข้ามาสู่ภาษาไทยหลังคำว่าอารยธรรม พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ขณะทรงพระยศเป็นพระองค์เจ้าวรวงศ์ไวยากรเป็นผู้นำมาใช้ คำว่า "วัฒนธรรม" เมื่อ พ.ศ.2475 โดยแปลมาจากคำว่า culture รากศัพท์ในภาษาละตินมาจากคำว่า cult ซึ่งหมายถึง ลัทธิธรรมนิยม ประเพณี หรือศาสนา cult หรือ culture เมื่อแปลว่า งอก เป็นศัพท์คำเดียวกับ agriculture ที่แปลว่า เกษตรศาสตร์ (ส.สวรักษ์. 2531 : 19)

วัฒนธรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2525 : 746) คือ

"สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมของประชาชน ทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกันและร่วมอยู่ในหมู่พวกของตน"

พระยาอนุมานราชธน(2513. : 87) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมถ่ายทอดได้ เอาอย่างกันได้ เลียนแบบกันได้ วัฒนธรรม คือ สิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีมา วัฒนธรรม คือ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความประพฤติและกริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม คงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาให้เป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อ ระเบียบ ประเพณี เป็นต้น

เกษม อุทยานิน (2506 : 103) ได้ให้ความหมายไว้สั้น ๆ ว่า "วัฒนธรรมเป็นบรรดาแบบอย่างทั้งปวงที่ควบคุมความเป็นอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ได้รับความสำเร็จในความต้องการทางสังคม

กึ่งแก้ว อัดตากร (2520 : 6) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสมบัติอันชอบธรรมของมนุษย์ในสังคม มนุษย์เป็นเจ้าของเพราะมนุษย์สร้าง ถ่ายทอด และถือปฏิบัติร่วมกัน วัฒนธรรมเริ่มที่ใจ จารีกไว้ในใจและแล้วก็ถ่ายทอดให้รู้เห็นโดยอาศัยเหตุการณ์ของมนุษย์นั่นเอง

สุภัตรา สุภาพ(2523. : 141) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึง วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีในการปฏิบัติ การจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

ชูกา จิตพิทักษ์(2527 : 143) ได้กล่าวว่า คำว่า วัฒนธรรมที่ใช้อยู่นี้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "culture" ซึ่งแปลจากรากศัพท์ว่า ปลุกฝังหรือการเพาะปลูก หรือการอบรม วัฒนธรรม จึงเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้ก่อกำเนิด ทะนุบำรุง สะสม ถ่ายทอด และ เป็นผู้เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้น ทั้งที่ยังคงปฏิบัติอยู่ก็ดีหรือที่อาจเสื่อมไปบ้างแล้วก็ตาม เป็นผลของความคุ้นเคย ชำนาญ (exerience deposits) ของมนุษย์ที่ได้ปฏิบัติในสังคม เพราะการติดต่อกับธรรมชาติ และเพื่อบรรลุด้วยกันวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว จากผลของการทดลองปฏิบัติ และความผิดพลาดต่าง ๆ ซึ่งได้กลายเป็นความรู้ ความชำนาญขึ้น และมนุษย์ยอมปฏิบัติตามกิจกรรมทดลองตามลำดับมา เมื่ออย่างใดวิธีการใดบังเกิดผลดีก็คัดเลือกเอาไว้เป็นแบบอย่าง จะเห็นตลอดเวลาที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาก็ตรวจค้น ดัดแปลง จนถึงได้วางระเบียบในแบบ วิธีการ ความคิดและลักษณะแห่งวัตถุ ซึ่งเมื่อเรียกรวม ๆ ก็คือ "วัฒนธรรม" ของหมู่ในคนนั้น

สมชัย ใจดี(2528 : 1) ได้กล่าวว่า คำว่า วัฒนธรรมเป็นภาษาบาลีและสันสกฤต "วัฒน" เป็นภาษาบาลี แปลว่า "เจริญงอกงาม" ส่วนคำว่า "ธรรม" เป็นภาษาสันสกฤต หมายถึง "ความดี" ซึ่งถ้าแปลตามรากศัพท์ก็คือ "สภาพอันเป็นความเจริญงอกงาม หรือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม" วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งหมายรวมถึง ความคิด ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ปรัชญา ศีลธรรม จรรยา ภาษา กฎหมาย ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้ถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อ ๆ มา เป็นเรื่องของการเรียนรู้จากคนกลุ่มหนึ่งไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งถ้าสิ่งใดดีก็เก็บไว้ สิ่งใดควรแก้ก็แก้ไขให้ดีขึ้น เพื่อจะได้ส่งเสริมให้มีลักษณะที่ดีประจำชาติต่อไป ในลักษณะนี้ วัฒนธรรมจึงเป็นการแสดงออกซึ่งความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้า และศีลธรรมของประชาชน

วิเชียร รักการ(2529 : 26) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงความเป็นชาติ วัฒนธรรมไทย ทำให้กลุ่มคนไทยแตกต่างได้จากคนชาติอื่นในโลกนี้ ความแตกต่างที่เราเห็นได้นี้ เรียกว่า "เอกลักษณ์" ซึ่งมีความหมายในทางที่ว่า ลักษณะเด่นหรือลักษณะของสังคมส่วนรวม

เฉพาะที่เห็นได้ชัดว่าแตกต่างจากสังคมอื่น เอกลักษณ์ของสังคมหนึ่ง ๆ อาจจะได้จากภาษาที่ใช้ในสังคมนั้น นิัยใจคือความรู้สึกนึกคิดของสมาชิกของสังคมนั้น ๆ แตกต่างไปจากสังคมอื่น สังคมไทย เป็นสังคมประเพณีหรือสังคมแบบไตรลักษณ์ (Tradional Society) ซึ่งเป็นสังคมแบบเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบท จิตใจของคนไทยจึงมีลักษณะในทางที่มีความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ เตื่อเพื่อ เกื้อกูลกันอย่างมาก

ในหนังสือ Encyclopedia of Social Science (n.d.: 621) ได้อธิบายคำว่าวัฒนธรรม (culture) ว่าเป็นคำที่ใช้ในวิชามานุษยวิทยาสมัยใหม่ (Modern Anthropology) และในทางด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) หมายถึงมรดกของสังคม (Social Sciences) เป็นลักษณะเฉพาะในการดำรงชีวิตของกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกัน และได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เจริญตามยุคตามสมัย

เทเลอร์ (Taylor) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นส่วนทั้งหมดที่ซับซ้อน ประกอบด้วย ความรู้ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณี และความสามารถอื่น ๆ ที่มนุษย์ได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม วัฒนธรรมทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่น เพราะเรามีภาษามีสถาบันต่าง ๆ มีศีลธรรม มีจารีตประเพณี มีการถ่ายทอดเพิ่มพูนสืบต่อกันมา และมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เราสามารถอธิบายความหมายของพฤติกรรมต่าง ๆ และสิ่งต่าง ๆ ด้วยการบอกเล่าหรือประดิษฐ์ขึ้นเป็นสัญลักษณ์ (สุจิตรา สุภาพ. 2523 : 139)

บรูม และ ซีลสไนค์ (Broom and Selznick. 1969) อธิบายว่า วัฒนธรรม เป็นมรดกทางสังคมที่ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ประเพณี และความชำนาญที่คนเราได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม

มียัน และ ซัมมูเอลสัน (Bierstedt, Meehan and Samuelson. 1964) กล่าวว่า วัฒนธรรมคือส่วนทั้งหมดอันซับซ้อน ประกอบด้วยทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาคิด และในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม

โฮเบล (Hoebel. 1979 : 279) ได้กล่าวว่า "...วัฒนธรรมคือระบบรวมแห่งกระสวนพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้ ซึ่งเป็นลักษณะของสมาชิกทั้งหลายทั้งปวงแห่งสังคมหนึ่ง และซึ่งมิใช่ผลแห่งการสืบสายทางชีวภาพ..." และยังได้กล่าวไว้ในบทความชื่อ The Nature of Culture ว่า วัฒนธรรม เป็นปรากฏการณ์ประเภทที่มีเอกลักษณ์เด่นชัดประเภทหนึ่ง ปรากฏการณ์เช่นนี้ แสดงให้เห็นสภาพการวิวัฒนาการระดับสูงสุดที่เกิดขึ้นในโลก ทั้งมนุษย์เป็นผู้สร้าง มีมนุษย์โดยส่วนรวมในสังคมเป็นผู้ยอมรับปฏิบัติ และถ่ายทอด ในกระบวนการนี้

วัฒนธรรม ย่อมผ่านการเปลี่ยนแปลงจากความหยาบสู่ความประณีต จากความสับสนสู่ความเป็นระเบียบ กลายเป็นรูปแบบ และแนวทางสำหรับที่เอื้อกับบุคคลจะเลือกใช้ หรือสำหรับที่คนทั้งหลายจะกระทำร่วมกัน (1956 : 170)

บาร์นาว (Barnouw. 1963 : 2) กล่าวว่า "...วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของชนกลุ่มหนึ่ง เป็นรูปแบบทั้งสิ้นของกระบวนการเหตุการณ์ของการเรียนรู้ ที่ค่อนข้างจะมีลักษณะ เป็นพิมพ์เดียวกัน ซึ่งถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาศัยภาษาและการเลียนแบบเป็นสื่อ..."

จากความหมายของวัฒนธรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่บ่งบอกถึง ความเจริญงอกงาม วิถีชีวิต ความคิดเห็น ความรู้สึก ความชำนาญ ความประพฤติ กริยาอาการ และการกระทำใด ๆ ทั้งหมดของมนุษย์กลุ่มหนึ่งในการดำรงชีวิต ซึ่งคงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และแสดงออกมาเป็น พฤติกรรม ภาษา ศิลปะ ความเชื่อ กีฬา ระเบียบ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งได้มีการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อ ๆ มา เป็นเรื่องของการเรียนรู้จากคนกลุ่มหนึ่ง ไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่ง และได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เจริญตามยุคตามสมัย

ต้นกำเนิดของการต่อสู้ (ประโยชน์ เจริญรัตน์. ม.ป.ป. : 13-15)

ประวัติศาสตร์แห่งมนุษย์คือ ประวัติแห่งการพัฒนาจากการค้นคว้าศึกษาของนักโบราณคดี นักมานุษยวิทยา นักธรณีวิทยา นักวิทยาศาสตร์ ทำให้เรารู้ว่ามนุษย์มีความเจริญขึ้นเรื่อย ๆ จากการที่มนุษย์รู้จักคิด รู้จักทำงาน ทำให้สมองของมนุษย์มีการฝึกฝนคิดค้นจากงานลักษณะหยาบไปสู่สภาพการขบคิดอย่างลึกซึ้ง ละเอียดอ่อนยิ่งขึ้น จึงเกิดการพัฒนา การเรียนรู้ ประสบการณ์สามารถเรียนรู้เงื่อนไขทางธรรมชาติ และทางสังคม เป็นเหตุให้มนุษย์ปรับตัวต่อสู้กับธรรมชาติ มีชีวิตดำรงชีพอยู่ได้จนทุกวันนี้

การพัฒนาชีวิต และการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ก่อให้เกิดบทเรียน สะสมประสบการณ์ สะสมความชำนาญ ด้วยจิตใจที่เข้มแข็งไม่ท้อถอย นำเอาเหตุผลที่สะสมมาคิดค้นจนเกิดความสำเร็จ ชนะต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การต่อสู้จึงเป็นสิ่งที่ติดตัวของมนุษย์ผู้เจริญ ซึ่งตรงกับคำพังเพยว่า "ชีวิตคือการต่อสู้"

ทุกชีวิตที่เกิดขึ้นมาในโลกนี้ ไม่ว่า มนุษย์ สัตว์ ตั้งแต่เล็กไปถึงใหญ่ รวมความแล้วทุกสิ่งมีชีวิต ที่เกิดขึ้นมาแล้วต้องต่อสู้ด้วยกันทั้งนั้นแล้วแต่สภาพของมนุษย์ สัตว์ พืช ที่มีการแปร

เปลี่ยนและการเคลื่อนไหวไปตามสายธารแห่งชีวิต จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งความจริงมีหลักฐานยืนยันอยู่ในประวัติของชีวิตมนุษยชาติ มนุษย์ระยะแรกได้อาศัยมือและเท้าทั้งสองข้าง เป็นความสามารถดั้งเดิมที่รักษาชีวิต และดำรงเป็นอยู่พัฒนามาสู่สภาพในชีวิตปัจจุบัน

จากการพัฒนาเป็นขั้นตอน โดยการใช้มือ ใช้เท้า เป็นปัจจัยในการแสวงหาอาหารเพื่อการเป็นอยู่ ครั้นต่อมาเกิดปัญหารู้จักคิดค้น เก็บอาหารการกิน แสวงหาเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย จากการต่อสู้กับสภาพสิ่งแวดล้อมจากธรรมชาติ จากสัตว์ร้าย จากมนุษย์ด้วยกัน เกิดการสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นในการต่อสู้ ของสัตว์ต่อสัตว์ คนต่อคน คนต่อสัตว์ จึงเกิดการเรียนรู้จดจำทำตามผสมผสาน เปลี่ยนแปลงแก้ไข จนกลายมาเป็นวิธีการ "ต่อสู้ และป้องกัน" ที่มนุษย์ทุกคนต้องแสวงหาไว้กับตัวเพื่อรักษาชีวิตและทรัพย์สินให้คงอยู่

เริ่มต้นจากการที่มนุษย์ใช้มือเปล่า เท้า ปาก ต่อสู้ ต่อมาก็ใช้กรวด หิน ดิน หวาย กระดุก สัตว์ กิ่งไม้ ท่อนไม้ เมื่อมนุษย์เจริญยิ่งขึ้นก็คิดค้นประดิษฐ์อาวุธ นำมาใช้ประหัตประหารซึ่งกันและกัน เช่น มีด ไม้ หลาว แหวน หอก ดาบ ทวน ง้าว โลหะ ดั้ง เป็นต้น การพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุดของการผลิตเครื่องมือทำลายล้าง จนกลายมาเป็น ปืน และระเบิด ที่มีประสิทธิภาพสูง สิ่งเหล่านี้มีส่วนแล้ว เป็นเครื่องมือในการทำลายล้างของมนุษย์ที่คิดขึ้นมาเพื่อการต่อสู้ทั้งสิ้น

ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านพ้นไปนานเพียงใด วิชาการต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาให้ก้าวไปไกลขนาดไหนแล้วก็ตาม แต่หลักการพื้นฐานแห่งยุทธศิลป์ก็ยังเกี่ยวข้องกับการป้องกันตัวอยู่นั่นเอง

วิชาการต่อสู้หรือยุทธวิธีการต่อสู้ของไทยเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ใครเป็นผู้ให้กำเนิด ไม่มีใครในโลกที่อาจล่วงรู้ได้ แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่าทุกคนที่ศึกษาวิชาการต่อสู้ก็คงจะคิดเช่นเดียวกันว่า วิชาการต่อสู้ของไทยนั้น เกิดขึ้นเมื่อชนชาติหนึ่งที่เรียกตัวว่า "ไท"

คนไทยเป็นชนชาติที่รักความเป็นอิสระจะไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจใคร ถึงแม้ยูก็ไม่เคยนาน คนไทยจะต้องต่อสู้และประกาศความเป็นไท ฉะนั้น คนไทยหรือชนเผ่าไทยจึงเป็นชนชาตินักรบหรือนักสู้มาตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาล ต่อมาถึงสมัยอาณาจักรน่านเจ้า สุโขทัย อยุธยา กรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์

ถ้าจะพิจารณาเรื่องราวตามประวัติศาสตร์หรือพงศาวดารก็จะเห็นได้ว่า ความนิยมในเรื่องวิชาการต่อสู้มีอยู่ในจิตใจของคนไทยทุกชั้น ตั้งแต่พระมหากษัตริราช ลงมาถึงขุนนาง ท้าวพญา และราษฎรสามัญชน โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาลงมาปรากฏว่ามีกรมทนายเลือกพวกนี้มีหน้าที่เฝ้าล้อมองค์พระมหากษัตริย์คอยป้องกันอันตรายในระยะประชิดพระองค์ โดยไม่ใช้อาวุธอื่นใดใช้เฉพาะมือเปล่ากรมนี้มีมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

กษัตริย์ไทยในสมัยก่อนบางพระองค์ทรงมีฝีมือในการต่อสู้เป็นเยี่ยม อาทิ เช่น พ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นต้น ส่วนแล้วเป็นกษัตริย์ยอดนักรบทั้งสิ้น

วิชาการต่อสู้ของไทยแต่เดิมมิได้แยกเป็นสองสายอย่างเช่น ในปัจจุบันนี้ นักต่อสู้ นักรบในสมัยโบราณนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งมือเปล่า และการใช้อาวุธ ซึ่งแต่เดิมนั้นเราเรียกว่าวิชา "อวุธศาสตร์" ซึ่งเป็นวิชาการต่อสู้ของชายชาติตรี หรือนักรบไทยในสมัยโบราณ ซึ่งต่อมาวิชาการต่อสู้ดังกล่าวมีการพัฒนาแก้ไขยุทธวิธีให้ก้าวหน้า เป็นที่น่าเกรงขามของเหล่าศัตรู ในยุคที่ไทยกำลังมีความเจริญรุ่งเรือง ไทยแผ่ขยายผืนแผ่นดินไทยจนกว้างใหญ่ไพศาล อาทิ ไทยในสมัยมหาอาณาจักรไทยมุง-ไทเมือง ไทยอาณาจักรน่านเจ้า ไทยในสมัยสุโขทัย คือแผ่นดินสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ในสมัยอยุธยาที่มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมากในสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แผ่นดินในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สมัยรัตนโกสินทร์ แผ่นดินสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โดยเฉพาะในแผ่นดินสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์ทรงพัฒนาเหล่าทหารหาญ และกองทัพของพระองค์จนกล้าแกร่งด้วยวิชา "ชัยยุทธ" (ไชยยุทธ) ยุทธวิธีแห่งความมีชัย ปรากฏในยุคสมัยของพระองค์เหล่านักรบเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ปรบทุกมีชัยในทุกทิศ ทิศศัตรู เกรงกลัวอย่างราบคาบ คงความเป็นเอกราชอย่างเกรียงไกร

กระบี่กระบอง

กระบี่กระบอง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 37) กล่าวว่า "ชื่อการเล่นชนิดหนึ่งต่อสู้กันด้วยกระบี่และกระบอง เป็นต้น"

กระบี่กระบอง ตามสารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1 (ราชบัณฑิตยสถาน. ม.ป.ป. : 311) กล่าวว่า คือการเล่นอย่างหนึ่งของไทย จัดอยู่ในจำพวกกีฬา แต่เป็นกีฬาของไทย เราแท้ ๆ เพราะไม่มีชาติใดภาษาใดเล่นกีฬาชนิดนี้เลย เป็นกีฬาที่มีมาแต่โบราณนิยมเล่น และฝึกหัดกันในยามสงบ เพื่อนำไปใช้ต่อสู้ศัตรูในยามรบ เช่นเดียวกันกับ กีฬาโอลิมปิกเกมส์ ก็เพื่อจะฝึกฝนให้ผู้เล่นมีร่างกายแข็งแรงอดทน และมีวิชาความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการรบในสมัยนั้นให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การเล่นกระบี่กระบองของไทยได้เป็นที่นิยมชมชอบของชนทั่วไป ซึ่งมักจะมีในงานเทศกาลต่าง ๆ

นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2512 : คำนำ) กล่าวว่า

อันว่าวิชากระบี่กระบองนี้ ข้าพเจ้ากล่าวได้อย่างเต็มปากไม่มีความกระดากเลย แม้แต่บ่อยว่าเป็นกีฬาไทยเราแท้ ๆ เป็นกีฬาที่แข็งแรงของบรรพบุรุษผู้เป็นนักรบที่กล้าหาญ ซึ่งลงทุนลงแรงได้ด้วยความเสียสละ อุตสาหะบากบั่นหาทางที่จะอบรม ให้มีเลือดเนื้อ เชื้อชาติทหาร อันเป็นวีระกรรมประชาชาติไทย ซึ่งมีมาแต่ไหนแต่ไรมิให้เสื่อมคลาย และจืดจางไปได้ จึงได้อบรมสั่งสอนสืบเนื่องกันมาจนถึงพวกเราสมัยนี้ การที่ข้าพเจ้า กล้ายืนยันได้หนักแน่นเช่นนี้ ก็เพราะข้าพเจ้าไม่เคยเห็นกีฬาชนิดนี้ในต่างประเทศเลย จะเป็นทางตะวันออกหรือทางตะวันตกก็ตาม และเคยปรากฏในสมัยก่อน ๆ มาบ้างแล้ว เชื่อแน่ว่าคงจะไม่สูญสิ้นพันธุ์เสียทีเดียว คงจะเหลือเป็นมรดกตกทอดไว้ให้แก่ชนชั้นหลัง ไว้บ้างไม่มากก็น้อย แต่นี่ก็ไม่เคยมีร่องรอยเอาเสียเลย จึงทำให้ภาคภูมิใจที่กล่าว ได้ว่ากระบี่กระบอง เป็นของเรา เป็นหนึ่งเดียวในโลก

นอกจากนี้ท่านอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ยังได้กล่าวถึงกระบี่กระบองอีกว่า เมื่อครั้งสมัยโบราณ สงครามเกิดขึ้นได้ง่ายและบ่อยครั้งที่สุด ชายไทยต้องเป็นทหารกันตลอด ชีวิต เตรียมพร้อมกันอยู่เสมอ ซึ่งมีคติพจน์ว่า "ยามศึกเขากีรบยามสงบเขาก็เตรียม" เป็นการเตรียมเพื่อการรบโดยตรง และการเตรียมอย่างเอาจริงเอาจังเช่นนี้เมื่อนาน ๆ เข้า ก็อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายขึ้นก็ได้ ในเมื่อการรบเว้นระยะห่างเข้า เตรียมเท่าไร ๆ ก็ไม่ถึงเวลาที่จะใช้เข้าจริงจึงสัที้ ทำให้การเตรียมหย่อนสมรรถภาพไป เนื่องด้วยเหตุนี้เอง ผู้บังคับบัญชาที่ฉลาดสามารถหยั่งใจผู้น้อยถูก จึงพยายามดัดแปลงแก้ไขให้การเตรียมที่กล่าวแล้ว เกิดความสนุกสนานขึ้น และทั้งจัดให้มีการแข่งขันกันขึ้นอีกด้วย ความสนุกที่ก่อให้เกิดความสนใจ และความตั้งใจนี้ได้แก่กีฬา หรือ การเล่น ชาวกรีกและโรมัน ซึ่งครั้งหนึ่งเคยได้มีชื่อว่า เป็นยอดทหารก็ได้คิด หรือประดิษฐ์เกมส์ก่อนเรียกว่า กีฬาโอลิมปิกซึ่งเป็นมรดกอันมีค่ายิ่งตกทอด มาถึงพวกเราจนกระทั่งทุกวันนี้ กีฬาโอลิมปิกนี้ ถ้าจะถือว่าเป็นยุทธกีฬา ก็คงจะไม่ไกลจากความจริงนัก เพราะกีฬาที่เล่นเพื่อการรบแท้ ๆ เช่น ขว้างจักร ฟันแหลน ขว้างค้อน รุ่งข้ามรั้ว รุ่งทวน เป็นต้น ส่วนนักรบไทยนั้นแล้วเขาก็จัดกีฬาชนิดหนึ่งขึ้นสำหรับฝึกซ้อม และ เล่นในเวลาสงบ ซึ่งเรียกว่า "กระบี่กระบอง" บรรดากีฬาต่าง ๆ ที่เล่นเป็นการฝึกซ้อมเพื่อรบแล้ว จะหากีฬาใด ที่ได้ผลโดยตรงอย่างกระบี่กระบองนี้หายาก เพราะกีฬากระบี่กระบองนี้เท่ากับ

การรบจำลองนั่นเอง คือเอาหวายมาทำเป็น กระบี่ ดาบ ง้าว ฯลฯ เอาหวายหรือหนังมาทำเป็น โล่ห์ เชน ดั้ง ฯลฯ แล้วก็จัดมาตีกันเล่นหรือแข่งขันกันเป็นคู่ ๆ ดูจะสู้กันในสนามรบกันตัวต่อตัว เป็นการฝึกหัดรุก และรับไปในตัว เพราะผู้เล่นมิได้สวมเกราะป้องกันตัวแม้แต่น้อย จึงเป็นกีฬาที่ฝึกกายและใจอย่างดีเลิศ (นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2512 : 5-6) ×

กระบี่กระบองนับได้ว่า มีวิวัฒนาการอันยาวนานควบคู่กับวิวัฒนาการทางการเมืองของไทย และกีฬากระบี่กระบองนั้น เป็นกีฬาประเภทต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งดัดแปลงมาจากลักษณะและรูปแบบของการรบในสมัยโบราณ ด้วยเหตุนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการรบก็คือ ศาสตร์อาวุธต่าง ๆ รูปแบบของการรบ และการจัดตั้งกองทัพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องมีความรู้ และต้องมีการฝึกฝน เพลงอาวุธ การต่อสู้ด้วยอาวุธ การต่อสู้ด้วยมือเปล่า เพื่อต่อสู้กับข้าศึกศัตรูที่มารุกรานชาติไทย ในสมัยก่อนที่จะตั้งกรุงสุโขทัย เป็นเมืองหลวงนั้น หลักฐานที่แสดงถึงรูปแบบของอาวุธที่ใช้ในการรบพบได้จาก ภาพปูนปั้นเล่าเรื่องประดับรอบฐานเจดีย์ หรือภาพแกะสลักตามระเบียง หรือทับหลังของปราสาทหิน อาวุธที่พบมากคือ ดาบ ธนู หน้าไม้ หอก ง้าว พร้าแฉักเป็นต้น (สัมพันธ์ พงษ์ทอง. 2526 : 14)

กระบี่กระบอง เป็นศิลปะการป้องกันตัวของไทย ซึ่งสืบทอดมาจากสมัยบรรพบุรุษหลายชั่วคนจนไม่สามารถหาแหล่งที่มา และบุคคลผู้เป็นต้นคิดได้ อย่างไรก็ตาม กระบี่กระบองก็ได้แพร่หลายไปในหมู่คนไทย นับตั้งแต่เจ้านายเชื้อพระวงศ์ลงมาถึงสามัญชน ปัจจุบันกระบี่กระบองได้กลายเป็น ศิลปะการกีฬาประจำชาติไทยอย่างหนึ่ง สมัยก่อนการรบแต่ละครั้ง มนุษย์จะยกพวกเข้าตะลุมบอนกัน อาวุธที่ใช้ จึงเป็นพวกที่ใช้ในระยะใกล้ประชิดตัว ของไทยเรารู้จักใช้กระบี่กระบองเป็นอาวุธ ในยามบ้านเมืองสงบ ก็ใช้การตีกระบี่กระบองเป็นการกีฬาเพื่อออกกำลังกาย และฝึกฝนความแข็งแรง เพื่อเตรียมพร้อมเสมอที่จะรับศึก กระบี่กระบองเป็นกีฬาที่เหมาะสมที่สุดในการซ้อมรบ เพราะคล้ายกับการรบจำลองวัสดุก็หาง่าย คือ เอาหวายมาทำเป็น กระบี่ ดาบ ง้าว ฯลฯ เอาหนังหรือหวายมาทำเป็น โล่ห์ เชน ดั้ง ฯลฯ ฝึกหัดรุกและรับไปในตัว ฝ่ายใดพลาดทำเสียทีก็เจ็บตัว เพราะผู้เล่นมิได้สวมเกราะป้องกันตัว จึงเป็นกีฬาที่ฝึกกายและใจอย่างดีเลิศ (จรินทร์ ธาณรัตน์. 2521 : 1-3)

กระบี่กระบอง เป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวอันสำคัญอย่างหนึ่งของคนไทยมาแต่โบราณ ศิลปะประเภทนี้เคยเจริญสูงสุดมาตั้งแต่สมัยพระนเรศวรมหาราช กระบี่กระบองถือได้ว่าเป็นเหมือนสิ่งของคู่กายของไพร่ไทยอย่างแยกไม่ออก ไม่ว่าจะเป็นรุกรับตอบโต้ป้องกันตัว จะเต็มไปด้วยประสิทธิภาพสูง คนที่จะเรียนหรือฝึกหัดต้องเป็นบุคคลซึ่งถนัดทั้งศิลปะ และกีฬาการต่อสู้

กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า วิชานี้เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ประกอบกับความแข็งแรงว่องไวอดทนพยายาม สติปัญญา และน้ำใจอันโอบอ้อมอารีมีเมตตาเยือกเย็นสุภาพ ผู้มีเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ มักเอาดีได้ยาก ทุกวันนี้ จะหานักกระบี่กระบอง ที่รู้แตกฉานเก่งจริง ๆ ได้ยากลงไปทุกที ส่วนมากที่เรียน ๆ หัด ๆ อยู่ ก็เอาแต่เพียงพอรู้เท่านั้น จึงทำให้วิชานี้ซบเซา ไม่แพร่หลาย ไปกว้างขวางเท่าที่ควร แต่เป็นที่น่ายินดีว่าสมาคมกีฬาไทยในระยะหลังนี้คงจะตระหนักถึงความจริงข้อนี้จึงได้หันมาส่งเสริมอย่างแข็งแรงจริงจัง ถึงกับบรรจุเอาเข้าแข่งขันในรายการกีฬาไทย ระหว่างฤดูร้อนของทุกปีตลอดมา การเรียนวิชากระบี่กระบองทุกวันนี้เนื่องจากหวังผลเพื่อใช้ป้องกันตัวในยามคับขันแล้วยังเป็นการฝึกจิตใจให้เป็นนักต่อสู้ที่มีความแข็งแกร่งอดทน เรียนเพื่อฝึกบริหารร่างกายให้มีพลานามัยดี ฝึกประสาทและกล้ามเนื้อให้ทำงานประสานกันด้วยดี ด้านจริยธรรมนั้น ผู้เรียนจะได้รับคำสั่งสอน ให้รู้จักมรรยาทของการต่อสู้อย่างมีน้ำใจนักกีฬา เป็นคนเยือกเย็น ใช้ปัญญาแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า รู้จักเคารพผู้ใหญ่ให้เกียรติผู้อื่น ไม่หุนหันพลันแล่นเอาแต่อารมณ์บ่าระห่ำ คิดแต่จะเอาชนะแต่ประการเดียว โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลอื่น ๆ ที่สำคัญยิ่งก็คือ การมีน้ำใจ มีความกตัญญูต่เวที รักเกียรติ และรักชาติบ้านเมือง ผู้จะเรียนให้ได้ผลดีนั้นจะต้องมีความสนใจและตั้งใจจริงเรียนไปตามลำดับขั้นเช่น เริ่มจากการรำรำในจังหวะที่งดงามถูกต้อง ซึ่งถือเป็นศิลปะขั้นสูง และจะเป็นกระจกเงาฉายให้เห็นความสามารถว่าผู้รำนั้นจะมีฝีมือมากน้อย ขนาดไหน ศิลปะ เรื่องกระบี่กระบองเป็นของไทยแท้ เป็นลักษณะ เฉพาะที่ไม่มีชาติใด เหมือนดังจะเห็นได้ง่าย ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับต่างชาติเขามีบ้างแต่ไม่เหมือน หรือครบเครื่องแบบของเรา ซึ่งได้สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ถ้าจะพิจารณาขอบข่ายของวิชานี้ให้ละเอียดจะเห็นได้ว่าเป็นวิชาที่กว้างขวางมากจนเกือบจะเรียกได้ว่า เป็นวิชารวบรวมบรรดาการต่อสู้ระยะประชิดตัวไว้เกือบหมดทุกอย่าง นับตั้งแต่กระบี่ ดาบ ดั้ง ดาบสองมือ ง้าว พลอง ไม้สั้น และมวย เป็นการรู้รอบหรือได้ทุกท่า (ทุกอย่าง) จริง ๆ และใช้ได้หลายระดับ หรือหลายลักษณะ เช่น ใช้ต่อสู้เอาชนะอย่างเอาเป็นเอาตาย หรือใช้ป้องกันตัวเองในยามคับขัน แม้กระทั่งใช้เล่นสนุก ระหว่างเพื่อนฝูงก็ได้ ตามความคิดของครูกระบี่กระบองรุ่นใหม่ ที่ให้เรียนกระบี่กระบองโดยทางแคบ หรือ กระบี่กับกระบี่เองนั้นออกจะไม่ถูกต้องนัก แม้จะอ้างว่าเรียนหลายอย่างจะ เอาดีไม่ได้สักอย่างก็ตาม แต่มีความจริงรับรองอยู่ว่า การเรียนหลายอย่างนั้น ถ้าแต่ละอย่างส่งเสริมอาศัยกันแล้วก็สมควรเรียนรู้อย่างยิ่ง เพราะจะ เอาไว้ใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในแต่ละเลี้ยววินาทิต่างชีวิต ถ้าเป็นการเรียนหมายอย่างแต่ไม่เกี่ยวหรือเอื้อเฟื้อแก่กันเลยนั้น ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง อาจารย์รุ่นเก่าที่มีชื่อเป็นที่รู้จักกันในปัจจุบันหลายท่าน ได้ยืนยันมั่นคงว่า ควรเรียน

ให้ครบเครื่องหลาย ๆ อย่าง ตามแบบฉบับโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มวย เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ นักกระบี่กระบองที่อ่อนหัดเชิงมวย จะไม่มีทางเป็นนักกระบี่กระบองชั้นเยี่ยมได้เลยเป็นอันขาดเพราะเวลาต่อสู้กันในระยะประชิดตัวนั้น อาจใช้อาวุธไม่ถนัด ถ้าต่อย เตะ ถีบได้ก็ต้องรับใช้ (สมบัติ จาปาเงิน. 2523 : 93-97)

กระบี่กระบอง เป็นกีฬาชนิดหนึ่งของชาติไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่ปรากฏแน่ชัดว่ามีการริเริ่ม และมีความเป็นมาอย่างไร ได้แต่เพียงสันนิษฐานว่า เป็นการเล่นของทหารในยามว่างศึกโดยนำเอาวัตถุที่แข็ง เหนียวและ เขามาทำเป็นอาวุธจำลองขึ้น ใช้ร่ายรำและต่อสู้ดูจรรบกันจริง ๆ เพื่อฝึกให้ผู้เล่นมีน้ำใจกล้าหาญ มีร่างกายแข็งแรง อุดหนุน มีความรู้เกี่ยวกับการต่อสู้ป้องกันตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะให้ผลประโยชน์ในยามศึกให้เต็มที่ ในปัจจุบันกระบี่กระบองเป็นการเล่นชนิดหนึ่งที่จัดให้มีในงานพิธี และงานเทศกาลต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทแสดง เป็นการแสดงของแต่ละคณะตามที่ครูบอาจารย์ได้สอนสั่ง
2. ประเภทแข่งขัน เป็นการแข่งขันฟันดาบระหว่างคณะต่าง ๆ โดยมีได้ซ้อมฟัน

หรือกำหนดท่าฟันไว้ก่อน (กรมพลศึกษา. 2524 : บทนำ)

เฉลิม จันปฐมพงศ์ (2520 : 596) ได้กล่าวถึง กระบี่กระบองว่า ภาษาเดิมเรียก กระบี่กระบอง เป็นการเล่นที่มีมาตั้งแต่ครั้งพ่อขุนรามคำแหงหรืออาจจะก่อนนั้น เพราะเป็นวิชาอันหนึ่งของนักรบโบราณ ใช้กันมาสำหรับการยุทธต่าง ๆ ในสมัยนั้นมีการใช้อาวุธต่าง ๆ เช่น กระบี่ หอก ดาบ หลาว แหวน เป็นต้น เมื่อมาถึงสมัยนี้ก็คือศิลปะหรือกีฬาที่มีท่าทางสวยงามมาก

การแข่งขัน มีการแข่งขันระหว่างพวกเดียวกันและแข่งต่างหมู่ต่างคณะกัน ถ้าหมู่ใดคณะใดชนะก็จะมีชื่อเสียง

เทศกาลในการเล่น โดยมากมีในเทศกาล บวชนาค ทอดกฐิน และการโกนจุก บุคคลผู้มีศิลปะทางกระบี่กระบองจะถูก เชิญมาแข่งขัน

ประโยชน์ของการเล่น เป็นวิชาที่มีประโยชน์ในการป้องกันตัวในสมัยโบราณใช้ได้มาก เช่น การรับและการหนีตอบ

ระเบียบการตัดสิน การตัดสินมีอยู่ 3 ประเภท คือ

1. ให้แพ้หรือชนะ เป็นบุคคล
2. ให้แพ้หรือชนะ เป็นหมู่คณะ
3. ให้เสมอกันทั้งสองฝ่าย

กรมพลศึกษาได้ดำเนินโครงการจัดทำพหุภาษาพื้นเมือง เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี ได้รวบรวมกีฬาพื้นเมืองไทย ซึ่งได้กล่าวถึงกีฬาพื้นเมืองไทยของชาวจังหวัดเพชรบุรี เกี่ยวกับ ประวัติการเล่น การแข่งขัน เทศกาลในการเล่น ประโยชน์ของการเล่นและระเบียบการตัดสินกระบี่กระบองคล้ายกับ เฉลิม จันปฐมพงศ์ (2520 : 596) ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่ได้มีข้อเพิ่มเติมและขยายความเกี่ยวกับ ระเบียบการตัดสินและคตินิยมของประชาชนว่า

ระเบียบการตัดสิน

1. ตัดสินให้แพ้เป็นบุคคล คือ คนนั้นไม่มีกำลังต่อสู้ หรือมีมืออ่อนไม่สามารถที่จะต่อสู้ได้อีกต่อได้อีก ก็ตัดสินให้แพ้
2. ตัดสินให้แพ้เป็นหมู่หรือคณะ คือคณะหนึ่งคณะใด เมื่อต่อสู้ด้วยศาสตราวุธต่างๆ ถ้าคนหนึ่งคนใดแพ้หมดทุกอย่าง และทุกตัวคน หมู่หรือคณะนั้นก็นับว่าเป็นฝ่ายแพ้
3. ถ้าหมู่หรือคณะหนึ่งคณะใดก็ตาม ในเมื่อต่อสู้กัน มีมือทัดเทียมกันหรือผลัดกันแพ้และผลัดกันชนะและได้คะแนนเท่ากัน ก็นับว่าทั้งสองฝ่ายเสมอกัน

ตามคตินิยมของประชาชน ประชาชนแห่งจังหวัดเพชรบุรี จะคุยกันได้ว่ารู้วิชากระบี่กระบองกันแทบทั้งจังหวัด และเวลาธรรมดายังออกมาแสดงแข่งขันกันระหว่างพวกพ้องเป็นการฝึกซ้อมเพื่อจะให้วิชานี้แพร่หลายไปทั่วกลบาวสาน (กรมพลศึกษา. 2524 : 31)

ประโยชน์ เจริญรัตน์ (ม.ป.ป. : 24-25) ตามความหมาย ที่เข้าใจกันโดยทั่วไปแล้ว "กระบี่กระบอง" หมายความว่า การเล่นหรือการแสดงชนิดหนึ่งที่ใช้อาวุธแบบโบราณจำลองจากของจริงมาเล่นต่อสู้กัน แต่ความหมายแห่งคำศัพท์ที่แท้จริงแล้ว เป็นอีกอย่างหนึ่ง เพราะการที่จะบัญญัติคำใดคำหนึ่งที่เป็นศัพท์ย่อมจะต้องมีเหตุผล หรือรากศัพท์มาก่อน แต่การที่จะกำหนดไป ว่า ทำไมโบราณท่านจึงเรียก การเล่นชนิดนี้ว่า "กระบี่กระบอง" นั้น เป็นของยาก เพราะแม้แต่ในพหุภาษา ของกรมตำรวจ กระทรวงธรรมการ ก็ไม่มีคำไปปรากฏอยู่ ฉะนั้นจึงไม่มีวิธีใด นอกจากจะสันนิษฐานเอาเองตามเหตุและผล และโดยวิธีแยกคำที่ผสมกันอยู่ "กระบี่" "กระบอง" เป็นคำรวม "กระบี่" คำหนึ่ง กับ "กระบอง" คำหนึ่ง "กระบี่" นั้นตามศัพท์หมายถึง อาวุธชนิดหนึ่งที่รูปร่างคล้ายดาบ แต่เล็กและเรียวกว่า และมีโกร่งป้องกันมือที่ด้าม เป็นอาวุธสำหรับใช้แทงและฟัน ในพหุภาษามอบอกว่า เป็นมีดรูปดาบ มีฝักใช้เหน็บเป็นเกียรติยศ ส่วน "กระบอง" นั้นในพหุภาษามอบอกว่า ไม่มี "ตะบอง" หรือ "กระบอง" ซึ่งหมายความว่า ไม่สืสำหรับตีกัน มีรูปกลมข้างเหลี่ยมข้าง คล้ายพลอง แต่สั้นกว่า มีขนาด 1 ศอก ส่วนพลองนั้นในพหุภาษามอบอกว่า เป็นชื่อ

ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เนื้อละเอียด และแข็งใช้ทำไม้เท้า เรียกไม้เท้าที่ยาว 4 ศอกว่า ไม้พลอง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เกือบจะเป็นการจรรยาที่รู้ได้ว่า "กะบอง" คืออะไร เพราะในปทานุกรมไม่ได้บอกไว้ แต่เมื่อมาพิจารณาถึงการเล่นชนิดนี้ และวิธีการที่เล่น ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องไม้เล่นนั้นมีทั้งสั้นและยาวหลายอย่างต่างชนิด มิได้มีเล่นแต่ "กะบี่" อย่างเดียว ยังมีดาบอีก เวลาหัดก็ต้องหัดกะบี่ก่อน แล้วก็หัดดาบ ตอนหัดดาบก็ยังไม่รู้สีกายกะอะไร เพราะเป็นกะบี่แล้ว แต่การใช้ก็คล้าย ๆ กัน เพราะมีขนาดสั้นเท่า ๆ กัน ต่อจากนั้นก็มาหัดพลองหรือจ้าว ซึ่งมีวิธีการใช้แตกต่างกับกะบี่ เพราะเป็นอาวุธยาว จึงพอจะสรุปหรือลงความเห็นได้ว่า "กะบี่" นั้นหมายถึงอาวุธสั้นทุกชนิด เช่น "กะบี่" ดาบ หรือดาบสองมือ ดาบโล่หี ดาบเขน ดาบตั้ง และกริช หรือมีดสั้น ส่วน "กะบอง" นั้น หมายถึงอาวุธยาวทุกชนิด เช่น พลอง จ้าว หยก และทวน รวมความแล้วคำว่า "กะบี่กะบอง" คือ อาวุธสั้นและอาวุธยาว หลักวิธีของการใช้ อาวุธทั้งสองอย่างคืออาวุธสั้นและอาวุธยาวนี้ แต่ละอย่างก็ละม้ายคล้ายคลึงกัน จะผิดเพี้ยนกันเล็กน้อยเท่านั้น

ประโยชน์ เจริญรัตน์ (ม.ป.ป. : 4-6) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับกระบี่กระบองอีกว่า เป็นศิลปวัฒนธรรมโบราณเก่าแก่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในตัวเอง เป็นทั้งศิลปะการป้องกันตัว และการละเล่นพื้นบ้านพื้นเมือง และเป็นศิลปะประจำชาติแขนงหนึ่ง ที่มีประวัติสืบทอดกันมาช้านาน จากการบันทึกทางประวัติศาสตร์ วิชากระบี่กระบอง เป็นศิลปะที่สะท้อนถ่ายทอดมาจากวิญญานแห่งการต่อสู้ป้องกันตัวเอง คนไทยตั้งแต่บรรพบุรุษได้แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนในทางสร้างสรรค์อันล้ำค่าของประเทศไทยที่สั่งสมขึ้น จากการต่อสู้ของชีวิตทั้งในทางธรรมชาติ จนเป็น วิธีการต่อสู้ของยุทธวิธีที่เป็นแบบฉบับเฉพาะตัวคนไทย (กระบี่กระบอง) ได้ผ่านการพัฒนาจนเป็น วิธีการต่อสู้ของไทยที่มียุทธวิธีเนื้อหาที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วยความงาม ความจริง มีรูปแบบทางศิลปะอย่างครบถ้วน

ศิลปะกระบี่กระบองสมัยโบราณ เป็นศิลปะการต่อสู้ที่แท้จริง ปัจจุบันเสื่อมสูญแทบหมดสิ้นพร้อมกับครูดาบรุ่นเก่าได้จากหายไปมากต่อมาก ผู้สืบทอดที่ถูกต้องมีน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้ป้องกันตัวด้วยมือเปล่าอันทรงคุณค่าของชาติไทย แต่ปัจจุบันไม่ได้รับความสนใจจริงจังเท่าที่ควร ทั้งยังถูกมองข้ามความสำคัญจนกระทั่งมองไปเห็นคุณค่าและพากันดูหมิ่นวิชา ก็เพราะไม่มีหน่วยงานหรือองค์การและสถาบันของชาติที่ได้ให้ความสำคัญแก่การอนุรักษ์ฟื้นฟู ให้เป็นมรดกตกทอดแห่งศิลปะวัฒนธรรมแขนงนี้มาอย่างทั่วถึงอย่างมีแบบแผน

รวมทั้งยังขาดการคุ้มครอง เอาใจใส่ดูแลรักษาจากรัฐบาลที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ได้เผย

แพร่ความรู้ในศิลปะด้านนี้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อให้ได้ เห็นคุณค่าอย่างแท้จริง

ศิลปะกระบี่กระบองขนานแท้ตามแบบฉบับดั้งเดิม จึงเสื่อมโทรมลง และสูญหายหมดไปเรื่อย ๆ หากไม่เร่งรีบอนุรักษ์ไว้แล้ว จะไม่มีเหลือให้คนไทยรุ่นหลังได้ เห็นได้รับรู้ลักษณะที่แท้จริงนั้น

คนไทยในยุคปัจจุบันรู้เรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะกระบี่กระบองชาติตนไม่มากนัก เรื่องที่เล่า สืบทอดกันต่อ ๆ มายังกำกวมและลึกลับมาก เพราะไม่มีการค้นคว้ารวบรวมหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของศิลปะการต่อสู้ของไทยที่ยังพอมีเหลือ ให้ได้ศึกษาหาความรู้ในปัจจุบัน บันทึกไว้ และทำออกเผยแพร่ให้ประชาชนได้ศึกษา

ถ้าจะได้สืบหา ค้นคว้า รวบรวม และบันทึกด้วยภาพนิ่ง ภาพยนต์ บันทึกเสียงสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากคำบอกเล่า และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้แล้ว จะเป็นการสงวนรักษา และส่งเสริมให้มรดกตกทอดแก่ศิลปวัฒนธรรม สมบัติอันสูงค่าของชาติไทย ให้ปรากฏเด่นประจักษ์ สมศักดิ์ศรีของชาติไทยเราสืบไป และเพื่อให้คนไทยเกิดความเข้าใจภาคภูมิใจในศิลปะวิทยาการ และเคล็ดลับของวิชาการต่อสู้ไทย ที่โบราณได้เพียรพยายามสร้างสมไว้ให้ด้วยความปราณีต จากการต่อสู้ที่ผ่านมามียาวนานตามประวัติศาสตร์ของชาวไทย

การแสดงกระบี่กระบองนั้นมีด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ

1. การแสดงกระบี่กระบองประ เภทร้ายรำ เป็นไปในลักษณะการร้ายรำโชว์
2. การแสดงกระบี่กระบองประ เภทเล่นลูกไม้ตลก เน้นถึงการสนุกสนานเป็นสำคัญ
3. การแสดงกระบี่กระบองประ เภทอดทน

การแสดงกระบี่กระบองในปัจจุบันเป็นลักษณะการรุกรับ เป็นการแสดงให้เห็นด้านการต่อสู้ของไทยแต่ลักษณะท่าทางต่าง ๆ นั้น ได้ัดเนะกันฝึกซ้อมกันที่เรียกว่า "โกหกให้เห็นจริง"

การแสดงแบ่งออกดังนี้

1. กระบี่ต่อกระบี่
2. ดาบสองมือต่อดาบสองมือ
3. ดาบสองมือต่อดาบตั้ง
4. ดาบเดี่ยวคู่โล่ต่อดาบเดี่ยวต่อโล่ (ดาบโล่)
5. ฟล่องต่อฟล่อง
6. ง้าวต่อง้าว
7. ง้าวต่อดาบสองมือ

8. ฟล่องไม้สั้นต่อฟล่องไม้สั้น
9. มีดสั้น กฤษ
10. เคียวต่อเคียว
11. ขวานโล่ห์ต่อขวานโล่ห์
12. ตะลุมบอน (สามบาน)

แสง ศิริโปล (2516 : 1) ได้เขียนข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบี่กระบอง ไว้ใน เอกสารประกอบคำบรรยายวิชามวยไทย ตรงกับ ประชา ฤาษุดกุล (2530 : 5-6) ได้กล่าวถึง กระบี่กระบอง ซึ่งต้องใช้ร่วมกับมวยไทยในสมัยก่อนว่า สมัยก่อนไทยเราได้มีการรบพุ่งและสู้รบกัน กับประเทศเพื่อนบ้านบ่อยๆ การสู้รบในสมัยนั้นยังไม่มีปืนเป็นอาวุธจะสู้รบกันก็แต่ ดาบทั้งสองมือ และมือเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้การรบพุ่งก็ต้องมีการประชิดตัว คนไทยเห็นว่า การรบด้วยดาบนั้น เป็นการรบพุ่งที่ประชิดตัวมากเกินไป บางครั้งคู่ต่อสู้อาจจะเข้ามาฟันเราได้ง่าย คนไทยจึงได้ ผักหัดลูกถีบ และ ตะลุมบอนเอาไว้ เพื่อคู่ต่อสู้จะได้ เสียหลักแล้วจะได้ เลือกหนีง่ายขึ้น ทำให้คู่ต่อสู้ เห็นได้

สงวน มีระหงษ์ (2526 : 6) ได้กล่าวถึงกระบี่กระบองในเชิงการต่อสู้ป้องกันตัว ควบคู่กับมวยไทยว่า การใช้ใช้อาวุธรบในสมัยโบราณ เช่นกระบี่ ฟล่อง ดาบ ง้าว ทวน ฯลฯ ถ้ามีความรู้วิชามวยไทยประกอบด้วยแล้ว จะทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยามที่การต่อสู้ติดพัน ประชิดตัว ก็จะได้อาศัยใช้อาวุธบางส่วนเข้าช่วย เช่น เข้า คอก เข้า เป็นต้น

กาญจนา นาคพันธ์ (2505 : 7) ได้บันทึก เรื่อง ฝรั่งเข้ามาชกมวย ไว้ว่า คนไทยสมัยโบราณ โดยเฉพาะผู้ชาย ต้องฝึกวิชาการต่อสู้ซึ่งได้แก่ มวยไทย หัดรวมกันไปกับ กระบี่กระบอง เพราะต้องหัดไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกสงคราม

สรุปความตามคำกล่าวถึงกระบี่กระบองข้างต้น จากการให้ความหมายตามพจนานุกรม สารานุกรม และคำกล่าวถึง กระบี่กระบอง จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ สามารถสรุปได้ว่า กระบี่กระบองคือ ชื่อการเล่นหรือกีฬาชนิดหนึ่งทางพลศึกษา ที่ต่อสู้กันด้วย กระบี่ และกระบอง โดยนำเอาหาวมาทำเป็น กระบี่ ดาบ ง้าว ฟล่อง ฯลฯ เอาหนึ่ง หรือหาวมาทำเป็น โล่ห์ เช่น ดั้ง ฯลฯ ใช้ฝึกซ้อมในวิชาทหาร เพื่อใช้ในการรบสมัยโบราณ แต่ในยามสงบก็นิยมนำมาใช้เป็นการละเล่นและกีฬา โดยแสดงหรือแข่งขันกันตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น บวชนาค

ทอดกฐิน และโกนจุก ก็ฟากกระบี่กระบองต้องหัดไปพร้อมกับกีฬามวยไทย เพื่อใช้ในขณะที่การต่อสู้ที่ประชิดตัว และกระบี่กระบองก็ถือว่าเป็นกีฬาและศิลปะประจำชาติของไทยโดยแท้

งานวิจัยในประเทศ

อุทธรณ์ ปิตพยัคฆ์ (2517 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา "พัฒนาการของการพลศึกษาในประเทศไทย" สรุปได้ว่า สภาพชีวิตของชาวไทยในสมัยโบราณนั้น ต้องฝึกฝนการต่อสู้ป้องกันตัวประเภทมวยปล้ำ ชกมวยและการใช้อาวุธต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการทำสงคราม ซึ่งมีอยู่เสมอ ผู้ที่จะมีชีวิตรอดอยู่ได้ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งอดทน ในยามสงบก็มีกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน คือ การเล่นพื้นเมือง การแห่ขบวน การแข่งเรือ เล่นว้าว ตะกร้อ ชกมวย และกระบี่กระบอง เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวเป็นการพลศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างพลังกายของชาวไทยเรื่อยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การพลศึกษาได้เข้าสู่ระบบการศึกษาที่แท้จริง จากนั้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านการพลศึกษา และการกีฬาอย่างกว้างขวาง คือ กรมพลศึกษา คณะกรรมการกีฬาโอลิมปิกแห่งประเทศไทย องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย และสมาคมกีฬาต่าง ๆ การพลศึกษาได้พัฒนาไปในทางวิทยาศาสตร์ และการแพทย์มากขึ้น และนอกจากนั้น รัฐบาลพยายามส่งเสริมการพลศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนและประชาชน ให้มีพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์อันเป็นผลไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และมุ่งใช้การพลศึกษาในการพัฒนาประเทศด้วย แสดงว่าการพลศึกษาได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ ผู้บริหารได้พยายามแก้ไขปัญหาคอขวดและอุปสรรคต่างๆ เพื่อใช้การพลศึกษาพัฒนาเยาวชนและประชาชนในชาติให้มากที่สุด

การดี มหาจันทร์ (2518 : 372) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การทหารในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กล่าวถึงวิธีการฝึกหัดทหาร โดยใช้กิจกรรมทางการกีฬาและพลศึกษา เข้าไปมีบทบาท ซึ่งผลจากการฝึกหัดทหารและการศึกษาของทหารซึ่งเป็นพื้นฐานมาจนถึงสมัยปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในด้านการปฏิรูป ทหารมีระเบียบวินัย มีความกล้าหาญมากขึ้นจนปัจจุบันนี้ เรื่องวินัยและความกล้าหาญนี้ กลายเป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่มวิชาชีพของทหารไทย เช่นเดียวกับชาติอื่น ๆ เป็นการเพิ่มเสถียรภาพของประเทศชาติให้มั่นคงยิ่งขึ้น เนื้อเยื่อชี้ให้เห็นที่ประจักษ์ได้ว่า กิจกรรมทางการกีฬา และพลศึกษา มีบทบาท

ในการพัฒนาบ้านเมืองเป็นอย่างมาก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงเล็งเห็นคุณค่าของกิจกรรมทางด้านนี้

มยุรี ศุภวิบูลย์ (2519 : 109-113) ได้ทำการศึกษา "อิทธิพลของการเมืองที่มีต่อการพลศึกษาและการกีฬาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2475 -2516" สรุปได้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองนั้นมีอิทธิพลต่อการพลศึกษาในประเทศไทยเสมอมา นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2516 แต่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กัน บางสมัยรัฐบาลต้องการให้การพลศึกษาและการกีฬาเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อเสถียรภาพของรัฐบาลเอง บางสมัยก็ต้องการให้เป็นประโยชน์ในเรื่องเอกราชของชาติและป้องกันการรุกรานของศัตรูภายนอกประเทศ บางครั้งต้องการใช้ประโยชน์ไปในการต่างประเทศ โดยเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันทั้งนี้ การที่พลศึกษาและการกีฬาเป็นไปในรูปแบบได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์บ้านเมืองในขณะนั้นว่า สภาพความต้องการของรัฐบาลในระบอบเวลานั้น รัฐบาลต้องการจะใช้ประโยชน์จากการพลศึกษา และการกีฬาไปในทางใด

สลัษศรี พัฒวิบูลย์ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา "การกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว(พ.ศ. 2411-2453)"สรุปได้ว่าการกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยมีมาตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มสร้างอาณาจักรของตนซึ่งเข้าใจว่าอาณาจักรน่านเจ้าเป็นปฐม ในสมัยนั้นคนไทยมีการฝึกร่างกายโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการอยู่รอดและการสงคราม ดังนั้น การกีฬาจึงเป็นไปในรูปของการต่อสู้ป้องกันตัว ทั้งวิธีที่ใช้อาวุธและวิธีมือเปล่า อนึ่ง อาวุธที่ใช้ก็ต้องใช้ต่อสู้ในระยะประชิดตัว ตลอดจนมีการฝึกการขี่ม้า ส่วนทางด้านนันทนาการก็เป็นเรื่องของการละเล่นในงานเทศกาลสำคัญของบ้านเมือง ในสมัยต่อมา คือ สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การกีฬา และนันทนาการก็เป็นแนวเดียวกัน และยังไม่มีมีการฝึกฝนที่เป็นแบบแผนทางพลศึกษา ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2411-2453) การกีฬาและการพลศึกษาในประเทศไทยได้รับการเอาใจใส่ส่งเสริมจากรัฐบาลให้เจริญก้าวหน้าไปมาก เนื่องจากประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศมหาอำนาจในกลุ่มยุโรปที่ต้องแสวงหาอาณานิคม รัฐบาลจึงต้องทำการปรับปรุงพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับต่างประเทศ เนื่องจากพระองค์ทรงโปรดปรานการกีฬาและการพลศึกษา มาก พระองค์ได้รับการศึกษาทางด้านการกีฬา และพลศึกษาตั้งแต่ครั้งพระองค์ยังทรงพระเยาว์ พระองค์ทรงโปรดปรานการเล่นกีฬาทุกชนิด ทรงโปรดการออกพระกำลังอยู่เสมอ พระองค์

ทรงเสด็จเข้าร่วมเล่นกีฬาต่าง ๆ กับข้าราชการ ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง แข่งเรือ นอกจากนี้ ยังทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร และพระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาพื้นเมืองของไทยด้วยพระองค์เองอยู่เสมอ ๆ เช่น การแข่งขันชกมวย การแข่งขันกระบี่กระบอง การแข่งเรือ และการแข่งขันกีฬาว่าวพั่น เป็นต้น จากการที่พระองค์ทรงสนพระทัยกีฬาและพลศึกษา พระองค์จึงทรงให้การใส่พระทัยในการปฏิรูปการกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยเป็นอย่างดี นับได้ว่าการกีฬา และพลศึกษาในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น มีการวางรากฐานที่ดีกิจกรรมทางด้านนี้มีความเจริญก้าวหน้าเรื่อยมา จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ถือว่า เป็นการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติอีกด้วย

โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา "พัฒนาการกีฬามวยไทย" ผลการวิจัยปรากฏว่า จุดกำเนิดของกีฬามวยไทย อาจเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตในสมัยโบราณที่ต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติ โดยการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเป็นอาวุธต่อสู้และป้องกันตัว ซึ่งต่อมาได้มีการคิดค้น ปรับปรุงการใช้อวัยวะต่าง ๆ เหล่านี้ให้เหมาะสม มีการฝึกหัดฝึกซ้อมในสำนักมวย โดยครูมวยที่มีชื่อ เมื่อยามสงครามก็นำเอาศิลปะมวยไทยมาใช้ควบคู่กับอาวุธประเภทต่าง ๆ เพื่อให้การรบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเมื่อยามว่างจากสงครามก็นิยมจัดให้มีการแข่งขันชกมวย โดยในระยะแรกเป็นการชกมวยคาดเชือก ต่อมาได้มีการร่างและใช้กฎกติกาขึ้น ทำให้การดำเนินการแข่งขันชกมวยเป็นไปอย่างเรียบร้อย ปัจจุบันมีการแข่งขันชกมวยไทยกันอย่างแพร่หลาย

* เอนา ช้างน้อย (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา "ปัญหาการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ครูประสบมากเกี่ยวกับวิชากระบี่กระบองได้แก่ ด้านวิธีปลูกฝังและสร้างแนวคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความไม่เหมาะสมของสถานที่ การขาดความระมัดระวังของนักเรียนในการใช้และเก็บรักษาอุปกรณ์กระบี่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ผลทางการออกกำลังกาย การมอบหมายงานให้นักเรียนฝึกซ้อมนอกเวลาโรงเรียน เวลาที่ใช้ในการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง และกลัวที่จะเผชิญต่อภาวะต่าง ๆ อย่างมีหลักการและเหตุผล ประสบการณ์และทักษะการใช้อาวุธ เพื่อต่อสู้ป้องกันตัว ส่วนนักเรียน ประสบปัญหาทางด้านทักษะของครู สถานที่เรียนมีพื้นแข็ง การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับการเรียนศิลปวัฒนธรรมไทย การสอบทักษะท่าท่า และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหว อันเป็นธรรมชาติของ

วิชาการกระบี่กระบอง จากการเปรียบเทียบปัญหาของครูและนักเรียนที่ได้ประสบ ปรากฏว่า ด้านทักษะของครู ความไกลของสถานที่ การใช้อาวุธจริงมาประกอบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ได้ผลทางด้านการออกกำลังกาย การมอบหมายงานให้นักเรียนฝึกนอกเวลาในโรงเรียน การทดสอบความรู้รอบตัวเกี่ยวกับ วิชาการกระบี่กระบอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และกล้าที่จะเผชิญภาวะต่าง ๆ อย่างมีหลักการ และเหตุผล มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ⁷

ประนัย จันประดิษฐ์ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ "บทบาทของสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย (2510-2522)" สรุปได้ว่า การกีฬาในประเทศไทย มีมาตั้งแต่ ประเทศไทยเริ่มสร้างอาณาจักร ซึ่งเดิมเน้นมีจุดมุ่งหมายในการฝึกฝนร่างกายให้มีความแข็งแรง ทั้งการใช้อาวุธ และการใช้มือเปล่า ในสมัยต่อมา คือ สุขุทัย อยุธยา ธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น การกีฬาก็ยังเป็นแนวเดียวกัน และยังไม่มีการฝึกฝนเป็นแบบแผนทางพลศึกษา ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การกีฬาได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ขึ้นอยู่ในรูปสมาคมกีฬาสมัครเล่นเรื่อยมา จนมีสมาคมในขณะนั้น 23 สมาคม มีหน้าที่ในการพัฒนากีฬาของประเทศไทยชาติสืบไป

ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พัฒนาการของพลศึกษาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2325-2525)" สรุปได้ว่าการพลศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 ยังไม่เจริญก้าวหน้าเพราะอยู่ในระหว่างการทำศึกสงคราม และการฟื้นฟูประเทศ ดังนั้น การพลศึกษาจึงเน้นเพื่อการสงครามเป็นการเตรียมพร้อมทั้งพลกำลังและจิตใจ กิจกรรมพลศึกษาจึงได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ มีดสั้น ง้าว ฟลอง ไม้สั้น และมีเกมส์เบ็ดเตล็ดเล่นในยามบ้านเมืองสงบ ได้แก่ ตะกร้อ ไม้หึ่ง ไม้ว่า แข่งเรือ และแข่งว้าว เป็นต้น การศึกษาหาความรู้ทางด้านพลศึกษาได้จากบ้านและครอบครัว วัด วังและสำนักต่าง ๆ ความนิยมกีฬาสากลได้เริ่มขึ้นในราชวงศ์แล้วตั้งแต่รัชกาลที่ 4 ในรัชกาลที่ 5 การพลศึกษาได้เข้าสู่ระบบการศึกษาที่แท้จริง คือ มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาในโรงเรียนทหาร และในโรงเรียนสามัญมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของพลศึกษา มีการผลิตครูพลศึกษา มีการจัดพลศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน มีการจัดทำตำราทางพลศึกษา มีการจัดการแข่งขันกีฬาไทยและกีฬาสากล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2501 ได้มีการเริ่มใช้การศึกษาแผนใหม่ โดยกำหนดแผนการศึกษาชาติ ฉบับ พ.ศ. 2475 กำหนดให้มโนคติ 3 ของการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา

และผลศึกษา รวมทั้งมีกรมพลศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา หลักสูตรการเรียนการสอนมีการปรับปรุงให้เหมาะสมอยู่เสมอ มีการเรียนการสอนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย ส่วนในสถาบันผลิตครูพลศึกษามีถึงระดับปริญญาโท การจัดพลศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ปัจจุบันการพลศึกษาและการกีฬาได้พัฒนาไปอย่างมีแบบแผนและมีเหตุผล โดยพัฒนาไปทางด้านวิทยาศาสตร์ และด้านการแพทย์มากยิ่งขึ้น เพื่อศึกษาค้นคว้า และนำผลมาใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนยิ่งขึ้น จึงทำให้การพลศึกษา และการกีฬาได้รับความสนใจและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้นเป็นลำดับ

๑. สัมพันธ์ พงษ์ทอง (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ลักษณะและรูปแบบของการเล่นกระบี่ร่วมสมัย" การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบของการเล่นกระบี่ร่วมสมัย โดยศึกษาจากสำนักกระบี่กระบอง 10 แห่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร บันทึกการถ่ายวิดีโอ การถ่ายภาพ และการสัมภาษณ์ ครูอาจารย์ของสำนักกระบี่กระบองแล้วนำมาเสนอเป็นรูปความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะของการเล่นกระบี่ร่วมสมัย เช่น ลักษณะของการถวายเป็นข้ม การขึ้นพรหม การรำไม้รำและการต่อสู้ เป็นต้น มีลักษณะที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสำนัก และมีบางที่ลักษณะของการเล่นเป็นไปในทำนองเดียวกัน

2. รูปแบบของการเล่นกระบี่ร่วมสมัย ส่วนใหญ่มีรูปแบบเหมือนกัน กล่าวคือ รูปแบบของการเล่นกระบี่เริ่มจาก การถวายเป็นข้ม การขึ้นพรหม การรำไม้รำ และการต่อสู้ มีบางรูปแบบที่ลักษณะเฉพาะในการเล่นกระบี่ของแต่ละสำนัก ซึ่งเป็นส่วนที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ การถวายเป็นข้มเร็ว การขึ้นพรหมเร็ว

ประชา ทองศิริ (2525 : 102) ได้สร้างแบบประเมินค่าความสามารถเฉพาะทางทักษะวิชากระบี่กระบองของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีจำนวน 39 ข้อ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ ที่ผ่านการเรียนวิชากระบี่กระบองแล้ว ปีการศึกษา 2527 จำนวน 50 คน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินค่าความสามารถวิชากระบี่กระบองของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเป็นปรโย และค่าอำนาจจำแนกรายข้อสูง

มณเฑียร พัวใหญ่ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา "พัฒนาการของกีฬาว่าวไทย" สรุปได้ว่า กีฬาว่าวเป็นกีฬาที่กำเนิดเกิดขึ้นมาเป็นเวลาหลายพันปีมาแล้ว ตามที่ได้

มีการค้นพบปรากฏว่าประเทศจีนมีหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับว่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งพอจะสันนิษฐานได้ว่า ว่าวนี้น่าจะประดิษฐ์ขึ้นโดยชาวจีนเป็นชาติแรก และว่าวนั้นได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมของมนุษย์ในประเทศต่าง ๆ อย่างมาก โดยเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งในด้านการเมือง การปกครอง และวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ สำหรับในประเทศไทยตามหลักฐานที่ได้มีการค้นพบนั้น ทราบว่าคนไทยรู้จัก และเล่นว่าวกันมานานถึง 700 กว่าปีมาแล้ว แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าคนไทยได้คิดทำว่าวขึ้นมาก่อนชาวจีนหรือไม่ อย่างไรก็ตามว่าวก็ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตคนไทยในสังคมไม่น้อยไปกว่าชาติอื่น ๆ ซึ่งตามหลักฐานจากเอกสารปรากฏว่า ว่าวได้เข้ามามีส่วนสัมพันธ์กับสังคมทั้งในด้านของ การเมือง การปกครอง และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ อย่างมาก ส่วนสำคัญประการหนึ่ง ที่มีส่วนสนับสนุนให้กีฬาว่าวพัฒน์ อันเป็นกีฬาพื้นเมืองของชาวไทยสามารถดำรงอยู่และเจริญพัฒนามาได้สืบเท่าทุกวันนี้ คือ การได้รับการส่งเสริมจากสมาคมกีฬาไทย ซึ่งก่อตั้งโดย พระยาภิรมย์ภักดี ใน พ.ศ. 2470 ได้มีโครงการดำเนินงานจัดการแข่งขัน กีฬาว่าวพัฒน์ ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยกำหนดนโยบายว่า จะให้มีการจัดการแข่งขันกีฬาว่าวพัฒน์ในระหว่างเดือน มีนาคม เป็นประจำทุก ๆ ปี ให้เป็นประเพณีอย่างหนึ่ง โดยเรียกงานการจัดการแข่งขันกีฬาว่าวพัฒน์นี้ว่า งานประเพณีว่าวไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เป็นต้น

มงคล คำเมือง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเกี่ยวกับกีฬามวยไทย" สรุปได้ว่า มวยไทยมีปรากฏแล้วในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และแสดงบทบาทในแง่ประเพณีแห่งการละเล่น เพื่อการเฉลิมฉลองในงานเทศกาล และในแง่ศิลปะของการต่อสู้ เมื่อเผชิญกับศัตรูในยามสงคราม เพราะอาวุธที่ใช้ในสมัยนี้ เป็นอาวุธประจำกาย เช่น หอก ดาบ และมีด พร้อมทั้งอาวุธที่เป็นอาวุธของร่างกาย เช่น หมัด ศอก เข่า และเท้าที่ใช้ เตะ ถีบ ซึ่งเรียกว่า มวยไทย ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มวยไทยก็ยังมีบทบาทเหมือนสมัยกรุงสุโขทัย และเมื่อก้าวเข้าสู่ยุคปัจจุบัน มวยไทยได้แปรเปลี่ยนรูปลักษณะสู่ การแข่งขันและกีฬามากขึ้น ได้วิวัฒนาการจากรูปแบบของศิลปะของการต่อสู้ จนกลายเป็น กีฬาสมัครเล่น และกีฬาอาชีพ กระทั่งได้มีองค์กรรับรอง คือ สมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย และสมาคมมวยอาชีพแห่งประเทศไทย ด้วยการศึกษาวิชามวยไทยเป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน ทั้งในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา นอกจากนี้มวยไทยได้แสดงออกถึง ประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งได้เผยแพร่สู่วัฒนธรรมสากล อันสมควรได้รับการอนุรักษ์ และส่งเสริมเพื่อความหวงแหน และ

ภาคภูมิใจของชาวไทยทั้งรุ่นปัจจุบันและอนุชนสืบไป

งานวิจัยต่างประเทศ

ณัฐ อินทรปาน (Nat Indrapana. 1973 : abstract) ได้ทำการศึกษา ค้นคว้า เรื่อง "การกีฬาและพลศึกษาของประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2475-2509" โดยมี จุดประสงค์ของการศึกษาเพื่อ ศึกษานโยบาย อำนวยการปกครอง ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข อิทธิพลของชาวตะวันตก ศาสนา การทหาร เศรษฐกิจ และนโยบายในการพัฒนา กีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2475-2509 และในการศึกษาได้พบว่ องค์ประกอบข้างต้นนี้มีผลกระทบต่อการพัฒนากีฬาและพลศึกษา ผู้ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนากีฬา และพลศึกษาในตอนต้น ที่ถือว่ามีความสำคัญมากคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งครองราชในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2411-2453 และกษัตริย์องค์ต่อ ๆ มาก็ได้ให้ ความสำคัญสนับสนุน และส่งเสริมกีฬาและพลศึกษาต่อประชาชนไทย ถึงแม้จะอยู่ในวงจำกัดก็ตาม ต่อมาได้มีการ เปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการกำหนดวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ในองค์ 3 ของการศึกษามาจนถึงปัจจุบันนี้ ปี พ.ศ. 2476 กรมพลศึกษาได้ถูกตั้งขึ้น เพื่อ รับผิดชอบโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนและกีฬาประชาชนทั่ว ๆ ไป ต่อมาโรงเรียนพลศึกษากลาง ก็ได้ถูกโอนไปขึ้นกับกรมพลศึกษา ซึ่งทำให้มีผลต่อการส่งเสริมการจัดโปรแกรมพลศึกษาต่าง ๆ และรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ อีกมาก ชาวตะวันตกในประเทศไทยก็มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนากีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยด้วยเช่นกัน พวกชาวตะวันตกได้จัดตั้งสมาคมขึ้นมา เพื่อให้ความช่วยเหลือสนับสนุนวิทยาลัยพลศึกษาในเรื่อง โปรแกรมการฝึกต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกอบรมครูพลศึกษาด้วย ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ซึ่งมีพื้นฐานมาจากศาสนาพุทธจะอบรมสั่งสอนให้ผู้หญิงอยู่ในจารีตประเพณีอันดีงาม จึงเป็นสิ่งที่ไม่สนับสนุน ต่อการที่จะให้ผู้หญิงมาเล่นกีฬา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้มีการนำเอาวิธีการในการพัฒนาอุตสาหกรรมมาใช้ในประเทศ ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศดีขึ้น คนในเมืองจึงได้มีโอกาสในการเล่นกีฬามากขึ้น ทั้งยังมีการส่งเสริมให้มีการเล่นดีขึ้น จากเครื่องอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์กีฬาที่ดีขึ้นนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา คณะทหารได้มีบทบาทต่อการบริหารและสนับสนุนกีฬาในประเทศ ในยามปลอดจากสงคราม บุคลากรทางทหารจำนวนมาก ได้ถูกเลือกให้เป็นนายกสมาคมกีฬาสมัครเล่นหลาย ๆ สมาคม ปี พ.ศ. 2509 ได้มีสมาคมกีฬาสมัครเล่น 12 สมาคม เพื่อสนับสนุน

กีฬา โดยเฉพาะในภูมิภาคก็ได้รับการส่งเสริม ถือว่าเป็นการพัฒนากีฬาของชาติอย่างทั่วถึง การเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศของไทยได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2495 ในกีฬาโอลิมปิก ที่กรุงเฮลซิงกิ ตั้งแต่นั้นมาไทยก็ได้มีส่วนร่วมเข้าร่วมการแข่งขัน ซึ่งแสดงถึงบทบาทในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ สำหรับกีฬาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 1 ที่เพนินซูล่าเกมส์ ในปี พ.ศ. 2502 และเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ. 2509 ไทยก็ได้เข้าร่วมการแข่งขัน การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณค่าของกีฬาและพลศึกษา ขนบธรรมเนียมในประเทศไทย ทำให้การพัฒนากีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยดำเนินก้าวหน้าไปอย่างช้า ๆ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งเหล่านี้ก็ยังต้องเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวทางต่อไปในอนาคต

ศักดิ์ชาย ทักษสุวรรณ (Sakchye Tapsuwan, 1984 : abstract) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง "บทบาทและหน้าที่ของพลศึกษาและกีฬาในการพัฒนาชาติไทย" จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาค้นคว้าทางด้านพลศึกษาและกีฬาในประเทศไทย และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อการพัฒนาแบบแผนของพลศึกษา และกีฬาสำหรับการพัฒนาชาติไทย การศึกษาค้นคว้าเป็นการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ บทบาท หน้าที่ นโยบายของรัฐบาล และแนวโน้มทางพลศึกษาและกีฬาของประเทศไทยในอนาคต แหล่งข้อมูลได้รวบรวมจากห้องสมุด และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้นำทางพลศึกษา องค์การกีฬาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยได้แสดงออกมาในเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาทางพลศึกษาดังนี้ ถึงแม้ว่าคนไทยจะมีความภูมิใจใน เกมส์ กีฬา ซึ่งเป็นสมบัติประจำชาติของตน แต่กีฬาสากลก็ได้มีส่วนสำคัญ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำหรับในโรงเรียนปัจจุบัน ก็ได้จัดให้มีโปรแกรมพลศึกษา และถือเป็นสถาบันที่รับผิดชอบต่อการจัดเตรียมด้านโปรแกรมพลศึกษาเบื้องต้น ส่วนองค์กรกีฬาของชาติก็ได้ถูกตั้งขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาชาติและประชาชน

บทบาท หน้าที่ของพลศึกษาและกีฬา และนโยบายของรัฐบาลมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ต่อความเป็นชาติ ความอุดมสมบูรณ์ ความสามัคคีกลมเกลียว สันติภาพ เสรีธุรกิจและการค้า ภายใต้อาณัติ การทหาร นโยบาย และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำหรับแนวโน้มในอนาคตของพลศึกษาจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ 6 ประการคือ ค่านิยม ความต้องการในการบริหาร ความต้องการในการพัฒนาโครงการพลศึกษา ความต้องการทางด้านการเงิน เครื่องอำนวยความสะดวก และแนวทางของรัฐบาล ผลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความเชื่อมั่นได้ว่า โรงเรียนและองค์กรกีฬาจะจัดเตรียมการวางแผนทางพลศึกษาและโครงการกีฬาสำหรับประชาชน

ทั่วไปได้อย่างดี เชื่อมั่นว่าการบริหารด้านการกีฬาจะต้องแผ่ขยายไปอย่างทั่วถึง เชื่อมั่นว่า
 เครื่องอำนวยความสะดวกและศูนย์ฝึกกีฬาต่าง ๆ ต้องถูกสร้างขึ้น และเชื่อมั่นว่ารัฐบาลจะให้
 การสนับสนุนเพิ่มขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะทางด้านการเงินในการพัฒนาพลศึกษาและกีฬา แบบแผน
 สำหรับการพัฒนาได้มาจาก การวิเคราะห์ผลของการศึกษาครั้งนี้ องค์ประกอบที่สำคัญ คือ
 การเผยแพร่วัสดุ และอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวก การให้ความรู้ทางด้านพลศึกษาและกีฬา
 การยอมรับในการดำเนินการ ระบบการบริหาร ที่มาหรือแหล่งวัสดุเครื่องใช้ การให้การสนับสนุน
 การร่วมมือ และการประสานงานระหว่างประเทศ สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของนโยบาย
 และโครงสร้างขององค์กรในชาติ ต้นเหตุ และผลที่ได้รับได้แสดงให้เห็น และได้เป็นแนวทาง
 สนับสนุนต่อการพัฒนาพลศึกษาและกีฬาอย่างทั่วถึง ซึ่งขณะนี้ก็ได้เห็นผลมากในกรุงเทพ สำหรับ
 การส่งเสริมให้เป็นไปในรูปการปฏิบัติได้นั้น สิ่งนี้ถือเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ให้เกิด
 ประโยชน์ต่อพลศึกษาและกีฬาในการสร้างชาติไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) หลักฐานทางโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ และรูปภาพ
2. สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เกี่ยวข้องกับวงการกระบี่กระบอง
3. สรุปผลการวิจัยในแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยข้อมูลประเภทเอกสารและข้อมูลประเภทบุคคล

ข้อมูลประเภทเอกสาร ประกอบด้วย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่
 - 1.1 ข้อมูลต้นกำเนิด เช่น พระราชบัญญัติ คำสั่งทางราชการ ประกาศ บันทึกการประชุม บันทึกเหตุการณ์ เอกสารรายประจำปี ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น
 - 1.2 ข้อมูลร่วมสมัย เช่น เอกสารส่วนบุคคล บันทึกความทรงจำ เอกสาร และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ วารสาร บทความ หนังสือพิมพ์ และวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

1. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ
2. หอสมุดแห่งชาติ
3. หอสมุดวชิรญาณ
4. หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
5. หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ห้องสมุดคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ห้องสมุดกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
8. ห้องสมุดอื่น ๆ ที่มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลประเภทบุคคล

ได้จากการสัมภาษณ์ บุคคลผู้มีความรู้ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการ กระบี่กระบอง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป จากวงการศึกษาวิชาการและสำนักดาบ

บทที่ 4

พัฒนาการของกระบี่กระบอง

ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกระบี่กระบองสมัยต่าง ๆ

สมัยก่อนกรุงสุโขทัย

ความเป็นมาของกระบี่กระบอง (นักศึกษาระดับมัธยมศึกษา. 2521 : 4) ไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดถึงการกำเนิดกระบี่กระบองว่า เริ่มเล่นกันมานานเท่าใด และใครเป็นผู้คิดค้นขึ้น แต่สันนิษฐานได้ว่า เป็นการต่อสู้ของไทยมาแต่โบราณแล้ว

จากหลักฐานทางด้านโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทยนั้น ปรากฏว่าได้มีการเริ่มใช้อาวุธมาแล้วเมื่อ 300,000 ปีมาแล้ว อาวุธในสมัยนั้นทำจากหินและกระดูกสัตว์เป็นสำคัญ ต่อมาก็ค่อยวิวัฒนาการขึ้น จนสามารถถลุงโลหะจากแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น ทองแดง ดีบุก ตะกั่ว เหล็ก เพื่อนำมาประดิษฐ์เป็นอาวุธ (ฉัตรทิพย์ จันทวิชัย. 2525 : 401) หลักฐานที่แสดงให้เห็นความเป็นมาของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นแผ่นดินไทยคือ มีการขุดค้นพบร่องรอยเครื่องมือหิน สำหรับใช้ขุด และสับของสมัยหินเก่าที่จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ ราชบุรี ลพบุรี และกาญจนบุรี ซึ่งมีอายุประมาณ 2 แสนปีมาแล้ว หลักฐานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่บ่งชี้ให้เห็นว่าในพื้นแผ่นดินไทยแห่งนี้มีการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับด้วยสำริด และเหล็กแล้วคือ มีการขุดพบอาวุธซึ่งใช้ในสมัยโลหะ คือ หอกเหล็ก ขวานเหล็ก และขวานสำริด แสดงว่าที่ศูนย์การทหารปืนใหญ่ในยุคลโลหะเป็นหมู่บ้าน (ถนอม อานามวัฒน์และคณะ. 2528 : 2-8)

นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2513 : 1) ได้เขียนถึงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณซึ่งต้องต่อสู้และเผชิญกับภัยต่าง ๆ จึงทำให้มนุษย์ต้องคิดหาวิธีการใช้อาวุธต่าง ๆ ในการหาอาหาร ต่อสู้ป้องกันตัว และเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำสงครามกับมนุษย์ที่ต่างพวกต่างเหล่า ความว่า มนุษย์รู้จักใช้อาวุธมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ เพราะเหตุว่าอาวุธเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการใช้เสาะแสวงหาอาหารนานาชนิด เช่น นก เนื้อ ปลา ฯลฯ มาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของคนไปวันหนึ่ง ๆ และทั้งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับป้องกันตัวเพื่อมิให้สัตว์ร้ายที่อยู่รอบข้างมา

หาอันตรายตนด้วย ประวัติดั้งเดิมของอาวุธคงเริ่มจากการใช้วัตถุที่แข็งแกร่งมั่นคงตามธรรมชาติ ซึ่งพอจะหาได้ง่ายในท้องถิ่นนั้น ๆ ฉะนั้นจึงแตกต่างกันในรูปร่างลักษณะและคุณภาพ แต่ครั้งเมื่อมนุษย์เราเจริญขึ้น ความคิดความอ่านอันเกี่ยวกับสติปัญญาก็ค่อย ๆ แดกงานขึ้นเป็นลำดับ นอกจากจะมีความอุตสาหสาหามะ ในอันที่จะดัดแปลงแก้ไขให้มีอาวุธขึ้นใช้นานาชนิดแล้ว ยังพยายามปรับปรุงให้แต่ละสิ่งแต่ละอย่างมีคุณภาพสูงขึ้นไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อจะได้ใช้ประหัตประหารให้เป็นผลดี สมใจยิ่งขึ้น ต่อมามนุษย์เกิดความเบื่อหน่ายต่อการที่ตนจะต้องระเห่เร่ร่อน เที่ยวแสวงหาอาหาร ไปยังถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยอาหารการกินอยู่เรื่อย ๆ โดยไม่มีที่สิ้นสุดจะนี้ จึงพยายามหาทางตั้งหลักฐานอย่างมั่นคงลงยังที่ ๆ เห็นว่าจะหาความสุขได้มากที่สุดที่จะหาได้ แล้วก็จัดการเพาะปลูก และ เลี้ยงสัตว์ไว้สำหรับเป็นอาหารในกาลต่อไปเพื่อความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาจึงได้พยายามชักชวนญาติพี่น้อง ตลอดจนผู้ที่ชอบพอกันเคยให้มาอยู่รวม ๆ กันในถิ่นแถบเดียวกัน การระเห่เร่ร่อนก็ยุติลง การตั้งเป็นพวก เป็นหมู่ เป็นเหล่า ก็เริ่มพืดตัวขึ้นนับตั้งแต่นั้นมา ฉะนั้นถิ่นใดแถบใดที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสรรพอาหาร ก็จะมีผู้คนพากันอพยพไปตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ ที่นั้นอย่างหนาแน่น เมื่อพูดถึงภัยอันตรายโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ถึงแม้ว่ามนุษย์เราจะรวบรวมกันอยู่อย่างหนาแน่นก็จริง แต่ก็มิอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้เป็นเอกประการ เช่น

1. โจรภัย ซึ่งพวกเกียจคร้านไม่ชอบประกอบการทำงานหากินคอยแต่จะ เที่ยวปล้นสดมภ์ ยื้อแย่งอาหารเขากิน คุณสมบัติพวกเข้าทำร้ายเจ้าของทรัพย์ ให้ถึงแก่บาดเจ็บหรือล้มตาย
2. ภัยอันเกิดจากสัตว์ร้ายที่จะเข้ามารบกวนรังแก เช่น เสือ ช้าง หมี เป็นต้น
3. ภัยเกิดจากธรรมชาติต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย วาตะภัย อุทกภัย ฯลฯ
4. ภัยจากการทะเลาะวิวาทในระหว่างพวกเดียวกันเอง แต่สรรพภัยที่ได้กล่าวแล้วยังหาได้รุนแรงและร้ายกาจเท่ากับภัยที่เกิดขึ้นในระหว่างมนุษย์ที่ต่างพวกต่างเหล่ากันไม่ ภัยชนิดนี้ เราเรียกกันว่า "ยุทธภัย" อันเป็นภัยที่เกิดขึ้นจากการสงคราม สงครามครั้งกระโน้นกับสงครามครั้งนี้ ถึงแม้ว่าจะมีสมุฏฐานอันเดียวกัน คือ เกิดจากการแก่งแย่งความเป็นใหญ่และความเป็นอยู่ของชาติตนแล้ว ยังมีข้อเปรียบเทียบที่น่าคิดอยู่สองประการ คือ สงครามสมัยใหม่นั้นร้ายกาจ และรุนแรงกว่าสงครามสมัยก่อนหลายร้อยหลายพันเท่า และกว่าจะ เกิดได้แต่ละครั้งก็แสนยาก ส่วนสงครามสมัยก่อนนั้น ไม่สู้จะรุนแรงนัก พอจะถือเอาเป็นเกมที่สนุกสนานได้บ้าง และคงเป็นเพราะเหตุนี้เองก็เป็นได้ สงครามในสมัยโน้นจึงเกิดง่ายและบ่อยครั้งที่สุด นอกจากนั้นแต่ละชาติมักจะถือลัทธิที่ว่า อำนาจอเป็นธรรม ใครเฝ้าอยากจะรบกับใครเมื่อไรก็ได้ โดยไม่ต้องห่วงใยในความยุติธรรมหรือศีลธรรมใดๆ เลย ด้วยเหตุนี้งานสงครามจึงกลายเป็นงานประจำ

อย่างออกหน้าออกตาอยู่เสมอ ๑ ไม่หยุดหย่อน ผู้ที่เหมาะสมในการทำหน้าท้นั้นในครั้ง กระนั้นก็ได้แก่ผู้ชาย เพราะถือว่าเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง มีน้ำใจเข้มแข็ง สามารถผจญต่อ ภัยอันตรายทั้งปวงได้ เลยมีหน้าที่ดูจรรยาของชาติ กล่าวคือ เป็นนักรบ หรือทหาร ทหารในสมัย โบราณมีคุณสมบัติอันดีเยี่ยมที่น่าสรรเสริญอยู่ 3 ประการ คือ

1. มีน้ำใจกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ทรหดอดทน ไม่หวาดกลัวหรือครั่นคร้ามต่ออันตรายใด ๆ
2. มีร่างกายแข็งแรง กระดูกเป็นเหล็ก ใจเป็นเพชร และ เนื้อหนัง เป็นทองแดง
3. มีความรู้ความสามารถในการรบอย่างแท้จริง

การอบรมบ่มนิสัยให้มีใจกล้าหาญสมเป็นนักรบต่อสู้ ไม่หวาดเกรงต่ออันตรายใด ๆ ทำนุบำรุงร่างกายให้เป็นคนแข็งแรงร่าเริง ดังที่ได้กล่าวแล้วในข้อ 1. และข้อ 2. นั้น เขาได้พยายามปลูกฝังกันมาแต่เล็กแต่น้อย จนถึงกับเป็นมรดกตกทอดสืบเนื่องกันมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ ก็ยังมี เช่น การต่อสู้กับวัวกระทิง การต่อสู้กับปลาวาฬ หรือปลาหมึก การจับจระเข้ ฯลฯ ส่วนความรู้ความสามารถในการรบในข้อ 3. นั้น นับว่าสำคัญและจำเป็นยิ่ง ซึ่งจะเว้นเสียมิได้นักรบที่ดีเยี่ยมไม่ว่าจะเป็นชาติใด ภาษาใดจำต้องมีวิชาความรู้ในเรื่องการใช้อาวุธด้วยกันทั้งนั้น นอกจากจะมีความชำนาญ และเข้าใจของในอาวุธแต่ละอย่างเป็นพิเศษแล้ว นักรบคนหนึ่ง ๆ มักจะสามารถใช้อาวุธหลาย ๆ อย่างได้ด้วย อนึ่ง ย่อมเป็นที่เข้าใจในครั้งกระโน้นโดยทั่ว ๆ ไปแล้วว่าผู้ชายทุกคนต้องรบเป็น คือ สามารถที่จะใช้อาวุธประชิดที่ตนถนัด เข้าทำการประหัตประหารเข้าศึกได้ทุกเมื่อ ฉะนั้น เมื่อชาติเรียกร้องขอให้ไปทำการรบ ณ ที่ใด เวลาใดแล้ว ทุกคนต้องพร้อมที่จะรับใช้ชาติด้วยความเต็มใจ เสมอ การส่งหมายเกณฑ์ถึงแม้ว่าจะ เป็นการยากลำบากอันเนื่องจากความไม่สะดวกของการคมนาคมก็ตาม แต่ถ้าได้นัดแนะและรวบรวมกันติดแล้วก็นับว่าพร้อมที่จะไปรบทัพจับศึกได้ทันที เพราะทหารเหล่านั้นมีความรู้ในการรบตะลุมบอนเป็นทุนมาจากบ้านแล้ว และเข้ายังมีอาวุธดี ๆ ที่ตนถนัดในการรบนำติดตัวมาด้วย ทางบ้านเมืองไม่ต้องเสียเวลาฝึกหัด และสิ้นเปลืองในการแจกจ่ายอาวุธยุทธภัณฑ์ เป็นแต่จัดให้เป็นหมวดเป็นหมู่ตามชนิดของอาวุธ เช่น พวกถือหอกจำพวกหนึ่ง พวกดาบสองมือจำพวกหนึ่ง พวกดาบเขน ดาบตั้ง ดาบโล่ อีกจำพวกหนึ่ง เป็นต้น แต่ละจำพวกก็มีนายหมวด นายหมู่ ซึ่งโดยมากเป็นคนแข็งแรง ในพระตำราจหลวงเป็นผู้ควบคุม การที่บ้านเมืองไว้วางใจในฝีมืออันเกี่ยวกับการรบของทหารไทยในครั้งกระโน้นอย่างเต็มที่ โดยมีต้องห่วงใยในการฝึกก่อนรบนั้น ก็เพราะมีความเชื่อมั่นว่า ทหารเหล่านี้ได้รับการอบรมมาจากครูบาอาจารย์ที่เชี่ยวชาญในการใช้อาวุธประชิดเป็นอย่างดี

สามารถเอาชนะชนะแก่ข้าศึกได้โดยไม่สู้ยากลำบากนัก นอกจากนี้ยังเชื่อใจในอาวุธยุทธภัณฑ์ประจำตัวของเขาเป็นอันมาว่าต้องดีสมเป็นอาวุธคู่มือ เช่น ดาบ ก็ทำด้วยเหล็กอย่างดี แข็งแรงมั่นคง ไม่หักหลุดมือง่าย คงจะสามารถตัดคอคนขาดได้ในทีเดียว เป็นต้น เมื่อบ้านเมืองถึงคราวคับขันระดมทหารได้โดยทั่วไปเช่นนี้ ครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนวิชานี้คงมีอยู่ทั่วทุกหัวระแหง ศิษย์จึงได้มีอย่างแพร่หลาย ขาดต้องการเมื่อไรก็ได้ทันที ท่านอาจารย์เหล่านี้ได้ผ่านการรบมาแล้วทั้งนั้น โดยมากคงได้เคยเป็นนักรบที่มีชื่อในสมัยที่เมื่อก่อนยังหนุ่ม ๆ อยู่ ครั้นเมื่อท่านแก่เฒ่าลงไป ไม่สามารถจะรบได้แล้วคล่องว่องไวเหมือนแต่ก่อน และทั้งไม่อยากที่จะให้วิชาที่สาบสูญและตายติดตัวท่านไป ท่านก็ได้อุตส่าห์สั่งสอนพวก รุ่นหลัง ๆ และมอบวิชาให้ไว้เป็นมรดกต่อ ๆ กันมาจนบัดนี้

ตามที่ได้อธิบายไว้ในตอนต้นว่า เมื่อครั้งสมัยโบราณการสงครามย่อมเกิดขึ้นได้ง่ายและบ่อยครั้งที่สุด จนกระทั่งพวกผู้ชายต้องเป็นทหารกันตลอดชีวิต อุทิศกายและใจให้เป็นชาติพลีพร้อมอยู่เสมอที่จะรบให้แก่ประเทศชาติของตน ก็เมื่อผู้ชายไม่มีหน้าที่อื่นใดที่จะห่วงใยอีกแล้วนอกจาก รบ รบ รบอย่างเดียวนั้น เขาก็พยายามอย่างเต็มที่ที่จะเป็นนักรบที่ดีมีสมรรถภาพเข้มแข็ง จนเป็นที่ไว้วางใจของชาติได้เพื่อรักษาความเข้มแข็งแห่งการรบอันเป็นหน้าที่ประจำของเขา จึงจำเป็นต้องอยู่เองที่เขาจะต้องอยู่ในลักษณะ เตรียมพร้อมอยู่เสมอ เมื่อถึงคราวรบก็จะรบได้ทันที และทั้งต้องรบได้ดีเยี่ยมอีกด้วย ฉะนั้น เขาจึงยึดในคติพจน์ที่ว่า "ยามศึก เขาก็พยายามสงบ เขาก็เตรียม" การเตรียมในยามสงบนี้เขาไม่มีความประสงค์อื่นใดนอกเหนือไปกว่าการฝึกฝนอบรมไว้เพื่อรบในขั้นนี้ก็มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. อบรมหัวใจให้กล้าหาญอยู่เสมอ ไม่ครั่นคร้ามต่อภัยอันตรายทั้งปวง
 2. บำรุงกายบารุงใจให้แข็งแรงมั่นคงอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะผนึกต่อความยากลำบากอันเกี่ยวกับการรบได้ทุกเมื่อ
 3. อบรมและฝึกฝนตนให้แม่นยำชำนาญ ในวิทยาการอันเกี่ยวกับการรบโดยเฉพาะ
- อันหลักการทั้งสามที่กล่าวแล้วนี้ เป็นหลักการทั่ว ๆ ไป ทุกชาติทุกภาษาก็มุ่งอบรมกันไปในแนวนี้ด้วยกันทั้งนั้น ซึ่งถ้าพิจารณาดูให้ถี่ถ้วนแล้ว เป็นการเตรียมเพื่อรบโดยตรง และการเตรียมอย่างเอาจริงเอาจังเช่นนี้ เมื่อนาน ๆ เข้าอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายขึ้นก็เป็นได้ ในเมื่อการรบเว้นระยะห่างเข้า เตรียมเท่าไร ๆ ก็ไม่ถึงเวลาที่จะใช้เข้าจริงจึงลี้ภัย ทำให้การเตรียมหย่อนสมรรถภาพไป เนื่องด้วยเหตุนี้เอง ผู้บังคับบัญชาที่ฉลาดสามารถหยั่งใจผู้โดยถูกจึงพยายามดัดแปลงแก้ไขให้การเตรียมที่กล่าวแล้วเกิดความสนุกสนานขึ้น และทั้งจัดให้มีการแข่งขันกันขึ้นอีกด้วย ความสนุกที่ก่อให้เกิดความสนใจและความตั้งใจนี้ได้แก่ กีฬา หรือ การเล่น

ชาวกรีกและชาวโรมัน ซึ่งครั้งหนึ่งเคยได้มีชื่อว่า เป็นยอดทหารก็ได้คิดหรือประดิษฐ์ เกมนี้ขึ้นก่อน เรียกว่า กีฬาโอลิมปิก ซึ่งเป็นมรดกอันมีค่ายังคงตกทอดมาถึงพวกเราจนกระทั่งทุกวันนี้ กีฬาโอลิมปิกนี้ถ้าจะถือว่าเป็นยุทธกีฬาก็คงจะไม่ไกลจากความจริงนัก เพราะเป็นกีฬาที่เล่นเพื่อการรบแท้ ๆ เช่น ขว้างจักร ฟันแหลน ขว้างก้อน วิ่งข้ามรั้ว วิ่งเร็ว วิ่งทน เป็นต้น ส่วนนักรบไทยนั้นแล้วเขาก็จัดกีฬาชนิดหนึ่งขึ้นสำหรับฝึกซ้อมและเล่นในเวลาสงบ ซึ่งเรียกว่า "กระบี่กระบอง" บรรดา กีฬาต่าง ๆ ที่เล่นเป็นการฝึกซ้อมเพื่อรบแล้ว จะหา กีฬาใดที่ได้ผลโดยตรงอย่างกระบี่กระบองนั้นหายาก เพราะกีฬากระบี่กระบองนี้เท่ากับการรบจำลองนั่นเอง คือ เอาหวายมาทำเป็นกระบี่ ดาบ จ้าว ฯลฯ เอาหนังหรือหวายมาทำเป็นโล่หี เช่น ดั้ง ฯลฯ แล้วก็จัดมาตีกันเล่น หรือแข่งขันกันเป็นคู่ ๆ ดูจะสู้กันในสนามรบกันตัวต่อตัว เป็นการฝึกหัดรุกและรับไปในตัว ฝ่ายใดพลาดทำเสียก็ตองเจ็บตัว เพราะผู้เล่นมิได้สวมเกราะป้องกันตัวแม้แต่เล็กน้อย จึงเป็นกีฬาที่ฝึกกายและใจอย่างดีเลิศ

จะเห็นว่าในราวพุทธศักราช 500 นั้น ไทยอยู่ทางตอนใต้ของจีน และแยกกันอยู่หลายเหล่า เวลาไทยอ่อนแอไทยก็ตกอยู่ใต้อำนาจของจีน บางสมัยที่มีผู้ปกครองที่เข้มแข็ง ไทยก็รวมกันเป็นมหาอาณาจักร เช่น ในพุทธศักราช 1291 พระเจ้าฟ้างุ้มขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงตั้งอาณาจักรน่านเจ้า และมีกษัตริย์ที่เข้มแข็งปกครองต่อมาอีกนาน ไทยต้องทำสงครามกับจีนอยู่ครั้งแล้วครั้งเล่า บางสมัยก็เป็นมิตร บางสมัยก็เป็นศัตรูกัน และในที่สุดอาณาจักรน่านเจ้าก็เสียแก่ กุบไลข่าน ขาวมองโกลผู้รบชนะ จีน พม่า และไทย มีชาวไทยจำนวนมากไม่ยอมละทิ้งอาณาจักรน่านเจ้า แต่ก็มีชาวไทยบางพวกได้อพยพตนเองลงมาทางใต้เรื่อย ๆ โดยหนีให้พ้นจากการรุกรานของจีน แยกออกเป็นหลายพวกหลายเหล่า แต่การปกครองอันแท้จริงยังอยู่ที่อาณาจักรน่านเจ้า

(เกรียงศักดิ์ พิทยานะ. 2506 : 71-72) อาณาจักรน่านเจ้ามีความเจริญมาก มีการปกครองอย่างมีระเบียบแบบแผนเมือง ๆ มีการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการของรัฐ โดยดูบุคลิกภาพและสมรรถภาพ ในบางครั้งมีขบวนแห่กษัตริย์น่านเจ้าอย่างใหญ่โต ใช้คนเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะต้องฝึกซ้อมเพื่อความสวยงาม ความพร้อมเพรียง เป็นเวลานานก่อนจะถึงวันรัฐพิธี นอกจากนี้ยังมีการละเล่นต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจด้วย (ฟอง เกิดแก้ว. 2520)

ชนชาติไทยในสมัยน่านเจ้าได้มีการสู้รบเพื่อความอยู่รอด เพื่อการขยายอาณาเขตและขยายอำนาจ ตลอดสมัยน่านเจ้านั้นมีพระมหากษัตริย์ปกครองรวมทั้งสิ้น 9 พระองค์ และเป็นสมัยที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางการปกครอง ที่เป็นระเบียบแบบแผน กล่าวคือมีกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ รวม 8 กระทรวง (หลวงวิจิตรวาทการ. ม.ป.ป. : 192-193) นอกจากนี้ยังมีการ

เก็บส่วนอากรซึ่งราษฎรนำมาใช้เสียภาษีแทน มีกรมอิสระ 2 กรม คือ กรมม้าและกรมวัว มีการสอบไล่ข้าราชการตามตำแหน่ง (เกรียงศักดิ์ พิศนาคะ. 2506 : 51-94) ทางทหารในสมัยนี้ได้ใช้กิจกรรมทางการกีฬาและพลศึกษามาฝึกทหาร มีการฝึกการอบรมโดยการใช้อาวุธแบบจีน เช่น ดาบ และโล่ ผู้ชายไทยทุกคนต้องเป็นทหาร ผู้ใดมีม้าของตัวเองก็ได้เป็นทหารม้า เรืองทหารม้าของยุคนั้นเจ้า มีตำนานกล่าวขานไว้มากว่า ชำนาญในการขี่ม้าและการใช้อาวุธบนหลังม้า มีการถือโล่ ซึ่งทำด้วยหนังแรดในการสู้รบ ตำนานยังเล่าอีกว่าในการสู้รบนั้นทหารคนใดถูกอาวุธบาดเจ็บที่ลำตัวด้านหน้า จึงจะเอามารักษาพยาบาล ถ้าบาดเจ็บด้านหลังก็ประหารชีวิตเสียเลย เพราะแสดงว่าหนีเข้าศึก (พระยาอนุมานราชธน. 2513 : 41) นอกจากนี้ยังมีการฝึกร่างกายเพื่อสร้างความแข็งแรงและความพร้อมของร่างกาย มีการฝึกการต่อสู้ป้องกันตัวโดยการใช้อาวุธที่เรียกว่า เหมงกิง เป็นอาวุธประเภทหนึ่งเรียก เกาทัณฑ์ (กิง มาเป็น ก่ง มาเป็น โค้ง คันเกาทัณฑ์ ทำด้วยต้นหม่อน ที่เกิดจากพื้นดินปนหิน ลำต้นจึงคดไปคดมาอย่างลงต่ำ) มีการฝึกวิ่งในที่กั้นดาร์ ฝึกขี่ม้าโดยไม่ต้องใช้อาน ทั้งหญิงและชายที่เป็นทหารประจำแม่น้ำลำนอง (แม่น้ำโขง) จะต้องได้รับการฝึกฝนจนเป็นผู้มีความกล้าหาญ และว่องไวในการใช้ดาบ หอก เป็นอย่างมาก (พระบริหารเทพธานี. 2508 : 31)

หลวงวิจิตรวาทการ (35-36) ได้ค้นคว้าเรื่องการทหารของไทยในสมัยอาณาจักรน่านเจ้า มีตอนหนึ่งซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถทางด้านพลศึกษา และกีฬากระบี่กระบอง คือ "...ทั้งหญิงและชายที่อยู่ทางแม่น้ำลำนองตะวันตกมีความกล้าหาญและว่องไวในการใช้หอก ดาบ ขี่ม้าโดยไม่ต้องใช้อาน มีความสามารถวิ่งในที่กั้นดาร์ได้เร็วมาก โดยไม่ต้องสวมรองเท้า..."

ต่อมา กุบไลข่าน กษัตริย์มองโกล (เพชร สุมิตร. 2518 : 135-138) ได้ยกทัพมาตีอาณาจักรน่านเจ้า ผลจากการสงครามครั้งนั้น ทำให้อาณาจักรน่านเจ้าดับสูญลงไปตั้งแต่นั้น และเมื่อไทยเสียอาณาจักรน่านเจ้าแก่ กุบไลข่าน แม่ทัพมองโกลแล้วพวกไทยที่รักอิสระภาพก็แยกย้ายหนีพม่าลงมาทางใต้

วิวัฒนาการทางการศึกษาสมัยลพนาไทยจนถึงกรุงสุโขทัยนั้น นอกจากประชาชนจะได้เรียนรู้วิชาทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน คิด เขียน ซึ่งพระเป็นผู้สอนแล้ว ก็มีวิชาพิเศษที่สอนโดยฆราวาสนอกเหนือจากที่พระจัดสอน คือ วิชาแพทย์แผนโบราณ วิชาก่อสร้าง โหราศาสตร์ เวทมนตร์คาถา วิชาต่อสู้ป้องกันตัว และวิชาเจิ้ง (การต่อสู้แบบจีนชนิดหนึ่งคล้าย ๆ มวยจีน) และเมื่อศึกษาไปถึงฝ่ายทหารก็มีการเรียนสรรพวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับศิลปศาสตร์ การรบ เพลงอาวุธ และตำราพิชัยสงคราม (ร.พ.ภัคตประดิษฐ์. 2508 : 8)

สภาพชีวิตชาวไทยก่อนสมัยกรุงสุโขทัยนั้น ขึ้นอยู่กับความแข็งแรงและความอดทนจึงจะมีชีวิตรอดอยู่ได้ เพราะชีวิตต้องผจญกับโรคภัยไข้เจ็บ ภัยจากสัตว์ร้าย ภัยธรรมชาติ และภัยจากการสงคราม ชาวไทยทุกคนต้องเป็นทหาร ผึกการใช้อาวุธต่าง ๆ การเดินทัพ และการต่อสู้ป้องกันตัวประเภทการปล้ำ การชกมวย และการใช้พาหนะประเภทช้าง ม้า วัว ทั้งมีการคัดเลือกบุคคล โดยพิจารณาจากบุคลิกภาพความเข้มแข็ง เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในยามสงบก็มีการแห่ขบวนในพระราชพิธีต่าง ๆ ตลอดจนถึงการเล่นพื้นเมือง เพื่อความสนุกสนานอีกด้วย (ยุทธธรณ์ บิดพัญญ์. 2527 : 134)

ก่อนที่จะตั้งกรุงสุโขทัยเป็นเมืองหลวงนั้น ได้มีการพบซากและร่องรอยของเมืองโบราณอยู่ทั่วไปในแผ่นดินไทย เช่น ภาคกลางก็ปรากฏมีร่องรอยของวัฒนธรรมแบบทวารวดี เป็นสำคัญ ทางภาคใต้ก็มีร่องรอยของวัฒนธรรมแบบศรีวิชัย และภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนล่างก็มีร่องรอยของวัฒนธรรมแบบลพบุรี ซึ่งแต่ละภาคที่มีวัฒนธรรมโบราณหลงเหลืออยู่เหล่านี้ ล้วนมีหลักฐานที่แสดงถึงรูปแบบอาวุธที่ใช้ในการรบอยู่ ทั้งจากภาพปูนปั้นเล่าเรื่องประติมากรรมลอยตัวอื่น ๆ ซึ่งอาวุธที่มีมากก็คือ ดาบ ธนู หน้าไม้ หอก ง้าว พร้าและป้อม เป็นต้น (ฉัตรภัทร จันทวิช. 2525 : 401)

สรุปความจากประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกระบี่กระบองในสมัยก่อนกรุงสุโขทัย โดยการค้นคว้าหาหลักฐานต่าง ๆ ของการกำเนิดกระบี่กระบองว่าเกิดขึ้นในสมัยใด และใครเป็นผู้คิดค้น ก็ไม่สามารถค้นพบหลักฐานดังกล่าว เพียงแต่พบว่า คนชาติไทยเป็นชนชาติที่เก่าแก่ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน มีอารยธรรม การปกครอง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีมาช้านานแล้ว โดยเฉพาะสมัยอาณาจักรน่านเจ้า คนชาติไทยต้องต่อสู้กับชนชาติที่มารุกรานในขณะนั้น ซึ่งได้แก่พวกไทยด้วยกันเอง จีน และชาวมองโกล คนชาติไทยจึงต้องฝึกหัดวิชาการต่อสู้ด้วยมือเปล่าและอาวุธ เพื่อไว้ใช้ต่อสู้ในการรบและการสงคราม เรื่องการบันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้ คงเป็นเรื่องยากที่เอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ จะคงอยู่ให้เห็นจนถึงปัจจุบัน เพราะกาลเวลาได้ล่วงเลยมาเป็นเวลานาน ประกอบกับการที่คนไทยต้องอพยพลูกหลานมาทางใต้ จึงอาจจะไม่ได้บันทึกเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ติดตัวมาด้วย อีกทั้งในสมัยนั้นคนไทยยังไม่มีภาษาไทยอย่างเช่นในปัจจุบัน จึงทำให้เป็นการยากที่จะบอกถึงประวัติความเป็นมาได้อย่างชัดเจน เพียงแต่มีหลักฐานยืนยันจากชนชาติชาติอื่น ๆ และการสันนิษฐานจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เท่านั้น

สมัยกรุงสุโขทัย

ด้านการทหารและการทำสงคราม

ประมาณปี พ.ศ. 1781 ไทยได้ทำการขับไล่ขอมออกจากกรุงสุโขทัย (กรมศิลปากร. 2515 : 18-26) ซึ่งขณะนั้นขอมชื่อ "มลาวโกลลพวง" ปกครองสุโขทัย ไทยได้รวบรวมกำลังโดยขุนนางเมืองเจ้าเมืองราด ผู้เป็นราชบุตรเขยในพระเจ้ากัมพูชา ซึ่งเป็นที่ไว้พระทัยอย่างมากกับพ่อขุนบางกลางหาว เจ้าเมืองบางยางพ่อขุนนางเมืองยกเข้าสู่สุโขทัยได้ก่อนแต่ไม่ยอมตั้งตนเป็นกษัตริย์ และได้้นำทัพออกจากกรุงสุโขทัย พร้อมทั้งอัญเชิญพ่อขุนบางกลางหาวขึ้นปกครองเมืองสุโขทัย เป็นปฐมกษัตริย์ครองราชย์ทรงพระนามว่า "พ่อขุนศรีอินทราทิตย์" นับได้ว่าไทยได้เริ่มสร้างความเป็นปึกแผ่นมีหลักฐานมั่นคงตั้งแต่นั้นมา

สงครามครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งในสมัยกรุงสุโขทัยคือ จากการรบที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้พลัดทำเสียทัพต่อขุนสามชน เจ้าเมืองจันท แล้วเจ้าชายร่วงซึ่งตามเสด็จก็ขับช้างเข้าขวางป้องกันภัยให้พระราชบิดาและชนช้างกับขุนสามชนเป็นสามารรถ และได้รับชัยชนะต่อขุนสามชน ดังบทความจากศิลาจารึกที่ว่า "เมื่อภูขึ้นใหญ่ได้ลิบแก้วเข้า ขุนสามชนเจ้าเมืองจันทมาทอเมืองตากพ่อภูไปรบขุนสามชนหัวช้าง ขุนสามชนขับมาหัวขวา ขุนสามชนเกลื่อนเข้า โพรฟ้าหน้าใส พ่อภูหนีพ่ายพ่ายจะแจ ภูบ่หนีภูขี่ช้างเนกพล ภูขับเข้าก่อนพ่อภู ภูต่อช้างด้วยขุนสามชนภูพุ่งเข้าช้างขุนสามชน ตัวชื่อมาสเมืองแพะ ขุนสามชนพ่ายหนี พ่อภูจึงขึ้นชื่อภูพระรามคำแหง เมื่อภูพุ่งช้างขุนสามชน" แสดงว่าครั้งนั้นขุนสามชนนำไพร่พลมากมายเข้ารุกรบจนพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ต้องถอยร่นไม่เป็นขบวน เจ้าชายร่วงก็ขับช้างถลันเข้าขวางแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ และเป็นสงครามชนช้างครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ซึ่งฝ่ายไทยเป็นฝ่ายชนะ เด็ดขาด พระราชบิดาจึงขนานนามว่า "รามคำแหง" ตั้งแต่นั้นมา พระเจ้ารามคำแหงเป็นนักรบที่มีความสามารถ มีความเฉลียวฉลาด สุขุมรอบคอบ ทั้งในการปกครองและการรบ จะเห็นได้ว่าในสมัยพระองค์นั้นได้ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ก็เพราะไทยได้ผู้นำที่ดี หมั่นฝึกฝนตรวจตราการรบและออกรบอยู่เสมอการสร้างทหารที่มีสมรรถภาพทั้งในด้านร่างกาย และการใช้อาวุธจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องฝึกหนัก ดังนั้นการพลศึกษาจึงหันไปเน้นทางการทหาร ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเพิ่งตั้งอาณาจักรได้ใหม่ ๆ จำต้องป้องกันตัวเองและขยายอาณาเขตออกไปให้มาก เพื่อการพัฒนาประเทศในโอกาสต่อไป เหตุนี้จึงทำให้ประเทศข้างเคียงไม่กล้ารุกราน และยอมอ่อนน้อมต่อกรุงสุโขทัยเป็น

ส่วนใหญ่ ประเทศไทยเริ่มได้รับความสงบร่มเย็น แต่การทหารก็ต้องฝักอยู่เสมอ และออกมาในรูปของการแข่งขัน เพื่อความแข็งแรงสมบูรณ์และเพื่อความสนุกสนานแทน จึงทำให้กระบี่กระบองมวย การแข่งเรือเกิดขึ้น การกีฬาดังกล่าวนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสงครามที่มีกันมานานแล้วนั่นเอง

หลังจากที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ขึ้นครองราชแล้ว ก็ถึงสมัยขุนบาลเมืองราชโอรสองค์โตขึ้นครองราชต่อมา ไม่มีหลักฐานทางด้านพลศึกษามากนัก และการะกิจที่สำคัญก็คือการป้องกันและรักษาดินแดนเป็นหลักในการบริหาร และเมื่อทำสองสิ่งนี้ได้ผลดีก็จะทำการขยายอาณาเขตไปด้วย ไทยกำลังอยู่ในระยะตั้งตัว ฉะนั้นการพัฒนาระเทศจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร หันมาสร้างทรัพย์สินอาหาร อาวุธ และมุ่งฝึกทหารให้ชำนาญการรบ และมีแผนการรบ ทั้งนี้เพราะข้าศึกอาจจะยกทัพมาแย่งชิงบ้านเมืองหรือคนในชาติเกิดการขบถ ก็จะสามารถใช้กำลังทหารที่เตรียมไว้ทำลายให้สิ้นไป ทั้งนี้เพราะทหารที่มีการเตรียมตัว มีการฝึกซ้อมอยู่เสมอย่อมมีความสมบูรณ์ มีความคล่องตัวอยู่เสมอรวดเร็วว่องไวและใช้อาวุธอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การนำของกษัตริย์ ต่อมาในสมัยพระเจ้ารามาธิบดีแห่งมหาราชนั้น พระราชกรณียกิจของพระองค์มีมากมาย ดังข้อความในหลักศิลาจารึก (กรมศิลปากร. 2515) กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "อุปไปบ้านท่าเมืองได้ช้างได้วง ได้บัวได้นาง ได้เงินได้ทอง อุปเอามาเวนแก่พ่ออุป" ในขณะที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และขุนบาลเมืองปกครองอยู่นั้นอาณาจักรยังไม่กว้างใหญ่เท่าใดนัก และมีพระเจ้ารามาธิบดีซึ่งขณะนั้นทรงพระเยาว์และยังไม่ทราบพระนามแน่ชัดลงไป ได้ช่วยเหลือปราบปรามเมืองใหญ่ย่อยได้หลาย เงินทอง อาวุธ ทรัพย์สินต่าง ๆ ถวายแด่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์และขุนบาลเมืองมิได้ขาด สภาพอันแท้จริงของคนไทยในขณะนั้นพยายามรวมกันเป็นกลุ่มก้อนไม่รบกันเอง สมัยที่ขุนบาลเมืองครองราชนั้นพ่อขุนรามคำแหงได้ดำรงตำแหน่งอุปราชตั้งเมืองเขลียงเรียกว่า "เมืองศรีสัตนาคนหุต" (ดำรงราชานุภาพ. 2496 : 55) เป็นเมืองลูกหลวงห่างจากกรุงสุโขทัยประมาณ 50 กิโลเมตร ช่วยปราบปรามขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวางถึง เมืองเวียงจันทน์ หลวงพระบาง นครศรีธรรมราช ชวา การบริหารประเทศจึงต้องหันไปเน้นด้านการเมือง การทหาร พระเจ้ารามาธิบดีวางนโยบายป้องกันประเทศ โดยการเตรียมพร้อมอยู่เสมอ เพื่อเตรียมรับศึก เป็นการเตรียมในด้านทหาร อาหาร อาวุธ และทรัพย์สิน ตลอดจนหาหนทางและเส้นทางคมนาคมเป็นการเตรียมพร้อมทุกด้าน โดยหัวหน้าการทหาร เรียกว่ากลาโหม การมีทหารไว้ป้องกันประเทศนั้นไทยมีมาแต่สมัยดึกดำบรรพ์คู่กันมากับการสร้างชาติ แต่ในยามที่ว่างศึกเราก็ต้องฝึกซ้อมการรบ โดยการจัดในรูปการแข่งขันคือ กระบี่กระบอง มวย การต่อสู้ป้องกันตัว เพราะทุกชีวิตต้องต่อสู้เพื่อป้องกันตัวทรัพย์สิน เพื่อทำลายคู่ต่อสู้โดยใช้อาวุธ หรืออวัยวะต่าง ๆ เท่าที่ตนสามารถจะนำมาใช้ให้เกิด

ประโยชน์แก่คนให้มากที่สุด ในยามสงบก็จัดให้มีการละเล่นอย่างอื่น เพื่อความสนุกสนานดังเช่น การแข่งเรือ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการสงคราม ตลอดจนการละเล่นอื่นที่จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนาน มาตั้งแต่ต้น ได้จัดงานประเพณีต่าง ๆ ขึ้นทั้งงานหลวงและงานราษฎร์

การรบในสมัยนั้น ไทยรู้จักใช้วิธีการรบหลังช้าง ที่เรียกกันว่า "ยุทธหัตถี" นอกเหนือไปจากการใช้ทหารราบและทหารม้าแล้ว พระมหากษัตริย์หรือประมุขของประเทศจะต้องเป็นผู้นำในการรบ (เป็นจอมทัพ) ดังนั้นการพ่ายแพ้หรือการได้รับชัยชนะจึงขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์ หรือจอมทัพเป็นสำคัญด้วยเหตุนี้ ถ้าสมัยใดพระมหากษัตริย์หรือประมุขมีความสามารถทางการทหารสูงแล้ว ไซ้แต่ประเทศชาติจะปลอดภัยจากการรุกรานจากศัตรูเท่านั้นไม่ แต่ยังสามารถขยายพระราชอาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวางอีกด้วย (กระทรวงกลาโหม. 2496 : 55-56)

ตลอดระยะเวลาที่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี จะมีการทำสงครามเป็นประจำจึงมีการรวบรวมไพร่พลฝึกหัดการต่อสู้ด้วยอาวุธยาว อาวุธสั้น และการใช้อาวุธในร่างกายทำร้ายคู่ต่อสู้ (กรมศิลปากร. 2507 : 110-150)

สมัยสุโขทัยนั้นชาติไทยเราได้คิดประดิษฐ์อาวุธออกมาเป็นรูปแบบต่าง ๆ จัดระเบียบผู้เข้าร่วมรบออกเป็นหมวดหมู่ขึ้นเป็นกองทัพ และมีชื่อเรียกหมวดหมู่หรือกองนั้น ๆ ตามลักษณะอาวุธที่ใช้มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำ อาวุธก็เป็นสัญลักษณ์ของชาตินักรบ ซึ่งต้องประกอบไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (สัมพันธ์ พงษ์ทอง. 2526 : 14)

การที่กรุงสุโขทัยถูกเพื่อนบ้านรุกรานอยู่เสมอ ทำให้ชาวสุโขทัยต้องฝึกฝน มวยไทย กระบี่กระบอง และอาวุธ ต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับผู้รุกราน และพยายามปรับปรุงเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การรบในสมัยนั้นใช้มีด หอก ดาบ เป็นอาวุธ (บัว นิลอาษา. 2501 : 13)

การสงครามทำให้พระมหากษัตริย์และการทหาร รวมทั้งประชาชนต้องอาศัยการพลศึกษา เพื่อทำให้ร่างกายแข็งแรง จิตใจกล้าหาญ มีความเป็นระเบียบวินัย รักใคร่ สามัคคีกัน ดังนั้นพระมหากษัตริย์ก็ต้องฝึกฝนศิลปะการป้องกันตัว เพลงอาวุธต่าง ๆ ด้วย เพื่อเตรียมพร้อมและเป็นผู้นำในการป้องกันประเทศ ดัง เช่น พระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงมีความชำนาญในการต่อสู้ป้องกันตัวและการบริหารร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์(ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. 2525 : 2)

การทหารในสมัยอาณาจักรสุโขทัยเป็นราชธานีนั้น ได้มีการคัดเลือกตัวบุคคลที่จะมาเป็นทหารโดยใช้วิธีการเกณฑ์พลเมืองที่เป็นชายฉกรรจ์ทุกคน มาฝึกการสงครามเพื่อจะได้มีกองทัพที่เข้มแข็ง ทั้งนี้เป็นการฝึกให้ร่างกายแข็งแรงฝึกการต่อสู้ป้องกันตัว (กรมศิลปากร. ม.ป.ป. : 30)

การศึกษาและผลศึกษา

ในขณะที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ขึ้นปกครองกรุงสุโขทัยเป็นปฐมกษัตริย์นั้น มีขุนบาลเมืองราชโอรสองค์โตเป็นผู้ช่วยเหลือในราชกิจทั้งปวง ทั้งในการทหารและการปกครอง พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เห็นว่ากรุงสุโขทัยจะเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ ครองความเป็นอิสระอยู่ได้นานนั้น อยู่ที่ผู้นำ ซึ่งต้องเป็นผู้มีความสามารถอย่างแท้จริงทั้งในด้านการทหารและการปกครอง โดยเหตุนี้จึงได้ส่งเจ้าชายร่วง ซึ่งแปลว่ารุ่ง โอรสองค์ที่สองซึ่งขณะนั้นมีพระชนมายุได้ 13 พรรษา ให้ไปศึกษาเล่าเรียนสรรพวิทยาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับที่จะได้เป็นผู้นำของชาติที่ยิ่งใหญ่ในโอกาสต่อไป โดยให้ไปศึกษาอยู่ในสำนักสมอคอน (สุทัศน์ ศิริสรวย. 2509 : 185-186) แห่งเมืองลพบุรี อันเป็นสถานที่ ที่ให้วิชาความรู้ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะทางการทหารและการปกครองบ้านเมือง เจ้าชายร่วงได้พระสหายร่วมสำนัก 2 พระองค์ ซึ่งเป็นโอรสของเจ้าผู้ครองนครเงินยาง และเจ้าผู้ครองนครพะเยา โดยที่พระสหายทั้งสองมีพระชนมายุแก่กว่าเจ้าชายร่วงถึง 3 ปี ทั้งสามพระองค์ได้พยายามศึกษาวิชาความรู้ทั้งปวง ด้วยความมานะตั้งใจยิ่งจากการอยู่ร่วมกัน ร่วมเรียนและฝึกร่วมกันนี้ทำให้ทั้งสามเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน มีความจริงใจรักใคร่กันฉันพี่น้อง วิชาการต่าง ๆ ซึ่งได้เรียนรู้จากสำนักนี้มีอยู่มากมาย ก็คือ วิชาศิลปศาสตร์ นั้นเอง ความรู้ดังกล่าวทั้งนี้สามพระองค์จำต้องฝึกและเรียนร่วมกัน แม้เจ้าชายร่วงจะมีพรช่าอ่อนกว่า แต่ก็สามารถเรียนได้เท่าเทียมกัน หลังจากทั้งสามพระองค์ได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ถึง 3 ปี ก็จบศาสตร์ สามารถเรียนรู้ได้จบชั้น และต่างก็แยกย้ายไปปกครองเป็นผู้นำทางการทหาร ให้บ้านเมืองมีความเข้มแข็ง มีความเจริญรุ่งเรือง และมีสัมพันธไมตรีกันอย่างแน่นแฟ้น ถือนโยบายไม่รุกรานกัน แต่จะช่วยเหลือกันในยามที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยเหตุนี้ เมื่อพระเจ้ารามคำแหงขึ้นครองราช ก็ได้เสด็จเยี่ยมเยียนระหว่างกันและกันเมื่อพระสหายทั้งสองได้ครองเมืองเช่นกันคือขุนงำเมืองครองนครพะเยาและขุนเม็งรายครองนครเงินยาง ทำให้เมืองทั้งสามมีความรักใคร่สามัคคีกันเป็นอย่างดี ไม่มีข้าศึกกล้ามาเบียดเบียน

เมื่อมาพิจารณาความรู้ที่เรียนในขณะนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติในทางการทหาร และทางพลศึกษา ซึ่งต้องฝึกหัดให้เกิดความชำนาญมีความรู้ความเข้าใจ เป็นการแข่งขันในด้านความสามารถเฉพาะตัว รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีการตัดสินใจที่ดี การฝึกนั้นก็เกี่ยวข้องกับการสร้างความแข็งแรงทนทาน การใช้อาวุธต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อกลับไปช่วยราชการบ้านเมือง เจ้าชายร่วงก็ได้แสดงความสามารถอย่างดียิ่งสมกับเป็นศิษย์ที่มี

ครูสามารถป้องกันารุกรานของข้าศึกได้

ความรู้ด้านต่าง ๆ สำหรับกษัตริย์ กษัตริย์สมัยก่อน มีความจำเป็นจะต้องเป็นนักรบ มีความกล้าหาญองอาจ มีสมรรถภาพแข็งแรงอดทนอย่างดียเยี่ยม พระมหากษัตริย์ในฐานะ เป็นผู้นำของประเทศ จำต้องผ่านการศึกษาศิลปศาสตร์ อันเป็นศาสตร์ของพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะประกอบด้วยความรู้ 18 ประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ความรู้ทางกฎหมาย ระเบียบประเพณี สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ความรู้เกี่ยวกับการต่อสู้ด้วยมือเปล่า การต่อสู้ด้วยอาวุธ โหราศาสตร์ ดนตรี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การทหาร การบริหารกองทัพ การรักษาพยาบาล การพูด การประพันธ์ รู้จักวิศวกรรมของบรรพบุรุษ มีการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญในการต่อสู้แบบมวยไทย มีการออกกำลังกายให้แข็งแรง มีสมรรถภาพดีอยู่เสมอ (สำนวนงามสุข. 2507 : 87)

จะเห็นได้ว่า ผู้ที่จะเป็นพระมหากษัตริย์ในสมัยนั้น จะต้องมีการเรียนรู้ในวิชาศิลปศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น กระบี่กระบอง มิด ดาบ ชี่ข้าง ชี่ม้า เป็นต้น เหล่านี้ที่ผู้นำประเทศพึงจะรู้และมีความรู้ทางพลศึกษาที่บ่งไว้ชัดแจ้งนั้น ก็คือการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการต่อสู้ป้องกันตัว มีการบริหารร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง (กรมศิลปากร. 2515 : 185-186)

เด็กผู้ชายสมัยกรุงสุโขทัยตอนเฝ้าเข้าสู่วัยรุ่นมักจะฝึกหัดมวยไทยและกระบี่กระบองกันทุกคน การฝึกมวยไทยและกระบี่กระบองเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่จะมีลักษณะชายชาติศรี ซึ่งประกอบด้วย คุณวุฒิ มรรยาท มนุษยธรรม วิศวกรรม ความทรหดอดทน อำนางทางคาถาอาคม พลังกาย และความรู้ความชำนาญในศิลปะมวยไทย กระบี่กระบอง (ท่องแท้ รจนาสันต์และอุดมประมวลวิทย์. 2501 : 80-125) ซึ่งประกอบ โขประการและคนเฝ้า ฯ ได้เขียนเกี่ยวกับการฝึกหัดศิลปะมวยไทยและกระบี่กระบองไว้ในหนังสือพระมหากษัตริย์ไทย โดยมีความใกล้เคียงกันว่าคนไทยสมัยกรุงสุโขทัยได้ฝึกฝนศิลปะการต่อสู้ด้วยอาวุธและมือเปล่า แม้แต่เด็กชายที่ยังไม่ย่างเข้าสู่วัยรุ่นก็ได้รับการฝึกอบรมให้ศึกษาวิชาการรบด้วยอาวุธและการต่อสู้ด้วยมือเปล่า (ประกอบ โขประการและคนเฝ้า ฯ . 2508 : 60)

ในสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1781-1921) ระยะเวลา 140 ปี มีหลักฐานปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ว่า ลักษณะคนสุโขทัยนั้นประกอบด้วย "ด้วยรู้ ด้วยหลวัก ด้วยแก้ว ด้วยหาญ ด้วยแคะ ด้วยแรง หากคนจักเสมอมิได้ อาจปราบฝูงข้าศึก มีเมืองกว้าง ช้างหลาย"

กรมศิลปากร. 2515 : 18) การศึกษาในสมัยนี้มีการคัดเขียนและอาศัยจากการเรียนเรื่อง

ศาสนา โดยยึดคำอธิบายของครูอาจารย์เป็นสำคัญ (คณะอนุกรรมการรวบรวมประวัติศาสตร์
สุโขทัย. 2498 : 129) ส่วนการสอน เรื่องการต่อสู้ป้องกันตัว มีทั้งประเภทมือเปล่าและ
ประเภทการใช้อาวุธต่าง ๆ มีการฝึกฝนการต่อสู้บนหลังช้าง หลังม้า โดยใช้อาวุธที่ชำนาญ
การต่อสู้ (กรมศิลปากร. 2515 : 18) พระเจ้ารามคำแหงมหาราช กษัตริย์องค์หนึ่งของ
สุโขทัยมีความสามารถทางศิลปศาสตร์ต่าง ๆ รวมทั้งมีความชำนาญในการต่อสู้ป้องกันตัว และ
การบริหารร่างกายให้แข็งแรง (สุทัศน์ ลิขิตสรวย. 2509 : 185-186)

จากการศึกษาเรื่องโบราณศึกษา ซึ่งเขียนโดยพระยาปริยัติธรรมธาดา ในหนังสือ
วชิรญาณ พบว่า สมัยกรุงสุโขทัย วัดและรัฐดำเนินการฝึกอบรมสั่งสอนคน สำนักศึกษาเล่า
เรียนจึงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วัดเป็นสำนักเรียนของคนหลายประเภท มีทั้งบุตรคนธรรมดา
สามัญ บุตรข้าราชการและบุตรเจ้าฟ้าพระมหากษัตริย์ การเรียนการสอนนั้น ไม่เรียนเฉพาะ
หนังสืออย่างเดียว แต่เรียนวิชาอื่นต่าง ๆ ด้วย เช่น การแพทย์ การฝีมือศิลปะ รวมทั้งการฝึก
หัดศิลปะมวยไทย กระบี่กระบองด้วย ส่วนผู้สอนนั้นก็ทั้งพระภิกษุและชาวบ้านที่มีความรู้ความ
สามารถ อีกสถานที่หนึ่งที่สอนให้เฉพาะเจ้านายและบุตรข้าราชการเท่านั้น คือ สำนักราชบัณฑิต
ดังปรากฏในพงศาวดารว่า พระเจ้าลิไทยเมื่อยังทรงพระเยาว์เคยศึกษามีความรู้แตกฉานจนได้
รับยกย่องว่าเป็นปราชญ์ที่สำนักราชบัณฑิต ซึ่งแหล่งการศึกษานี้มิได้สอนแต่เฉพาะวิชาการอย่าง
เดียว หากแต่จะต้องเรียนภาคปฏิบัติด้วย โดยเฉพาะวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว มีการใช้อาวุธ
หอก ดาบ กระบี่กระบอง ดาบสองมือ มีด ขวาน ง้าว กริช ธนู หน้าไม้ โล่ โลหิต โดมและมวยไทย
(พระยาปริยัติธรรมธาดา. 2439 : 2438)

อุทธรณ์ บิดพันธ์ (2517 : 9) ได้เขียนไว้ในวิทยานิพนธ์ว่า สภาพชีวิตของชาวไทย
สมัยกรุงสุโขทัย มีการพลศึกษาหรือการออกกำลังกาย เพราะประชาชนต้องใช้ศิลปการต่อสู้และ
ใช้วิธีแบบต่าง ๆ เพื่อป้องกันชีวิต ทรัพย์สิน และประเทศชาติ สันนิษฐานได้ว่าในการฝึกอาวุธใน
ยามสงบ ต้องใช้อาวุธจำลองมาฝึกหัด ทำให้เกิดการเล่านะบี่กระบองขึ้น เพราะสามารถนำ
ความรู้ความชำนาญไปใช้ในการรบได้ เนื่องจากผู้ชายไทยทุกคนต้องเป็นทหารในยามสงคราม
ฉะนั้น การฝึกก็ย่อมมีอยู่เสมอ และทั่วทุกหนทุกแห่งทั้งในวัด หมู่บ้าน สำนัก และราชสำนัก
โดยเฉพาะผู้ที่จะเป็นกษัตริย์ และเจ้านาย ในสมัยนั้นต้องเรียนศิลปศาสตร์อย่างดี อันเป็นศาสตร์
ชั้นสูงจนสามารถในการปกครอง การเป็นผู้นำ สามารถในการรบ การออกกำลังกายและการ
บำรุงรักษาสุขภาพ เมื่อประเทศชาติอยู่ในความสงบ ประชาชนมักหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน
ในการเล่นพื้นเมือง เช่น การเล่นว่าว หายเรือ การต่อสู้ในเชิงกีฬา การล่าสัตว์

โดยเฉพาะมีการจับช้างมาใช้ในการสงคราม สำหรับการเดินระบำ รำ ฟ้อน ก็น่าจะมีเพราะการหาความสำคัญของกษัตริย์นั้นมักจะมีการขับกล่อม และการละเล่นเพื่อความเพลิดเพลินแต่ขึ้นอยู่กับความนิยมของกษัตริย์และผู้นำในแต่ละสมัย

ตามศิลาจารึกได้บ่งถึง วิธีการฝึกทหารซึ่งได้ออกกิจกรรมทางการกีฬาและพลศึกษามาฝึก เช่น การต่อสู้ป้องกันตัวทั้งประ เภทใช้อาวุธและมือเปล่า และยังฝึกการต่อสู้บนหลังช้างและม้าอีกด้วย การศึกษาทางด้านนี้รับมาจากวัดและสำนักราชบัณฑิต ซึ่งจะสอนวิชาสามัญโดยมีผู้อาวุโสที่ชำนาญในการต่อสู้เป็นผู้ทำการสอน (กรมศิลปากร. 2515 : 8)

การที่ชาวไทยในสมัยสุโขทัย มีการพลศึกษา หรือการออกกำลังกาย เนื่องจากประชาชนต้องใช้ศิลปการต่อสู้ และใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อป้องกันทรัพย์สิน และป้องกันประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 3) จึงสันนิษฐานได้ว่า ในเวลาว่างชาวสุโขทัยนิยมเล่นกีฬาที่ใช้ในการทหารหรือการสงครามได้ เนื่องจากผู้ชายไทยทุกคนต้องเป็นทหารในยามสงคราม ฉะนั้นการฝึกก็ต้องมีอยู่เสมอ และทั่วทุกหนทุกแห่งทั้งใน วัด หมู่บ้าน สำนัก และราชสำนัก มีการออกกำลังกายและรักษาสุขภาพในหมู่เจ้านาย เพื่อให้มีความสามารถในการเป็นผู้นำที่จะปกครองประเทศ การเล่นว้าว การแข่งเรือ การล่าสัตว์ การคล้องช้าง และการต่อสู้ในเชิงกีฬา ก็ได้รับความนิยมในหมู่คนไทยสมัยนั้นเป็นอันมาก เนื่องจากพระมหากษัตริย์มีความสนพระทัยและให้การสนับสนุนอยู่เสมอมา

ในสมัยกรุงสุโขทัย มีการเรียนวิชาที่สอนโดยมรวาสา เช่น วิชาต่อสู้ป้องกันตัว และวิชาเจิ้ง (การต่อสู้แบบจีนชนิดหนึ่งคล้ายมวยจีน) และ เมื่อศึกษาไปถึงฝ่ายทหารมีการเรียนเกี่ยวกับการรบเพลงอาวุธและตำราพิชัยสงคราม (พอง เกิดแก้ว. 2520 : 37)

สมัยกรุงศรีอยุธยา

ด้านการทหารและการทำสงคราม

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2514 : 1-7) ได้อธิบาย เหตุการณ์ที่ไทยรบพม่าว่า ตามเรื่องราวที่ปรากฏมาในพงศาวดาร เมืองกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ไทยได้ทำสงครามกับพม่า 24 ครั้ง ต่อมาถึงเมืองกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ได้ทำสงครามกับพม่าอีก 20 ครั้ง รวมเป็น 44 ครั้ง ด้วยกัน ในจำนวนสงครามที่ว่ามานี้ ฝ่ายพมามายุกุรกับไทยบ้าง ฝ่ายไทยไปบุกรุกพม่าบ้าง จะว่าด้วยพมามายุกุรกับไทยก่อน การสงครามที่พม่ายกมาตีเมืองไทย รบกันเป็นยุคใหญ่แต่ 2 คราว คือ เมื่อรบกับพระเจ้าหงสาวดี 3 องค์ติด ๆ กัน ตั้งแต่พ.ศ. 2091 ในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ จนตลอดแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นระยะเวลา 57 ปี คราวหนึ่ง และมารบกับพระเจ้าอังวะ 3 พระองค์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2302 ในแผ่นดินสมเด็จพระเอกทัศที่กรุงศรีอยุธยามาจนตลอดแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นระยะเวลา 50 ปี อีกคราวหนึ่ง แต่ที่วาระยะเวลา 57 ปี และ 50 ปีนั้น หมายความว่า ตั้งแต่แรกเริ่มรบกันจนจบ เรื่องที่ทำสงครามกันยุคนั้น รวมทั้งเวลาว่างระหว่างสงคราม บางทีมีคราวละหลาย ๆ ปี หาได้รับกันทุกจำนวนปีที่ว่ามานั้นไม่

อนึ่งชาวเรามักเข้าใจกันมาแต่ก่อนโดยมาก ว่าเมื่อคราวรบศึกพระเจ้าหงสาวดีนั้นไทยรบกับมอญ เพราะเมืองหงสาวดีเป็นราชธานีของรามัญประเทศ ก็เชื่อว่าพระเจ้าหงสาวดีเป็นมอญแต่ความจริงมิใช่เช่นนั้น พระเจ้าหงสาวดีที่มารบกับไทยเป็นพม่าทุกองค์ ต้นวงศ์อยู่เมืองตองอู ครั้นนั้นปราบปรามได้ทั้งประเทศพม่ารวมไว้ในราชอาณาจักรอันเดียวกัน ตั้งเมืองหงสาวดีเป็นราชธานี จึงได้ปรากฏพระนามว่าพระเจ้าหงสาวดีทั้ง 3 พระองค์ แต่ส่วนชนชาติมอญนั้น หาได้ปรากฏว่าเคยเป็นศัตรูกับไทยโดยลำพังไม่ ที่มอญมารบพุ่งกับไทยคราวใด ก็โดยถูกพม่าบังคับให้มาในเวลาตกอยู่ในอำนาจพม่า ถ้าได้โอกาสเมื่อใด มอญก็กลับเป็นศัตรูพม่า บางทีพม่ากดขี่ไม่ไหวก็พากันหนีมาอาศัยไทย เป็นมาแต่โบราณอย่างนี้

แต่ทว่ามอญเป็นต้นเหตุและปัจจัยในการสงครามที่พมามารบกับไทยแทบทุกคราว เพราะภูมิประเทศของไทยและพม่าอยู่ห่างไกลนัก มีรามัญประเทศของพวกมอญคั่นอยู่กลางตอนข้างใต้ ต่อขึ้นไปข้างตอนเหนือ เมืองพม่าจึงห่างไกลออกไป ด้วยมีประเทศลพบุรีไทย คือ มณฑลพม่า

เมื่อยังเป็นอิสระค้ำอยู่ชั้นหนึ่ง แล้วยังมีแว่นแคว้นของพวกไทยใหญ่ซึ่งเรียกว่า เจี้ยว หรือ เจียง ค้ำออกไปอีกชั้นหนึ่ง หันไปแล้วจึงถึงประเทศพม่า เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่ามอญกำลังตั้งบ้านเมืองเป็นอิสระอยู่ได้ตราบใด ก็ใช้วิธีที่ไทยกับพม่าจะเกิดรบพุ่งกัน เพราะฝ่ายใดจะไปรบก็จะต้องเข้ากับมอญหรือตีเมืองมอญเอาเป็นพันธมิตร และเส้นทางเดินให้ได้ก่อนจึงจะยกทัพไปถึงแดนอีกฝ่ายหนึ่งได้ ส่วนไทยแต่เดิมมาไม่มีกิจที่จะไปช่วยมอญรบกับพม่า และไม่มีเหตุที่จะไปตีเมืองมอญ เพราะเมืองไทยกับเมืองมอญต่างบริบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร และอยู่ริมทะเล มีทางไปมาค้าขายกับหลายประเทศได้สะดวกอย่างเดียวกัน แดนที่ติดต่อกันก็มีเทือกเขาปันเขต ไทยไม่มีเหตุที่จะเป็นอริกับมอญทั้งในการแสวงหาผลประโยชน์ และด้วยเรื่องเหลื่อมล้ำเขตแดนกันทั้งสองสถาน แต่ทางพม่ากับมอญไม่เช่นนั้น ประเทศพม่าอยู่ข้างเหนือ น้ำ ประเทศรามัญอยู่ข้างปากน้ำ เขตแดนติดต่อในที่รวมลุ่มแม่น้ำเดียวกัน ทั้งแม่น้ำเอราวัตี และแม่น้ำสะโตง แผ่นดินพม่าก็ไม่บริบูรณ์เหมือนแผ่นดินรามัญจะไปมาค้าขายทางทะเลถึงนานาประเทศก็จำต้องอาศัยผ่านไปในเมืองมอญ เพราะภูมิประเทศเป็นเช่นนั้นว่ามานี้เหตุที่จะก่อเกิดการเป็นอริกันในระหว่างพม่ากับมอญจึงมักมีอยู่เสมอไม่ขาด เพราะฉะนั้นเวลาพม่ามอญกำลังอยู่ด้วยกัน จึงทำศึกสงครามขับเคี่ยวกันมาทุกกาลสมัย ดังปรากฏในเรื่องราชาธิราชนั้นเป็นต้น แต่บางครั้งก็เกิดบุรุษพิเศษขึ้นเป็นใหญ่ในพวกพม่า มีอำนาจปราบปรามประเทศที่อยู่ใกล้เคียงเอาไว้ได้ในอาณาพม่าทั้งหมด อาณาเขตพม่าก็มาติดต่อกับแดนเมืองไทย เป็นเช่นนี้เมื่อใด การสงครามก็เป็นเกิดมาถึงเมืองไทยเพราะพม่าได้โอกาสที่มกำลังมากมายและได้อาศัยเมืองของมอญเป็นพันธมิตร แล้วจึงยกมาบุกรุกตีเมืองไทยจึงต้องเสียเปรียบพม่า เพราะต้องต่อสู้ในเวลาพม่าได้กำลังของประเทศอื่น ๆ มาสมทบทุ่มเทเอาไทยพวกเดียว ด้วยเหตุนี้จึงได้เสียกรุงศรีอยุธยาถึง 2 ครั้ง

แต่พม่าไม่สามารถจะปราบปรามเอาไทยไว้ในอำนาจได้เหมือนกับ ชาวประเทศอื่น พอไทยถูกพม่าทำยับเยินแล้ว ในไม่ช้าคงเกิดมีวีรบุรุษขึ้นเป็นใหญ่ในพวกไทย สามารถจะควบคุมคนน้อยรบพุ่งเอาชัยชนะคนมากได้ด้วยปรีชากล้าวาญ กลับตั้งเมืองไทยเป็นอิสระภาพได้อีก แต่นั่นพม่าพยายามมาปราบปรามลี้กเท่าใด ๆ ก็มีแต่พ่ายแพ้กลับไป จนกระทั่งไทยสามารถไปบุกรุกตีเมืองพม่าบ้าง เมื่อใด การสงครามก็เป็นขึ้นเรื่อง รูปการสงครามที่พม่ายกมาตีเมืองไทยในยุคใหญ่ เป็นทำนองเดียวกันดังกล่าวนั้นทั้ง 2 คราวนั้น จะเห็นได้ว่าพม่ามีชัยชนะไทยแต่ 4 ครั้ง ที่พม่าแตกพ่ายแพ้ไทยไป หรือต้องเลิกทัพกลับไปโดยทำไม่สำเร็จได้ดังประสงค์ รวมถึง 19 ครั้ง นอกจากสงครามยุคใหญ่ 2 คราวที่กล่าวมา พม่าเป็นแต่มาตีหัวเมืองชายแดนโดยตามครัวมอญเข้ามาบ้าง มาปล้นทรัพย์จับเชลยบ้าง มาชิงเมืองเชียงใหม่บ้างก็เสียให้ไทยไป

ทุกครั้ง

คราวนี้ จะว่าด้วยการสงครามที่ฝ่ายไทยไปบุกรุกรบพม่าบ้าง ตามที่ได้กล่าวอธิบายมาแล้วว่า ถ้าโดยปกติพม่ากับไทยใช้วิธีสั้ยที่จะต้องรบกัน สงครามเกิดขึ้นเพราะพม่าได้เมืองมอญ แล้วจึงเลยมาตีเมืองไทย เพราะเหตุนี้การสงครามที่ไทยไปบุกรุกรบพม่าถึงไปทำพม่าก่อนก็เป็น การตอบแทนที่พม่ามารบไทยทุกคราว เว้นแต่คราวไปตีเมืองพม่าในรัชกาลที่ 3 และที่ 4 กรุงรัตนโกสินทร์เท่านั้น ตามเรื่องที่ปรากฏมาในพงศาวดาร การสงครามเกิดขึ้นเพราะไทยไป รบพม่าก่อนนี้ 16 ครั้ง คือ รบเพื่อจะขับไล่พม่าไปเสียจากแดนไทย 7 ครั้ง ไปตีเมืองพม่า 9 ครั้ง

การที่รบขับไล่พม่าไปเสียจากแดนไทยนั้น เพราะ เวลา เมื่อพม่ายกมาตีกรุงศรีอยุธยาครั้ง พระเจ้าหงสาวดีก็ตี ครั้งพระเจ้าอังวะก็ตี อาณาเขตลานนามีเมืองเชียงใหม่เป็นต้น ถึงชาว เมืองเป็นชนชาติไทยก็จริง แต่ในสมัยนั้นยังมิได้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพวกไทยข้างฝ่ายใต้ จึงต้องตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าอยู่ทั้ง 2 คราว กองทัพพม่าได้อาศัยเสบียงอาหาร และพาหนะ เมืองเชียงใหม่จึงตีกรุงศรีอยุธยาได้ เวลาไทยจะกลับตั้งตัวเป็นอิสระต้องรบพุ่งขับไล่พม่าไปเสีย จากอาณาเขตลานนา เพราะถ้าพม่ายังเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองเชียงใหม่ตราบได้ ก็ยังอาจจะมาตี เมืองไทยได้สะดวกอยู่ตราบนั่นจะปล่อยไว้ไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงต้องรบพุ่งชิงเมืองเชียงใหม่กับพม่า ครั้นไทยมีชัยชนะขับไล่พม่าไปจากอาณาเขตลานนาได้หมด ก็ได้ประเทศลานนามาเป็นสิทธิ์ของไทย เพราะฉะนั้นการที่รบพม่าทางเมืองเชียงใหม่จึง เป็นการแผ่อำณาเขตไทยฝ่ายใต้ให้ใหญ่ยิ่งขึ้นกว่า เมื่อ ก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าด้วยอีกสถานหนึ่ง

แต่การที่ไทยไปตีเมืองพม่าตอบแทนบ้างนั้น ถ้าจะเปรียบกับพม่ามาตีเมืองไทย ไทย เสียเปรียบพมามากนัก ด้วยพม่าตีเมืองไทยในเวลา เมื่อพมามีกำลังมากกว่าปกติตั้งหลายเท่า ทุกคราว แต่เวลาไทยได้โอกาสไปตีเมืองพม่าบ้าง เฉพาะ เป็นเวลาแรกก่อร่างสร้างตัว เมื่อ บ้านเมืองยับเยินปั่นป่วนเสียก่อนแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงมีจอมพลและแม่ทัพนายกองตลอดจนไพร่พล เข้มแข็ง ในการศึกสักเพียงใด จำนวนพลเมืองก็ย่อมน้อยกว่าเมื่อบ้านเมืองบริบูรณ์ กำลังไทยจึงไม่พอที่จะ ปราบปรามเอาประเทศพม่าไว้ในอำนาจได้ ในครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เพียงหัวเมือง มอญมาเป็นของไทยเกือบหมด และกองทัพไทยได้ขึ้นไปถึงล้อมราชธานีของพม่าหลายครั้ง เพราะ ประจวบกับเวลาราชวงศ์พม่าไม่ปองดองกัน แต่ในคราวพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พมามีกำลังบริบูรณ์ไม่แตกร้างระส่ำระสายดังคราวก่อน เป็นแต่มาแพ้ไปจากเมืองไทย ไทยจึง ไม่สามารถจะตีเอาบ้านเมืองในเขตแดนพม่ามาเป็นของไทยได้ ได้แต่หัวเมืองประเทศราชนั้น

เป็นอันมาก นอกจากใน 2 ยุคที่กล่าวมา เมื่อไทยรบกับพม่าในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ก็ไปตีเมืองเชียงใหม่ได้มาจากพม่าครั้งหนึ่ง และไปตีเมืองพม่าอีกครั้งหนึ่ง แต่หาสำเร็จไม่ ในชั้นกรุงรัตนโกสินทร์พันรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมา ไทยได้ไปตีเมืองพม่าเมื่อในรัชกาลที่ 3 ครั้งหนึ่ง ในรัชกาลที่ 4 อีกครั้งหนึ่ง ก็หาสำเร็จไม่ ไทยกับพม่ารบกันเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อปีฉลู พ.ศ. 2396 ในคราวไทยไปตีเมืองเชียงตุง เมื่อในรัชกาลที่ 4 ต่อมาก็มิได้รับพองกันอีกจนตราบเท่าทุกวันนี้

เหตุการณ์ที่ไทยรบพม่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาจำนวน 24 ครั้งมีดังนี้

- ครั้งที่ 1 คราวพม่าตีเมืองเชียงกราน
- ครั้งที่ 2 คราวสมเด็จพระสุริโยทัยขาดคอช้าง
- ครั้งที่ 3 คราวรบกันด้วยเรื่องช้างเผือก
- ครั้งที่ 4 คราวเสียกรุงฯแก่พระเจ้าหงสาวดี
- ครั้งที่ 5 คราวสมเด็จพระนเรศวรประกาศอิสระ
- ครั้งที่ 6 คราวรบพระยาพลมที่เมืองสุพรรณ
- ครั้งที่ 7 คราวรบพระเจ้าเชียงใหม่ที่บ้านสระเกษ
- ครั้งที่ 8 คราวพระเจ้ากรุงหงสาวดีล้อมกรุงฯ
- ครั้งที่ 9 คราวพระมหาอุปราชายกมาครั้งแรก
- ครั้งที่ 10 คราวสมเด็จพระนเรศวรชนช้าง
- ครั้งที่ 11 คราวไทยตีเมืองทวายเมืองตะนาวศรี
- ครั้งที่ 12 คราวสมเด็จพระนเรศวรได้เมืองมอญ
- ครั้งที่ 13 คราวสมเด็จพระนเรศวรตีเมืองหงสาวดี ครั้งแรก
- ครั้งที่ 14 คราวสมเด็จพระนเรศวรตีเมืองหงสาวดี ครั้งที่สอง
- ครั้งที่ 15 สงครามครั้งสุดท้ายของสมเด็จพระนเรศวร
- ครั้งที่ 16 คราวพม่าตีเมืองทวาย
- ครั้งที่ 17 คราวพม่าตีเมืองเชียงใหม่
- ครั้งที่ 18 คราวพม่าตีเมืองทวาย
- ครั้งที่ 19 คราวตีเมืองเชียงใหม่
- ครั้งที่ 20 คราวรบพม่าที่เมืองไทรโยค
- ครั้งที่ 21 คราวไทยตีเมืองพม่า

ครั้งที่ 22 คราวพม่าล้อมกรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 1 และตอนที่ 2

ครั้งที่ 23 คราวพม่าตีหัวเมืองปักษ์ใต้

ครั้งที่ 24 คราวเสียกรุงศรีหลัง

การทหารในสมัยอยุธยา พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชดำริให้มีการเกณฑ์ชายฉกรรจ์ (18-60 ปี) ทุกคน เข้าเป็นทหารซึ่งเป็นการฝึกหัดเบื้องต้นของทหาร โดยรับเอาแบบฝึกมาจากยุโรป ดังปรากฏในจดหมายเหตุ ฟอร์บิง ว่า "...ไม่ถึงสิบวันทหารเหล่านั้นก็เลียนแบบถ่ายแบบได้เรียบร้อยดี เข้าแถว แยกแถว ยืนยาม และ เปลี่ยนยามได้คล่องแคล่วเหมือนทหารฝรั่งเศส..." (พินาน แจ่มจรัส. 2508 : 686) มีการฝึกหัดใช้อาวุธพื้นเมือง ซึ่งได้แก่ มีด ดาบ หอก แหวน หลาว ธนู หน้าไม้ ขอส จ้าว (กระหวงกลาโหม. 2510 : 55-56) ควบคู่กับศิลปะมวยไทย ในสมัยนี้ทั้งพระมหากษัตริย์และราษฎรของไทยจำเป็นต้องฝึกหัด ศิลปะมวยไทยและยุทธวิธีทางการทหาร เพื่อป้องกันประเทศชาติตลอดเวลา เพราะเชื่อว่าศิลปะมวยไทยและยุทธวิธีเป็นศิลปะการต่อสู้เพื่อป้องกันตัว ซึ่งทหารทุกคนต้องฝึกควบคู่กันกับการใช้อาวุธ ดาบ หอก และมีดสั้น เพื่อให้การรบสำเร็จยิ่งขึ้น ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับว่ามวยไทยมีส่วนในการกอบกู้อิสรภาพบ้านเมือง ในสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ปี พ.ศ. 2127 ซึ่งพระองค์ทรงเชี่ยวชาญทางการรบในอาวุธ และมวยไทยเป็นยิ่งนัก (ครองจักร งามมีศรี. 2530 : 3) ในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์ทรงขณะมั่งสามเฑียร ในถ้ำขุ่นไก่ พระองค์ทรงเคยนำทหารกล้าตายป็นค่ายหลวงพระเจ้าหงสาวดี จนถูกฟันแตกลงมา ทรงนำหน้าทหารที่เมืองคัง นำกองทัพไล่ยิงพระยาจันจันฑ์ ทรงกระทำการยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาจนสิ้นพระชนม์ในวาระนั้นเอง พระองค์ทำศึกสงครามที่ใช้กำลังคนน้อยต่อผู้คนมากได้ โดยเอาพระองค์ออกนำหน้าพลเข้าประจันบาน ไม่ยอมให้ข้าศึกมีโอกาสดำรงได้ก่อน พระองค์ทรงเอาพระทัยใส่ศึกษาแบบอย่างวิชาการทหารมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ทรงศึกษาตำราพิชัยสงคราม (เกรียงศักดิ์ พินาศะ. 2506 : 312-338) อาวุธที่ใช้ฝึกหัดต่อสู้ป้องกันตัวได้แก่ กระบี่ กระบอง เขน ดั้ง แขนแสน เสือโล โดมร ธนูศร และยังมีการฝึกหัดมวยไทย

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ. 2133-2148) เป็นกษัตริย์ที่มีฝีมือเข้มแข็งเป็นนักรบนักกีฬามีความสามารถมากในการสู้รบบนหลังช้าง หลังม้า จ้าวศาสตราวุธ และพระแสงปืน ในสมัยนี้มีทหารที่มีฝีมือในการสงครามมาก (กรมศิลปากร. 2511 : 134-223) พระองค์ทรงเลือกคนหนุ่มรุ่นราวคราวเดียวกับพระองค์ขึ้นให้เป็นลูกหลานเหล่ากษัตราธิราชทั้งเมืองเหนือเมืองใต้ เอามาทรงใช้สอยฝึกหัดเอง ให้มีความสามารถกล้าหาญเฉพาะตัวมากขึ้น (สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ตำราพระราชานุญาต. 2517 : 53) ด้วยทหารกลุ่มนี้พระองค์ทรงตั้งการรบแบบกองโจร เรียกว่า กองเสือป่าแมวมอง สำหรับฝึกหน่วยจู่โจม (พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. 2517 : 59) และ คนกลุ่มนี้ ต่อมาได้มีบทบาทในการกอบกู้เอกราชจากพม่าในปี พ.ศ. 2127

ด้านการศึกษาและพลศึกษา

สภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา นั้น อยู่กันมาเป็นเวลาอันยาวนานถึง 417 ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครองติดต่อกันมาถึง 34 พระองค์ มีอยู่หลายสมัยที่ประเทศมีความเจริญรุ่งเรือง และก็มีหลายสมัยที่ทำให้ประเทศอ่อนแอตกต่ำไปไม่เจริญเท่าที่ควรแต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่สังเกตว่าทุกครั้งที่ประเทศพ่ายแพ้ต่อข้าศึก และประสบความยุ่งยากเพียงไรก็ตาม ก็จะต้องมีผู้นำที่มีความสามารถเก่งกล้า เข้ามาร่วมกันกอบกู้ประเทศชาติ พินิจให้กลับสู่ความเจริญในเวลาอันรวดเร็วสมกับคำกล่าวที่ "กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี" ไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา ต้องตกอยู่ในภาวะของการทำสงครามกับประเทศใกล้เคียง และกับชาวไทยด้วยกันมากกว่าที่จะอยู่อย่างสงบ ความมุ่งหมายของการพลศึกษาในสมัยนั้นจึงมุ่งฝึกฝนเพื่อประโยชน์ในทางทหารและการต่อสู้ป้องกันตัว ใช้ความรู้ในการต่อสู้ป้องกันตัวอันเป็นประโยชน์ในการทำสงคราม ยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการสันทนาการอยู่บ้าง เช่น การล่าสัตว์ การคล้องช้าง การฟ้อนรำ และการละเล่นต่าง ๆ ความรู้ความสามารถต่าง ๆ เหล่านี้ ถูกถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และได้รับการปรับปรุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 3) เป็นหน้าที่ของพระที่ทำการสอนให้วิชาความรู้ ตลอดจนเมธีศีลธรรมจรรยาซึ่งสอนกันที่วัด ผู้เรียนจะต้องอยู่ปรนนิบัติรับใช้พระ เพื่อสะดวกในการบวชเมื่ออายุครบ 20 ปี ยังผลให้วัดทุกแห่งทำหน้าที่เป็นโรงเรียน ชายหนุ่มทั้งหลายจะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความรู้ทั้งวิชาสามัญ และฝึกความชำนาญในเชิงดาบ กระบี่กระบอง กรีธ มวยไทย ธนู เป็นต้น ให้สามารถทำลายศัตรูและป้องกันตัวเองได้ จึงฝึกฝนอยู่เสมอทั้งในยามสงบและในยามสงคราม ในประวัติศาสตร์ (ทวีช เสนียวังศ์ ๗ ยุทธยา. 2496 : 15-19) จะเห็นได้ว่ามีสำนักดาบที่มีผู้นิยมไปเรียนกันมากมายและติดต่อกันมาหลายสมัย เพื่อฝึกความรู้ที่ถูกต้องในการฟันดาบแก่ชายฉกรรจ์ชาวไทย ในยามสงบเขาก็ฝึกฝนกันด้วยอาวุธจำลอง เช่น ไม้ไผ่ หวาย และเรียกกันว่า กระบี่กระบอง หรือดาบและพลอง ปัจจุบันนี้มีสำนักดาบอยู่หลายแห่ง แต่ไม่แพร่หลายอย่างสมัยก่อน แม้ว่าในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทางราชสำนักยังมีความนิยมกัน แต่เนื่องจากศิลปะแขนงนี้ทำให้เกิด

ความชำนาญอย่างมาก โอกาสในการต่อสู้หรือนำออกแสดงก็มีน้อย ประกอบทั้งมีกีฬาอื่นที่พุ่งเข้าสู่ความนิยมและความสนใจของประชาชนเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ดีเราก็ควรภูมิใจที่เป็นศิลปะไทยโดยแท้ ควรจะได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมให้ก้าวหน้าต่อไป นอกจากนี้ก็มี มวยไทย ซึ่งเป็นศิลปะไทยแท้ ควบคู่มากระบี่กระบอง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การรบในระยะประชิดตัวได้ผลดีขึ้น เพราะจะได้ ใช้อาวุธ หมด ศอก เข่า เท้า ทำร้ายคู่ต่อสู้ได้อย่างดีและยังป้องกันตัวเองได้ดีด้วย เดิมทีศิลปะการต่อสู้นี้ มีสอนกันเฉพาะในวังในวังและขุนนางผู้ใหญ่ แล้วจึงค่อย ๆ แพร่หลายออกไปสู่คนภายนอก

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาบางสมัยก็สงบศึก บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข บางสมัยก็มีศึกจากประเทศข้างเคียง เช่น พม่า เขมร ดังนั้น ชายไทยชาวกรุงศรีอยุธยาก็ยังคงฝึกฝนความชำนาญในการต่อสู้และการป้องกันตัว โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางการต่อสู้เป็นผู้สอน โดยเริ่มจากในวังมาสู่ประชาชนทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 3)

สมัยกรุงศรีอยุธยา ตลอดเวลาที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ไทยต้องกระทำสงครามและมีเหตุการณ์ไม่สงบเรียบร้อยต่าง ๆ อีกมากมาย เฉพาะที่เป็นสงครามครั้งใหญ่ ๆ ที่พอจะรวบรวมได้มี 39 ครั้ง ดังนั้นทั้งพระมหากษัตริย์และราษฎรของไทยสมัยนั้นจำเป็นต้องฝึกหัดศิลปะมวยไทยและยุทธวิธีทางทหาร เพื่อป้องกันประเทศชาติตลอดเวลา เพราะเชื่อว่าศิลปะมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งทหารทุกคนจำเป็นต้องฝึกหัดควบคู่กับการใช้อาวุธ ดาบ หอก และมดสั้น เพื่อให้การรบประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น (โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง. 2522 : 156)

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา พระมหากษัตริย์ได้ตั้งกรมม้านมวยขึ้น (ส.พลาญน้อย. 2515 : 442) ดังปรากฏในเกิล็ดโบราณคดีว่า "ทรงโปรดให้มีกรมมวยหลวงขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยคัดเลือกเอาชายฉกรรจ์ที่มีฝีมือการชกมวยไทย เข้ามาต่อสู้กันหน้าพระที่นั่ง แล้วคัดเลือกเอาผู้ที่มีฝีมือดีเลิศไว้เป็นจ้าวรักษา เป็นทหารสนิทและทหารรักษาพระองค์ มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยเวลาเสด็จประทับในพระราชวัง หรือเสด็จในงานต่าง ๆ" (นิคม มูลิกคามะ. 2521 : 284)

เกี่ยวกับสาเหตุที่กรมม้านมวยมีความสำคัญมาก ในการทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพระราชวัง และในการตามเสด็จนี้ พระบริหารเทพธานี กล่าวว่า

สาเหตุที่ต้องเอานักมวยทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยเหล่านี้ เพราะสมัยนั้นบุคคลใดจะพกอาวุธ เข้าไปในพระราชวังไม่ได้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นพิเศษ ดังนั้น เวลาเกิดเรื่องราวหรือ เกิดการต่อสู้กันในพระราชวังมักจะใช้ฝีมือมวยไทย เข้าต่อสู้กัน กรมม้านมวยนี้เนื่องจาก

จะทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยแล้ว ยังทำหน้าที่ฝึกสอนเยาวชนในพระราชวังด้วย (พระบริหาร เทพธานี. 2508 : 541)

บทบาทของนายเลือก นอกจากจะทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพระมหाराชวังและ ทำการฝึกหัดมวยไทยให้ทหาร และพระราชโอรสแล้ว ยังมีหน้าที่พิเศษอีกหลายอย่าง ดังที่ ประยูร ลิทธิพันธ์ (2520 : 4) กล่าวว่า

สมัยอยุธยา พระเจ้าแผ่นดินทรงมีกองกำลังทหารกองหนึ่ง สำหรับทำหน้าที่ถวายการ อารักขา เรียกว่า "กองนายเลือก" ผู้เข้ารับราชการในกองนี้ได้รับคัดเลือกมาจากนัมวยฝีมือดี เป็นชายฉกรรจ์ที่มีรูปร่างลำเส้นแข็งแรง นอกจากนั้นบรรดาเจ้านายชั้นสูงก็มีนายเลือกไว้ประจำตัว เช่นเดียวกัน นายเลือกมีบทบาทสำคัญและอยู่ใกล้ชิดพระยุคลบาทพระเจ้าแผ่นดิน ดังตัวอย่างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขุนหลวงสรศักดิ์หรือพระเจ้าเสือ ก็ทรงมีนายเลือกคู่พระทัย ระหว่างที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงประชวรใกล้เสด็จสวรรคต มีข่าวว่า เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ซึ่งเป็นฝรั่งจะคิดการกบฏ ขุนหลวงสรศักดิ์ได้ใช้นายเลือกไปลวงเจ้าพระยาวิชาเยนทร์เข้ามาในพระราชวัง โดยโกหกว่าพระเจ้าแผ่นดินรับสั่ง แล้วให้นายเลือกคอยที่อยู่สองข้างทาง พอเจ้าพระยาวิชาเยนทร์หนึ่งเสด็จคนหามเข้ามา นายเลือกก็จัดการด้วยไม้พลอง แล้วฆ่าเสีย กับอีกคนหนึ่ง พระปิยะ ผู้ทรงเป็นที่สนิทสนมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และทรงเรียกว่า อ้ายเตี้ย ซึ่งคอยถวายการปรนนิบัติอยู่ปลายพระบาท ครั้นเวลารุ่งเช้า พระปิยะผู้มีหวังจะได้สืบราชสมบัติ ก็ออกมาล้างพระพักตร์ที่ประตูกำแพงแก้ว นายเลือกผลัดกลงมาจากกำแพงแก้ว แล้วนายเลือกอีกสองคนที่อยู่ข้างล่างก็ตรงเข้ารัดคอฆ่าเสีย จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของนายเลือกมีความสำคัญต่อพระมหากษัตริย์ และความมั่นคงของพระราชบัลลังก์มาก นายเลือกทำงานใกล้ชิดพระมหากษัตริย์มากที่สุด บางครั้งก็เป็นทหารรักษาพระองค์ บางครั้งก็ตรวจตราอยู่เวรยาม ซึ่งเรียกชื่อแตกต่างกันออกไปตามหน้าที่นั้น ถ้าอยู่เวรยามเรียกกองตระเวน ดังนั้น นอกจากจะคัดเลือกเอาผู้มีฝีมือมวยไทยอย่างดีเยี่ยม แข็งแรง ลำเส้นทรหดอดทน มีไหวพริบ สติปัญญาดีแล้ว ยังจำเป็นจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์อย่างจริงใจด้วย

กองนายเลือกสมัยกรุงศรีอยุธยา ทำหน้าที่หลายอย่างบางครั้งก็เรียกพวกตำรวจหลวงหรือ พวกนายตำรวจ ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในพระราชวัง ดังตัวอย่างการกำหนดหน้าที่ของทหารรักษาพระองค์ ดังนี้

เหล่าข้าให้เข้าเฝ้าประจำของทั้งสี่เวร และบรรดาประตูเปิดรอบพระราชวังนั้น ชาววัง

ได้เกณฑ์นายตำรวจในไปกำกับรักษาประตูตามซ้ายขวา และประตูหน้างานนั้น ให้หัวหมื่นนั้น
 ทนายกำกับทุก ๆ เวน และตำรวจในซ้ายขวาได้กำกับชาววัง เวนบัญชีผู้เอนเวรประจำช่อง
 ถ้าแลไม่เสด็จออกได้ห้ามปากเสียงนอกพระราชฐาน ถ้าทรงพระกรุณาสั่งสิ่งใด เป็นการเร็ว
 ผู้รับสั่งให้ตำรวจในไป ถ้าทรงให้ลงพระราชอาญาผู้กระทำความผิด ได้ลงพระราชอาญาตามรับสั่ง
 ทรงพระกรุณาให้ประหารชีวิตส่งไปกรมนครบาล แลได้ถือตรารับสั่งไปเอากิจราชการแลข่าวคราว
 เป็นการเร็ว แกลงพระราชอาญา ณ หัวเมือง อนึ่ง เสด็จออกขุนนาง (เผ้าที่พระลาน)
 เจ้ากรมปลัดกรมเผ้าทูลละออง ฯ ล้อมวงอยู่นอกกำแพงเกณฑ์ให้หัวหมื่น ตัวลี ตำรวจเลว รักษา
 ประตูกำแพงแก้วระ เนียดแผง ลับแลชั้นใน และห้ามปากเสียงอย่าให้แปลกปลอม แอบแฝงอยู่ได้
 เหลาคำให้นายคบบเอบเข้าปักประตูกำแพงแก้ว ประตูระ เนียดแผง ลับแลหน้างาน ตามซ้าย
 ตามขวา ถ้าทรงให้ตามลงพระราชอาญาผู้ใด ขุนตำรวจได้รับสั่งแล้วให้คุมเอาตัวผู้นั้นออกไปเสีย
 จากที่เผ้า ถ้าทรงพระกรุณาสั่งให้เอาตัวผู้จำต้องถามเข้ามาหน้าพระที่นั่ง ให้คุมตัวผู้นั้นเข้ามา
 ถ้าทรงพระกรุณาให้หาผู้ใด เข้าไปเผ้าผิดเวลา แต่คนหนึ่งขึ้นไปนั้นให้เจ้ากรมปลัดกรมอยู่เวรนั้น
 เข้าไปเผ้า ปลัดกรมหัวหมื่นตัวลีด้วย

ถ้าเสด็จไปทอดพระ เนตรการมหรสพนั้น เจ้ากรมปลัดกรมนุ่งสมปักลาย ห่มเสื้อครุย
 เจ้าทรงตะพายกระบี่ ปลัดกรมขัดดาบ หัวหมื่นตะพายดาบ ถือหอก ตัวลีคาดดาบ พันทนายนุ่งผ้า
 แกรมไหม ชายยาวเกี่ยวผ้าเกี่ยวตะพายดาบ แห่เสด็จตามกระบวนไป ครั้นถึงพลับพลาทอดพระ
 เนตรการมหรสพนั้น เจ้ากรม ปลัดกรม เผ้าอยู่หน้าพระที่นั่งและหัวหมื่นตัวลี พันทนายนั้นเผ้าล้อม
 วงอยู่หน้างานตามซ้ายตามขวา เป็นพนักงานขุนตำรวจคอยรับสั่ง และ เบิกคู่บารุ คู่มวย คู่ปล้ำ
 คู่คลี่ โคคน โครอน โคระแหะ โคนะชุมภา โก่งป่า

ถ้าเสด็จไปวัดพระศรีสรร เพชรตามปกตินี้ให้เจ้ากรม ปลัดกรม นุ่งสมปักไหม เสื้อครุย
 คาด ตามแห่เสด็จ แต่ที่ประทับพระ เสี่ยงไป หัวหมื่นถือดอก ตัวลีตะพายดาบไปตั้งแห่อกประตู
 ตันมะ เกลียดด้วยเครื่องสูง ครั้นถึงวัดพระศรีสรร เพชรแล้ว จึงเกณฑ์ให้หัวหมื่นตัวลีพันทนายตำรวจ
 เลวล้อมวงตามซ้ายตามขวา ถ้ามีการฉลองการออกพระวรวงษา การบวชนาคหลวงนั้นให้นุ่งสม
 ปักลายใส่เสื้อครุย คาดดาบแห่ ถ้าออกวรวงษาเสด็จไปกราบบาตรพระ ณ วัดพระศรีสรร เพชรนั้น
 ขุนตำรวจ ปลัดตำรวจ ได้เปิดประตูใหญ่พระธรรมศาลา เข้ามาชักพระออกมาให้ข้าทูลละออดรุจิ
 พระบาทถวายบาตร ถ้ามีพระมหาชาติของหลวงนั้น เจ้านาย ปลัดกรม ซึ่งอยู่เวรนั้นได้
 กราบถวายเทียน ประจำวัน มหาตเล็กถวายเทียนเล่มทองพระหัตถ์ทุกกันต์

อุทธรณ์ บิดพันธ์ (2517 : 13) ได้เขียนไว้ในวิทยานิพนธ์ว่า ตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยา วัดเป็นแหล่งวิทยาการแห่งความรู้พระ เป็นผู้สอนและอบรมด้านศีลธรรมจรรยา และขณะเดียวกันทั้งวัด สำนักและราชสำนัก ต่างก็ฝึกสอนศิลปะการป้องกันตัว อันได้แก่มวยปล้ำ มวยไทย กระบี่กระบอง มืด ดาบ เป็นต้น และการที่จะฝึกจริงจัง หรือฝึกกันแพร่หลายเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็ง จริงจัง และนโยบายของผู้นำ ซึ่งเห็นได้ว่าในสมัยสมเด็จพระนเรศวร และสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นสมัยที่เด่นที่สุดในการฝึกฝนประชาชนให้มีความสามารถทั้งในการป้องกันตนเอง และ เพื่อเป็นทหารที่เข้มแข็งในการป้องกันประเทศ ซึ่งก็เป็นจริง สมัยสมเด็จพระนเรศวรมีกองทัพบกกองทัพเรือที่เข้มแข็งที่สุด สมัยสมเด็จพระนารายณ์มีการฝึกทหารตามแบบฝรั่งเศส การฝึกกิจกรรมทางทหารต้องมีการออกกำลังกาย มีการเดิน วิ่ง หมอบ คลาน การต่อสู้ เป็นต้น จัดว่าเป็นกิจกรรมทางพลศึกษาทั้งสิ้น

ในสมัยดังกล่าวนี้ยังมีกีฬาต่าง ๆ อย่างเด่นชัดคือการเล่นว้าว การแข่งเรือ การเล่น กระบี่กระบอง กีฬาพื้นเมือง การคล้องช้าง การล่าสัตว์และการชกมวย ตลอดจนถึงการเสด็จทางชลมารค การแห่แห่ด้วยขบวนในราชพิธี และพิธีต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้จัดขึ้นในยามสงบดัง เช่น ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์เป็นต้น เพื่อความสามัคคี ความพร้อมเพรียง ความสนุกสนาน และความเข้มแข็ง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมพลศึกษาที่ให้คุณค่าอย่างสมบูรณ์ที่สุด

ผู้ที่จะเป็นนายไตรย์ จะต้องมีความรู้ความสามารถในทางศิลปศาสตร์ อันเป็นศาสตร์ชั้นสูง เช่นการปกครอง การเดินทัพ การรบ การเป็นผู้นำ เป็นต้น และยังมีการเรียนทางด้านการสร้างสมรรถภาพให้เป็นผู้ที่มีความเข้มแข็ง มีร่างกายที่แข็งแรงเหมาะที่จะเป็นผู้นำกองทัพเข้าสู่สงคราม เมื่อผู้ชายไทยทุกคนต้องผ่านการเป็นทหาร ผู้หญิงและ เด็กก็จะต้องเคยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนาน รื่นเริง และ เพื่อความแข็งแรง ก็นับได้ว่าประชาชนในสมัยกรุงศรีอยุธยาต่างก็เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาอย่างทั่วถึง ไม่ว่าในยามสงบหรือในยามสงครามก็ตาม

ความสามารถในเชิงกีฬาซึ่งแสดงว่าชายไทยสมัยนั้นมีการฝึกอย่างจริงจัง และแพร่หลายทั้งมวยและกระบี่กระบองก็คือ นายขนมต้มผู้ชกชนะนักมวยพม่าถึง 10 คน ผลัดโดยไม่ต้องพักเลย พระยาพิชัยดาบหักก็สามารถในการชกมวยจนได้เข้ารับราชการ เพราะความสามารถทางชกมวย โดยเฉพาะ ทั้งยังสามารถในด้านกระบี่กระบองและกายกรรมอีกด้วย

อันดับต่อไปจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาและพัฒนาของกระบี่กระบองในรัชกาลที่สำคัญดังต่อไปนี้

สมัยพระ เจ้าอู่ทอง

หลังจากที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นใน พุทธศักราช 1893 แล้วพระมหากษัตริย์องค์ต่อมาพระบรมราชาธิราชที่ 1 ทรงสามารถรวมกรุง สุโขทัยเข้ากับกรุงศรีอยุธยาได้ ในระหว่างที่กรุงศรีอยุธยามีอำนาจอยู่เป็นเวลา 417 ปีนี้ ได้มี การรพ่วงกับประเทศเพื่อนบ้านเช่น พม่า กัมพูชา และญวน อาวุธจึงมีความสำคัญยิ่ง อาวุธใน สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นเท่าที่มีหลักฐานปรากฏว่ามีอาวุธคือ เสโล ดาบ เซน แพน หอก ปืนยาว แหวน หลาว ปืนไฟ โดมร ดังบทโคลงในลิลิตยวนพ่ายที่ว่า

ปืนยาวยา เบื้องวัน	ซินแซม แต่งแธ
หอกดาบแหวนหลาวหลาย	สำแกลัว
ปืนไฟร่อฐ เตม	ดับอยู่
อำมรารยงร่อยแล้ว	เชื่อนชนนา
หาวพนมหวามันน้ำว	โดยดยร ดาษเย
หอกดาบโถมรยง	รอบข้าง
แสะสารสำหยรทง	เมืองมี
เสโลเซนขว้างค้าง	ไซวขวัน

(กรมศิลปากร. 2514 : 49-51)

จะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา อาวุธที่ใช้ในกองทัพไทยได้ถูก ประดิษฐ์คิดค้นให้มีรูปร่างลวดลายเหมาะสมกับประโยชน์ในการใช้มากขึ้น กล่าวคือมีทั้งความงาม และความน่ากลัวไปพร้อมกัน

จากบันทึกของนายนิโคลาส แซร์แวงส (2506 : 126) ซึ่งเดินทางมายังกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้บันทึกเกี่ยวกับอาวุธของทหารไทยว่ามี ปืนยาว ดาบ หอก ลูกดอก ธนูและปืนใหญ่ ซึ่งตรงกับรายที่บรรยายถึงริ้วขบวนกองทัพที่แสดงถึงพลเดินเท้ากองต่าง ๆ ในลิลิต เถลงพ่ายที่ว่า

เมอลหญ่พลบทจร	สรวมอากรณ์ไฟจิตร
พิศหลายเพศหลายพวก	ใส่เสื้อหมวดพรฤก

ศรีหม่นหมึกม่วง เมฆ	ชมพูแจจาดแสง
ขาวเขียวแดงดูดาต	ถือสรพสดราวุธ
เครื่องพิศุทสยรรยง	พิศพลสงมากมวญ
พิศพลทวนมากหมู่	พลดาบคู่สามารถ
พลนอกขัดสามารถ	ดาซพลโล่ห์แลสรพลั้ง
สรพร้อมพลตั้งดูสลอน	พลกุมสร เมืองนรรัต
พลกุมภุทัณฑ์ เมืองนอง	พล เชนทอง เป็นหลั่น
พลกันหย่นเป็นเหล่า	พล เสน่า เหลือหลาย
พลกฤษกรายเหลือหลาก	มากพลแสงศร เพลง
ดู เทกอง เกรงกฤทธิ	ดูจอาจบิต เดือนตระวัน
สรพพวกใจผลา	พลดาบศิลาัยวุท
พลดาบชุดยั่วศึก	พลก เหล่าทองปราช
รายจ่ารงมนทก	นกคุ้มขานายาง
लगปีนหลักหามแล่น	แก้วนตามหนดตามหมู่
ลากพ้อคู่เชษฐาง	บางตระแบ่งบำแบก
แจกกันชนลูกดิน	หินปากนกดกแต่ง
แบ่งบรรทุกหลังช้าง	บ้างไล่ต่างไล่เกวียน
สารวัด เรียงเว้งตรวจ	ม้าดำรวจควบไขว่

(ปรมาณุชิตชินโรส. 2514 : 25-26)

จากบทร่ายเหล่านี้นี้ทำให้ทราบถึงลักษณะการแต่งกายสีต่าง ๆ ที่ใช้ซึ่งมีทั้งสีดำ สีม่วง สีชมพู สีขาว สีเขียว สีแดง เป็นต้น ซึ่งแบ่งเป็นหมวดของพลเดินเท้า และอาวุธที่ถือได้ค่อนข้างละเอียดว่ามีอาวุธต่าง ๆ เช่น ทวน ดาบคู่ หอกขัด พลดาบโล่ห์ พลดาบตั้ง พลดาบเชน พลแหลน พลธนู พลเกาทัณฑ์ พลกันหย่น พลเสน่า พลกริช พลแสงศรเพลิง พลปืนดาบชุด พลปืนทองปราช พลปืนจ่ารง พลปืนพณทก พลปืนนกคุ้ม พลปืนขานายาง พลปืนหามแล่น

สมัยพระเจ้าอยู่ทอนั้น การทหารถือว่าคำสั่งและระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง และในสภาพความเป็นอยู่อย่างในสมัยกรุงศรีอยุธยาด้วยแล้วก็ยิ่งจำเป็นมาก เพราะบ้านเมืองต้องทำศึกเกือบตลอดเวลา บางทีก็มีการชนทกภายในอีกด้วย การที่รัฐสร้างทหารที่มีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความเข้มแข็งทางกาย ความมีจิตใจมั่นคงหรือมีขวัญดี มีความสามัคคี เป็นผู้ที่มีความพร้อมเพรียง และมีความสามารถในการรบ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง (พอง เกิดแก้ว. 252๕ : 46-47)

สมัยพระบรมไตรโลกนาถ

ได้จัดทัพแบบจตุรงคินิเสนา (ประจักษ์. 251๕ : 257, 274, 276) ประกอบด้วย

พลเดินเท้า โดยเกณฑ์ประชาชนมาฝึกอาวุธ และความพร้อมทางร่างกายให้ร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดีเข้าร่วมกองทัพ และออกศึก โดยเข้ารุกรบประจัญบานกับข้าศึกด้วยอาวุธจนถึงที่สุด

พลทหารม้า ต้องเลือกม้าและคนที่มีความแข็งแรงรวดเร็ว ว่องไว ทั้งต้องสามารถในการใช้หรือบังคับม้าเข้ารบ หรือใช้อาวุธบนหลังม้าได้ดี ทั้งต้องรักษาปีกกองทัพ ปุ่กเข้าโจมตีข้าศึก จึงจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกฝนอย่างดีก่อนออกปฏิบัติการรบ

พลช้างหรือทหารช้าง คนนิยมจับช้างมาเป็นพาหนะ ในการสงครามและใช้เป็นช้างศึก ส่วนมากกษัตริย์หรือแม่ทัพนายกอง เป็นผู้ขี่ช้างซึ่งต้องฝึกหัดกันจนชำนาญ สามารถบังคับช้างและใช้อาวุธต่าง ๆ ขณะอยู่บนหลังช้างได้อย่างดีด้วย การบนหลังช้างนี้ เรียกว่า "ยุทธหัตถิ" เป็นการรบกันตัวต่อตัวที่มีเกียรติยิ่ง ผู้ชนะถือว่าเป็นผู้ที่มีความชำนาญและมีความสามารถในการรบ เช่น พ่อขุนรามคำแหงที่รบชนะขุนสามชนเจ้าเมืองจอด และสมเด็จพระนเรศวรที่รบชนะพระมหาอุปราชา

ทหารรถ เป็นกองเกรียน โคต่างและคนต่างเป็นพาหนะ ส่วนพลที่เรียกว่ากระแทะ ใช้ม้าหรือวัวลากขับเคลื่อนเสี้ยมอาหารและอาวุธไปในป่า ทุกคนต้องรบมีอาวุธประจำกายไว้รบประจัญบานข้าศึก การฝึกทหารที่ถูกต้องหลักมีระเบียบวิธีสามารถรบอย่างมีประสิทธิภาพได้ เริ่มมีมาแต่สมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมไตรโลกนาถเป็นครั้งแรก

สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2

สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (โอรสองค์ที่ 2 ในพระบรมไตรโลกนาถ) ได้รวบรวมตำราพิชัยสงครามไว้เป็นจำนวนมาก แม้จะถูกทำลายเมื่อครั้งเสียกรุงครั้งที่ 2 เกือบหมดก็ตาม จากตำรานี้ได้แสดงถึงการตั้งทัพ การเดินทัพ การจัดทัพ การทหาร ซึ่งเหล่านั้นแสดงให้เห็นว่าตำราพิชัยสงครามนั้น เป็นแบบฉบับของการฝึกภาคปฏิบัติของการพลศึกษาได้เป็นอย่างดีทีเดียว แต่ออกมาในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการจัดทัพ การเดินทัพ และการตั้งทัพอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพยิ่งต่อไป

สมัยพระชัยราชา

ในสมัยพระชัยราชา ไทยได้รับชนะหม่าที่เมืองเชียงตุงซึ่งปรากฏว่ามีทหารโปรตุเกสที่เป็นทหารรับจ้างถึง 120 คนมาช่วยรบ แสดงว่าการทหารของไทยก็ได้แบบฉบับการฝึกกระเบียบต่าง ๆ เช่นเดียวกับประเทศทางตะวันตก โดยใช้ในการพลศึกษาซึ่งเจริญมานานแล้วในภาคพื้นยุโรป เข้ามาใช้ปรับปรุงความเข้มแข็งให้กับกองทัพไทยเป็นแน่

สมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ

ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ไทยได้ติดต่อและซื้ออาวุธจากโปรตุเกส และอินเดียจำนวนมาก ในสมัยนี้ได้มีการสำรวจชายฉกรรจ์ วางระเบียบการระดมพล เพื่อนำทหารมาฝึกในด้านต่าง ๆ คือฝึกสร้างอาวุธ ฝึกสะสมเสบียง ฝึกหัดสัตว์พาหนะไว้ใช้ สร้างเรือ สร้างปืนใหญ่ ซึ่งไทยสามารถรบต่อต้านหม่าก่อนที่จะเสียกรุงในครั้งแรกได้ถึง 7 เดือน และไทยก็จะไม่พ่ายแพ้ หากคนไทยไม่ทรยศต่อชาติ ทั้งนี้เพราะคนไทยมีใจสู้ และเลือดนักสู้เต็มตัว

สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ว.ช. ประรังสิต. 2510 : 274-276) พระองค์เป็นนักรบและนักกีฬา มีความสามารถในการใช้อาวุธต่าง ๆ สามารถในการต่อสู้ป้องกันตัว ประเภทมวยไทย กระบี่กระบอง เป้าธนู ดังจะเห็นจากการทำสงครามยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชาแห่งหม่า การทรงม้าเข้าปล้นค่ายหม่า โดยทรงคาบพระแสงดาบปืนระเนียดบุกค่ายหลวงพระเจ้าหงสาวดี และการทรงพระแสงปืนต้นข้ามแม่น้ำสะโตงสังหารนายทัพหม่า พระองค์เป็นผู้ทำให้เข้มแข็งและกล้าหาญ สร้างทัพบก ทัพเรือที่เข้มแข็ง ซึ่งปรากฏว่ามีกองทัพเรือที่ใหญ่และเข้มแข็งที่สุดในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ประรังสิต. 2510 : 297) พระองค์ทรงเป็นนักรบ นักการปกครองและเป็นนักกีฬาทรงเป็นนักรบที่สามารถ ได้จัดการทหารออกฝึกซ้อมโดยแม่ทัพนายกอง และทหารอาสาจากต่างประเทศ เช่น อาสาจาก อาสาญี่ปุ่น อาสาโปรตุเกส ความสามารถอันยอดเยี่ยมในทางการทหาร ทั้งทางบกและทางเรือ โดยเฉพาะกองทัพเรือนั้น จัดได้ว่าเป็นกองทัพที่ใหญ่และมีความเข้มแข็งมากกว่ายุคใด ๆ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เรือยาวที่ใช้แข่งขันในปัจจุบันนั้น ใช้เป็นเรือเร็วในสมัยของพระนเรศวรมาก่อน พระองค์สนพระทัยและสนับสนุนกิจกรรมการทำสงครามอย่างยิ่ง ในกองทัพทางบก มีกระบวนช้าง กระบวนม้า เหล่าปืนใหญ่ และพลเดินทัพ มีทัพหน้า ทัพหลัง ทัพรองรวม 4 แสนคน เช่นเมื่อครั้งยกไปรบชนะพระมหาอุปราชาแห่งหม่า พระองค์ทรงเป็นนักกีฬา มีความสามารถในการใช้อาวุธประเภท

กระบี่กระบอง ดาบ ง้าว ฯลฯ ทั้งมีความสามารถในการทรงช้าง ทรงม้าเป็นอย่างดี และทรงฝึกกีฬาการต่อสู้แบบต่าง ๆ เช่น การต่อสู้ป้องกันตัวแบบมวยไทย ฯลฯ ครั้งหนึ่งพระองค์ทรงชนไก่ชนะไก่ของพระมหากุปราชยา พระองค์ทรงเป็นนักการปกครองที่ดีจนเป็นที่รักของเหล่าทหารประชาราษฎร์อยู่กันอย่าง เป็นสุขมีระเบียบวินัย และพระองค์ทรงตั้งอยู่ในศีลธรรมอย่างดียิ่งในด้านบุคลิก (ประรังสิต. 2510 : 346) พระองค์มีบุคลิกเยี่ยงมหาบุรุษ มีความกล้าหาญ เข้มแข็ง มีน้ำพระทัยเป็นนักกีฬา พุดจริงทำจริง มีความสุจริตใจ พระองค์มีพระวรกายที่แข็งแรง มีฝีมือในการรบพุ่ง รู้จักการบำรุงขวัญและปลุกใจทหารทั้งปวง ความปรีชาสามารถในพระองค์จะเห็นได้จาก

1. เมื่อพระชนมายุ 23 พรรษา ได้ทรงเรือพระที่นั่งไล่ตามพระยาจันจันจนถูกยิงปืนแตกในพระหัตถ์
2. ทำสงครามยุทธหัตถีรบชนะพระมหากุปราชแห่งพม่า
3. ปล้นค่ายพม่าด้วยการลงจากม้า ทรงดาบพระแสงดาบปืนข้ามเพนียดบุกค่ายหลวงพระเจ้าหงสาวดี
- 4.ปราบปรามและขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง พระองค์เป็นนักรบอยู่กับสงครามตลอดสมัย

สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2174-2233)

พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีความสามารถอย่างยิ่ง (ประรังสิต. 2510 : 346) ทรงเป็นนักรบ นักปราชญ์ นักการปกครอง และเป็นนักกีฬา เมื่อพระชนมายุ 9 พรรษา ทรงผนวชและศึกษาวิทยาการต่าง ๆ ร่วมกับบุตรข้าหลวงอื่น ๆ อีก 9 คน มีการเรียนพระไตรปิฎก ธรรมศาสตร์ ราชনীติ จันทรศาสตร์ ดัชนีพิชัยสงคราม คัมภีร์ คชกรรม อัสวกรรม และวิชาอื่น ๆ 5 ปี และทรงศึกษาเพิ่มเติมกับพระสงฆ์พริต และขรัวคงแห่งวัดสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และยังศึกษาจากชีปะขาวแห่งถ้ำเขาเมือง นครสวรรค์ จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจะเห็นว่าเมืองสุพรรณบุรี ลพบุรี นครสวรรค์จะต้องเป็นแหล่งวิทยาการทางการศึกษาและการรบโดยเฉพาะความรู้ต่าง ๆ พระองค์ได้นำมาบริหารประเทศให้ได้รับความเจริญรุ่งเรือง จนประเทศอยู่อย่างสงบปราศจากข้าศึกมารุกราน

อาวุธต่าง ๆ ที่ใช้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ฯ ประกอบไปด้วย ปืนนกสับ ทวน หอก ดาบ ดาบกริช เกาทัณฑ์ โล่ ไม้เท้า ไม้ตะบอง ไม้เท้า ฯลฯ การกีฬาทุกอย่างดังกล่าวตลอดจนการใช้อาวุธทุกชนิด จำเป็นจะต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะทำได้

คนเป็นผู้ที่แข็งแรง ทนทาน ปราศจากโรคภัย สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าในบางครั้งฝึกฝนไม่ได้เป็นการสอนโดยครูพลศึกษาก็ตาม แต่กิจกรรมที่ใช้และจุดมุ่งหมายที่ต้องการนั้นไม่แตกต่างกับการเรียนพลศึกษาเลย (พอง เกิดแก้ว. 2520 : 51)

รัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยุคนี้มีความเจริญทางด้านการศึกษาขึ้นเป็นอันมาก จะเห็นได้จาก มีการแต่งหนังสือ จินตมณี มีวรรณคดีเกิดขึ้นมากมาย มีการติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้ศิลปะและวัฒนธรรมกับต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวตะวันตก และนอกจากนี้ ยังมีผู้เขียนตำรับตำราไว้มากตำราเหล่านี้เกี่ยวกับวิชาการเกือบทุกประเภท เช่น โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ การต่อเรือ การก่อสร้าง การเรือน การครัว นิติศาสตร์ การแกะสลัก ประวัติศาสตร์ นาฏศาสตร์ ดนตรี การวาดเขียน และประณีตศิลป์ โบราณคดี เวทย์มนต์ คาถาอาคม การศาสนา สัตวศาสตร์ (ตำราลักษณะช้างม้า) การพลศึกษา (การชกมวย หมอนวด การฟันดาบ ตีกระบี่กระบอง) ตำราพิชัยสงคราม และภาษาศาสตร์ (บาลีสันสกฤต และภาษาต่าง ๆ ของชาวตะวันออก แต่เป็นที่น่าสนใจหายากที่หลักฐานต่าง ๆ หายไปหมด เพราะเมื่อ พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาถูกพม่าเข้าศึกเผาผลาญอย่างย่อยยับ (วรวิทย์ วคินสรากร. 2519 : 14-15)

สมัยสมเด็จพระเพทราชา

สมัยสมเด็จพระเพทราชา (ดำรงราชานุภาพ. 2510 : 75-76) ปี พ.ศ. 2231 การกีฬาที่เคยรุ่งเรืองมาแล้วในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ฯ ก็คงจะตกทอดลงมาในสมัยนี้ด้วยเพราะเป็นช่วงเวลาติดต่อกัน

สมัยสมเด็จพระเจ้าเสือ

พระเจ้าเสือมีความสามารถในการกีฬาอย่างยิ่ง ทรงฝึกฝนให้เจ้าฟ้าเพชร และเจ้าฟ้าพร พระราชโอรสให้มีความสามารถในด้านกระบี่กระบองและมวยปล้ำ ดังจะเห็นได้จากการที่เจ้าฟ้าพรสามารถช่วยเหลือเจ้าฟ้าเพชร ให้พ้นจากอันตรายจากการที่พระเจ้าเสือทรงฟันเจ้าฟ้าเพชรด้วยเข้าพระทัยผิดคิดว่าเจ้าฟ้าเพชร เป็นขบถ พระองค์ทรงส่งเสริมการกีฬาต่าง ๆ ออกไปอย่างกว้างขวาง เช่น การแข่งเรือ การแข่งขันชกมวย กระบี่กระบอง และกิจกรรมต่างๆ อีกมากมาย

นักกีฬาที่มีความสามารถของกรุงศรีอยุธยาคนล่าสุดซึ่งน่าศึกษามาก ก็คือ พระยาพิชัยดาบหัก (เอกซ์เรย์. 2505 : 232-243) เดิมชื่อจ้อยเป็นชาวเมืองพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีความรู้ความสามารถทางการกีฬาดังนี้

1. ได้เรียนวิชาการในวัดเพียงเล็กน้อย และได้ฝึกหัด เกี่ยวกับการฟันดาบและชกมวย จากในวัด เคยชกต่อยกับลูกชายเจ้าเมืองหิขัยเพื่อนร่วมสำนัก เขาเป็นผู้ชนะแต่กลัวความผิดจึงหนีออกจากวัด

2. ได้ไปอาศัยครูเที่ยง และฝึกมวยอยู่ที่นั่นปีเศษมีความรู้ความสามารถทางชกมวยจนสามารถหาเลี้ยงตัวเองด้วยการชกมวยเลี้ยงชีพจนกระทั่งอายุ 16 ปี

3. ต่อมาได้ไปอาศัยพระองค์หนึ่ง เขาเห็นแสดงกายกรรมห้อยโหน ตีลังกาก็ชอบมาก พระจึงฝากเข้าร่วมคณะกายกรรม เขาจึงมีโอกาสเข้าฝึกอยู่ร่วมเดือนก็สามารถทำได้จนหมดสิ้น

4. ได้รู้จักกับพระองค์หนึ่งชาวสวรรค์โลก จึงขอฝากตัวเข้าฝึกดาบอยู่ 3 เดือน ก็สามารถในการต่อสู้ด้วยดาบเป็นอย่างดีเยี่ยม เมื่อเจ้าเมืองหิขัยที่มาเรียนด้วยขอประลองฝีมือ จ้อยมีฝีมือเหนือกว่าแต่ก็ไม่ทำอันตรายแต่อย่างใด

5. ได้ฝากตัวเข้าเรียนวิชามวยจีนกับชินเส เรียนอยู่เดือนเศษก็สามารถรู้หมดสิ้นตลอดจนเลี้ยวพะ หักแขนหักขา และทุ่มจนหมดสิ้น

6. เขากลับไปบ้านเกิดเข้าหัดมวยเพิ่มเติมกับครูเมฆ เขาแสดงความสามารถและแสดงฝีมือดาบให้ทุกคนเห็น ด้วยการคว่ำดาบลงไปแล้วหันขโมยที่เขามาขโมยควาย โดยที่มีอาวุธมาด้วยแต่จ้อยก็ฆ่าขโมยคนหนึ่งได้อย่างง่ายดาย ส่วนอีกคนหนึ่งก็ยอมจำนน เจ้าเมืองได้ให้รางวัลความสามารถและเขาก็กลายเป็นคนที่มีชื่อ เมืองพากันเกรงขามทั่วไป

จากนั้นจ้อยก็หันมาชกมวยอาชีพอย่างจริงจัง ได้ชกในงานพระแท่นดงรังจนชนะนักมวยที่มีฝีมือผู้หนึ่ง จนถูกหัวหน้าค่ายมวยทำชก แต่เขาก็เอาชนะได้อย่างดีอีก แต่นั่นมาเขาก็ไม่มีใครกล้าชกด้วยและเมื่อเขาไปงานที่เมืองตากซึ่งพระเจ้าตากเป็นประธานจัดงานเอง จ้อยไปชกกับนักมวยเอกที่นั่นจนชนะถึง 2 คน ติดต่อกัน พระเจ้าตากเห็นเป็นผู้ที่มีฝีมือก็นำเข้าไปรับราชการ ให้บวชตามประเพณีและหาภรรยาที่เหมาะสมให้ และยกบรรดาศักดิ์เป็นหลวงพิชัยอาสา พอพระยาตากเป็นเจ้าเมืองกำแพงเพชรและได้เป็น พระยาวชิรปราการก็ได้อยู่รับใช้ใกล้ชิด และแล้วทั้งพระยาวชิรปราการและหลวงพิชัยอาสา ก็ถูกเรียกมาป้องกันพระนคร แต่สู้ไม่ไหวจึงร่วมกันชวนพรรคพวกตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไปหนีไปอยู่ที่เมืองจันทบุรีช่วยปราบก๊กต่าง ๆ จนราบคาบ เมื่อพระเจ้าตากตั้งกรุงธนบุรีก็ให้เป็นหมื่นไวยวรนาถทหารเอกราชองครักษ์ แล้วให้เป็นพระยาพิชัยปกครองบ้านเมืองเดิมของตน ปี พ.ศ. 2314 พม่ายกทัพมาตีเมืองเชียงใหม่ได้ยกทัพมาตีเมืองพิชัย จึงนำทหารออกไปต้อนมอญนั้นเป็นสามารภ จนดาบที่ถือหักไปทั้งสองข้างจึงได้นำ "พระยาพิชัยดาบหัก" และป้องกันเมืองไว้ได้

สมัยกรุงธนบุรี (2310-2324)

ด้านการทหารและการทำสงคราม

โดยเหตุที่ไทยพ่ายแพ้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 นี้ สมบัติของชาติไทยเป็นอันมากได้ถึงซึ่งความพินาศยับเยินด้วยมือพม่าจนเมืองกลายเป็นเมืองร้าง ทั้งนี้เพราะการกระทำของพม่าในครั้งนั้นมิได้เป็นไปตามประเพณีทักขัตติย์ ความมุ่งหมายมีอยู่อย่างเดียวแต่ที่จะเก็บรวบรวมสมบัติกับกวาดต้อนชาวไทยไปเป็นเชลยไว้ยังเมืองพม่าอย่างเดียวนั้น พม่าได้เผาผลาญบ้านเมืองทำลายวัดวาอารามเสียตลอดทุกหนทุกแห่งที่ยกทัพไปถึง เมื่อทำเช่นนั้นแล้วพม่าก็เลิกทัพกลับไปแต่ได้ตั้งนายกองคนหนึ่งชื่อ สุกี้ ให้คุมพล 3000 อยู่รักษาโพธิ์สามต้นเหนือกรุงศรีอยุธยาไว้ สำหรับค้นคว้าหาผู้คนและเก็บรวบรวมสมบัติที่ยังตกค้างเพื่อรวบรวมส่งไปเมืองพม่าต่อไปอีก อาณาจักรสยามในยุคนั้นจึงตกอยู่ในกาลพิบัติกระจัดกระจายราษฎรแตกฉานเช่น หนีภัยอันตรายไปเที่ยวชุมนุมอยู่ตามป่าดงเพื่อมิให้ถูกจับไปเป็นเชลยเพราะแผ่นดินว่างกษัตริย์หาที่พึ่งพำนักมิได้ แต่การที่ชนชาติไทยเสียบ้านเสียเมืองแก่พม่าครั้งนี้ ไม่ได้เสียหายต่ออาณาจักรสยาม เพราะพม่ามิได้แผ่อำนาจขยายอาณาเขตแดนกษัตริย์ตามโบราณราชประเพณี เป็นแต่เพียงเห็นแก่จะได้ทรัพย์สินสมบัติปรารถนาเท่านั้น จึงมิได้ครอบงำอาณาจักรสยามเป็นประเทศราชตลอดไปให้สมเกียรติกษัตริย์ที่เป็นอันว่าเมืองใดที่เสียแก่พม่าก็เสียไป เมืองใดที่พม่าไปไม่ถึงก็ยังเป็นอิสระอยู่ โดยเหตุนี้บรรดาเมืองใหญ่ ๆ จึงต่างตั้งตัวขึ้นเป็นเจ้า โดยหวังจะได้เป็นใหญ่ในอาณาจักรสยามต่อไปเมืองใหญ่ ๆ เหล่านี้มีอยู่ 5 ด้วยกัน คือ 1. เจ้าพระยาพิษณุโลก ตั้งตัวเป็นเจ้าขึ้นที่เมืองพิษณุโลก 2. เจ้าพระฝาง ตั้งตัวขึ้นที่เมืองสวางคบุรี 3. เจ้านคร ตั้งตัวขึ้นที่เมืองนครศรีธรรมราช 4. กรมหมื่นเทพพิพิธ ตั้งตัวขึ้นเป็นเจ้าพิมายที่เมืองพิมาย 5. พระยาตาก (สิน) ตั้งตัวขึ้นที่เมืองจันทบุรี เรียกว่า เจ้าตาก หัวหน้าทั้งห้านี้ เจ้าตากเป็นผู้มีสติปัญญาและมีมือแก้วกล้ายิ่งกว่าผู้อื่น ได้ยกกองทัพมาตีค่ายพม่าที่โพธิ์สามต้น ฆ่าสุกี้พระนายกองตายใน พ.ศ. 2310 แล้วยกลงมาตั้งเมืองธนบุรีขึ้นเป็นราชธานี ตั้งตัวขึ้นเป็นกษัตริย์ ปกครองแผ่นดินสยามในปี พ.ศ. 2310 ประวัติการต่อไปนี้เป็นสมัยที่พระเจ้ากรุงธนบุรีปราบปรามจลาจลภายในประเทศ ซึ่งยังคงแตกแยกกระจัดกระจายออกไปเป็นเหล่า ๆ ดังกล่าวแล้ว ภายในเวลา 7 ปี ก็ปราบปรามบรรดาก๊กต่าง ๆ ตลอดจนหัวเมืองไทยที่พม่าเข้ามาตั้งปกครอง เช่น เมืองเชียงใหม่ได้ราบคาบในเวลานี้ จึงนับว่าแผ่นดินสยามได้กลับคืนมาสู่ความปกครองของชนชาติไทยบริบูรณ์เหมือนเช่นเดิม

ตั้งแต่ พ.ศ. 2317 ถึง พ.ศ. 2319 เป็นเวลาที่ไทยทำสงครามกับพม่าที่พยายามยกทัพมาเพื่อทำลายอำนาจไทยถึง 4 ครั้ง แต่พม่าต้องปราชัยกลับไปทุกครั้ง เมืองไทยตั้งอาณาจักรสยามมั่นคง จนพม่าไม่สามารถทำลายได้แล้ว ก็ทำสงครามขยายอาณาเขตไปทางด้านตะวันออก เริ่มด้วยการตีเมืองเวียงจันทน์ หลวงพระบาง ได้ตลอดไปจนกระทั่งจดแดนตั้งเกียฟากตะวันออกแม่น้ำโขง ใน พ.ศ. 2321 การสงครามคราวนี้ กองทัพไทยได้พระมหามณเฑียรนปฎิมากร แก้วมรกต อันเป็นพระพุทธรูปวิเศษสำคัญมายังกรุงธนบุรีด้วย (เวลานี้ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดารามในพระบรมหาราชวัง) ใน พ.ศ. 2323 ประเทศเขมรซึ่งเป็นประเทศราชขึ้นแก่อาณาจักรสยามเกิดวุ่นวายด้วยเรื่องชิงราชสมบัติ พระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดให้ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก เป็นจอมทัพคุมพลยกขึ้นไประงับ แต่ในระหว่างนี้บังเอิญเกิดจลาจลทางกรุงธนบุรี เพราะพระเจ้ากรุงธนบุรีมีพระสติหั่นเฟือน เป็นเหตุให้ราชการบ้านเมืองฉับแปร พระยาสรณ์ จึงคิดกบฏเข้ารวบรัดเอาอำนาจไว้ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้ทราบข่าวการจลาจลทางกรุงธนบุรีก็รีบยกกองทัพกลับ จัดการปราบยุศเข็ญสงบราบคาบแล้ว เสนาข้าราชการและราษฎร ก็พร้อมกันอัญเชิญขึ้นครองราชสมบัติ ณ กรุงธนบุรี เป็นปฐมกษัตริย์บรมราชวงศ์ "จักรี" ใน พ.ศ. 2325 ต่อจากนั้น ได้ทรงสร้างพระนครใหม่ทางฟากตะวันออกแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา พระราชทานนามว่า กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์ ฯ เป็นราชธานีของอาณาจักรสยามต่อไป กรุงธนบุรีได้ตั้งอยู่เป็นเวลาสิบห้าปี สิบห้าปีนั้นแม้จะนับว่าสั้นก็เป็นสมัยสำคัญในตำนานชาติไทย เพราะในยุคนี้อาณาจักรสยามได้แตกกระจายกระเจาย่นยับเย็นหมดสิ้นแล้ว แต่กลับรวบรวมกันเข้ามหารัฐได้อย่างน่ามหัศจรรย์ การที่พระเจ้ากรุงธนบุรีอุปประเทศให้คืนคงเป็นอิสรภาพจากพม่า กลับเป็นอาณาจักรสยามขึ้นใหม่นี้ นับว่าพระองค์เป็นกษัตริย์ที่ทรงพระเกียรติพระองค์หนึ่งของไทย (ขุนวิจิตรมาตรา. 2519 : 195-200)

สมัยกรุงธนบุรีนั้นมีแนวโน้ม เช่นเดียวกับสมัยสมเด็จพระนเรศวร แต่สมัยกรุงธนบุรีมีความยุ่งยากยิ่งกว่าสมัยสมเด็จพระนเรศวรเสียอีก ทั้งนี้เพราะพระเจ้าตากสิน หรือพระเจ้ากรุงธนบุรี เดิมทีเป็นเพียงสามัญชน ความเชื่อถือของประชาชนไม่มีมาก่อน ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการรบของพระองค์เองและประสบความก้าวหน้าในชีวิตการเป็นทหาร จนได้รับความนิยมนับเป็นลำดับมา และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ทั้งได้มีกำลังทหารให้การสนับสนุนที่เข้มแข็งมาก เพราะการเป็นผู้นำที่เด็ดขาด เข้มแข็งและอดทน จึงได้กอบกู้อิสรภาพได้สำเร็จ กิจกรรมสมัยนี้ จึงเป็นการฝึกทหารเพื่อการรบมากกว่าอย่างอื่น คือการฝึกการต่อสู้ป้องกันตัว การปล้ำ การชกมวย กระบี่กระบอง และในยามสงบก็คงมีการเล่นกีฬาพื้นเมืองเพื่อความสนุก

สนานบ้างเป็นแน่ (อุทธรณ์ ปิตพยันต์. 2527 : 14)

สมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2310-2325 เป็นสมัยที่มีการเตรียมกำลังเพื่อกอบกู้ประเทศชาติ ชาวไทยต่างก็แตกเป็นหลายก๊ก หลายเหล่า ทำการสะสมอาวุธ สะสมกำลังคน ผูกฝืนศิลปะมวยไทยและยุทธวิธีทางทหาร และเมื่อกรุงธนบุรีได้เป็นราชธานีแล้ว ก็ยังมีการสู้รบอยู่ตลอดเวลา เพียง 15 ปี ที่กรุงธนบุรีเป็นราชธานีมีการทำสงครามถึง 13 ครั้ง สงครามบางครั้งจะต้องต่อสู้ติดพันกันเป็นเวลานาน ดังนั้น ชาวไทยจึงต้องเป็นทหารและฝึกหัดศิลปะมวยไทยควบคู่กับการใช้อาวุธอยู่ตลอดเวลา (โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง. 2522 : 158)

ด้านการศึกษาและพลศึกษา

สมัยกรุงธนบุรีนั้น พระเจ้าตากสินเป็นผู้หนึ่งที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี และความสามารถเหล่านั้น (พิมาน แจ่มจรัส. 2508 : 395-455) คือความรู้ในด้านกระบี่กระบอง มวยไทย เป็นต้น พระองค์ทรงเป็นนักรบ นักปกครอง และนักกีฬาอย่างแท้จริง เป็นผู้รักความยุติธรรมอย่างยิ่ง เมื่อพระองค์มีพระชนมายุ 9 พรรษา เคยศึกษาศิลปวิทยาการต่าง ๆ ครั้นเติบโตขึ้นก็ทำสงคราม โดยการนำของพระองค์หลายครั้งตลอดทั้งรัชกาล พระองค์ยึดหลักว่าไม่รบกับคนไทยด้วยกัน สมัยกรุงธนบุรีเป็นระยะของการตั้งเมืองใหม่ แม้จะเป็นระยะเวลาที่สั้นก็ตาม ก็มุ่งแต่ที่จะปรับปรุงและวางรากฐานต่าง ๆ เพื่อความเจริญต่อไป อย่างไรก็ตามการดำเนินงานเพื่อความเจริญของบ้านเมืองดังกล่าวก็เป็นเรื่องยากเพราะไทยต้องทำการสู้รบกับพม่าถึง 10 ครั้ง (ดำรงราชานุภาพ. 2505 : 400-547) ในสมัยนี้บ้านเมืองอยู่ในระหว่างการทำสงคราม และการฟื้นฟูประเทศหลังจากกู้เอกราชได้ พระองค์ทรงเป็นนักรบที่เข้มแข็งสามารถกอบกู้เอกราชจากพม่าได้ ดังนั้น ในสมัยของพระองค์การพลศึกษาเป็นไปเพื่อการทหารอย่างแท้จริง เช่น การต่อสู้ป้องกันตัว การชกมวย การปล้ำ และกระบี่กระบอง เป็นต้น (พิมาน แจ่มจรัส. 2508 : 395-455)

จากโครงข่อยพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี (ประยูร ลิทธิพันธ์. 2506 : 278-280) ซึ่งนายสวนมหาดเล็กเป็นผู้แต่งเพื่อสดุดีพระเกียรติคุณ และพระบริขาสามารถของพระเจ้ากรุงธนบุรีไว้ โดยกิจกรรมที่พบในโคลงนั้น เป็นกิจกรรมที่มีการฝึกซ้อมเพื่อใช้ในสงครามและแสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้อาวุธต่าง ๆ ในสมัยนั้นคือ

เสโลดอโล่ห์เลี้ยว	ประลอง เชิง
ผลดาบสองมือ เกกิง	ต่อสู้
ต่างมีฤทธิ์แรง เริง	สู้รยั้ง ขยันแฮ
โถมฟาดศาสตราสู้	ผลัด เล่นเป็นเจลิ้ม
ดาบดังดังโดดคั่น	จบันแรง
แขกกระบี่กำแหงแข็ง	แข่ง เหล้น
กระบี่ต่อกระบี่แทง	ฟันฟาดกันนา
ทวนต่อทวนตี้นเต้น	ต่อสู้ดูขยัน
พลจ้าวกวัดจ้าวว่า	งอนงาม
พิลึกแลควนคาม	พรั่นไล่
หมุ่นดบองต่อดบองตาม	ขบวนไล่ กันนา
เหล็กต่อ เหล็กนิไม้	ต่อไม้ กลางสนาม
สองมือพลหอกจ้าม	หอก เขน
หอกหนึ่งบังอาคม์ เจน	จ่อจ้อง
หอกคู่ตละคู่ เกณฑ์	กะคู่กันนา
คู่กฤษฤทธิ์ป้องป้อง	ปิด เหล้นหลายกล
สุดลีเอาวุธสิ้น	ขบวนถือ
มวยหมัดจัดผจญมือ	หมัดหมั่น
มวยหญิงยังหญิงฤา	ชายเปรียบ เสมอแฮ
เคียนลาดคู่ถันั้น	แปลก เบื่อง ขบวนชาย
มวยเตี้ยก็ต่อ เตี้ย	คุมรัตน์
เหมือนเต่ากับทาบกัด	เก่งจ้าน
ฟังเห็นฟังอุบัต	บัง เกิดมีแฮ
ลีฤทธิ์แรงโรยคร้าน	ชอบหน้าตาหมอง

จะเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ เป็นการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งได้แก่ โส่ห์ ดาบ ดัง กระบี่ กระบอง ทวน จ้าว หอก กฤษ และการชกมวยซึ่งกิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมทางพลศึกษาที่ให้คุณค่าต่อความแข็งแรงสมบูรณ์ คล่องแคล่ว นับว่าในสมัยนี้มีการส่งเสริมทั้งทางด้านกีฬา พลศึกษา และนันทนาการพอสมควร

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ด้านการทหารและการทำสงคราม

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดโชวังราชานุภาพ (2514 : 548-551) ได้อธิบายเรื่องไทยรบกับพม่าในครั้งกรุงรัตนโกสินทร์ว่า ตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ ฯ เป็นราชธานีของสยามประเทศมาจนประเทศพม่าเสียอิสรภาพตกเป็นเมืองของอังกฤษ เมื่อปีระกา พ.ศ. 2428 รวมเวลา 103 ปี ไทยได้ทำสงครามกับพม่า 10 ครั้ง เป็นสงครามฝ่ายพม่ามาบุกรุก 5 ครั้ง ฝ่ายไทยไปบุกรุก 5 ครั้ง ถ้ากล่าวตามรัชกาล ไทยกับพม่าทำสงครามกันเมื่อในรัชกาลที่ 1 เป็นจำนวน 7 ครั้ง รัชกาลที่ 2 ครั้ง 1 รัชกาลที่ 3 ครั้ง 1 รัชกาลที่ 4 ครั้งหนึ่ง ในรัชกาลที่ 5 เป็นแต่เพียงไทยยกกองทัพไปขับไล่พม่า หากถึงรบพุ่งกันไม่ ถ้าว่าโดยการที่รบพุ่ง รบกันเข้มงวดอยู่แต่เมื่อในรัชกาลที่ 1 ยุคเดียว ต่อมาก็เป็นแต่อย่างวิวาทกันทางปลายแดน หากถึงรบรับขับเคี่ยวกันเหมือนเมื่อในรัชกาลที่ 1 ไม่

ในรัชกาลที่ 1 พระเจ้าปดุงซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินพม่ามีอาณาพรมากคล้ายกับพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองแต่ปางก่อน เมื่อได้ประเทศอื่นที่ใกล้เคียงเป็นอาณาเขตแล้ว หมายถึงจะตีเอาเมืองไทยให้จงได้ ยกกองทัพมาใหญ่หลวงยิ่งกว่าศึกพม่าครั้งไหน ๆ ที่เคยปรากฏมาในพงศาวดารแต่ฝ่ายไทยต่อสู้ด้วยชัยชนะวิธีซึ่งคิดขึ้นใหม่ในรัชกาลที่ 1 นั้น สามารถเอาชนะพม่าได้ ที่หลังพม่าครั้นคร้าม ไทยจึงไปตีพม่าบ้าง แต่ก็หาสำเร็จไม่ได้แต่หัวเมืองลื้อเขินของพม่ามาเป็นของไทย

ถึงรัชกาลที่ 2 พม่าจะเตรียมมาตีเมืองไทยอีก แต่มีเหตุขัดขวางเสียทั้ง 2 คราว คราวแรกจึงเป็นแต่มาปล้นหัวเมืองในเขตลพบุรีเกิดมีเมืองกลางเป็นต้น กองทัพกรุง ฯ ลงไปปราบปรามก็พ่ายแพ้ไป คราวหลังพอเตรียมทัพกันทั้ง 2 ฝ่าย เผอิญเกิดเหตุในเมืองพม่า ฯ ต้องถอนกองทัพไปทางอื่น เลยไม่ได้รับกัน คราวหลังจึงหาจำนวนสงครามไม่

ถึงรัชกาลที่ 3 เมื่ออังกฤษตีเมืองพม่าครั้งแรก อังกฤษมาชวนไทยเป็นสัมพันธมิตรไปช่วยรบพม่า กองทัพไทยได้ยกไปช่วยอังกฤษถึงเมืองเมะตะมะ และได้รับพม่าแต่ไม่มากนัก เรื่องการสงครามครั้งนี้ ในหนังสือพระราชพงศาวดารกล่าวว่า เป็นแต่ให้กองทัพไทยไปรักษาปลายแดนหาไม่มีรายการปรากฏไม่ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดโชวังราชานุภาพได้พบรายการในจดหมายเหตุเก่าบ้าง พบในจดหมายเหตุของเฮนรี เบอร์นีผู้ตงอังกฤษที่เข้ามาอยู่ใน

เมืองไทยในเวลาการสงครามครั้งนั้นบ้าง จึงทราบรายการเห็นว่าเรื่องราวเป็นคดีน่ารู้ จึงได้เก็บเนื้อความมาเรียงให้ปรากฏในหนังสือนี้ ที่ว่า เป็นคดีน่ารู้นั้นไม่ใช่ในกระบวนรบพุ่ง ที่จริงเรื่องรบพุ่งไม่สู้มีสาระอันใดนัก ข้อสำคัญอยู่ในเรื่องราวที่ไทยกับอังกฤษเป็นสัมพันธมิตรครั้งนั้นอย่างแปลกประหลาดน่าพิศวง เพราะไทยกับอังกฤษถือลัทธิธรรมนิยมคิดกัน มีความนิยมคิดกันทั้ง 2 ฝ่าย ต่างไม่รู้ลัทธิธรรมนิยมและความนิยมของกันและกัน ใช่แต่เท่านั้น ข้าไม่ชอบกัน และไม่ไว้วางใจกันด้วยเหตุที่เกิดเป็นสัมพันธมิตรกันเพราะอังกฤษยังไม่รู้ว่า พม่าจะมิกำลังใหญ่หลวงสักเพียงไร เห็นว่าไทยเป็นศัตรูกับพม่า เคยรบพุ่งกันมาแต่ก่อน จึงมาชวนไทยไปช่วยรบ เพื่อประโยชน์ของอังกฤษ ฝ่ายข้างไทยก็อยากทำลายกำลังพม่า แต่มุ่งหมายจะทำแต่เพียงที่สมแก่ประโยชน์ของไทย กิริยาที่เป็นสัมพันธมิตรกันจึงเกิดไม่พอใจกันด้วยประการต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนปลาย บางคราวถึงเกือบจะรบกันขึ้นเองก็มี หากรัฐบาลทั้ง 2 ฝ่าย ต่างพยายามรักษาทางไมตรีจึงดีกันมาจนตลอดการสงคราม เรื่องตอนนี้ แต่ต้องอ่านด้วยทรงไว้ในใจอย่างหนึ่งว่า ในสมัยนั้นเรายังไม่ได้เคยสมาคมกับยุโรป ทั้งความรู้และความนิยมก็ยังเป็นอย่างโบราณ ควรจะพิจารณาดูแต่ทางการอันเป็นความมุ่งหมายของรัฐบาลในสมัยนั้น ก็จะแลเห็นว่าท่านตริตรงเลือกเห็นด้วยรู้ว่าอย่างไรจะเป็นประโยชน์ หรือมิเป็นประโยชน์แก่เมืองไทย และพยายามรักษาประโยชน์ไว้ได้ในที่สุด

ถึงรัชกาลที่ 4 ไทยไปบุกรุกตีเมืองเชียงตุงจึงเกิดรบกับพม่ามูลเหตุแห่งสงครามครั้งนี้มีมาแต่ในรัชกาลที่ 3 เป็นมรดกตกมาถึงรัชกาลที่ 4 จึงได้ยกกองทัพไปตีเมืองเชียงตุง เพราะเหตุการณ์ทำให้เห็นว่าจำเป็นมิใช่ปรารถนาจะตีเมืองพม่า แต่ทำไปโดยไม่รู้ภูมิลาเนาการจึงไม่สำเร็จ ไทยกับพม่าได้รบกันครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งปรากฏในพงศาวดาร ต่อมาในรัชกาลที่ 4 พระเจ้ามินดงซึ่งครองแผ่นดินพม่า ถูกอังกฤษชิงเอาหัวเมืองมอญเสียหมด หันมาปรารถนาจะเป็นไมตรีกับไทย ได้พยายามจะทำทางไมตรีหลายครั้ง แต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงเห็นประโยชน์ที่จะเป็นไมตรีกับพม่าก็ทรงเฉยเสีย

ในรัชกาลที่ 5 มีพวกพม่าเจียวเซิน ซึ่งเป็นคนของพม่าเข้ามาตั้งภูมิลำเนาที่เมืองเชียงแสน แต่แรกเป็นแต่อพยพเข้ามาตั้งทำมาหากินคราวละครั้งหนึ่งสองคราวว่าจะมาขอพึ่งบารมีอยู่อย่างเป็นราษฎรพลเมือง ครั้นนานเข้าพมามายู่ด้วยกันมากขึ้น ถึงขั้นเสกก็ตั้งตนปกครองกันเอง ไม่ยอมอยู่ในบังคับบัญชาเจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องถิ่น จึงโปรดให้กองทัพเจ้านายในมณฑลพายัพยกขึ้นไปขับไล่พม่าเมื่อปีพุทธศ. 2418 พวกพม่าจึงทิ้งเมืองเชียงแสนหนีกลับเมืองพม่า

ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 มีความจำเป็นมากเพื่อการป้องกันประเทศ เพราะประเทศไทยยังคงมีสงครามกับประเทศข้างเคียงอยู่เสมอ การฝึกซ้อมเพลงอาวุธต่าง ๆ ศิลปะป้องกันตัวต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมทางด้านร่างกาย ให้มีความแข็งแกร่งอดทน และทางด้านจิตใจให้มีความกล้าหาญ รักใคร่สามัคคี เพื่อเตรียมพร้อมในการป้องกันประเทศ ส่วนชายไทยทุกคนก็ต้องฝึกซ้อมกำลังกายอยู่เสมอเพื่อเข้ารับราชการทหาร เมื่อยามว่างจากการสงครามก็มีการละเล่นต่าง ๆ และการแสดงหรือการแข่งขันในเชิงศิลปะป้องกันตัวอยู่เสมอ เช่น กระบี่กระบอง ดาบ มวยไทย เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมร่างกายและความสามารถในการต่อสู้ด้วย (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. 2525 : 28)

ในต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ได้กล่าวถึงการคัดเลือกบุคคลและหน้าที่ของ "ทนายเลือก" ว่า สมัยนี้มีการคัดเลือกเอาคนที่มีความกล้าหาญ แข็งแรง สง่างาม มีฝีมือมวยไทยดีเป็นเลิศเข้ามาเป็นทหารรักษาพระองค์ สังกัดกรมทนายเลือก ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพระมหากษัตริย์ อยู่เวรยามในพระราชวัง ป้องกันอันตราย เมื่อเวลาที่พระมหากษัตริย์เสด็จออกนอกพระราชวัง พวกทนายเลือกจะช่วยป้องกันอันตรายในกรณีที่ไม่ว่าจำเป็นถึงต้องใช้อาวุธ แต่อย่างไรก็ดีเมื่อเวลาแห่งเสด็จตามปกติ พวกทนายเลือก ก็ถือหอกดาบเหมือนกรมพระตำรวจ (มงคลคำเมือง. 2532 : 66-67)

ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระองค์อยู่ในภาวะสงครามกับประเทศข้างเคียงหลายครั้ง โดยเฉพาะการทำสงครามกับพม่าครั้งสำคัญ ได้แก่ สงครามเก้าทัพ และสงครามกับพม่า พ.ศ. 2328 ที่พม่ายกทัพเรือมาตีหัวเมืองฝ่ายใต้ของไทยได้หลายเมืองจนถึงเมืองกลาง (จังหวัดภูเก็ต) คุณหญิงจันทร์ (ท้าวเทพสตรี) ภรรยาพระยาถลาง (ถึงแก่กรรม) และคุณหญิงมุก (ท้าวศรีสุนทร) น้องสาว มีความสามารถรักษาบ้านเมืองไว้ได้ คุณหญิงจันทร์คิดหาอุบายอยู่หลายวัน โดยคัดเลือกหญิงอาสาสมัครได้ประมาณ 500 คน หญิงเหล่านั้นแต่งกายอย่างชายชาติทหารนักรบทุกคน โปกศิระะ แล้วเอาทางมะพร้าวมาทำเป็นอาวุธ (ดาบ) ถืออาวุธแปรแถวเดินไปลงตาข้าศึก ทั้งคุณหญิงจันทร์กับน้องสาวก็แต่งกายเป็นชายอย่างนายทัพ ทำให้ข้าศึกคิดว่ามีกำลังมาก (ประยูร จินนาคะ. 2516 : 66) ด้วยเหตุนี้สันนิษฐานได้ว่า การฝึกซ้อมเพลงอาวุธต่าง ๆ เช่น ดาบ กระบี่กระบอง คงมีผู้หญิงไทย สนใจฝึกซ้อมไว้เพื่อช่วยป้องกันบ้านเมืองบ้างไม่มากก็น้อย ภาวะเช่นนี้ทำให้พระองค์โปรดคนทั้งแข็งแรง กล้าหาญ ดังที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์เคยดำรัสไว้ว่า "ในรัชกาลที่ 1 ใครแข็งแรงในการศึกสงครามก็เป็นคนโปรด" (พรพรม ธารานุมาศ. 2524 : 216)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีนั้น บุคคลที่จะต้องเป็นทหาร ก็ยังคงใช้วิธีการคัดเลือกชายฉกรรจ์ตามเดิมที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระองค์มักจะทรงเสด็จออกบังคับบัญชากองทัพในสงครามครั้งสำคัญ ๆ ด้วยพระองค์เอง พระองค์ทรงเป็นแม่ทัพที่สามารถตั้งแต่วัยรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ซึ่งพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงแต่งตั้งให้พระองค์เสด็จไปราชการทัพแทนพระเจ้ากรุงธนบุรีเสมอ ๆ ฉะนั้นการทหารในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงมีประสิทธิภาพมากดังปรากฏในพระราชพงศาวดารที่ได้กล่าวถึงการสงครามครั้งสำคัญ ๆ เช่น สงครามเก้าทัพ ซึ่งเป็นสงครามที่พม่าพยายามรุกรานด้วยกำลังพลที่เหนือกว่ามากมาย แต่พระองค์ก็ยังทรงสามารถป้องกันรักษาเอกราชของชาติไทยไว้ได้ การฝึกทหารในสมัยนั้น มีการฝึกหัดระเบียบ และยุทธวิธีตามแบบตะวันตก กล่าวคือการฝึกหัดก็เป็นารฝึกหัดเบื้องต้น มีระเบียบแถว แปรแถว และท่าทางการถืออาวุธ เป็นหน้าที่ของไพร่พลที่จะต้องรับผิดชอบ ฝึกฝนเอง ให้มีความสามารถในการป้องกันตนเอง และการใช้อาวุธคู่มือของตนได้ผู้ใดมีใจรักทางทหารก็อาจเข้าศึกษาตามสำนักดาบที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัว (กระทรวงกลาโหม. 2496 : 55-56)

จากบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทำให้เราสามารถทราบการจัดทัพ และอาวุธที่ใช้ในกองทัพสมัยรัชกาลของพระองค์ ดังบทกลอนต่อไปนี้

เกณฑ์หมู่ทหารชำนาญศึก	เล็ดลั่นห้าวศึกแก้วกล้า
เหล่าหนึ่งหน้าเป็นเลื่อยลา	ถือคาบศิลาขยัน
เหล่าหนึ่งหน้าเป็นสิงโต	ถือโล่แกว่งดาบตั้งจักรผัน
เหล่าหนึ่งหน้าหมีสิงพัน	ถือธนูเกาทัณฑ์ลูกพิษ
หมู่หนึ่งหน้าเป็นแมวเขา	ถือจ้าวเงื่อง่าเหินบกริช
หมู่หนึ่งหน้าแรดแผลงฤทธิ์	ถือกระบองบิดเหล็กตกดา
หมู่หนึ่งเป็นหน้ากาสร	ถือโตมรเงื่อง่า
หมู่หนึ่งหน้าเป็นหน้าเภา	ถือหอกละว้ากริดกราย
ต่างคนวาดแกว่งอาวุธ	ฤทธิ์รุทธเพียงหลักแผ่นดินหงาย
เตรียมทั้งรถแก้วแหวนทราย	โพนายคอยเผด็จอสุรี

ส่วนอาวุธของพวกพลเดินเท้าที่ไม่ได้กล่าวถึงอีก เช่น ดวี แหวน หวัง ปะเก็ก ขวาน

และ เสโล

นอกจากพลเดินเท้าแล้วยังมี พลช้าง พลม้า พลรถ พลช้างหรือทัพช้างเป็นกำลังสำคัญในการออกรบ เพราะใช้เป็นหน่วยประจัญบานมีการจัดกระบวน กองทัพช้างออกเป็นหมวดต่าง ๆ กันดังนี้

1. ช้างตั้ง เดินอยู่กลางรั้วขบวนหน้าเป็นช้างที่นั่งละคอ
2. ช้างกัน เดินอยู่กลางรั้วขบวนหลังเป็นช้างที่นั่งละคอ
3. ช้างแซก ทำหน้าที่ตรวจตรารั้วขบวนนอกสองข้าง ไม่มีความดูแลหลังทำหน้าที่

สารวัตรช้าง

4. ช้างแซก เดินเป็นรั้วเรียงกันทั้งสองข้างตลอดแถวไม่มีความดูแล ทำหน้าที่คล้าย

สารวัตรช้าง

5. ช้างล้อมวัง มีหน้าที่แวดล้อมพระคชาธาร ผูกสัปคับบัง
6. ช้างค้ำและช้างค้ำหรือเรียกว่าช้างดัน เดินอยู่ข้างในของช้างล้อมวัง ทำหน้าที่

องครักษ์

7. ช้างพังคา สำหรับเจ้าพระยาเสนาบดีและเจ้าประเทศราช เป็นช้างผูกเครื่องม้าน
8. ช้างพระไชย ตั้งสัปคับหลังควาวันยา สำหรับประดิษฐาน
9. พระคชาธาร ช้างทรงของพระมหากษัตริย์
10. พระที่นั่งกระโจมทองผูกสัปคับหลังอุบ ใช้เป็นพระที่นั่งรองสำหรับประทับเวลารอน

แรมไปในการทัพ

11. ช้างโคตรแล่น เป็นช้างสัปคับเดินอยู่ท้ายกระบวนช้าง แต่ในเวลาสงครามช้างโคตรแล่นจะเป็นช้างประจัญบาน เพราะเป็นช้างที่ดุร้าย (กระทรวงกลาโหม. 2510 : 208)

ผู้ประจำช้าง คือ ควาญ กลางช้าง และท้ายช้าง ซึ่งคนเหล่านี้เมื่ออาวุธ คือ ปืนปลายขอ หอกขัด ของ้าว ขอเกราะ เขน แพน (กรมศิลปากร. 2524 : 52) ถ้าเป็นช้างยุทธหัตถี จะมีหอกผูกผ้าแดง 2 เล่ม ปืนไฟเห็นปลายออกข้างขวา 1 กระบอก มีนายทหารและพลทหารสวมเกราะโหม่ง (กรมศิลปากร. 2510 : 82-115) ตัวช้างที่เข้ากระบวนทัพจะสวมเกราะตลอดกาย ใส่เกือกหรือรองเท้าเหล็กสำหรับกันขวากหนาม โดยใส่ทั้งสี่เท้าสวมหนาร้าหมีบล็อกเหล็กสวมงาทั้งสองข้างกับมีเกราะใช้พันวงช้าง สำหรับจะได้จับกุมมียอแ่งโค่นค่ายประดูหรือรบโดยไม่เจ็บปวด

พลม้าหรือทัพม้า จัดเป็นพวกเคลื่อนที่เร็ว และใช้ในการรุกไล่ ตลอดจนสืบหาข่าวสาร

และสงข่าว ห้ามาแต่เดิมได้แบ่งออกเป็นกองต่าง ๆ ดังนี้ ม้าไทย ม้าฮ่อ ม้าปีกขาวชั้นใน ม้าปีกขาวชั้นนอก ม้าทหารปืน ม้าทหารม้อง ม้าทหารปืนยาว และม้าเร็ว

บรรดาม้าจะมีอาวุธประจำกายคือ ทวน ธนู หน้าไม้ หอกขัด เช่น จ้าว และมิด (ศิลปากร. 2510 : 115-312) ปกติทหารม้าจะมีอาวุธคือ ทวน 2 เล่ม จ้าว 1 เล่ม และ มิดคร่ำเงิน 2 เล่ม

พลหรือทหารช้าง มีหน้าที่ในการขุดคู สร้างค่ายคู ประตูหอรบ ขุดคูเมือง สร้างสะพาน ต่อเรือ ตลอดจนปลูกพลับพลาสำหรับพระมหากษัตริย์ ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่รบด้วย บางครั้งได้จัดเหล่าพลช้างไว้ในพลเดินเท้า

การทหารของไทยแต่โบราณมานั้นไม่ได้แบ่งเหล่าทหาร เป็นทหารบก และทหารเรือ อย่างเด่นชัด แต่ในยามสงครามจะใช้ทั้งทางบกและทางน้ำ ถ้าเป็นการยกทัพโดยทางทะเลก็จะคัดเลือกแม่ทัพนายกองที่มีความชำนาญทางทะเลเป็นผู้นำ และเรือรบนั้นจะใช้เรือทุกประเภทในการบรรทุกทหาร อาวุธ และเสบียงอาหาร ถ้าเป็นเรือหลวงขนาดใหญ่ในยามว่างศึกจะใช้เป็นเรือค้าขายกับต่างประเทศด้วย เรือรบแต่โบราณของไทยนั้นมี 2 ชนิดคือ

1. เรือรบสำหรับใช้ทางแม่น้ำ
2. เรือรบสำหรับใช้ทางทะเล

การสู้รบกับข้าศึกศัตรูในช่วงตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ยังมีอยู่ ดังนั้นในด้านการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมการรบ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังที่ ชัยชัย โภมารทัต และฟอง เกิดแก้ว ได้กล่าวไว้ว่า

ในช่วงตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ฝึกระบี่กระบอง เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อชาวไทยแทบทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ทั้งนี้เพราะชาวไทยแทบทุกคน จะต้องถูกเกณฑ์เป็นทหาร เพื่อต่อสู้กับข้าศึกศัตรูที่มารุกรานชาติไทย... ด้วยเหตุนี้ชาวไทยจึงต้องมีการฝึกฝนการรบการต่อสู้ด้วยอาวุธในระยะประชิดเสมอ เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเข้าทำการรบเพื่อประเทศชาติ การซ้อมรบ โดยการใช้เครื่องอาวุธจำลองจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการฝึกหัดทักษะการใช้อาวุธแต่ละประเภท ในช่วงนี้ก็ฝึกระบี่กระบองจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความกล้าหาญกำลังใจ ความอดทน ตลอดจนวิธีการต่อสู้ป้องกันตัวด้วยอาวุธต่าง ๆ... การเล่นกระบี่กระบองช่วงนี้จึงเป็นการเล่นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมตัวชาวไทย หรือนักรบไทยให้พร้อมเสมอที่จะเข้าสงคราม... (ชัยชัย โภมารทัตและฟอง เกิดแก้ว. 2525 : 29)

รัชกาลที่ 3 ทรงโปรดการเล่นกระบี่กระบองและทรงฝึกหัดมวยไทยจากกรมทนายเลือก รวมทั้งการฝึกฝนทหารในเชิงความสามารถทางด้านร่างกาย โดยมีการต่อสู้ป้องกันตัวและการใช้อาวุธต่าง ๆ เช่น มวยไทย ดาบ กระบี่ ง้าว หล่อง ไม้สั้น ไม้ยาว เป็นต้น ในสมัยพระองค์ประชาชนชาวไทยนิยมฝึกหัดมวยไทยตามหัวเมืองต่าง ๆ เช่น ขาวนครราชสีมาได้ฝึกฝนมวยไทย กระบี่กระบองไว้เพื่อป้องกันประเทศ ดังปรากฏในเรื่องท้าวสุรนารีหรือคุณหญิงโม ที่สามารถเอาชนะกองทัพของเจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ได้

รัชกาลที่ 4 ในขณะที่พระองค์ดำรงตำแหน่งสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎได้ทรงศึกษาเล่าเรียนภาษาไทย และภาษาบาลีเบื้องต้น ทรงหัดขี่ม้า และยิงปืน ทรงหัดกระบี่กระบองอย่างแบบไทยเดิม สำหรับการขี่ม้า และขับรถม้าทรงช้างของมากจนสอนสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ด้วยพระองค์เอง (พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. 2514 : 350) แม้ว่ายามนี้บ้านเมืองสงบลงไปทหารก็ต้องฝึกฝนการต่อสู้ป้องกันตัวและการใช้อาวุธต่าง ๆ แต่ใช้อาวุธจำลองทำด้วยวัสดุเบา หนานและแข็งแรง ใช้ร้ายรำในพิธีต่าง ๆ และในการต่อสู้สมมุติ ความมุ่งหมายของการเล่นเพื่อปลูกฝังให้เกิดความกล้าหาญมีผลกำลัง มีน้ำอดน้ำทน และเป็นการฝึกหัดในศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งจะมีประโยชน์มากในยามสงคราม

ด้านการศึกษาและพลศึกษา

ความเป็นมาของการพลศึกษาในระยะต้นรัชกาล แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้สืบทอดมาจากกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี การพลศึกษาจึงเน้นหนักไปเพื่อการสงครามสำหรับเตรียมพร้อมทางด้านพลกำลังและจิตใจที่กล้าหาญด้วย เพื่อต่อสู้หรือสามารถป้องกันประเทศไทย โดยเน้นที่การรู้จักใช้อาวุธต่าง ๆ ในการต่อสู้และป้องกันตนเอง ได้ทั้งอาวุธและมือเปล่า ถึงจะมีชาวตะวันตกเข้ามามากขึ้นในรัชกาลที่ 3 และที่ 4 และการทำสงครามก็ลดน้อยลง แต่ก็ยังมีการฝึกฝนการใช้อาวุธจำลอง โดยใช้วัสดุเบา หนาน เช่น หวาย เพื่อเตรียมพร้อมและสามารถใช้อาวุธได้ในยามสงคราม การกีฬาในสมัยรัชกาลจึง ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ มีด ง้าว หล่อง ไม้สั้น และเกมเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น ตะกร้อ ไม้หึ่ง ไม้จำ เล่นว้าว แข่งเรือ ถ้าเป็นในราชสำนัก จะมีกีฬาขี่ช้าง ขี่ม้า ขับรถม้า ยิงปืน ล่าสัตว์ เป็นต้น (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร. 2525 : 34)

การพลศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 4 นั้น จัดได้ว่าตกต่ำไปกว่า สมัยกรุง

ศรียุธยา เสียอีก เพราะอยู่ในระยะของการฟื้นฟูประเทศ และมีศึกที่จะต้องสู้รบอยู่เกือบตลอด เวลากิจกรรมการพลศึกษาทั้งด้านกีฬา และการฝึกเพื่อการรบจึงเป็นไปแบบเดียวกับในอดีต แต่ก็ มีสิ่งที่เด่นชัดที่สุดในสมัยนี้ก็คือ ความนิยมกีฬาสากลเริ่มขึ้นในรัชกาลที่ 4 และความนิยม กระบี่ กระบองตลอดจนถึงการต่อสู้ป้องกันตัว ได้รับการส่งเสริมในระหว่างรัชกาลที่ 2 เรื่อยมาแทบ ทุกสมัย

สมัยรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

เนื่องจากประเทศไทยสมัย รัชกาลที่ 1 ยังอยู่ในภาวะแห่งการสงครามกับประเทศข้าง เคียง โดยเฉพาะได้ทำสงครามใหญ่กับพม่าหลายครั้ง เช่น สงครามเก้าทัพ และสงครามไทยรบ พม่าที่ท่าดินแดง แม้ว่าไทยจะมีปืนใช้แล้วก็ตามแต่อำนาจการทำลายไม่สูงพอ และมีน้อยมากและ การสู้รบขึ้นเติดขาดอยู่ท่ามกลางของทหารราบ ที่จะต้องเข้าตะลุมบอนเข้าศึก ฉะนั้นทหารส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นทหารราบนั้น ต้องฝึกการโจมตีแบบตะลุมบอน คือฝึกการใช้อาวุธสั้นได้แก่ มีด ดาบ กระบี่กระบอง มวยไทย ซึ่งทุกคนจะต้องฝึกฝนอย่างดี ทำให้ร่างกายแข็งแรงมีความสามารถในการรบ จึงจัดได้ว่าเป็นการพลศึกษาเพื่อการสงคราม ส่วนกีฬาไทยซึ่งเป็นที่นิยมกันมานานแล้วนั้น ก็ยังคงมีผู้ให้ความสนใจ โดยเฉพาะ เด็กและผู้เฒ่าผู้แก่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสงคราม ทั้งนี้เพราะ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเพราะการสงครามในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้นเป็นการสงครามนอก เมือง (พอง เกิดแก้ว. 2520 : 58) เช่นเดียวกันกับจรรยาพร ธรณินทร์ (2526 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2325 ซึ่งเป็นปีแห่งการเริ่มศักราชของกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยในขณะนั้นยังอยู่ในภาวะสงครามกับพม่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา โลก มีการฝึกฝนการใช้อาวุธสั้น ได้แก่ มีดดาบ กระบี่กระบอง มวยไทย จึงจัดว่าเป็นการกีฬา เพื่อสงคราม แต่เป็นสงครามนอก ภายในกรุงยังมีการเล่นกีฬาพื้นเมืองอยู่

ในสมัยนี้ทั้งพระมหากษัตริย์และกองทหารรวมทั้งประชาชนต่างเตรียมพร้อม ทั้งร่างกาย และจิตใจ โดยการฝึกฝนการขี่ช้าง ขี่ม้า การต่อสู้ป้องกันตัวและการต่อสู้ด้วยอาวุธต่าง ๆ เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ ง้าว พลอง มีด เพื่อให้มีความสามารถในการป้องกันประเทศได้ ซึ่งส่วนใหญ่การฝึกซ้อมการใช้อาวุธมักใช้หว่านทำเป็นอาวุธต่าง ๆ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและก่อให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย สำหรับประชาชนทั่วไป ถ้าเป็นยามที่บ้านเมืองสงบเรียนร้อยก็จะ เล่น กีฬาไทยที่นิยมเล่นกันมานานแล้ว เช่น มวยไทย ตะกร้อ ไม้หึ่ง ไม้จ้ำ การแข่งเรือ และการเล่น ว้าว เป็นต้น (พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. 2514 : 160)

ในรัชกาลนี้ ความจำเป็นของการฝึกกระบี่กระบอง เพื่อใช้ในการสงครามยังมีอยู่มาก

แต่การเล่นเพื่อความสนุกสนานนั้นก็ยังมีบ้าง ดังปรากฏในบทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 ตอนหนึ่งว่า

เมื่อนั้น	ท้าวหมั่นหยาทรง เปรต เจ็ดจัน
ตรัสแก่ระ เคนมณตรีหลาน	วันนี้เราสุขสำราญ
จะรำเล่นให้เป็นสถาพร	ถวายกร เทวาในสถาน
เจ้าจัดกิดาหยันอันชำนานาญ	กับทหารชวามลายู
ให้รำโลห์ด้งทวนตรี	ตามกริชกระบี่เป็นคู่คู่
แต่ล้วนเจนนัดสันหัดครู	จะได้ดูสำราญบานใจ

(ขี้ขี้ โทมารัดและฟอง เกิดแก้ว. 2525 : 31)

สมัยรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระองค์ทรงฝึกซ้อมมวยไทยตามสำนักต่าง ๆ เช่น สำนักวัดบางหัวใหญ่ (วัดระฆังโฆสิตาราม) และได้ฝึกฝนศิลปะมวยไทยจากกรมทนายเลือกเพิ่มเติมสำหรับการฝึกฝน การต่อสู้ป้องกันตัวและการใช้อาวุธต่าง ๆ และการเล่นกีฬาไทยเหมือนในรัชกาลที่ 1 (ประยูร ทัศนาคะ. 2520 : 358)

พระองค์ทรงโปรดกีฬาเป็นอันมาก และได้ทรงกล่าวถึง การเล่นกระบี่กระบองไว้ในพระราชนิพนธ์ เรื่องอิเหนา ตอนที่ท้าวหมั่นหยาดร่ำกับอิเหนา เมื่อแรกพบว่า

เมื่อนั้น	ท้าวหมั่นหยาบรี เปรมเกษมสันต์
เห็นอิเหนาเข้ามาบังคมคัล	จึงปราศรัยไปพลันทันที
ได้ยินเขาระบือลือเล่า	ว่าเจ้าชำนานการกระบี่
ทำทางห่านองคล่องดี	วันนี้จึงรำให้น้ำดู
แล้วให้เสนากิดาหยัน	จัดกันขึ้นแต่ทีละคู่
ทั้งโลห์ด้งดาบเขลยมลายู	จะได้ดูเล่นเป็นขวัญตา

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. 2506 : 75)

ในรัชกาลที่ 2 พระองค์ทรงโปรดปรานวิชานี้มาก และมีพระราชนิพนธ์ที่นำเอากระบี่กระบองมาประกอบเนื้อเรื่องคือ อิเหนา ตอนที่ท้าวเกษมกฤษณ์รับกับระ เคนมณตรีตัวต่อตัว

แม้ทั้งสองมีความชำนาญในการใช้อาวุธหลายชนิด ซึ่งเตรียมพร้อมจะต่อสู้กันได้เสมอ การสู้รบในครั้งนั้น เริ่มด้วยการฟันด้วยดาบจนหลังม้าก่อน เมื่อเห็นว่าทำอะไรกันไม่ได้ จึงชวนกันลงไปรบกันด้วยกระบี่บนพื้นดิน เพลงกระบี่นั้นเมื่ออยู่เท่าใดนำมาใช้จนหมดสิ้น ทั้งสองฝ่ายต่างก็รุกและรับกันเป็นอย่างดี จนหมดปัญญาที่จะประหัตประหารอีกฝ่ายหนึ่งได้ จึงทำแท่งกันด้วยกริช ซึ่งเป็นอาวุธสุดท้ายที่ระเด่นมนตรีสามารถเอาชนะท้าวกะหมิงกุกหนึ่งได้ (พอง เกิดแก้ว. 2527: 3) ดังในบทละคร ตอนที่กล่าวถึงการใช้อาวุธกระบี่เข้าต่อสู้กันความว่า

เมื่อนั้น	ท้าวกะหมิงกุกหนึ่ง เรื่องศรี
จึงถอดโคลนจอนจากพาซี	ภูมิไม่ยั้งร้งรา
ทรงกระบี่รำเรียง เคียงร้าย	ประปรายปลายกระบี่แล้วให้ทำ
กระหับหันย่นหลังออกมา	แล้วกลับหน้าจ้องโจมเข้าฟันแทง
เมื่อนั้น	พระสุรยวงศ์ เทวากล้าแข็ง
กลับกระบี่ให้ทำ เปลี่ยนแปลง	ต่อแย้งย่างเท้า เข้าชิด
แทงต้องระตูแล้วฟันซ้ำ	ไม่ขอกข้ามิวหนึ่งแต่สักนิด
ต่างทรงศัสตราวุธ	เลี้ยวไล่ตามติดด้านทาน

(กรมศิลปากร. 2516 : 336-337)

สมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระองค์ทรงสนพระทัยในการเล่นกระบี่กระบอง (พิมาน แจ่มจรัส. 2508 : 496-497) และทรงฝึกทหารให้มีความสามารถในทางกีฬาด้วยรวมทั้งมวยไทยเพื่อใช้ในสงคราม เพราะในสมัยรัชกาลที่ 3 ไทยต้องทำสงครามกับประเทศข้างเคียงหลายครั้งหลายคราว กีฬาอันน่าของไทยก็คงได้รับความนิยมอยู่เช่นเดิม เพราะพระองค์นิยมการการกีฬาอยู่แล้ว

พระองค์ทรงโปรดการเล่นกระบี่กระบอง และทรงฝึกหัดมวยไทยจากกรมทนายเลือก รวมทั้งการฝึกฝนทหารในเชิงความสามารถทางด้านร่างกาย โดยมีการต่อสู้ป้องกันตัวและการใช้อาวุธต่าง ๆ เช่น มวยไทย ดาบ กระบี่ ง้าว พลอง ไม้สั้น โล่ห์ ดั้ง เป็นต้น ในสมัยพระองค์ประชาชนชาวไทยได้นิยมฝึกหัดมวยไทยตามหัวเมืองต่างๆ เช่น ชาวนครราชสีมาได้ฝึกฝนมวยไทยและกระบี่กระบองไว้ เพื่อป้องกันประเทศ ดังปรากฏในเรื่อง ท้าวสุรนารี หรือคุณหญิงโม ที่สามารถเอาชนะกองทัพของเจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ได้ การกีฬาไทยก็ยังคงนิยมเล่น

เหมือนนักษัตรรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร. 2525 : 31)

ในรัชกาลนี้ ท่านาริสุนทรภูได้แต่งเรื่องพระอภัยมณีกับศรีสุวรรณสององค์พี่น้อง ตอนที่ ได้ทูลลาสมเด็จพระราชบิดาไปป่า เพื่อแสวงหาวิชาความรู้ อันเป็นประเพณีนิยมจากอาจารย์ หิศาปาโมกข์ ซึ่งในที่สุดก็ได้พบและได้เล่าเรียนกับอาจารย์ ผู้ซึ่งมีวิชาต่างกัน พระอภัยมณี ได้เข้าเรียนกับอาจารย์ซึ่งชำนาญในการเป่าปี่ ส่วนศรีสุวรรณได้เข้าเรียนกับอาจารย์ซึ่งชำนาญ ในการยุทธ การต่อสู้ป้องกันตัวดังปรากฏในข้อความว่า

สืบท้าวแผ่นดินเดินในไพรสนต์

ถึงตำบลบ้านหนึ่งใหญ่หนักหนา

เรียกว่าบ้านจันตคามพราหมณ์พฤดา

มีหิศาปาโมกข์อยู่สองคน

อาจารย์หนึ่งชำนาญในการยุทธ

ถึงอาวุธขัดมาดังห่าฝน

รำกระบองป้องกันกายสเกลต์

รักษาดนไม่ให้ต้องคมศาสตรา

อาจารย์หนึ่งชำนาญในการเป่า

ทั้งดีดสีแสนเพราะ เป็นหนักหนา

ผู้ใดฟังวังเวงในวิญญาน

เคลื่นนิทราลืมกายดังวายปราณ

(สมบัติ จำปาเงิน. 2523 : 152)

สมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระองค์ทรงหัดขี่ม้า ยิงปืน อย่างฝรั่ง และหัดกระบี่กระบองตามแบบไทยเดิม (พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. 2517 : 350) พระองค์ทรงเคยศึกษาวิชามวยไทย และกระบี่ กระบอง หินดาบ กับหลวงพลโยธานุโยค ด้วยเหตุที่พระองค์ทรงเล่นเป็นนี้เอง ในรัชกาลของ พระองค์ จึงโปรดฯให้มีการเล่นกระบี่กระบองและชกมวยไทยหน้าพระที่นั่งในงานสมโภชอยู่เนื่องๆ นุชนารถ ศรีเสน. 2530 : 9) พระองค์ทรงเสด็จทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลแก่ ผู้แสดงอยู่บ่อย ๆ ดังนั้นกระบี่กระบองจึงเป็นที่รู้จักกันคุ้นกันมากในราชวง ในป็นหนึ่งสามารถดูได้

หลายครั้งและเป็นที่นิยม ทำให้กระบี่กระบองมีหลายสำนักด้วยกัน (พอง เกิดแก้ว. 2527 : 7-8)

พระองค์ทรงโปรดปรานกระบี่กระบองเป็นพิเศษ ถึงกับโปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์ด้วยกันทรงหัดกระบี่กระบองจนครบวง และเมื่อปีชวด พุทธศักราช 2409 เป็นปีที่กำหนดให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงผนวช เป็นสามเณรตามราชประเพณี ครั้นเมื่อทรงผนวชแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอแต่งพระองค์อย่างราชกุมาร ซึ่งเล่นกระบี่กระบองเป็นการสมโภชที่หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เจ้านายที่ทรงกระบี่กระบองในครั้งนั้น คือ

คู่ที่ 1	กระบี่	เจ้าฟ้าจาดุรธรมิ (สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงษ์) กับ
พระองค์เจ้ากัมลาศเลอสรร (กรมหมื่นราชศักดิ์สโมสร)
คู่ที่ 2	พลอง	พระองค์เจ้าคันทรางคณกุล (กรมหลวงพิชิตปรีชากร) กับ
พระองค์เจ้าทวีติยฉาย (กรมหมื่นภูเรศธำรงศักดิ์)
คู่ที่ 3	ง้าว	พระองค์เจ้าสุขสวัสดิ์ (กรมหลวงอดิศรอุดมเดช) กับ
พระองค์เจ้าทองกองก้อนใหญ่ (กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม)
คู่ที่ 4	ดาบสองมือ	พระองค์เจ้าอนุากรรณนันทราชัย
พระองค์เจ้าชุมพลรัชมโกษ (กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์)

การเล่นกระบี่กระบองคงเริ่มฟักตัวเป็นการใหญ่ในแผ่นดินนี้เอง เพราะตามปกติเมื่อพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดกีฬาอะไร ก็หาชนิดนั้นนิยมเจริญ และเพื่อองผู้ประชาชนพลเมืองก็หันหน้ามาเอาใจใส่ตามเจ้านายของตนตามไปด้วย ฉะนั้น กระบี่กระบองจึงเล่นกันแพร่หลายในงานสมโภชต่าง ๆ เช่น งานโกนจุก งานบวชนาค งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า ฯลฯ

พอง เกิดแก้วได้เขียนถึงรัชกาลที่ 4 กับกีฬากระบี่กระบอง ในหนังสือประวัติพลศึกษา สอดคล้องกัน ว่า พระองค์ทรงโปรดกีฬากระบี่กระบองอย่างมาก ทรงให้พระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์หัดกระบี่กระบองจนชำนาญ ในสมัยนั้นรัชกาลที่ 5 ซึ่งยังทรงพระเยาว์ได้บวชเป็นสามเณร ครั้นสึกออกมาแล้วก็ทรงให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอแต่งพระองค์อย่างกุมาร เล่นกระบี่กระบองในงานสมโภชหน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เจ้านายในราชสำนักก็หันมาให้ความสนใจกับการเล่นกระบี่กระบอง พลอง ง้าว ดาบ 2 มือ ทำให้ประชาชนทั่วไปพากันนิยมและให้ความสนใจกันอย่างมาก(พอง เกิดแก้ว. 2520 : 59) ในวารสารกีฬา"ปกิณะประวัติกีฬาบางประเภท" (กรมสรรพยุทธทหารบก. 2513 : 35) ได้เขียนไว้ทำนองเดียวกันว่า ในรัชกาลที่ 4 กีฬาไทย

ที่ได้รับความนิยมในหมู่คนไทยมากที่สุด ได้แก่ กระบี่กระบอง เพราะพระมหากษัตริย์และเจ้านายหลายพระองค์โปรดปรานเล่นมาก พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระราชโอรสทรงรับการฝึกหัดกระบี่กระบองอย่างเต็มที่ จนสามารถแสดงในโอกาสงานพระราชพิธีและงานเฉลิมฉลองต่าง ๆ ได้อย่างดี

พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว พระอนุชาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถ ในการใช้อาวุธไทยและอาวุธสมัยใหม่มาก ดังที่กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.) ทรงประพันธ์ไว้ในเรื่องสามกรุงดังนี้

กีฬาช้างม้าจัด	เจนมวญ
ตะบองกระบี่ศรีทวน	ท่านพร้อม
แคล้วคล่องท่องทุกขบวน	อาวุธ
ปืนใหญ่ปืนเล็กซ่อม	ศัสตราวิชาชำนาญ

(อำพัน ตันทวรรณะ . 2511 : 28)

สมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์นั้น สมเด็จพระบรมชนก (พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4) ได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าฟ้าชายจุฬาลงกรณ์ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีทุกสาขา ทั้งทางวิชาการและฝึกฝนภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในด้านกีฬา พระองค์ทรงศึกษาวิชา มวย กระบี่กระบอง จัว ยิงปืน (กรมศิลปากร . 2447)

ตามหลักฐานปรากฏว่า พระองค์ได้เคยทรงศึกษาวิชามวยปล้ำ และวิชากระบี่กระบอง หันดาบกับหลวงมลอโยธานุโยค (ประภาพรณ วิจิตรวาทการ . 2520 : 19) ด้วยเหตุที่พระองค์ทรงเล่นเป็นนี้เอง ในรัชกาลของพระองค์ จึงได้โปรด ให้มีการดัดกระบี่กระบอง และชกมวยไทยหน้าที่นั่งในงานสมโภชอยู่เนื่อง ๆ พระองค์โปรดเสด็จทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลแก่ผู้ที่แสดงและแข่งขันบ่อย ๆ ฉะนั้นกระบี่กระบอง จึงเป็นที่รู้จักกันคุ้นกันมากมายในกรุง ปีหนึ่งอาจดูได้หลายครั้งหลายหนตามงานที่กล่าวแล้วข้างต้น และทั้งดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าดูแม้แต่ไฉย สมัยนี้เป็นสมัยที่นิยมชมชอบกันมากที่สุด จึงทำให้กระบี่กระบองมีกันดาษดื่นและมีมากคณะด้วยกัน

(นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา . 2513 : 8)

พong เกิดแก้ว ได้กล่าวถึงรัชกาลที่ 5 กับกระบี่กระบองในหนังสือประวัติพลศึกษา

สอดคล้องกัน ว่า พระองค์ทรงเป็นนักกระบี่กระบองที่มีความสามารถอย่างดีเยี่ยมพระองค์หนึ่ง เพราะได้ทรงฝึกหัดมา ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์อยู่ และได้ศึกษาวิชามวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ จากหลวงพลโยธานุโยค เหตุที่พระองค์มีความสามารถในกีฬาดังกล่าว จึงทรงส่งเสริมให้มีการฝึกหัดและจัดการแข่งขันกีฬานี้เป็นอย่างมาก ให้มีการแสดงกระบี่กระบองหน้าพระที่นั่งในงานสมโภช และพระราชทานรางวัลแก่ผู้มีฝีมือ กีฬากระบี่กระบองได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั้งในชนบท และในกรุง ดังจะเห็นว่ามีสำนักกระบี่กระบองเกิดขึ้นมากมาย และแพร่หลายอย่างกว้างขวาง ออกสู่ประชาชนทั่วประเทศ (ฟอง เกิดแก้ว. 2520 : 64)

พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้มี "มวยหลวง" ขึ้นตามหัวเมืองต่าง ๆ เพื่อทำการฝึกสอน กีฬามวยไทย คำว่า มวยหลวงนี้ รวมถึงกีฬาไทยต่าง ๆ โดยทั่วไป มวยไทย และกระบี่กระบอง เป็นต้น และทรงให้ผู้ที่ฝีมือทางด้านนี้เป็นหัวหน้า ผู้ที่ได้เป็นมวยหลวงได้รับพระราชทานเบี้ยหวัด เงินปีและไม่ต้องเสียส่วยอากรใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อมีงานหลวง งานพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น งานโสกันต์ งานฉวนชนาคหลวง งานพระเมรุ หรืองานต้อนรับแขกเมืองก็ออกหมายเรียกให้นำคณะนักมวย คณะกระบี่กระบองมาร่วมแสดงในงาน (ถวิลวงศ์ บุญหงษ์. 2513 : 6) ฟอง เกิดแก้วได้เขียนไว้ในหนังสือประวัติพลศึกษาในทำนองเดียวกันว่า พระองค์ทรงส่งเสริมกีฬาไทยอย่างกว้างขวางดังจะ เห็นได้จากการที่พระองค์ทรงตั้ง "มวยหลวง" เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ควบคุมและจัดการฝึกฝนให้กับชาวไทยโดยควบคุมกีฬามวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ ตะกร้อ ว้าว เป็นต้น พระองค์ทรงแต่งตั้งผู้มีฝีมือในด้านนี้ให้เป็นหัวหน้าและให้บุคคลดังกล่าวมียศ และตำแหน่งด้วย เช่น หมื่นมวยแม่นหมัด และขุนขังด เชิงชก ผู้ที่ได้เป็นมวยหลวงเหล่านั้นจะได้รับพระราชทานเบี้ยหวัดเงินปีและไม่ต้องเสียส่วยอากรใด ๆ ทั้งสิ้น และคอยจัดกีฬาไทยดังกล่าวออกแสดงในงานต่าง ๆ ตามพระราชประสงค์ (ฟอง เกิดแก้ว. 2520 : 63)

กระบี่กระบองได้รับความนิยมและแพร่หลายมากในรัชกาลนี้ เช่น วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2458 พระองค์ได้ทรงเสด็จประพาสเมืองตรัง ได้มีการแสดงกระบี่กระบองโดยคณะของลูกเสือที่ 1 เมืองภูเก็ต (ลักขี. 2458 : 185-186) พ.ศ. 2460 กับ 2462 มีการแสดงหน้าพระที่นั่งในงานฉวนศิวประจำปี ณ สนามสามัคยาจารย์สมาคม ซึ่งท่านอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้เป็นผู้แสดงพลองและจ้าว (นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2512 : 9)

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร. 5 กิจกรรมทางการกีฬา และพลศึกษาที่จัดให้มีขึ้น เพื่อการรณรงค์มีทั้งกีฬา เกมส์ ตลอดจนเบ็ดเตล็ด นันทนาการ กิจกรรมการกีฬาที่มักจัดเพื่อการรณรงค์ หรือในโอกาสพิเศษ ได้แก่ มวย กระบี่กระบอง ฟันดาบ ดังที่

ปรากฏในจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบันทึกไว้ เนื่องในงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงศพ เจ้าฟ้าชาย นางคันทิทัศพงศ์ ว่าในพิธีนี้จะมีการทำบุญแล้วมีการชกมวย 1 คู่ ตีกระบี่กระบอง 1 คู่ หลังจากการยกศพขึ้นบนที่แล้ว บริเวณพลับพลา ก็มีการแสดงกิจกรรมทางการกีฬาอีกอีก คือ มีดาบสองมือ มวย 2 คู่ ในครั้งนั้นมีชาวต่างประเทศ ร่วมชมการแสดงอยู่ด้วย และให้ความสนใจมาก (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. 2476 : 17-19)

ในสมัยรัชกาลนี้ มีครูสอนกระบี่กระบอง เช่น พระไชยโยกชกชนะ และขุนสารสรพ ยากรณ์ (ครูแสงดาบ) เป็นต้น และยังตั้งเป็นสโมสรมวยปล้ำ เพื่อสอนอาวุธโบราณ เช่น กระบี่ ดาบสองมือ พลอง ง้าว ดั้ง (อัน. 2499 : 206) นอกจากนี้ยังมีครูกระบี่กระบองที่มีชื่อเสียง อีกมากมายหลายท่านด้วยกัน เช่น ครูชิต ครูสี ครูจูง ครูห้อย ครูหล้า ครูบุตร ครูลา ครูบังเอ แคร่ ครูอยู่ ครูนาศ ครูบัว ฯลฯ และที่ก่อตั้งเป็นคณะมีลูกศิษย์ลูกหาสามารถออกแสดงได้ คือศิษย์หลวง รักษ์ คณะครูอุ่น คณะศิษย์ดำรงศักดิ์ คณะบ้านเนิน คณะภูฎิจิน คณะวัดเสาวคนธ์ ในปี พ.ศ. 2478 มีคณะสวนอนันต์ ที่ทำการแสดงให้ประชาชนได้ชมบ่อย ๆ โดยมีครูชิต และครูสีเป็นผู้นำฝึกสอน และนาวาตรีจรูญ ไตรรัตน์ เป็นผู้ควบคุม (สมาคมกีฬาไทย. 2531 : 18)

สมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความคิดคลั่นในการเล่นกระบี่ กระบองชักลดน้อยลงไปบ้าง ถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงฝึกฝนในวิชานาฏศิลป์ และทรงเข้าพระทัย ในศิลปะของวิชากระบี่กระบองก็ตาม แต่ก็ไม่ทรงโปรดปรานมากเท่าพระราชบิดาของพระองค์ แต่ถึงกระนั้น ก็ยังมีการจัดกีฬาชนิดนี้ขึ้นเพื่อถวายทอดพระ เนตรบ้างเป็นครั้งคราว เช่น ปี พ.ศ. 2460 กับ 2462 กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องในงานเทรฑาประจำปี ได้จัดการแสดงกระบี่กระบอง ขึ้นถวายทอดพระ เนตรที่สนามหน้าสามัคยาจารย์สมาคม ท่านอาจารย์นาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. ได้เคยเล่นถวายทั้งสองคราว คราวแรกเล่นง้าว และคราวหลังเล่นพลอง (นาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2513 : 8-9) การเล่นกระบี่กระบองหรือการฝึกซ้อม หรือการแสดงในโอกาส ต่าง ๆ จะน้อยลงไป เพราะความต้องการของบ้านเมือง ในการฝึกซ้อมทหารหรือประชาชนใช้ อาวุธไว้ในยามสงครามก็น้อยลง ประกอบกับมีอาวุธที่ทันสมัยกว่าเข้ามาแทนที่ (ประยูรธ สัทธพันธ์. 2498 : 74-98) เหตุที่กีฬากระบี่กระบองลดความคลั่นลงในสมัยรัชกาลที่ 6 มีข้อสันนิษฐานตรงกันว่า เพราะเหตุที่คนไทยหันไปนิยมมวยสากล และมวยไทยมากขึ้น เคยมีการ

แข่งขันมวย เก็บเงินค่าผ่านประตู เอาไปซื้ออาวุธให้เลิ่บ่าที่สนามสวนกุหลาบหลายครั้ง (สมบัติ จำปาเงิน. 2523 : 23)

พระองค์ทรงเป็นนักกีฬาฟุตบอล และสนับสนุนกระบี่กระบอง มวยไทย และแบดมินตัน เป็นต้น (พอง เกิดแก้ว. 2520 : 74) พระองค์ทรงส่งเสริมกีฬาไทย เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของไทย เช่น กระบี่กระบอง ดาบ มวยไทย และยุทธกีฬาทหารที่มีการแสดงและแข่งขันกีฬาไทยและกีฬาสากล (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. 2525 : 170)

การแสดงยุทธกีฬา (กรมศิลปากร) เมื่อ 12-13 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2464 มีการแสดงกีฬาต่าง ๆ คือ

1. การต่อสู้ป้องกันตัว มีการชกมวยไทย กระบี่กระบอง การฟันดาบ การแทงปืน และการตะลุมบอน
 2. การแสดงกายบริหารหน้าพระที่นั่ง
 3. การแสดงยิมนาสติก เป็นการแสดงโลดโผนโดยใช้เครื่องมือประกอบของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ
 4. กีฬาบาสหลังม้า และการแสดงของเครื่องบิน เช่น การทิ้งระเบิด การบินผาดโผน
- ปี พ.ศ. 2465 มีการสอนกระบี่กระบองในโรงเรียนสวนกุหลาบ โดยหลวงวิศาลดรุณกร อาจารย์ปกครอง และวิชากระบี่กระบอง ได้ทำการสอนในโรงเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อ ปี พ.ศ. 2468 โดยกระบี่กระบองวัดสามง่าม ประกอบด้วยครูจั่น ครูสมหวัง และครูสุข (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. 2510 : 45)

ในปี พ.ศ. 2485 รัฐบาลได้วางนโยบายให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างอำเภอละจังหวัด เพื่อฟื้นฟูกีฬาไทยและกีฬาพื้นเมืองขึ้น โดยมีความมุ่งหมายที่จะสร้างความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ สร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชน ข้าราชการ ตลอดจนนักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยมีกรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง (ไพฑูรย์ เจ๊ะแป. 2522 : 131)

การกีฬาที่ได้รับการสนับสนุนระหว่าง พ.ศ. 2484-2487

กีฬาที่เป็นของไทย		กีฬาที่มาจากต่างประเทศ	
ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
หมากรุกไทย ตะกร้อวง ตะกร้อเตะชน กระบี่กระบอง ฟันดาบและ มวยไทย	การเล่นเบ็ดเตล็ด การเล่นพื้นเมือง กีฬาโยนหมอน ทูลของ และการ แข่งขันในด้านงาน หัตถกรรม	ฟุตบอล หมากรุกฝรั่ง กรีฑา ดราฟท์ เชกเกอร์ ห่วงข้าม ดาช่าย วอลเลย์บอล บิงปอง แบดมินตัน มวยสากล กอล์ฟและ บาสเกตบอล	เน็ตบอล ห่วงข้าม ดาช่าย วอลเลย์บอล กรีฑา สกาและ ดราฟท์

สมัยรัชกาลที่ 7

กระบี่กระบองก็ค่อย ๆ หดไป ๆ จนเกือบจะหาดูไม่ค่อยได้ นับวันแต่จะสูญสิ้นไปทุกที (นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2513 : 8-9) แต่ก็ยังมีการฝึกหัดและเรียนกัน เช่น ทางโรงเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อพุทธศักราช 2468 ได้จ้างครูมาสอน วิชาอาวุธโบราณ ซึ่งมีครูจ้อน ครูสมหวัง และครูสุข จากคณะกระบี่กระบองวัดสามง่าม (สัมพันธ์ พงษ์ทอง. 2526 : 24) ในปี พ.ศ. 2470 มีนักกีฬาไทยเห็นกีฬาไทยอันเป็นวัฒนธรรมของไทยจะค่อย ๆ สูญหายไปอย่างแน่นอน จึงจัดตั้งสมาคมเรียกว่า "สมาคมกีฬาสยาม" มีวัตถุประสงค์เพื่อบำรุงและส่งเสริมฟื้นฟูกีฬาของไทย โดยมีพระยาภิรมย์ภักดีเป็นนายกสมาคมคนแรก แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนได้มีการประชุมตั้งกฎกติกาและได้ใช้สนามหลวงเป็นสนามแข่งขันว่าวและหมากรุกขึ้นระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม และ เมษายน ในปีต่อมาได้เปิดการแข่งขันตะกร้อวงเล็ก วงใหญ่ และตะกร้อป่วงขึ้นด้วย (ชลัท ภักทรกุล. 2510 : 34) ในปี พ.ศ. 2475 ได้จดทะเบียนตั้งสมาคมเรียบริ้ว ได้เพิ่มกีฬานอกจากแข่งขันว่าว มีตะกร้อลอดห่วง ตะกร้อข้ามดาช่าย ตะกร้อวงใหญ่ วงเล็ก และตะกร้อธง (คปเพลิง. 2523 : 5)

สมัยรัชกาลที่ 8

ผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในช่วงระยะนี้ก็คือ ท่านอาจารย์นาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2513 : 9-10) ท่านเป็นผู้หนึ่งซึ่งได้เล่าเรียนวิชาโน้มาตั้งแต่เมื่อยังเป็นเด็ก ยังรักใคร่ในศิลปะชนิดนี้อยู่เสมอ เมื่อยังได้แลเห็นต่างชาติเขากาคุมิใจ ในศิลปะประจำชาติของเขา เช่น ชาติเยอรมันและญี่ปุ่นเขายกย่องการปั้นดาบของเขาว่าดีเลิศ พยายามสงวนและเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่โลกมากเพียงใด ก็ยิ่งทำให้ท่านจะบูชาวิชากระบี่กระบองของไทยไว้เหนือสิ่งใด ๆ มากขึ้นเพียงนั้น ในโอกาสที่ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนพลศึกษากลาง ท่านได้ลองเริ่มสั่งสอนนักเรียนพลศึกษากลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2478 ทดลองสอนอยู่ 1 ปี ได้ผลดีเป็นที่พึงพอใจของท่านผู้ใหญ่มาก จึงได้กำหนดวิชากระบี่กระบอง เข้าไว้ในหลักสูตรของประโยคผู้สอนพลศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2479 นับแต่นั้นมาได้มีผู้เล่าเรียนสำเร็จและสอบได้เป็นลำดับมาดังนี้คือ

พ.ศ. 2479	สอบไล่ได้	10 คน
พ.ศ. 2480	สอบไล่ได้	12 คน
พ.ศ. 2481	สอบไล่ได้	15 คน
พ.ศ. 2482	สอบไล่ได้	18 คน
พ.ศ. 2484	สอบไล่ได้	13 คน
พ.ศ. 2485	สอบไล่ได้	26 คน
พ.ศ. 2486	สอบไล่ได้	23 คน

นักเรียนพลศึกษาทั้ง 117 คนนี้ เมื่อเล่าเรียนสำเร็จ วิชาประโยคผู้สอนพลศึกษาแล้ว โดยมากก็ไปรับราชการเป็นครูสอนวิชาพลศึกษาอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้นำวิชากระบี่กระบองไปเผยแพร่ได้มากต่อมากแล้ว รู้สึกว่าเป็นที่สนใจของประชาชนชาวไทยเป็นอันมาก ได้ประสบ การต้อนรับเป็นอันดี ขณะนี้กำลังมีเพิ่มอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งทำให้เต็มไปด้วยความหวังว่า ศิลปะของชาติชั้นนี้ นอกจากจะไม่สูญหายไปเสียจากโลกแล้ว คงจะเจริญก้าวหน้าเอาไว้อวดหรือแสดงความเป็นมหาอำนาจได้อย่างหนึ่งในอนาคต

อนึ่งนับแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบเก่ามาเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลก็ได้พยายามฟื้นฟูประเพณีโดยจัดให้มีงานฉลองวันขึ้นปีใหม่อย่างสนุกสนานครั้งครั้น ในการนี้ทางการได้จัดให้มีกีฬาพื้นเมืองของไทยขึ้น กระบี่กระบองซึ่งเป็นกีฬาพื้นเมืองอยู่แล้ว จึงได้ถูกจัดให้มีการแสดงที่ท้องสนามหลวงเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2482 โดยนักเรียนของโรงเรียน

พลศึกษากลาง มีผู้ไปดูกันอย่างเนืองแน่น เบียดเสียดเหยียดยัดกันมาก เชือกที่กันขาดและรูกเข้าไปเกือบจะไม่มีที่แสดง ครั้นปี พ.ศ. 2484 ได้เปลี่ยนหลักการใหญ่คือ มุ่งไปเน้นงัดพันทุกีฬาประเภทนี้โดยแท้ จึงประกาศขอความร่วมมือให้กระบี่กระบองทุกคนไปร่วมแสดงเป็นเวลา 2 วัน ถึงแม้ว่าที่แสดงจะกันด้วยรั้วไม้อย่างแน่นหนาจริง แต่ก็ทนความกดดันของผู้ดูอย่างล้นหลามไม่ได้ รั้วพังไปหลายแห่ง โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รักษาการณ์อยู่ที่ ณ ที่นั้นจะกวาดขึ้นเท่าใดก็ไม่สำเร็จ นี่ก็เป็นพยานอย่างหนึ่งซึ่งชี้ให้เห็นว่าไทยเรามีชาติเชื้อ เป็นนักรบมาแต่กำเนิด การตรึงพันแทงอันเกี่ยวกับความกล้าหาญและผจญต่ออันตรายแล้ว ย่อมเป็นที่ต้องใจเสมอ ด้วยการแสดงเช่นนี้เอง จึงทำให้ความนิยมในวิชากระบี่กระบองเกิดขึ้น คือใน พ.ศ. 2484 มีจำนวนคณะกระบี่กระบองเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่น่าปลื้มใจว่า กระบี่กระบองของไทยเราจะมีทางเพิ่มขึ้นในทางปริมาณ ส่วนคุณภาพไม่ต้องสงสัยว่าจะไม่ดีขึ้น เมื่อปริมาณสูงขึ้น การแข่งขันซึ่งกันและกันย่อมมีขึ้นเป็นธรรมดาคุณภาพก็จะตามขึ้นไปด้วย ซึ่งหวังว่าศิลปะของไทยเรา นี้ จะต้องดีทั้งคุณภาพและปริมาณในเร็ววันข้างหน้า

สมัยรัชกาลที่ 9

กระบี่กระบองได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนา โดยลูกศิษย์ของท่านอาจารย์นาค ลูกศิษย์ต่าง ๆ ที่ได้เรียนวิชานี้จากท่าน ได้ไปประจำเป็นครูสอนพลศึกษาตามหน่วยงาน สถาบัน สถานศึกษา หรือตั้งค่ายดาบ สำนักดาบต่าง ๆ มากมาย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สนามกีฬาแห่งชาติ) หลังจากที่ท่านอาจารย์นาค ยุติการสอนลง อาจารย์ผู้รับช่วงสอนกระบี่กระบองต่อมาคือ อาจารย์ณรงค์ แดงสะอาด อาจารย์บ่มเฒ่า อ่าวสุคนธ์ อาจารย์พินิจ วงษ์สิทธิ์วิเศษ อาจารย์สงวน มีระหงษ์ อาจารย์สุจิน ขอบทางศิลป์ อาจารย์ชูชีพ รุ่งประพันธ์ อาจารย์วิชิต ชีเขิญ และปัจจุบันคือ อาจารย์ใหญ่พลย์ ศรีชัยสวัสดิ์ โดยมีการสอนตามหลักสูตรตามแนวทางของอาจารย์นาค เป็นต้นมา (นอกจากนั้น ยังได้มีการฝึกซ้อมโดยตั้งเป็นชมรมกระบี่กระบอง และนำกระบี่กระบองออกแสดงโชว์ ต้อนรับชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย แสดงร่วมกับละครอิงประวัติศาสตร์ และการแสดงโชว์ตามงานและเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งมีผลให้มหาวิทยาลัยสามารถสร้างนักกระบี่กระบองที่มีความรู้ความสามารถออกไปสอนตาม มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน สถาบัน สถานศึกษา ค่ายดาบและสำนักดาบต่าง ๆ มากมาย

ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็มีการเรียนการสอนกระบี่กระบอง ในภาควิชาพลศึกษา

คณะครุศาสตร์ โดยในระยะแรกมีอาจารย์พิเศษจากวิทยาลัยศึกษามาสอน ในระยะต่อมามีครูสอนคือ อาจารย์ฟอง เกิดแก้ว อาจารย์เสงี่ยม พรหมปัญงค์ อาจารย์จันทร์ ผ่องศรี อาจารย์ชัยชัย โกมารทัต การเรียนการสอนยึดแนวการสอนของอาจารย์นาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เช่นกัน

ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเปิดสอนวิชาเอกพลศึกษา ก็จะเปิดให้มีการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองเช่นกันคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) วิทยาลัยครูทั่วประเทศ วิทยาลัยพลศึกษาทั่วประเทศ

ในระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 2 ได้กำหนดให้เรียนวิชานี้เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

การแข่งขันกีฬากระบี่กระบองนักเรียนและนักศึกษาซึ่งจัดโดยกรมพลศึกษา ได้เริ่มจัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน โดยจัดการแข่งขันในลักษณะ การแสดงโชว์ ประกวดกันในขณะที่ทีมของตนไม่ได้มีการต่อสู้ต่างทีมหรือต่างคณะ ในระยะแรกมีทีมส่งเข้าแข่งขันจำนวนมากแต่ในระยะต่อมาทีมที่ส่งเข้าแข่งขันได้ลดจำนวนลงตามลำดับ (กรมพลศึกษา : 2519) ในส่วนของผู้ชมกีฬานี้ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจมากนัก

การแข่งขันกีฬากระบี่กระบอง ซึ่งจัดโดยสมาคมกีฬาไทย ซึ่งได้จัดการแข่งขันออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การแข่งขันในลักษณะการประกวด แสดงโชว์ ซึ่งจัดขึ้นที่ท้องสนามหลวงเป็นประจำทุกปี ประมาณเดือนมีนาคม-เมษายน และการแข่งขันในลักษณะที่ได้พัฒนาปรับปรุงให้เป็นกีฬาสากล ซึ่งเป็นการแข่งขันต่างคณะ ต่างทีมกัน ที่เรียกว่ากีฬาดาบไทย ซึ่งจัดให้มีการแข่งขันในกีฬามหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ. 2534 ได้มีทีมส่งเข้าแข่งขันถึง 11 ทีม

กรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬากระบี่กระบอง นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทั่วไปเช่นกัน เมื่อระยะไม่เกิน 5 ปีที่ผ่านมา โดยจัดในลักษณะของการแสดงโชว์หรือประกวด ในระยะแรกมีทีมให้ความสนใจพอสมควร แต่ในระยะต่อมาความสนใจจากทีมต่าง ๆ ได้ลดน้อยลง

นอกจากนี้แล้วยังมีค่ายดาบ สำนักดาบต่าง ๆ ที่ยังคงมีอยู่และพัฒนาการต่อยอดมา รวมทั้งได้มีคณะดาบสำนักดาบที่เกิดขึ้นใหม่อีกมากมาย ซึ่งสามารถนำประวัติความเป็นของสำนักดาบต่าง ๆ มารวบรวมไว้ได้ดังนี้

พัฒนาการของสำนัก ชมรม ค่าย และคณะกรรมการบิกระบอง

สำนักกระบิกระบอง ชมรมกระบิกระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒผลศึกษา

ผู้เริ่มแรกที่ได้นำเอาวิชากระบิกระบองเข้ามาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนกันก็คือ อาจารย์
นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ประวัติส่วนตัว

เกิดเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2444 ณ ตำบลเชิงสะพานดงรังสิตย์ อำเภอสัมพันธวงศ์
จังหวัดพระนคร เป็นบุตร นายหล้า และนางเย็น เทพหัสดิน ณ อยุธยา สมรสกับนางเลื่อน
นามะสนธิ เมื่อ พ.ศ. 2463 มีบุตร 2 คน คือ นายเสรีญ และนายชมพู่ เทพหัสดิน ณ
อยุธยา ต่อมาสมรสกับ ม.ร.ว.สองศรี เกษมศรี พ.ศ.2490

อาจารย์นาค สำเร็จชั้นมัธยมบริบูรณ์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พ.ศ. 2463
สมัยที่อาจารย์นาคเป็นนักเรียนและครู อยู่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้เคยแสดงกระบิ
กระบอง หน้าพระที่นั่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในงานกรีฑา 2 ครั้ง เดินทาง
ไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษและอิตาลี นอกจากนี้ยังได้เดินทางไปดูงานเกี่ยวกับการศึกษาที่ประเทศ
ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

ประวัติรับราชการ

พ.ศ. 2463	ครูรองโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
พ.ศ. 2475	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมวัด เบญจมบพิตร
พ.ศ. 2477	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนผลศึกษากลาง
พ.ศ. 2478	หัวหน้ากองกายบริหารและกองกีฬา กรมพลศึกษา
พ.ศ. 2490	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2494	อธิบดีกรมพลศึกษา
พ.ศ. 2500	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2504	เลขาธิการคุรุสภา

งานพิเศษที่สำคัญ

1. ประธาน อ.ก.พ. กระทรวงศึกษาธิการ
2. ประธานกรรมการองค์การค้ำคุรุสภา
3. อุปนายกสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ

4. รองประธานกรรมการสภาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
5. ประธานกรรมการมูลนิธิช่วยการศึกษา บุตรสมาชิกคุรุสภา

อิสริยาภรณ์

สกุลมณฑุไทย ต.ม., ท.ม., ป.ม.มหาวิทยาลัยวิชาการศึกษา (ม.ว.ม)

สกุลช้างเผือก จ.ช., ต.ช., ท.ช., ป.ช., มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก ม.ป.ช.

สกุลจุลจอมเกล้า พุติยะจุลจอมเกล้า (ท.จ.)

ถึงอนิจกรรม 11 กรกฎาคม 2512 ด้วยโรคหัวใจวาย สิริรวมอายุ 68 ปี

โดยอาจารย์ได้เริ่มทดลองสอนวิชาการระดับกระบองขึ้น ในปี พ.ศ. 2478 ทดลองสอนอยู่ 1 ปี ได้ผลดีเป็นที่พึงพอใจ จึงกำหนดวิชาการระดับกระบอง เข้าไว้ในหลักสูตรของประโยคผู้สอนพลศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2479 และได้มีผู้เล่าเรียนสำเร็จรุ่นแรก พ.ศ. 2479 โดยสอบไล่ได้ 10 คน

จากการสัมภาษณ์ พ.อ. สวัสดิ์ เจริญวงศ์ โดยสัมพันธ์ พงษ์ทอง เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2525 ทำให้ทราบว่า นักกระบองรุ่นแรก ประกอบด้วย พ.อ. สวัสดิ์ เจริญวงศ์ อาจารย์สวัสดิ์ อยู่หุ่น อาจารย์สวัสดิ์ เปรมใจชน พ.ต.อ. ประทีน เครือทองศรี อาจารย์พร้อม เต้าทอง อาจารย์จ้อย นุชนารถ อาจารย์เชิด สายัณต์ดนะ และอีกหลายท่านซึ่งจำไม่ได้ โดยมีการฝึกซ้อมกันในดอนเียน ฯ และได้มีการออกแสดงครั้งแรก โดยการควบคุมของอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครั้งที่ 2 ที่วัดส้มเกลี้ยง เชียงสะพานกรุงธน เมื่อปี พ.ศ. 2478 และในปี พ.ศ. 2482 ได้มีการจัดแสดงกีฬาพื้นเมืองครั้งแรกขึ้น ที่ท้องสนามหลวง แสดงโดยนักเรียนโรงเรียนพลศึกษากลาง มีผู้ชมได้ชมกันอย่างเนืองแน่น จากการสัมภาษณ์ อาจารย์สมัย เมษะมาน ผู้อำนวยการโรงเรียนสำนักดาบพุทไธสวรรย์แห่งกรุงศรีอยุธยา โดยสัมพันธ์ พงษ์ทอง เมื่อ วันที่ 24 มกราคม 2525 ได้ทราบว่า เป็นผู้หนึ่งซึ่งเป็นลูกศิษย์ของ อาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา และได้ออกไปตั้งสำนักขึ้น โดยนำเอาแบบอย่างจากอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ไปใช้ในระยะเริ่มแรกนี้ ยังมีอาจารย์ ภาพ รอดเรืองเดช เล่นกระบองอยู่ด้วย

ขณะที่อาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา สอนอยู่นั้น มีอาจารย์ผู้ช่วยคือ อาจารย์ถวัลย์ รัตนกาล และมีผู้ช่วยอีกท่านหนึ่ง คือ อาจารย์ณรงค์ แดงสะอาด ได้ช่วยสอนเมื่อ อาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ดิตรราชการ โดยอาจารย์ณรงค์ แดงสะอาด เป็นผู้คอยทบทวนให้ แต่อาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นผู้สอบเอง อาจารย์ณรงค์ แดงสะอาด

เริ่มมาทำการสอนเมื่อ พ.ศ. 2493 และเป็นผู้ช่วยสอนของอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2496 เป็นต้นมา และมีการหยุดสอนอยู่ในระยะหนึ่งคือ ช่วงเปลี่ยนแปลงเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา จากการสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์พอง เกิดแก้ว โดยสัมภาษณ์ พงษ์ทอง เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2525 ทราบว่านักกระบี่กระบองที่ทำการเล่นต่อมา นั้นมีอีกมากมายหลายท่าน เช่น ประมาณ ปี พ.ศ. 2496 มีรองศาสตราจารย์พอง เกิดแก้ว ขณะที่เขื่อนักศึกษาอยู่ ได้ทำการฝึกซ้อมและหัดเล่นจนเป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป มีนักกระบี่กระบองรุ่น ก่อนนี้คือ อาจารย์ประวิทย์ ณ ระนอง อาจารย์วิชาญ ทองภัทร อาจารย์ทองสุข บุญพยัคฆ์ อาจารย์พิจาญ โพธิ์จั่ว เป็นต้น ส่วนในรุ่นเดียวกับรองศาสตราจารย์พอง เกิดแก้วนั้นก็มี อาจารย์ชาญชัย ศรีใจเพชร เล่นกระบี่ อาจารย์เสงี่ยม พรหมบุญพงศ์ อาจารย์สมเกียรติ ภูมิศรีแก้ว ซึ่งเล่นดาบสองมือคู่กับ รองศาสตราจารย์พอง เกิดแก้ว อาจารย์ พะยอม เทพศักดิ์วงศ์ อาจารย์ณรงค์ วิชาเทพ อาจารย์สวัสดิ์ บุญส่ง เล่นไม้สั้น เป็นต้น โอกาสที่แสดง เช่น งานกรฐิน งานศพ งานทำบุญบ้าน งานวันเกิด งานประจำปีต่าง ๆ ต้อนรับบุตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีอาจารย์อีกคือ อาจารย์บุญส่ง หวังวัฒนกุล

ประมาณ พ.ศ. 2504 อาจารย์นัทศน์ ชาญประโคน เป็นผู้หนึ่งที่ได้เล่าเรียนวิชากระบี่กระบอง นอกจากนี้ ยังมีอาจารย์บ่น้อม อ้าวสุคนธ์ อาจารย์จย์พินิจ วงศ์สินธุ์พิเศษ อาจารย์นอง เสียงหล่อ อาจารย์คมกฤษ อุณศรี ได้มีการฝึกหัดและเล่นกระบี่กระบองไปด้วย เช่น อาจารย์บ่น้อม อ้าวสุคนธ์ เล่นหลองคู่กับ คุณไโรจน์ ใจสิงห์ เป็นต้น และท่านอาจารย์เหล่านี้ได้ทำการสอนต่อกันมาเรื่อย และระยะหลังนี้อาจารย์ที่ทำการสอนและเป็นที่ปรึกษา ยังมีอาจารย์สงวน มีระหงษ์ อาจารย์ชุมพู่ รุ่งประพันธ์ บุคคลที่ทำให้ชมรมกระบี่กระบอง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปยิ่งขึ้นก็คือ อาจารย์วิชิต ชีเชิญ ปัจจุบันรับราชการที่กรมพลศึกษา หน่วยงานพิเศษ ได้เป็นผู้บุกเบิกการเล่นกระบี่กระบองอีกท่านหนึ่ง นักกระบี่กระบองในระยะนี้ได้แก่ รองศาสตราจารย์ชัชชัย โกมารทัต ซึ่งได้เคยไปแสดง ณ ประเทศญี่ปุ่น คู่กับผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูชีพ ฉิมวงศ์ นอกจากประเทศญี่ปุ่นแล้ว ทั้งสองท่านยังได้ไปตระเวนแสดง แถบประเทศเยอรมันนีและวันตก ทำให้ชมรมกระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา เป็นที่รู้จักมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีอาจารย์สิทธิโชค วรรณเสรมณ์ เป็นต้น ระยะต่อมาประมาณ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา นักกระบี่กระบองที่เล่นก็มี อาจารย์สุชุม อันขวัญเมือง อาจารย์สุชาติ (เอียง) อาจารย์คมกฤษ (ห้วย) อาจารย์สมพงษ์ เฉลิมชัด อาจารย์วิไล นุชพิทักษ์ ทั้งสองท่านหลัง ได้ไปแสดงกระบี่กระบองในนามขององค์การส่งเสริม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยได้ไปแสดงยังประเทศต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ อังกฤษ เป็นต้น อาจารย์วัฒนา องค์ปรีชา อาจารย์เสงี่ยม อาจารย์ประภาศรี (อ๊) อาจารย์สายัณต์ ประสงค์เจริญ นอกจากนี้ยังมีอาจารย์สุชาติ ทองช่วง อาจารย์สัมพันธ์ พงษ์ทอง อาจารย์พิษณุ กุศลวงศ์ อาจารย์ทม ได้เดินทางไปแสดง ณ ประเทศแอฟริกาใต้ และยังมีอาจารย์โรจน์วงศ์ นุชสุวรรณ อาจารย์พูนสวัสดิ์ รุจิโรจน์วงศ์ อาจารย์วัชร กานต์สมภาพ อาจารย์อนุชา กาญจนรังสีนนท์ อาจารย์โสภา มูลทองชุน อาจารย์ไพฑูรย์ ศรีชัยสวัสดิ์ อาจารย์สมปอง รัตนกุล อาจารย์ไพโรจน์ จ้อยใบ อาจารย์พูลศักดิ์ สัจจะธรรมนกุล อาจารย์สุรพล บัวก้านทอง อาจารย์ไพโรจน์ จีรวงศ์ขจร อาจารย์พงษ์ศักดิ์ โรจนแพทย์ อาจารย์ประมวล บัวทอง อาจารย์ชาณณรงค์ สิงห์รัตน์ อาจารย์คมสันต์ พรหมสาขา ณ. สกลนคร ซึ่งเป็นนักกระเบีกระบองรุ่นใหม่ ที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ของบรรดาครูอาจารย์ทุก ๆ ท่าน

สำนักกระเบีกระบองภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อปี พ.ศ. 2501 ได้มีการเปิดให้มี กระเบีกระบองขึ้นและได้มีการเรียนการสอน ได้มีอาจารย์พิเศษจากวิทยาลัยพลศึกษา มาทำการสอนวิชาต่าง ๆ รวมทั้งวิชากระเบีกระบองด้วย ได้ทำการเรียนการสอนเรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. 2506 อาจารย์ฟอง เกิดแก้ว ซึ่งได้จบจากวิทยาลัยพลศึกษา และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษทางด้านกระเบีกระบอง โดยได้ศึกษาเล่าเรียนโดยตรงจากท่านอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้เริ่มมาทำการสอนโดยได้เชิญ อาจารย์เสงี่ยม พรหมปัญหพงศ์ มาเป็นผู้สอนวิชากระเบีกระบองด้วย นอกจากนี้ยังมี อาจารย์จันทร์ ผ่องศรี มาช่วยสอน

ต่อมาอาจารย์ชัชชัย โกมารทัต ซึ่งจบจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา พลศึกษาได้มาทำการสอนกระเบีกระบองด้วย

ฉะนั้น สำนักกระเบีกระบอง ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้สืบทอดวิชากระเบีกระบองมาจากท่านอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา โดยตรง

สำนักกระเบีกระบอง คณะศรีไตรรัตน์

ในสมัยเมื่อก่อนปี พ.ศ. 2480 นั้น ยังมีครูอาจารย์ที่มีความรู้ทางวิชากระเบีกระบองหลายท่านด้วยกัน และที่ตั้งเป็นคณะก็มีไม่มากเหมือนในสมัยปัจจุบันนี้ แต่ละครูอาจารย์ก็ได้ฝึกลูกศิษย์ออกมาแสดงในงานต่าง ๆ ในการรำยา จะมีการแสดงออกที่ผิดแปลก แตกต่างกัน

ไปข้างหรือแม้แต่ชื่อไม้รำต่าง ๆ ก็จะเรียกผิดเพี้ยนกันไป แต่ส่วนเรื่องของการตั้งนี้ คุณลักษณะท่าทางแล้ว จะออกมาในรูปร่างลักษณะท่าทางที่คล้ายคลึงกันมาก จนเกือบจะแยกไม่ออกว่ามาจากอาจารย์ท่านใดหรือจากคณะใด จึงแสดงให้เห็นว่าท่านครูบาอาจารย์ในสมัยก่อนนั้น ท่านเพียงแต่อนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังถือ เป็นหลัก เพื่อให้เราได้พัฒนาต่อไปในอนาคต แม้แต่คณะศรีไตรรัตน์ของท่าน นาวาตรี จรูญ ไตรรัตน์เอง ก็ยังคงฝึกและแสดงเหมือนกับทุก ๆ คณะดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่คณะต่าง ๆ ในสมัยนั้น ได้ล้มเลิกไปหมดแล้ว ถึงแม้จะเหลือไว้ให้ลูกหลานไว้สืบทอดกันมาก็เหลือน้อยมาก อาจจะกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีเหลือถึงปัจจุบันเลย

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2480 ท่านได้อาหลักวิชาต่อสู้ป้องกันตัว และการแสดงกระบี่กระบอง เข้าไปเผยแพร่ในโรงเรียนนายเรือเป็นแห่งแรก

เมื่อปี พ.ศ. 2480 ท่านนาวาตรี จรูญ ไตรรัตน์ ร.น. ท่านได้ก่อกำเนิดคณะกระบี่กระบอง ขึ้นมาอีกคณะหนึ่งใช้ชื่อว่า "คณะสวนอนันต์" ซึ่งเป็นชื่อที่ตั้งตามสถานที่อยู่ คือ "ตำบลสวนอนันต์" ในสมัยนั้น ในการฝึกหัดหรือการแสดง จะเป็นไปในทางอนุรักษ์ตามแบบดั้งเดิมที่ถ่ายทอดกันมาเท่านั้น คุณครูท่านแรกของวิชากระบี่กระบอง ของคณะสวนอนันต์ ก็คือ คุณครูศรี และต่อมาก็คือ คุณครูชิต ส่วนวิชาศิลปะป้องกันตัวท่าน ได้ศึกษามาก่อนวิชากระบี่กระบองจากท่านนาวาโท หลวงพิพัฒน์พลกาย

ปี พ.ศ. 2482 ได้เปลี่ยนชื่อจากคณะ "สวนอนันต์" เป็นคณะ "ศรีไตรรัตน์" โดยเปลี่ยนจากชื่อตำบล มาเป็นชื่อของคุณครูท่านแรก คือ "ครูศรี" และ "ไตรรัตน์" เป็นชื่อนามสกุล เมื่อรวมแล้วจึงเป็นชื่อ "คณะศรีไตรรัตน์" มาตราบนานเท่านาน

คณะศรีไตรรัตน์ของท่าน นาวาตรี จรูญ ไตรรัตน์ ซึ่งมีลูกศิษย์ที่ได้ร่วมกันพัฒนากันมาตามลำดับคือ 1. นายบุญ ไตรรัตน์ 2. นางจำลอง ไตรรัตน์ (บุญมีศรี) 3. นายทองหล่อ ไตรรัตน์ 4. นายจินดา บุญมีศรี 5. น.ท. ประจวบ อังสุลนาวัน ร.น. 6. นางปราณี อังสุลนาวัน 7. นายวะเอิน สุนทรสนาน 8. นายจำเนียร 9. นายจิตต์ คงประสิทธิ์ 10. นายมงคล จันทนบุบผา 11. นายประไพ ชูศิลปทอง 12. น.ท. อารมย์ พงษ์หิณิจ 13. นายพิศรุทธิ์ มหาวีรานนท์ 14. นายสมพงษ์ ไชยไธยง ฯลฯ นามท่านที่ได้กล่าวมาแล้วบางท่าน ที่มีชีวิตอยู่ก็มีอายุถึง 60-70 ปีแล้ว และบางท่านก็ได้เสียชีวิตไปแล้วก็มีหลายท่าน

การแสดงกระบี่กระบองในสมัยนั้น ใช้อาวุธเป็นเครื่องไม้ทั้งหมด (ส่วนมากจะทำมาจากหวาย) ส่วนกระบี่นั้นจะใช้กระบี่ปลายอ่อนในการฝึกและการแสดง ท่าน น.ต. จรูญ ไตรรัตน์ ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็น กระบี่ที่ทำด้วยหวายตลอดทั้งอัน ให้ศิษย์ในคณะของท่านแสดงไม่ว่าจะเป็น

การแสดงโชว์ตามงานต่าง ๆ หรือแสดงประกอบกับละครอิงประวัติศาสตร์ จากการพัฒนาของ คณะศรีไตรรัตน์ ได้เปลี่ยนแปลงในเรื่องของการต่อสู้ไปอย่างมาก แต่การไหว้ครูและการรำรำนั้นยังคงอนุรักษ์ไว้จากคุณครูศรีและคุณครูชิตเป็นหลัก แต่คณะได้ดัดแปลงแก้ไขต่อเติม ซึ่งเป็นของใหม่มาประยุกต์เข้ากับของเก่าไว้ เพื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคณะเท่านั้น แต่คณะศรีไตรรัตน์ก็ยังมีได้ทั้งหลักเดิมจากต้นกำเนิดจากท่านครูทั้งสอง

ในเรื่องของการพัฒนาในการต่อสู้นั้น ทางคณะศรีไตรรัตน์ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะในการฝึก เพื่อการแสดงเกือบจะทั้งหมด ได้นำเอาศิลปะการต่อสู้ของแต่ละประเทศ เข้ามาประยุกต์เข้ากับการต่อสู้ ของคณะที่ได้พัฒนาแล้ว ดังเช่นได้มาจากภาพยนตร์ญี่ปุ่นของดาบซามูไร จากภาพยนตร์ฝรั่งเรื่องหงษ์ดำ สามทหารเสือ แลโรบินฮูด เป็นต้น แล้วนำมาแสดงโชว์ในงานต่าง ๆ หรือประกอบกับการแสดงละครและภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ เอามาประยุกต์ได้เลือกเอาท่าทางและหลักวิชา ที่มีเหตุผลสมเข้ากับการต่อสู้วิชาการกระบี่กระบองของคณะ โดยเฉพาะที่เอามาผสมผสานได้เหมาะสม และน่าดูก็คือ กระบี่ ส่วนอาวุธอื่นก็เอามาผสมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เมื่อครั้งท่านจหมื่น มานิบ เป็นอธิบดีกรมศิลปากร ซึ่งจำ พ.ศ.ไม่ได้ เนื่องในวันแม่แห่งชาติ คือวันที่ 12 สิงหาคมของทุกปี กรมศิลปากร ได้จัดงานเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยได้มีการฟื้นฟูการแสดงกระบี่กระบองขึ้น และได้เห็นว่าคณะศรีไตรรัตน์ ได้มีการวิวัฒนาการในการแสดงที่มีเหตุผลที่สมจริงสมจัง จึงได้เชิญให้คณะศรีไตรรัตน์ ไปแสดงร่วมกับการแสดงศิลปะของไทยกับกรมศิลปากร เกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย ตลอดจนการแสดงละครอิงประวัติศาสตร์ที่กรมศิลปากร แสดงเป็นประจำ ณ โรงละครแห่งชาติตลอดมา

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2483 ทางคณะโดยท่าน น.ต. จรูญ ไตรรัตน์ ได้รับเชิญให้เข้าไปสอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นครั้งแรกโดยมี คุณโส เป็นประธานชมรม สอนวิชาศิลปะป้องกันตัวและกระบี่กระบอง ในการแสดงเป็นการต่อสู้ที่จริงจังและกีฬาในการแข่งขัน โดยใช้หลักวิชาและเหตุผล มีข้อเป็นการแสดงที่ทั้งผู้รู้และได้ฝึกซ้อมกันมาเป็นอย่างดี

ประมาณปี พ.ศ. 2484 ได้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น ในขณะที่สงครามกำลังดำเนินอยู่ การคมนาคมถูกตัดขาดจากโลกภายนอก ตลอดจนถึงคำเครื่องอุปโภค บริโภค และภาพยนตร์ต่างประเทศไม่สามารถจะนำเข้ามาได้ ดังนั้นสิ่งที่เกิดมาทดแทนในการให้ความบันเทิงได้หันไปขึ้นมาก็คือหนังก็คือ ละคร ในสมัยนั้นเวลาเตะ ๆ แสดงละครเป็นหลักก็คือ โรงละครแห่งชาติบางกอกที่วังสราญรมย์ที่วังสราญรมย์ (เป็นละครร้อง) โรงละครเฉลิมไทย โรงละครศรี

อยุธยา ซึ่งถ้าเป็นเรื่องของการแสดงละครอิงประวัติศาสตร์ หรือเรื่องที่มีการต่อสู้ด้วยอาวุธแล้ว วิชาการกระบี่กระบอง ก็จะมีบทบาทในการแสดง อาวุธที่ใช้ในการแสดงนั้น จะทำด้วยหวายมาเหลา ให้คล้ายดาบจริง แต่ก็ยังมองเห็นเป็นหวายกลม ๆ แต่ปลายงอนเล็กน้อยเท่านั้น ท่าน น.ต.เจริญ ไตรรัตน์ จึงได้คิดทำอาวุธ เพื่อให้คล้ายของจริงให้มากที่สุด จึงได้เอามาไม้มามัดรวมกันเชื่อม ด้วยการทำเป็นรูปดาบใบข้าว จากร้านที่ทำกรอบและด้ามไม้แบดมินตัน แล้วทาสีให้เหมือนดาบจริง ใช้ในการแสดงละครเท่านั้น แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะ มีราคาแพงและไม่คงทนถาวรจึงเลิกไป

คณะศรีไตรรัตน์ ได้เข้ามารับบทบาท ในการต่อสู้ด้วยวิชาการกระบี่กระบองเกือบจะทุกแห่ง จากอาวุธจำลองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เห็นว่าดูแล้วยังไม่เหมาะสมจริงจัง จึงได้คิดมาเปลี่ยนเป็น อาวุธจริงที่ทำด้วยเหล็ก ซึ่งตีมาจากเหล็กธรรมชาติ แต่ก็ไม่มีความคงทนถาวร ขณะที่ทำการต่อสู้ อาจจะหักกระเด็นมาเป็นอันตรายได้ จึงได้คิดจะทำอาวุธในการแสดงได้คงทนและใช้ได้ในระยะ ยาวนาน ในระหว่างนั้นเป็นระยะที่สงครามกำลังดำเนินอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีทหารญี่ปุ่นอยู่เป็น จำนวนมาก และนายทหารญี่ปุ่นแทบทุกคน จะมีอาวุธประจำกายอยู่ชนิดหนึ่งที่ใช้ต่อสู้ในระยะประชิด ก็คือ ดาบซาบুরิ อาวุธชนิดนี้เป็นอาวุธที่เป็นเหล็กเนื้อดี มีความคงทนถาวรไม่เปราะหรือหักง่าย ทางคณะจึงได้พยายามเสาะแสวงหามาดัดแปลง เปลี่ยนด้ามใหม่ให้เหมือนนักบวชของไทย ๓ เรา มาให้ศิษย์ของท่านได้ใช้แสดงมาโดยตลอด

ประมาณปี พ.ศ. 2489 จากหลักวิชาที่ท่านสอนได้เริ่มเป็นกีฬา มีการแข่งขันฟันดาบไทย ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นแห่งแรก ในการแข่งขันกันนั้น ไม่มีการติดอาวุธอะไรเลย เพียงแต่ใช้ภูติ ดวีที่หมวกบลิ๊ตซ์ (การแข่งขันมีแต่กระบี่แต่อย่างเดียว) ถ้าฝ่ายไหนฟันภูติบลิ๊ตซ์หลุดก่อน (ถือว่าตัดคอคู่ต่อสู้ได้แล้ว) ก็จะเป็นฝ่ายชนะในการแข่งขัน แต่ผลในการต่อสู้กันแต่ละคู่จะใช้เวลานาน มาก การแข่งขันนั้นใช้ได้เพียงปีเดียวก็เลิกไป คณะได้คิดกติกาวิธีการตัดสินขึ้นใหม่ โดยใช้กระบี่ ทาสีเขียว-แดง ถ้าใครถูกตีมีสีที่ร่างกายมากเมื่อนับดูแล้วใครถูกตีมากก็จะเป็นฝ่ายแพ้ มีการกรรมการ กลางคอยตัดสิน 1 คน และมีการกรรมการคอยบันทึกคะแนนอีก 2 คน กติกานี้ใช้ได้เพียงปีเดียว จากนั้นก็ได้คิดวิธีการตัดสินขึ้นใหม่ โดยใช้กรรมการบันทึกคะแนน 2 ท่าน และกรรมการ 1 ท่าน คอยควบคุมการแข่งขันอยู่ในสนามแข่งขัน การให้คะแนนถ้าถูกฟัน ศีรษะ คอ จะเสีย 3 คะแนน ถูกฟันตั้งแต่คอลงมาจนถึงเอว ตลอดจนแขนทั้ง 2 ข้าง จะเสีย 2 คะแนน ถ้าถูกฟันตั้งแต่เอวลง มาจนถึงปลายเท้าจะเสีย 1 คะแนน เมื่อรวมคะแนน ใครเสียคะแนนในการฟันมากกว่าจะเป็น ฝ่ายแพ้ ในปีนี้ได้มีการเพิ่มการแข่งขันดาบสองมือหุ่นนามอีกอาวุธหนึ่ง

ประมาณปี พ.ศ. 2493 ทุกคนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มฝึกหัดกันทั้ง 7 คณะ แล้วได้มีการแข่งขันกัน เป็นประจำทุกปี ได้มีการเปลี่ยนแปลงกติกาใหม่ ให้คู่ต่อสู้ฟันทุกส่วนของร่างกายจะได้คะแนน เท่ากันหมด ใครฟันได้มากกว่าก็จะเป็นฝ่ายชนะ ภายในเวลา 5 นาที

จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เผยแพร่ และได้รับความสนใจจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2498 ได้มีการแข่งขันกัน ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงเรียนนายเรือ ในปีต่อ ๆ มาก็ได้มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจ ส่งนักกีฬาเข้าแข่งขันทั้งหมด 5 มหาวิทยาลัย (ในสมัยนั้นมีเพียง 5 มหาวิทยาลัย) คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ศิริราช

ระยะต่อมา คณะดาบศรีไตรรัตน์ ได้มีการจัดการแข่งขันกีฬาดาบไทยต่อหน้าพระที่นั่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมโอรสาธิราช ได้ทรงทอดพระเนตร ระหว่าง 5 มหาวิทยาลัย และก็ได้บรรจุเข้าในกีฬามหาวิทยาลัยครั้งที่หนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2513 ซึ่งเป็นกีฬาชินติหนึ่งในจำนวน 12 ชนิดกีฬา ซึ่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นเจ้าภาพ จนถึงปัจจุบันครั้งที่ 19 ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นเจ้าภาพ เมื่อปี พ.ศ. 2535 มีมหาวิทยาลัยส่งเข้าแข่งขันทั้งหมด 11 มหาวิทยาลัย และคิดว่าในอนาคตคงจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

จากการพัฒนาจากจุดหนึ่งของวิชาการบี่กระบอง ทางคณะศรีไตรรัตน์ได้มีส่วนเป็นอย่างมาก ในการจัดการประกวดกระบี่กระบองของสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้วางรากฐานในเรื่องของกฎ กติกา ในการประกวดที่ใช้มาตราบนานเท่าทุกวันนี้ แต่คณะศรีไตรรัตน์มิได้หยุดนิ่งอยู่แค่นั้น ได้ใช้วิชาการบี่กระบองมาประยุกต์เข้ากับดาบสากลได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีศิษย์ศรีไตรรัตน์คือ คุณยงยุทธ หวังใหญ่ย์กิจ ได้ไปสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย และคณะที่มีรากฐานมาจากวิชาการบี่กระบองที่บรรพบุรุษได้ทิ้งมรดกไว้ให้ และได้เหรียญทองในกีฬาซีเกมส์ ซึ่งทำการแข่งขัน ณ ประเทศมาเลเซีย

คณะศรีไตรรัตน์ของท่าน น.ต. จรูญ ไตรรัตน์ ถึงท่านจะได้จากพวกเราไปนานแล้ว แต่หลักวิชาอันล้ำค่าของท่าน ยังคงอยู่กับศิษย์ และได้ถือ เป็นหลักปฏิบัติกันสืบต่อไป

ประวัติความเป็นมาของสำนักดาบพุทโธสวรรค์

ประวัติความเป็นมา เนื่องจากศิลปะการต่อสู้ด้วยอาวุธไทยในโบราณกาลนับเป็นวิชาอันสำคัญยิ่งของบรรพบุรุษ ที่ใช้ในการกอบกู้เอกราชของชาติไทยให้มีความมั่นคงสถาพรมาได้ จนถึงทุกวันนี้

อาจารย์สมัย เมษะมาน จึงเริ่มจัดฝึกหัดนักเรียนนักศึกษา ที่สนใจในวิชาเหล่านี้เป็นการทดลอง โดยไม่เก็บค่าฝึกสอน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2489 ณ บริเวณข้างกำแพงพระอุโบสถ วัดระฆังโฆสิตาราม กรุงเทพฯ ฯ

ต่อมาเมื่อมีผู้สนใจมากขึ้น จึงย้ายไปตั้งเป็นสำนักดาบพุทโธสวรรค์กรุงเก่า ใกล้สี่แยกบ้านแขก เขตธนบุรี ในปลายปีเดียวกันนั้นเอง ทั้งนี้ด้วยจิตสำนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) พระผู้พระราชทานกำเนิดสำนักดาบพุทโธสวรรค์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

โรงเรียนสำนักดาบพุทโธสวรรค์ฯ

เมื่อกิจกรรมของสำนักดาบพุทโธสวรรค์ฯ เป็นที่รู้จักกันดี อย่างกว้างขวาง ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนแล้ว ผู้ก่อตั้งจึงกราบบังคมทูล ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถึงการเผยแพร่ วิชาศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ เพื่อขอพระราชทาน รัชชูปถัมภ์สำนักดาบพุทโธสวรรค์ ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2500 และในปีนั้นเอง ก็ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นโรงเรียน ประเภทศิลปศึกษาตามกฎหมายของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 ชื่อ "โรงเรียนสำนักดาบพุทโธสวรรค์แห่งกรุงศรีอยุธยา" อาจารย์สมัย เมษะมาน เป็นเจ้าของ ผู้จัดการ และครูใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อส่งเสริม และพัฒนาศิลปะวิชาอาวุธไทยโบราณ "กระบี่กระบอง" ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และแพร่หลาย เป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไปเป็นประการสำคัญ

สมาคมศิษย์เก่าสำนักดาบพุทโธสวรรค์ฯ

หลังจากโรงเรียนสำนักดาบพุทโธสวรรค์ ฯ ก่อตั้งแล้ว ก็มีนักเรียน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการทหาร ตำรวจ และชาวต่างประเทศ เกิดความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมหลายรุ่น จึงจำเป็นต้องขยายสถานที่ โดยย้ายไปตั้งที่เขตหนองแขม ใกล้สถานีโทรทัศน์สีช่อง 3 กรุงเทพฯ ฯ โดยตระกูล ฝักอุดม มอบที่ดินให้จำนวน 1 ไร่

โครงการในอนาคต

เนื่องจากทางโรงเรียนมีกิจกรรมนอกสถานที่ ออกไปแสดงสาธิต ตามสถาบันการศึกษา และสาธารณสถานหลายแห่ง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ได้ร่วมงานกับฝ่ายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตลอดมา นอกจากนี้ยังได้รับเชิญไปแสดงทางสถานีโทรทัศน์หลายครั้ง จึงได้ก่อตั้งสมาคมศิษย์เก่าสำนักดาบพุทธโสธรยิ่งขึ้น ได้รับอนุญาตจดทะเบียนเป็นสมาคม เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 มีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือ ส่งเสริมการศึกษา ศิลธรรม และวัฒนธรรมของประชาชน อันมีผลในทางสังคมสงเคราะห์

เนื่องในมหามงคลสมัย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ และเป็นปีท่องเที่ยวไทยในปีพุทธศักราช 2530 นี้ โรงเรียนสำนักดาบพุทธโสธรฯ และคณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่าสำนักดาบพุทธโสธรฯ มีมติให้ตั้งมูลนิธิพุทธโสธรฯขึ้น เพื่อสนับสนุนกิจการของโรงเรียนสำนักดาบฯ และสมาคมศิษย์เก่าฯ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เจริญพระเกียรติสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) พระผู้พระราชทานกำเนิดสำนักดาบพุทธโสธรฯแห่งกรุงศรีอยุธยา
2. เผยแพร่เกียรติคุณ และสนับสนุนการค้นคว้าความรู้ด้านศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวและอาวุธโบราณทุกประเภท
3. อนุรักษ์ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของบรรพบุรุษ ด้วยอาวุธไทยโบราณไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ
4. ส่งเสริมปลูกฝังเยาวชน และคนในชาติ ให้มีวินัย ใฝ่คุณธรรม เชื้อกฏแห่งกรรม
5. มอบทุนการศึกษาให้เยาวชนที่เรียนดีแต่ยากจน
6. อนุรักษ์และสนับสนุนสถาบัน ที่เกี่ยวข้องกับสำนักดาบพุทธโสธรฯ
- 7.บำเพ็ญกุศล ร่วมมือกับองค์การกุศลอื่น ๆ
8. ส่งเสริมวิทยาการ วิทยานันท์และการกำกับแสดงการต่อสู้ป้องกันตัว
9. มูลนิธินี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

ประวัติความเป็นมาของสำนักกระบี่กระบองโรงเรียนดุสิตวิทยพิทยา

ผู้ริเริ่ม และให้กำเนิด คณะกระบี่กระบอง ดุสิตวิทยพิทยา (ผ.พ.บริหาร) คือ อาจารย์สุระสวัสดิ์ สุนน ซึ่งท่านเป็นดุสิตศิษย์เรียนวิชากระบี่กระบองมาจาก ท่านอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ที่โรงเรียนพลศึกษากลาง (โรงเรียนสวนกุหลาบเดิม)

ท่านจบการศึกษาจากโรงเรียนพลศึกษากลาง เมื่อปี พ.ศ. 2482 หลังจากนั้นปี พ.ศ. 2483 ท่านก็ได้มาเป็นครูสอนพลศึกษา ที่โรงเรียนดุสิตวิทยายุทธ ซึ่งมีอาจารย์อนุสวัสดิ์ สุมณ ซึ่งเป็นพี่ชายของ อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ สุมณ และ อาจารย์สุระสวัสดิ์ สุมณ เป็นผู้อำนวยการ และให้การสนับสนุนให้นันทิภากระบือกระบอง มาทำการสอนและฝึกซ้อม ให้แก่นักเรียนที่สนใจในเวลาหลังเลิกเรียน โดยใช้แนวการสอนของท่านอาจารย์นาถ แต่ในระยะต่อมา ท่านได้ไปศึกษาวิชาการกระบือกระบองจาก ครูพา และอาจารย์อิศวร จากฝั่งธนบุรี ท่านจึงได้ปรับปรุงการสอนใหม่ ท่านได้สั่งสอน และให้การฝึกซ้อมแก่นักเรียนจนมีความรู้ความชำนาญ และสามารถที่จะออกแสดงโชว์ตามงานต่าง ๆ ได้มากมาย

ปี พ.ศ. 2485 อาจารย์สุระสวัสดิ์ ได้นำนักเรียนไปแสดงที่วัดสัมพันธ์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดปทุมธานี อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ สุมณ ซึ่งเป็นพี่ชายของอาจารย์สุระสวัสดิ์ ไปด้วย และได้มีโอกาสเห็นการแสดงในครั้งนั้น ซึ่งใช้ดาบเหล็กจริง ๆ เล่นกันน่าชมมาก เหตุที่แสดงกันด้วยดาบเหล็กจริง ๆ ซึ่งมีความคมด้วยนั้น อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ เล่าให้ฟังว่า อาจารย์สุระสวัสดิ์ เป็นผู้เชื่อมั่นและศรัทธาในวิชากระบือกระบองมาก อีกทั้งท่านมีความเชื่อมั่นในดาบอาคม หนังสือเวียนพื้นไม้เข้า อาจารย์สุระสวัสดิ์ ได้ปลุกเสกให้แก่ลูกศิษย์ก่อนการแสดง ลูกศิษย์จึงเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวครู กล่าวที่จะแสดงด้วยอาวุธจริง ในขณะที่ อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ยังไม่ค่อยมีความรู้ทางด้านกระบือกระบองมากนัก และในขณะนี้ท่านยังคงรับราชการ เป็นอาจารย์สอนเกี่ยวกับการประมงอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในปี พ.ศ. 2490 ท่านอาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ได้เข้าร่วมเล่นกับสำนักดาบ ผ.พ.บริหาร (ดุสิตวิทยายุทธ) แต่เริ่มเล่นเป็นแบบดลกเท่านั้น และก็ได้หยุดเล่นไป เพราะไม่ได้ฝึกซ้อม และไม่มีความรู้ความสามารถ

ในปี พ.ศ. 2491 ท่านอาจารย์สุระสวัสดิ์ ป่วยเป็นวัณโรค (ทึบ) และไม่สามารถสอนกระบือกระบองได้ จึงได้มอบหมายให้อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ สอนแทน แต่อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ บอกว่าท่านยังไม่มีความรู้ อาจารย์สุระสวัสดิ์แนะนำให้เริ่มหัดตัดต้นกล้วย หรืออะไรก็ได้ หักวิธีดี วิธีปิด บัด บ้องอาจารย์ปิยะสวัสดิ์ จึงต้องเริ่มหัดด้วยความจำเป็นด้วยเห็นว่า อาจารย์สุระสวัสดิ์ ยังป่วยอยู่ ในตอนเริ่มแรกอาจารย์ปิยะสวัสดิ์เริ่มหัดตัดต้นกล้วย ซึ่งสูงประมาณ 2 เมตร ตัดจนกระทั่งใบหล่นหมด โดยหาวิธีตีแบบต่าง ๆ เช่น ตีเข้า ตีออก ตีนอก ตีใน กระโดดตี แหง กระโดดหงาย และฝึกหัดการเตะ ถีบ ฯลฯ โดยมีอาจารย์สุระสวัสดิ์ เป็นผู้แนะนำวิธีฝึกหัด การฝึกหัดตีแบบนี้ท่านได้อยู่ประมาณ 10 วัน ที่บ้านพักในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อายุของท่านอาจารย์ปิยะสวัสดิ์

ซึ่งขณะกำลังฝึกหัดนั้นเมื่ออายุ ประมาณ 30 กว่าปี ระหว่างนี้ท่านได้ชักชวนคนงานในมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ที่ท่านทำงานอยู่ให้หัดกระบี่กระบอง (คนงานเหล่านี้มีอายุระหว่างประมาณ 18-22 ปี) โดยหัดตามแบบอาจารย์ปิยะสวัสดิ์ที่ได้ฝึกหัดมา ท่านได้คิดค้นหาวิธีในการฝึกตี รับ ป้องกัน หลบหนี กับคู่ต่อสู้ เป็นการฝึกทั้งผู้เรียนและตัวครูไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้เวลาฝึกในตอนเย็นหลังเวลาเลิกงาน ฝึกอยู่ประมาณ 1 เดือน มีคนงาน และผู้สนใจมาฝึกด้วยประมาณ 30 คน ในระหว่างนี้ อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ก็ได้เป็นผู้ฝึกสอนกระบี่กระบองในโรงเรียนดุสิตวิทยาสอนโดยนัดให้มาเรียนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ในระยะแรกยังใช้แนวการสอนของท่านอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ในระยะหลัง ก็ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวการสอนใหม่ ตามที่ได้ฝึกหัดและคิดค้นวิธีการขึ้นมา การตี หรือต่อสู้กัน จะไม่มีการนัดหมาย ในการต่อสู้จะอาศัยความฉับไว กระทำตอบโต้ต่อฝ่ายตรงข้าม อย่างทันที จะไม่รอให้ฝ่ายตรงข้ามตั้งหลัก เนื่องจากการตี การต่อสู้ ได้ต่อสู้กันอย่างจริงจังดุเดือด แต่ก็ไม่ค่อยเกิดอุบัติเหตุ หรือ เป็นอันตราย ทั้งนี้ อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ให้ความเห็นว่าที่เป็นเช่นนั้น เพราะ เหตุว่า ท่านได้สอนให้ตีกันอย่างจริงจัง ให้รู้จัดปิดป้อง และหลบหลีกจากคมดาบ และ อันตราย แต่เมื่อเห็นว่าฟันไม่ถูก เพื่อน หรือ เพื่อนรับได้ก็ให้ฟันอย่างจริงจัง แต่ถ้าเห็นว่าเพื่อนรับ ไม่ได้หรือรับไม่ไหวก็ให้ยั้งมือไว้ เพื่อนจะได้ไม่เป็นอันตราย

ในปี พ.ศ. 2491 อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ได้นำคณะกระบี่กระบองของท่าน แสดงต่อหน้า พระที่นั่ง ต่อหน้าพระพักตร์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ต่อมา อาจารย์ ปิยะสวัสดิ์ ได้ไปชมการแสดงกระบี่กระบองที่ห้องสนามหลวง เห็นว่า การตีนั้นมีการนัดหมายกัน ก่อนการตี และในขณะตีก็ยังตีผิด ๆ ถูก ๆ ไม่น่าชม ไม่สมจริงสมจัง จึงทำให้เกิดมีแรงบันดาลใจ ให้อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ อยากจะส่งแสดงด้วย อาจารย์จึงไม่ติดต่อที่อำเภออุบลราชธานีที่ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ อำเภออุบลราชธานี บอกว่า ที่นี้แข่งแต่ ตะกร้อ ไม่ส่งกระบี่กระบอง จึงได้แนะนำว่า ให้ไปติดต่อที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา วัดชนะสงคราม ท่านจึงไปติดต่อ และได้ส่งไปแสดงในนามของ อำเภอพระนครศรีอยุธยา การแสดงเป็นที่ประทับใจ การแสดงที่ห้องสนามหลวงในขณะนั้น เป็นการแสดงโชว์ ให้ประชาชนชม ยังไม่มีการแข่งขัน คณะที่เข้าร่วมแสดงโชว์ก็มี คณะผ.พ.บริหาร (ดุสิตวิทยาสอน) กรมพลศึกษา บ้านสมเด็จ และค่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะ คณะค่ายดาบจากฝั่งธนบุรีมีมาก อาจารย์ปิยะสวัสดิ์สันนิษฐานว่า เนื่องจากธนบุรีเป็นเมืองหลวงเก่าและพระ เจ้าตากสิน ทรงเป็นนักรบ ประชาชนจึงหัดดาบกันมาก หลังจากได้มีการแสดงโชว์ กระบี่กระบองของ ค่ายดาบ ผ.พ.บริหาร ที่ห้องสนามหลวงแล้ว จึงมีบุคคลภายนอกที่สนใจมาติดต่อของฝึกกระบี่ กระบองกับ อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ มากมาย ท่านอาจารย์ก็สอนให้ โดยไม่คิดค่าสอนแต่อย่างใด

บุคคลภายนอก ที่มาเรียนนี้ บางคนได้มาจากต่างจังหวัดไกล ๆ ก็มี ทั้งนี้คงเป็นเพราะความประทับใจต่อวิชากระบี่กระบองของคณะดาบ ผ.พ.บริหาร (ผดุงศิษย์พิทยา) จึงทำให้คณะกระบี่กระบองค่ายผดุงศิษย์พิทยา มีจำนวนผู้เล่นมากขึ้น ถึงประมาณ 50 กว่าคน ผู้ที่มาเล่าเรียนอยู่ในคณะค่ายดาบโรงเรียนผดุงศิษย์พิทยานี้ เมื่อมีความชำนาญจึงได้ออกแสดงตามงานต่าง ๆ มากมาย โดยใช้ชื่อต่าง ๆ เช่น คณะ ผ.พ.บริหาร แห่งโรงเรียนผดุงศิษย์พิทยา คณะลูกบางชื่อ คณะมิตรบางชื่อ โดยมีอาจารย์ปิยะสวัสดิ์ เป็นผู้สอนเพียงท่านเดียว แต่แบ่งความรับผิดชอบเวลาฝึกงานออกไปแสดง เหตุที่ค่ายดาบโรงเรียนผดุงศิษย์พิทยาได้รับความสนใจและ เป็นที่รู้ที่มีความสามารถทางด้านกระบี่กระบอง คือ

1. ผู้จัดการโรงเรียนสนใจ
2. อาจารย์ปิยะสวัสดิ์รักในวิชานี้
3. มีเด็กมาเล่นมาก
4. ลูกของอาจารย์ปิยะสวัสดิ์ เรียนกระบี่กระบองกันทุกคนและทุกคนสามารถ เล่นได้ดีด้วย

ปี พ.ศ. 2496 อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ได้ออกจากการรับราชการที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมารับราชการ ที่กรมการประมง ที่กระทรวงศึกษาธิการเก่า และในปีนั้น ท่านอาจารย์ได้ป่วยประมาณ 3 เดือน แต่ท่านก็ยังไปแนะนำการสอนกระบี่กระบองให้นักเรียน ถึงแม้ท่านจะป่วยก็ตาม

ปี พ.ศ. 2500 อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ได้มาคุมงานก่อสร้างที่โรงเรียนผดุงศิษย์พิทยา

ปี พ.ศ. 2502 เนื่องจากอาจารย์ได้มาอยู่โรงเรียนผดุงศิษย์พิทยา ฉะนั้น การเรียนการสอนจึงได้มีความเข้มข้นมากขึ้นไปอีก เนื่องจากมีเวลามากขึ้น

ปี พ.ศ. 2505 มีการจัดการแข่งขันกระบี่กระบอง ที่ห้องสนามหลวง โดยมีคณะดาบศรีไตรรัตน์ บ้านช่างหล่อ ลูกบ้านช่างหล่อ ผ.พ.บริหาร ปากน้ำ นครปฐม ในปีแรก ผ.พ.บริหาร ได้ชนะเลิศเพียงคู่เดียว เนื่องจากเป็นเด็กตัวเล็ก ดิยังไม่แรงเท่าที่ควร ซึ่งจะแตกต่างจากคณะอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ ดีได้แรงกว่า ในปีต่อมาจึงมีการแบ่งอายุ ในการแข่งขัน แบ่งเป็น ๒ รุ่น คือ รุ่นต่ำกว่า 15 ปี เป็นประเภท เด็กรุ่นสูงกว่า 15 ปี เป็นประเภทผู้ใหญ่ และจัดให้มีการกรรมการกลางขึ้นมาตัดสิน โดยได้คณะกรรมการจากกรมศิลปากรมาดูเรื่องการรำกระบี่กระบอง

ปี พ.ศ. 2506 โรงเรียนผดุงศิษย์พิทยา(ผ.บ.บริหาร) ได้ส่งกระบี่กระบองออกแสดงโชว์ที่ห้องสนามหลวงอีก จำนวน 12 คู่ และได้ชัยชนะถึง 9 คู่ด้วยกัน ลูกบ้านช่างหล่อชนะเลิศ 1 คู่ ปากน้ำแสดงกระบี่ได้ชนะเลิศ 1 คู่ และคณะอื่น ๆ อีก ท่านอาจารย์กล่าวว่าจำไม่ได้

ปี พ.ศ. 2507 งดการแข่งขันเนื่องจากกลัวมีปัญหา เรื่องการทะเลาะเบาะแว้งเกี่ยวกับความยุติธรรมของคณะกรรมการ

ปี พ.ศ. 2509 ได้รับการบรรจุรับราชการ ตำแหน่งครูผลึกษาที่โรงเรียนดงศิษย์-พิทยา โดยสอนในชั่วโมงเรียนเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ และฝึกซ้อมกระบี่กระบอง ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน

ต่อมา ในวันฉลองเอกราชของ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ติดต่อมาทางประเทศไทย ผ่านสมาคมกีฬาไทย และสมาคมกีฬาไทย ได้เชิญคณะกรรมการกระบี่กระบองของโรงเรียน-ดงศิษย์พิทยา ไปแสดงงิ้วโชว์ ผู้แสดงที่เดินทางไป คือ อาจารย์วรารัฐ สุ่มน และคุณสุรี สระเอี่ยม โดยมีคณะดาบศรีไตรรัตน์ ไปแสดงดาบสองมือ อีกทั้งได้เชิญค่ายดาบลูกบ้านช่างหล่อ ไปแสดงด้วย การเดินทางไปแสดงได้รับความสนใจเป็นอย่างดี

ปี พ.ศ. 2528 อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน ให้สอนวิชาเกษตรในเวลาเรียนปกติ และในตอนเย็นก็ต้องให้นักเรียนปฏิบัติการเกี่ยวกับการเกษตร จึงไม่มีเวลามาสอนและฝึกซ้อมกระบี่กระบองโดยตรง จึงได้มอบหมายให้อาจารย์สุทัศน์ คล้ายวัณเพ็ญ บุตรสาว ซึ่งจบการเรือนจากโรงเรียนสุนันทา เป็นผู้ฝึกสอน เมื่อท่านมีเวลาท่านก็เข้าไปดูแลการฝึกซ้อมบ้างเป็นครั้งคราว

ปี พ.ศ. 2534 อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ได้ยุติการสอนในโรงเรียนดงศิษย์พิทยาแล้ว โดยสิ้นเชิง และได้มอบหมาย ให้ อาจารย์หน่อง ซึ่งเป็นบุตรชายของอาจารย์สุทัศน์ และเป็นหลานของอาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ซึ่งได้ศึกษาวิชากระบี่กระบองมาจาก อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ ให้ทำการสอนให้แก่นักเรียนโรงเรียนดงศิษย์พิทยา ต่อจากอาจารย์สุทัศน์ และทำการสอนมาจนถึงปัจจุบันนี้

สำนักกระบี่กระบอง สำนักดาบศรีบุญยานนท์

กระบี่กระบอง คณะศรีบุญยานนท์ ก่อตั้งขึ้นด้วยความริเริ่มของ อาจารย์ฉัตร อินทรลักษณ์ อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนศรีบุญยานนท์ ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติไทย ในสมัยก่อน ทางโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ได้ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ หลายประเภท อาทิ เช่น โขน กลองยาว ใต้น้ำ ดนตรีไทย และกระบี่กระบอง ฯลฯ โดยให้นักเรียนได้ฝึกหัดกัน ในตอนเลิกเรียน ทั้งนี้ นอกจากเป็นการฝึกอบรมจิตใจนักเรียนโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ให้มีความรู้ วิชาพิเศษ ขบซึ่งความเป็นไทยแล้ว เมื่อนักเรียนได้ฝึกหัดกัน จนสามารถแสดงโชว์

ได้แล้ว ทางโรงเรียน ได้จัดงานประจำปีขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียน ได้มาชม
 บุตรหลานของตน แสดงกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ รายได้ต่าง ๆ ที่ผู้ปกครอง
 นักเรียนและประชาชนได้บริจาค จากการเข้าชมการแสดงของนักเรียน ยังได้นำมาสรรสร้าง
 ความเจริญ ให้กับโรงเรียน ผลงานที่เด่นชัด ปรากฏแก่สายตาทุกคนคือ โรงอาหาร หอประชุม
 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ อาจารย์ฉัตร อินทรลักษณ์ ได้เป็นผู้ริเริ่ม บุกเบิก เสียสละและวิริยะ
 อุตสาหะอย่างแรงกล้า ที่จะสร้างโรงอาหารหอประชุมขนาดใหญ่ ทั้งนี้ เพราะได้มองการณ์ไกล
 คาด ว่าอนาคตนักเรียนศรีบุญยานนท์ จะมีหลายพันคน ซึ่งในขณะวางศิลาฤกษ์เมื่อ พ.ศ. 2504
 มีนักเรียน ประมาณ 400 คน การก่อสร้างไม่ได้อาศัยเงินงบประมาณ จากทางราชการ อาศัย
 พลังสามัคคีของ คณะครู และนักเรียน ตลอดทั้งได้เงินจากความเสียสละ ของทำผู้ปกครองและ
 ประชาชน ชาวจังหวัดนนทบุรี เป็นส่วนใหญ่ ต่อมาได้เงินราชการบ้าง แต่ไม่มากนัก กล่าว
 ได้ว่า อนุสรณ์สิ่งนี้ เป็นความปรารถนาดีต่อโรงเรียน ของอดีตอาจารย์ใหญ่โดยแท้ และได้แรง
 สนับสนุนจาก คณะครู และนักเรียน ตลอดทั้งผู้ปกครอง และประชาชน ชาวจังหวัดนนทบุรี

กระบี่กระบอง ของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ได้รับการฝึกสอนจาก อาจารย์บุญส่ง
 หวังวัฒนากุล อดีตครูพลศึกษา เริ่มฝึกหัดเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2505 หลังการฝึกหัดประมาณ
 3 เดือน ได้นำออกแสดงโชว์ครั้งแรก ที่ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี เนื่องในการที่ทางโรงเรียน
 ศรีบุญยานนท์จัดผ้าป่ามหาจุฬาลงกรณเพื่อหาเงินเข้าวัดท้ายเมืองและแบ่งสมทบสร้างหอประชุมโรงอาหาร
 ของโรงเรียน

กระบี่กระบอง คณะศรีบุญยานนท์ ได้จัดตั้งขึ้น ในจังหวัดนนทบุรี เป็นคณะแรก เมื่อ
 พ.ศ. 2505 ในปี พ.ศ. 2509 ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกในสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
 และเป็นสำนักดาบอยู่เครื่องสมาคมกีฬาไทย คณะได้รับเกียรติให้แสดงในพิธี เปิดและปิดการแข่งขัน
 กีฬาไทย ณ ห้องสนามหลวง ติดต่อกันตั้งแต่ พ.ศ. 2515-2519 แสดงโชว์ที่ทิพย์แลนด์ พ.ศ.
 2512-2518 และ พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา ได้แสดงโชว์ประจำ ที่หมู่บ้านไทย สวนสามพราน
 จังหวัดนครปฐม

สำนักดาบศรีบุญยานนท์ ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ สวนสามพราน นครปฐม โดยได้มีการฝึกหัด
 กันเป็นประจำระหว่างนักเรียนเก่าของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ สำหรับนักเรียนปัจจุบัน ทางสำนัก
 ดาบได้จัดรถรับส่ง นำนักเรียนไปฝึกหัดที่สวนสามพราน ทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ นักเรียนทุกคน
 ที่ไปฝึกหัดนอกจากจะได้รับความรู้แล้ว ยังได้รับเงินเบี้ยเลี้ยงเป็นค่าอาหารทุกคน การรวมกลุ่ม
 ของนักเรียนเก่า และนักเรียนปัจจุบัน เพื่อยกย่องเอกลักษณ์กระบี่กระบองของคณะศรีบุญยานนท์มิให้

สูญหาย นอกจากนี้ "กลุ่มกระบี่กระบอง" ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกนัkdาบศรีบุญยานนท์ โดยดำเนินการ

1. ตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ " นัkdาบศรีบุญยานนท์ "

เพื่อแก้ปัญหาทางการเงินแก่นักกระบี่กระบอง เป็นการรวมทุนและหุ้นช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกนัkdาบ มีจุดมุ่งหมายสร้างหลักฐานและสงเคราะห์นัkdาบโดยการให้กู้ยืมเงินปกติในวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท กู้เพื่อสร้างและซ่อมแซมบ้าน หรือซื้อที่ดินในวงเงินไม่เกิน 50,000 บาท การดำเนินการจัดในรูปคณะกรรมการ ในปี พ.ศ. 2526 มีหุ้นและทุนทรัพย์หมุนเวียนฝากบัญชี ไว้กับธนาคารกรุงไทย สาขานนทบุรี เจ็ดหมื่นบาทถ้วน

2. มูลนิธิกระบี่กระบอง

สำนักดาบศรีบุญยานนท์ ได้ดำเนินการหาทุนเพื่อ จัดตั้งมูลนิธิกระบี่กระบองซึ่งนับเนื่องเป็นมูลนิธิแรกในประเทศไทยที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนกระบี่กระบองโดยเฉพาะ นอกจากนี้เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลนักเรียนปัจจุบันที่มีความประพฤติดี ฐานะยากจนการเรียนพอสามารถเรียนได้ถ้ามีการดำเนินไปตามแผนโดยราบรื่นจะจัดตั้งมูลนิธิเป็นทางการ ในวันที่ 17 กันยายน 2522 ขณะนั้นได้มีท่านผู้หวังดีมีจิตกุศล แสดงความจำนงค์บริจาคทรัพย์ เพื่อก่อตั้งมูลนิธิแล้วดังนี้

1. อาจารย์ จักร	อินทลักษณ์	5,000 บาท
2. นายสุริยะ	หุดด่าง	5,000 บาท
3. นายสุรพล	เมฆสกุล	5,000 บาท
4. นายสุวัฒน์	คงศรีวิสัย	5,000 บาท
5. นายประพันธ์	ลักษณนาวัน	5,000 บาท
6. นายบุญส่ง	หวังวัฒนกุล	5,000 บาท
7. สำนักดาบศรีบุญยานนท์		15,000 บาท

นอกจากท่านที่กล่าวนามข้างต้นแล้ว ยังมีผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ยินดีที่จะให้การสนับสนุนการก่อตั้งมูลนิธิกระบี่กระบอง อีกหลายท่าน โดยจะร่วมบริจาคเงิน ในตอนใกล้ที่จะยื่นเรื่องจัดตั้งเป็นทางการ คาดว่าจะได้เงินครบตามเป้าหมายจำนวนหนึ่งแสนบาท

ระหว่าง พ.ศ 2505-2521 นักกระบี่กระบอง ของคณะศรีบุญยานนท์ ได้รับการติดต่อให้ไปแสดงโชว์ตามต่างจังหวัด และภายในจังหวัดนนทบุรี นอกเหนือจากการแสดงประจำทุกวันที่สวนสามพราน ประมาณ 450 ครั้ง ในการได้ไปแสดงเกือบทั่วราชอาณาจักรนั้น กระบี่กระบอง

คณะนี้ใช้ชื่อและนาม "ศรีบุญยานนท์" มาตลอดกาล ในการที่กรมพลศึกษาได้จัดแข่งขันกระบี่กระบอง ประเภทเรียนขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2520 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ โดยคณาจารย์สาย หลานามัย ได้ส่งนักเรียน ที่ฝึกหัดกระบี่กระบอง เข้าร่วมแข่งขัน ทั้งประเภทชาย และหญิง ผลปรากฏว่านักกระบี่กระบองของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ชนะเลิศได้ครองถ้วยและเหรียญทองทั้งสอง ประเภท สำหรับในปี พ.ศ. 2521 ทางกรมพลศึกษา ได้เพิ่มประเภทกระบี่กระบอง ชายมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น นักกระบี่กระบอง ยังขาดความชัดเจน โรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขัน ทั้งสามประเภท และได้รับเกียรติ เป็นผู้ชนะเลิศ ทั้งชาย และหญิงเป็นปีที่ 2 สำหรับผู้ชนะเลิศ ประเภทที่เพิ่มใหม่ ได้แก่ โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม และนับเป็นเกียรติ แก่จังหวัดนนทบุรี ที่รางวัลถ้วยชนะเลิศ การแข่งขันกระบี่กระบอง ของกรมพลศึกษาทั้งหมด มาอยู่ที่ จังหวัดนนทบุรี สำหรับ นักกระบี่กระบองของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ซึ่งได้สร้างเกียรติคุณ ชื่อเสียงให้แก่สถาบันอย่างมาก สมควรที่จะได้รับน้ำใจจาก "ศรีบุญยานนท์" บ้าง ทางสำนักดาบศรีบุญยานนท์ นายสุริยะ พดด้วง และที่ปรึกษากลุ่ม กระบี่กระบอง จึงได้ร่วมกันจัดหารางวัลมอบเพื่อเป็นเกียรติแก่นักเรียนปัจจุบัน 9 คน ที่ได้มีส่วนสร้างชื่อเสียงแก่ "ศรีบุญยานนท์" ดังรายชื่อ

1. นายวิชัย	มีเหมื่อน	นักเรียนชั้น ม.ศ. 5
2. นายไพฑูรย์	คร้ามพิมพ์	นักเรียนชั้น ม.ศ. 5
3. นายศิริมงคล	สีขาว	นักเรียนชั้น ม.ศ. 4
4. น.ส.ศิรินันต์	ศรีนุ้ม	นักเรียนชั้น ม.ศ. 3
5. น.ส.จิตตฉิ่ง	สุวรรณเกิด	นักเรียนชั้น ม.ศ. 2
6. น.ส.ศิริลักษณ์	คำเอี่ยม	นักเรียนชั้น ม.ศ. 3
7. น.ส.วาสนา	ปั้นแดง	นักเรียนชั้น ม.ศ. 3
8. น.ส.กัลยา	คงศรีวิสัย	นักเรียนชั้น ม.ศ. 3
9. น.ส.กฤษฎา	จิตต์ระวัง	นักเรียนชั้น ม.ศ. 3

สำนักดาบศรีบุญยานนท์ นอกจากได้แสดงโชว์กระบี่กระบองภายในประเทศแล้ว ยังได้รับเกียรติให้นำกระบี่กระบอง ไปเผยแพร่ยังต่างประเทศอีกด้วย นักกระบี่กระบองซึ่งเป็นนักเรียนเก่าของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ได้เดินทางไปแสดงกระบี่กระบอง ที่ต่างประเทศดังนี้

สมพร มงคลวิวัฒน์ จิต ภูโหม สมเกียรติ เก่งสาคร ปราโมทย์ ปั้นแดง
วินัย เก่งสาคร นครินทร์ พลอยสมบูรณ์ ชัยการ สุเมธลักษณ์ อรัญ สุเมธลักษณ์
ปราโมทย์ ทองแจ้ง เรืองชัย ศรีสุขโชค ปรีชา สุขสัจจี

สำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาวาเวชวิทยาคม

โรงเรียนยานนาวาเวชวิทยาคม เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 ได้จัดให้มีการฝึกซ้อมกระบี่กระบอง เพื่อแข่งขันและแสดงงานทั่ว ๆ ไป ตั้งแต่ พ.ศ.2517 โดย อาจารย์นันทน์ ชาตประโคน ซึ่งได้เรียนมาจาก อาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา โดยอาจารย์นันทน์ ชาตประโคน ได้ทำการสอนเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2521 อาจารย์ศักดิ์ชัย เฉลิมพิชัย ซึ่งได้รับการฝึกสอนจากรองศาสตราจารย์พอง เกิดแก้ว ได้ทำการฝึกสอนและส่งเข้าแข่งขันกรมพลศึกษา และแสดงตามต่างจังหวัด

แนวทางในการสอนของอาจารย์ศักดิ์ชัย เฉลิมพิชัย นั้น ได้รับอิทธิพลจาก คุณประภาส ทัพพา จากสำนักผดุงศิษย์ เป็นหลัก การเล่นจึงผสมหลาย ๆ อย่าง นอกจากนี้ยังมีอาจารย์สินธุ์ จันทระประทีน ร่วมฝึกสอนอยู่ด้วย นักกระบี่กระบองได้ทำชื่อเสียงให้ชมรมมากมาย เช่น ปี พ.ศ.2524 ประ เภทบุคคลชายมัธยมศึกษาตอนต้น กระบี่ชนะ เลิศ ดาบสองมือได้ตำแหน่งรองอันดับ 2 พลองได้ตำแหน่งรองอันดับ 3 ง้าว ได้ตำแหน่งชนะ เลิศ อาวุธอื่น ๆ ได้ตำแหน่งรองอันดับ 3 ประ เภททีมชายมัธยมศึกษาตอนต้นได้ตำแหน่งรองชนะ เลิศ ปี พ.ศ.2525 ประ เภทมัธยมศึกษาตอนต้น กระบี่ ตำแหน่งชนะ เลิศ ดาบสองมือ ตำแหน่งชนะ เลิศ พลองตำแหน่งรองอันดับ 2 ประ เภททีมรวม ตำแหน่งรองชนะ เลิศ

สำนักกระบี่กระบอง ชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ใน พ.ศ. 2465 หลวงวิศาลดรุณกร ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ปกครองในสมัยนั้น ได้มีการฝึกหัดกระบี่กระบอง ในตอนเย็นเลิกเรียน ซึ่งเป็นช่วงแรก ของการเริ่มเล่นกระบี่กระบองของชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย หลังจากนั้นไม่มีการบันทึกงานกระทั่งเมื่อต้นปีการศึกษา พ.ศ. 2517 ได้มีบุคคลกลุ่มหนึ่ง ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 ได้แก่ คุณนริศ คุณอัมพล คุณชิตพงษ์ คุณชิตพันธ์ คุณนพรัตน์ คุณสำเภา คุณปรเมศวร์ ได้เห็นห้องกันว่าควรมีการรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยไว้ จึงได้แยกย้ายไปเรียนตามสำนักต่าง ๆ เพื่อนำมาก่อตั้งเป็นชมรม เช่น ไปเรียนที่ สำนักดาบพหุโธสวธรรย์ สำนักดาบศรีไตรรัตน์ ไปเรียนมวยกับครูเผ่าทุกวันพุธ ผลงานครั้งแรกของชมรมคือ งานสมาเมตร 17 ซึ่งได้รับผลสำเร็จเป็นอันมาก

ต่อมาปีการศึกษา พ.ศ.2518 ได้แสดงในงานเปิดกีฬาสี และแสดงละครเรื่อง ผู้ไม่แพ้จนเป็นประ เພพที่ต้งแสดง ในงานสมาเมตร เกือบทุกปีมา

อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมปัจจุบันคือ อาจารย์พนิจ อ่ำเมือง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาแต่การแสดงกระบี่กระบองนั้น เป็นหน้าที่ของชมรมจะฝึกซ้อมกันเอง โดยมีการซ้อมศิลปการต่อสู้แบบอื่นอยู่ด้วย

สำนักกระบี่กระบอง ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ

ตั้งอยู่ในซอยบ้านช่างหล่อ พราวนา กรุงเทพมหานคร หัวหน้าสำนักปัจจุบันคือ อาจารย์จำนงค์ บำเพ็ญทรัพย์ โดยสืบทอดมาจาก ครูสี ครูชิต ครูสละ ครูคำ ครูนาวาตรังรุญ ไตรรัตน์ คุณปุมหาชุ่ม ครูมงคล จันทนบุปผา โดยมีค่ายกระบี่กระบองที่อยู่แยกออกไปอีกคือ ค่ายกระบี่กระบอง จำนงค์ดี ค่ายกระบี่กระบองศิษย์จำนงค์

ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ จะทำการแสดงตามงานต่าง ๆ โดยเฉพาะงานแสดงภาพยนตร์และยังไปทำการแสดง ณ ต่างประเทศมากมายหลายประเทศ

สำนักกระบี่กระบอง ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ปี พ.ศ. 2468 ผู้บังคับการโรงเรียนในสมัยนั้น เป็นผู้ที่มีความสนใจในกีฬาการต่อสู้ของไทย เช่น มวยไทย อาวุธโบราณ หรือกระบี่กระบองนั่นเอง ในครั้งนั้นทางโรงเรียนได้จ้างครูจากภายนอกมาสอนวิชาอาวุธโบราณ ซึ่งมี ครูจ้วน ครูสมหวัง และครูสุข ม.ล.พุม ต่อมาครูที่ทำการสอนก็คือ ร.ท.บัว นิลอาษา สอนจนถึง ประมาณ พ.ศ.2501 หลังจากนั้น ผู้ที่ทำการสอนต่อมาได้แก่ พ.ท. วิชาญ ทองภัทร ปี พ.ศ. 2526 ผู้สอนได้แก่ พ.ต. ณฐพงศ์ บัวแย้ม เป็นผู้ตั้งชื่อชมรม โดยท่านฝึกจากสำนักผะดุงศิษย์ ส่วน พ.ท. วิชาญ ทองภัทร เรียนมาจากอาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมในระดับต่าง ๆ

เมื่อตั้งกรมพลศึกษาขึ้นแล้ว รัฐบาลจึงแต่งตั้งให้ นาวาเอกหลวงศุภชลาลัยเป็นอธิบดีกรมพลศึกษาคนแรก ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาขึ้นเพื่อขยายและส่งเสริมการพลศึกษาของชาติให้เจริญยิ่งขึ้น โดยให้ครูที่สำเร็จไปจากโรงเรียนนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อการพลศึกษาและการกีฬาโดยทั่วไป และสามารถฝึกหัดวิชาการทหารได้ กรมพลศึกษาในขณะนั้นต้องทำหน้าที่ฝึกพลศึกษาให้กับทหารและตำรวจโดยทั่วไป (พิพิธพร แก้วมุกดา. 2503 : 50) แต่เดิมกองพลศึกษา ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษา จัดทำตำราทางวิชาพลศึกษา ทำกติกาต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2477 ได้เปลี่ยนชื่อกองพลศึกษาเป็น กองกายบริหาร ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษา เพื่อออกไปสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ จัดทำตำราวิชาพลศึกษาที่ใช้สอน คือ กระบี่กระบอง กระโดดค้ำ ญูญิตสู ดัดตนส่วนห้อยโหน ดัดตนท่ามือเปล่า มวยไทย มวยฝรั่ง ว่ายน้ำ และจัดอัตราเวลาเรียนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเพศ และวัย จัดอบรมนักเรียนให้มีน้ำใจนักกีฬา และมีกิริยาเรียบร้อย จัดให้มีสนามกีฬาและโรงฝึกพลศึกษา (โรงเรียนพลศึกษากลาง) ในโรงเรียนต่าง ๆ จัดให้มีสนามเด็กเล่นตามที่ชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 607)

ในปี พ.ศ. 2479 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษา ของสถาบันผลิตครูพลศึกษา ได้แก่โรงเรียนพลศึกษากลาง กรมพลศึกษาในการตั้งโรงเรียนพลศึกษากลางมีความมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อเพาะครูพลศึกษาให้แก่ประเทศให้เพียงพอแก่ความต้องการ
2. เพื่อเผยแพร่ลักษณะนักกีฬาที่แท้ให้แก่ประเทศ กำหนดให้เรียนวิชาพลศึกษาเป็นรายวิชารวม 9 วิชา ได้แก่ กายบริหาร กรีฑา การกีฬา (เกมส์ต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล เนตบอล วอลเลย์บอล) และกิจกรรมที่ไม่บังคับเรียน ได้แก่ มวยไทย มวยฝรั่ง กระบี่กระบอง หินดาบ ดัดตนส่วนห้อยโหน ญูญิตสู และให้เรียนวิชาลูกเสือด้วย (กระทรวงธรรมการ. 2479 : 7-10)

ในปีเดียวกัน มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาปลาย กิจกรรมที่ต้องเรียนในชั้นมัธยมต้น ได้แก่ "วิชาพลศึกษา" รายการที่ต้องสอน คือ การฝึกซ้อมกำลังกายให้บริบูรณ์แข็งแรง โดยการ ฝึกหัดร่างกายบริหารท่ามือเปล่าออกกำลังโดยใช้เครื่องอุปกรณ์ การเล่นที่มีประจำโรงเรียนอยู่แล้ว เช่น ราวเดี่ยว ราวคู่ ฝึกหัดกรีฑาต่าง ๆ เช่น วิ่งเร็ว วิ่งผลัด วิ่งเปี้ยว ฯลฯ และหัดกีฬาที่เป็นพวก เป็นคณะ เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล

วิชาลูกเสือสำหรับชาย และอนุสภากาชาดสำหรับหญิง และกำหนดเวลาเรียนทุกชั้น 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (กระทรวงธรรมการ. 2480 : 24)

สำหรับกิจกรรมที่ต้องเรียนในชั้นมัธยมปลาย ได้แก่ วิชาพลศึกษารายการที่ต้องสอน คือ

1. ฝึกหัดกายบริหารทำมือเปล่าและมีเครื่องอุปกรณ์ประกอบอีกด้วย เช่น ฟล่อง อินเดียนคลับ ฯลฯ
2. ฝึกหัดตัดต้นไม้ห้อยโหน มีราวเดี่ยว ราวคู่ ห่วง ฯลฯ
3. ฝึกหัดเป็นรายบุคคลสำหรับผู้ที่มีนิสัย เช่น ตัดต้นไม้ห้อยโหน มวย ญูโดสุ กระบี่ กระบอง ฯลฯ ในเวลาเลิกเรียนแล้ว
4. มีการฝึกหัดกรีฑาสำหรับรุ่นกลาง และรุ่นใหญ่ เช่น วิ่งเร็ว วิ่งข้ามรั้ว ฟุ่งแหลน กระโดดไกล ฯลฯ
5. ฝึกหัดเล่นกีฬาเป็นชุด เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล เนตบอล และให้มีวิชาลูกเสือสำหรับชาย และอนุสภากาชาดสำหรับหญิง

การกำหนดเวลาเรียนทุกชั้น 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ถ้าสามารถจัดให้มีเวลาสำหรับพลศึกษาและกีฬาซึ่งอยู่ในความควบคุม และฝึกสอนของครูได้ทุกวันได้ยิ่งดี หรือจะจัดให้มี 2 วันต่อหนึ่งครั้งก็ยิ่งดี และเพื่อความสะดวก จะใช้ตอนปลายชั่วโมงสุดท้ายของวันก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับการพลศึกษาทั่ว ๆ หน้าที่กัน และบ่อย ๆ (กระทรวงธรรมการ. 2480 : 21-22)

ในปีเดียวกัน (กรมพลศึกษา. 2523 : 1) มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนพลศึกษากลาง (บริเวณจารีตสถานแห่งชาติ) โดยแบ่งวิชาออกเป็น 2 หมวด คือ

1. หมวดวิชาบังคับ ได้แก่ วิชาจรรยาครู ลูกเสือ สุขศึกษา ปฐมพยาบาล กายบริหาร กรีฑา และกีฬา (กีฬาหญิงมีเนตบอล วอลเลย์บอล กีฬาชายมี บาสเกตบอล ฟุตบอล ตะกร้อ)
2. หมวดวิชาไม่บังคับมี 4 วิชา คือ
 - ก. มวยไทยและมวยสากล
 - ข. กระบี่กระบองและฟันดาบ
 - ค. ตัดต้นไม้ห้อยโหน (ยิมนาสติดส์)
 - ง. ญูโดสุ (ยูโด)

การกำหนดหลักสูตรของโรงเรียนพลศึกษากลาง พ.ศ. 2479 โดยรับนักเรียนทั้งจบชั้นปีที่ 6 อายุ 15 ปี ผู้ที่สอบวิชาบังคับได้ครบ 7 วิชา คือกรีฑา กีฬา กายบริหาร วิชาครู จรรยา วิชา

ลูกเสือ สุขศึกษา และปฐมพยาบาล ได้รับประกาศนียบัตรประโยคผู้สอนพลศึกษาตรี (พ.ต.) สอบได้อีก 2 ใน 4 ชุด ได้รับประกาศนียบัตรประโยคผู้สอนพลศึกษาโท (พ.ท) ถ้าสอบวิชาเลือกได้ครบ 4 ชุด ได้รับประกาศนียบัตรประโยคผู้สอนพลศึกษาเอก (พ.อ) ใน 4 ชุด คือ มี 6 วิชา ได้แก่ กระบี่กระบอง ยูโด ดัดตนส่วนห้อยโหน พันดาบ (ดาบสากล) มวยไทย มวยฝรั่ง (มวยสากล) ในปี พ.ศ. 2480 เปิดการอบรมวิชาพลศึกษาส่วนกายบริหารแก่นักเรียนจังหวัดต่าง ๆ อีก 75 คน ปี พ.ศ. 2481 กองกายบริหารมีแผนกโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาขึ้นใหม่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2482 ได้ย้ายโรงเรียนพลศึกษาจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยมา ยังกรีฑาสถานแห่งชาติ โดยใช้ชั้นล่างเป็นห้องเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 608-609)

ในปี พ.ศ. 2483 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูพลศึกษา ของโรงเรียนพลศึกษากลาง แบ่งวิชาเรียนเป็น 2 หมวด

1. หมวดวิชาบังคับ ได้แก่ จรรยาครู ลูกเสือ สุขศึกษา ปฐมพยาบาล กายบริหาร การกรีฑา และกีฬา (หญิงมีเน็ตบอล วอลเลย์บอล ชายมี บาสเกตบอล ฟุตบอล และตะกร้อ)

2. หมวดวิชาไม่บังคับมี 4 วิชา คือ

- ก. มวยไทยและมวยสากล
- ข. กระบี่กระบองและพันดาบ
- ค. ดัดตนส่วนห้อยโหน
- ง. ยูโด

ในปี พ.ศ. 2495 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา เป็นการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้มาตรฐานการสอน วิชาพลศึกษา สูงยิ่งขึ้น ประมวลวิชาแบ่งออกเป็น ดังนี้ (กรมพลศึกษา. 2496 : 6-10)

ปีที่ 1

- 1. สังคมศึกษา
- 2. วิชาครู
- 3. วิชาลูกเสือ
- 4. กายวิภาจและสรีรวิทยา
- 5. สุขศึกษาและพลศึกษา (ประวัติ ทฤษฎีเบื้องต้น)
- 6. ภาษาไทย

7. ภาษาอังกฤษ

8. ชีววิทยา (เบื้องต้น)

9. กีฬา คือ การเล่นเบ็ดเตล็ดและกายบริหาร กรีฑา เนตบอล บาสเกตบอล ฟุตบอล ยิมนาสติกเบื้องต้น วายน้ำ ห่วงข้ามตาข่าย การเล่นที่ใช้จิ้งหะ

หมายเหตุ มีการออกกำลังกาย การเล่นเบ็ดเตล็ด และการเล่นที่เป็นเบื้องต้น ของกีฬาต่าง ๆ ในเวลาว่างทุกวัน

ปีที่ 2

1. สังคมศึกษา

2. วิชาครู (หลักการการศึกษา)

3. สุขศึกษา (อาหารวิทยาและอนามัยส่วนบุคคล)

4. ประวัติศาสตร์ศึกษาและทฤษฎีผลศึกษา

5. ภาษาไทย

6. ภาษาอังกฤษ

7. กีฬา คือ การเล่นเบ็ดเตล็ดและกายบริหาร กีฬาเบ็ดเตล็ด กรีฑา กระบี่ กระบอง ตะกร้อ แบดมินตัน ฟุตบอล ยิมนาสติก วอลเลย์บอล และการเล่นที่ใช้จิ้งหะ

หมายเหตุ ในเวลาว่างให้ได้มีการฝึกกีฬาที่ได้เรียนมาแล้วเสมอ

ปีที่ 3

1. สังคมศึกษา

2. วิชาครู

3. สุขศึกษา (อนามัยส่วนรวม)

4. คณิตศาสตร์

5. ภาษาไทย

6. ภาษาอังกฤษ

7. วิชาลูกเสือชั้นสูง และวิชาผู้กำกับ

8. กีฬา คือ การต่อสู้ป้องกันตัว (กระบี่กระบอง ฟันดาบ มวยไทย มวยฝรั่ง ยูโด) ซอฟบอล ฟุตบอล รักบี้ วายน้ำช่วยคนตกน้ำ การเล่นที่ใช้จิ้งหะ

ปีที่ 4

1. วิชาครู (ภาคฝึกหัดสอน)

2. สุขศึกษา ได้แก่ บริการสุขภาพโรงเรียน ปฐมพยาบาล
3. การศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัย และการป้องกันอันตรายทางกีฬา
4. ภาษาอังกฤษ
5. การจัดหลักสูตรวิชาพลศึกษา
6. การจัดการบันเทิง
7. เทคนิคของการเล่นกีฬา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ
 1. ประเภทชุด ได้แก่ บาสเกตบอล ซอฟบอล ฟุตบอล รักบี้ และวอลเลย์บอล
 2. ประเภทรายบุคคล ได้แก่ กรีฑา ตะกร้อ เทนนิส แบดมินตันและปิงปอง

ยิมนาสติก ยกน้ำหนัก และว่ายน้ำ

3. ประเภทต่อสู้ป้องกันตัว ได้แก่ กระบี่กระบอง ฟันดาบ มวยไทยและมวยฝรั่ง

มวยปล้ำ ยูโด

ปีที่ 5

1. วิชาครู (ฝึกหัดสอนนอกสถานที่ตลอดภาคกลาง)
2. การสุขศึกษาในโรงเรียน
3. ภาษาอังกฤษ
4. เซมินาร์ ว่าด้วยการอนามัยและการพลศึกษา
5. การทดสอบสมรรถภาพ
6. การจัดการพลศึกษาและการกีฬา
7. การตรวจการพลศึกษา
8. หน้าที่กรรมการกีฬา
9. เทคนิคของการเล่นกีฬา แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ
 1. ประเภทชุด ได้แก่ ซอฟบอล บาสเกตบอล ฟุตบอล รักบี้ และวอลเลย์บอล
 2. ประเภทรายบุคคล ได้แก่ กรีฑา ตะกร้อ เทนนิส แบดมินตัน

ปิงปอง ยิมนาสติก ยกน้ำหนัก และว่ายน้ำ

3. ประเภทการต่อสู้ป้องกันตัว ได้แก่ กระบี่กระบอง ฟันดาบ มวยปล้ำ

ยูโด มวยไทยและมวยฝรั่ง

ในปี พ.ศ.2510 (กรมวิสามัญ. ม.ป.ท. : ม.ป.ป.) มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมแบบประสม ซึ่งเป็นโรงเรียนอยู่ในโครงการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนมัธยมแบบ

ประสม จำนวน 20 โรงเรียน กิจกรรมที่ต้องเรียน ได้แก่

วิชาบังคับ มี บาสเกตบอล กรีฑา ฟุตบอล กิจกรรมเข้าจังหวะ แอโรบิก ยิมนาสติกส์ วอลเลย์บอล แบดมินตัน ห่วงข้ามตาข่าย เนตบอล ตะกร้อ

วิชาทดแทน มี เทเบิลเทนนิส 1 เทเบิลเทนนิส 2 แครีบอล 1 แครีบอล 2 วายน้ำ 1 วายน้ำ 2 ซอลฟ์บอล 1 ซอลฟ์บอล 2

วิชาเลือก มี กิจกรรมเข้าจังหวะขั้นสูง มวยไทย มวยสากล กระบี่กระบอง ยูโด บาสเกตบอลขั้นสูง ฟุตบอลขั้นสูง กรีฑาขั้นสูง ตะกร้อข้ามตาข่าย เนตบอล วายน้ำขั้นสูง ยิมนาสติกขั้นสูง

อัตราเวลาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดให้เรียนวิชาพลศึกษาบังคับ 2 คาบต่อสัปดาห์ ตลอดปี และเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้เลือกเรียนวิชาพลศึกษาในภาควิชาเลือกได้อีกสัปดาห์ละ 2 คาบ ตลอดปีเช่นกัน

ในปี พ.ศ. 2513 มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรี ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา พลศึกษา หลักสูตร 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตทั้งสิ้น 226 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาต่าง ๆ คือ

1. วิชาสามัญ ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ประมาณหนึ่งในสามของวิชาที่ต้องเรียนทั้งสิ้น
2. วิชาการศึกษา ได้แก่ วิชาการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา วิธีสอน ประมาณหนึ่งในห้าของวิชาที่ต้องเรียนทั้งสิ้น
3. วิชาพลศึกษาและสันทนาการ ซึ่งเป็นวิชาเอก มีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ประกอบด้วยวิชาหลัก ซึ่งบัณฑิตจะนำไปใช้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ กับวิชาเลือก เช่น วิชาต่อสู้ และป้องกันตัว วิชากีฬาทางน้ำ วิชากีฬาไทย วิชากีฬาสันทนาการ และวิชากีฬาอื่น ๆ ประมาณหนึ่งในสามของวิชาที่ต้องเรียนทั้งสิ้น
4. วิชาสุขศึกษา (วิชาโท) ประมาณ 1 ใน 10 ของวิชาที่ต้องเรียนทั้งสิ้น ผู้สำเร็จ การศึกษาจะได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (พลศึกษา) โดยมีหลักสูตรแบบ 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา. 2518 : 2)

ในปี พ.ศ. 2518 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษามัธยม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรใหม่นี้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษามัธยมเป็นวิชาบังคับ จำนวน 4 หน่วยกิต และวิชาเลือกในหมวดวิชาพลศึกษามัธยมอีกไม่เกิน 12 หน่วยกิต ซึ่งวิชาพลศึกษามัธยม หมายถึงวิชาพลศึกษา

และวิชาสุขศึกษารวมกัน

วิชาบังคับของหมวดวิชาพลานามัย เฉพาะวิชาพลศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตรได้กำหนด วิชาแบดมินตัน และวิชากระโดดกระบอง เป็นวิชาบังคับ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กำหนด วิชาแฮนด์บอล และวิชาตะกร้อ เป็นวิชาบังคับ ในอัตราเวลาเรียนรวมกับ วิชาสุขศึกษา 1 หน่วยกิต ต่อ 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ตลอดภาคเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2518 : 4-34)

ในปี พ.ศ. 2521 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษา จัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมบุคลิกภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรได้กำหนดวิชาพลศึกษาบังคับไว้ดังนี้ มัธยมศึกษาปีที่ 1 เรียน วิชายืดหยุ่น เทเบิลเทนนิส เป็นวิชาบังคับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียน กรีฑา กระบี่เป็นวิชาบังคับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนบาสเกตบอล ตะกร้อ เป็นวิชาบังคับ และได้กำหนดรายวิชาเลือกไว้ อย่างแน่นอนและกว้างขวาง ได้แก่ แบดมินตัน 1-2 คาบสองมือ 1-2 ฟุตบอล 1-2-3 ฟล่อง 1-2 วอลเลย์บอล 1-2-3 กิจกรรมเข้าจังหวะ 1-2-3 ยูโด ว่ายน้ำ 1-2 ศิลปป้องกันตัว ยอกกีสนาม ซอฟท์บอล รักบี้ฟุตบอล มวยปล้ำ ยกน้ำหนัก มวยไทย มวยสากล จักรยาน เป้ตะกร้อ เนตบอล ราวคู่ ราวเดี่ยว การบริหารกาย และกายบริหารประกอบดนตรี กำหนดอัตราเวลาเรียนวิชาพลศึกษาบังคับ 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี นอกจากนี้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เลือกเรียนวิชาพลศึกษาได้อีก 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกเรียนวิชาพลศึกษาได้อีก 4 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อปี (2521 : 98-122)

ในปี พ.ศ. 2523 (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2523 : 158) มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษา ในระดับปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เรียกว่า หลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิต ต้องเรียนไม่ต่ำกว่า 78 หน่วยกิตวิชาเอกพลศึกษา วิชาโทสุขศึกษา โดยแบ่งหน่วยกิต และหมวดวิชาดังนี้

1. วิชาพื้นฐานทั่วไป	5 หน่วยกิต
2. วิชาการศึกษา	22 หน่วยกิต
3. วิชาเฉพาะ	49 หน่วยกิต
ก. วิชาเอก	(33 หน่วยกิต)
ข. วิชาโท	(16 หน่วยกิต)
4. วิชาเลือกเสรี	2 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2524 มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาในระดับปริญญาตรี ของคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เรียกว่า "หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต" วิชาเอกพลศึกษา เริ่มรับหลักสูตร 4 ปี เป็นครั้งแรก นิสิตต้องเรียนไม่ต่ำกว่า 134 หน่วยกิต โดยแบ่งหน่วยกิตและหมวดวิชาดังนี้

1. วิชาพื้นฐานทั่วไป	ไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต
2. วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน	27 หน่วยกิต
3. วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 62 หน่วยกิต
4. วิชาเลือก	13 หน่วยกิต

แต่ก่อนคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ยังได้เปิดหลักสูตร ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (2 ปี) วิชาเอกพลศึกษา และวิชาโทสุขศึกษา นิสิตต้องเรียนไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต โดยแบ่งหน่วยกิตและหมวดวิชาดังนี้

1. วิชาชีพทางการศึกษา	18 หน่วยกิต
2. วิชาเอกพลศึกษา	35 หน่วยกิต
3. วิชาโทสุขศึกษา	16 หน่วยกิต
4. วิชาเลือกเสรี	1 หน่วยกิต

ในปีเดียวกัน มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรได้กำหนดวิชาพลศึกษาบังคับไว้ดังนี้ กลุ่มวิชาบังคับให้เลือก จัดภาคเรียนละ 1 วิชา จากรายวิชาต่อไปนี้ ห่วงข้ามตาข่าย แชนด์บอล วอลเลย์บอล เนตบอล แบดมินตัน คบาสองมือ ฟล่อง ศิลปะป้องกันตัว ฟุตบอล การบริหารกายประกอบดนตรี ยูโด ซอฟท์บอล กิจกรรมเข้าจังหวะ ชกกีฬาสนาม ยิมนาสติกส์ เซปักตะกร้อ เทนนิส วูตวู น้ำ และกิจกรรมสำรวจทางพลศึกษา สำหรับกลุ่มวิชาเลือกได้แก่ กรีฑา มวยปล้ำ ยกน้ำหนัก มวยไทย มวยสากล จัว โปโลน้ำ ฟลอร์เอ็กเซอร์ไซด์ กระโดดน้ำ จักรยาน บาสเกตบอล ตะกร้อ รักบี้ฟุตบอล และยิงธนู (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 2)

ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร (2525 : 326) ได้เขียนไว้ในรายงานผลการวิจัยเรื่องพัฒนาการพลศึกษาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2325-2525 ว่า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ กำหนดให้มีการฝึกศึกษาวิชาพลศึกษา โดยมีความมุ่งหมายให้นักเรียนได้รับการฝึกศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง และเป็นนักต่อสู้ที่มีระเบียบวินัย มีพลานามัย อันทันสมัย และมีจิตใจเป็นนักกีฬา ตลอดจนมีคุณ

สมบัติของผู้เป็นที่ดี นอกจากนี้ ยังมุ่งหมายให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ความชำนาญในกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ จนถึงขั้นที่สามารถอำนวยการฝึกพลศึกษาและ เป็นกรรมการตัดสินการแข่งขันกีฬาต่างๆ ได้

รายการฝึกศึกษาและขอบเขต แบ่งเป็นชั้นปีที่ 1-4 ทุกชั้นปีเรียน 96 ชั่วโมง กิจกรรมพลศึกษาที่เรียน ได้แก่ การฝึกกายบริหารมือเปล่า การฝึกบริหารร่างกายประกอบอาวุธ ว่ายน้ำ รักบี้ฟุตบอล ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล แบดมินตัน เทนนิส ตะกร้อ ปิงปอง อาวุธโบราณ มวยไทย มวยสากล ยิมนาสติกส์ กรีฑา ยูโด ดาบสากล ศิลปะป้องกันตัว กีฬาพื้นเมือง การทดสอบสมรรถภาพทางกาย การแข่งกีฬาระหว่างกองร้อย การอบรมและ ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้ฝึกพลศึกษา และกรรมการผู้ตัดสินการแข่งขันกีฬาระหว่างกองร้อย นอกจากนี้ ยังมีการฝึกพลศึกษา ในสมัยการศึกษาตามปกติฝึกพลศึกษาสัปดาห์ละ 2 วัน ๆ ละ หนึ่งชั่วโมงครึ่ง ระหว่างเวลา 14.45-17.15 นาฬิกา (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ . 2522 : 107-108)

รวมทั้ง 2 ภาคการศึกษา มีเวลาฝึกประมาณ 96 ชั่วโมง และการฝึกพลศึกษาในสมัย การฝึกตามปกติฝึกวันละ 1 ชั่วโมง ระหว่างเวลา 16.00-17.00 นาฬิกา รวมชั่วโมงการฝึก ประมาณ 90 ชั่วโมง (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ . 2522 : 2)

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้กำหนดหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 สำหรับความมุ่งหมายในการสอนวิชาพลศึกษา หอสรุปความสำคัญ ๆ ได้ว่า เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพของร่างกาย และฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจที่แน่นอน เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อย นำไปประกอบการต่อสู้ป้องกันตัวอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามอย่างดี เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการจับกุมได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และ เพื่อเป็นการลดการใช้อาวุธ กิจกรรมพลศึกษาที่เรียน ได้แก่ ยูโด ศิลปะป้องกันตัว มวยสากล มวยไทย กระบี่กระบอง และว่ายน้ำ

สำหรับการเรียนการสอน อภิปราย บรรยาย สาธิต ปฏิบัติ และจัดการแข่งขัน ส่วนการวัดผลดูจากความสนใจ ปฏิบัติ และการแข่งขันเป็นต้น ส่วนเวลาหรือชั่วโมงการสอน อาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม (โรงเรียนนายร้อยตำรวจ . 2522)

พัฒนาการของ ตำรา หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบี่กระบอง

ในปี พ.ศ. 2501 บัว นิลอาษา ได้เขียนหนังสือ "แนวสอนวิชาอาวุธโบราณ" ที่ได้คิดค้นขึ้นจากหลักเดิม โดยรวบรวมและเรียบเรียงการเล่นกระบี่กระบอง ออกเป็นอาวุธต่างๆ ดังนี้

อาวุธโบราณมีอยู่ 7 อย่างคือ กระบี่ กระบอง ดาบสองมือ ดาบโล่ห์ ง้าว ไม้สั้นหรือดั่ง และมวยไทย

อาวุธมีการฝึกหัดดังนี้

1. ฝึกกระบี่ทำพรหมนั่ง และพรหมยืน พร้อมด้วยไม้รำ 5 ไม้ ไม้รบ 8 ไม้ จับคู่ต่อสู้ใช้ไม้คะ 3 ชุด แต่ละชุดมีการเข้าฟัน แล้วจากแยกสุดท้ายจบ
2. ฝึกกระบองทำพรหมนั่ง และพรหมยืนพร้อมด้วยไม้รำ 5 ไม้ ไม้รบ 8 ไม้ จับคู่ต่อสู้ใช้ไม้คะ 3 ชุด แต่ละชุดมีการเข้าฟันแล้วจากแยกสุดท้ายจบ
3. ฝึกดาบสองมือทำพรหมนั่งและพรหมยืนพร้อมด้วยไม้รำ 5 ไม้ ไม้รบ 8 ไม้ จับคู่ต่อสู้ใช้ไม้คะ 3 ชุด แต่ละชุดมีการเข้าฟัน แล้วจากแยกสุดท้ายจบ
4. ฝึกดาบโล่ห์ทำพรหมนั่ง และพรหมยืนพร้อมด้วยไม้รำ 5 ไม้ ไม้รบ 8 ไม้ จับคู่ต่อสู้ใช้ไม้คะ 3 ชุด แต่ละชุดมีการเข้าฟัน แล้วจากแยกสุดท้ายจบ
5. ฝึกง้าวทำพรหมนั่ง และพรหมยืน พร้อมด้วยไม้รำ 5 ไม้ ไม้รบ 8 ไม้ จับคู่ต่อสู้ใช้ไม้คะ 3 ชุด แต่ละชุดมีการเข้าฟัน แล้วจากแยกสุดท้ายจบ
6. ฝึกกระบองกับไม้สั้น ทำพรหมนั่งและพรหมยืน พร้อมด้วยไม้รำ 5 ไม้ ไม้รบ 8 ไม้ จับคู่ต่อสู้ใช้ไม้คะ 3 ชุด แต่ละชุดมีการเข้าฟัน แล้วจากแยกสุดท้ายจบ
7. ฝึกมวยไทยตามแบบฝึกตลอดการต่อสู้คู่ละ 3 ยก 1 ละ 3 นาที

ในปี พ.ศ. 2513 นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้เขียนหนังสือ "กระบี่กระบอง" โดยรวบรวม เรียบเรียง การเล่นกระบี่กระบองออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

- ตอนที่ 1 เกี่ยวกับกำเนิดของกระบี่กระบอง ประโยชน์ของการเล่นกระบี่กระบอง
- ตอนที่ 2 เกี่ยวกับเครื่องอุปกรณ์การเล่นกระบี่กระบอง ประกอบด้วยสนามเล่น เครื่องกระบี่กระบอง เครื่องดนตรีประกอบการเล่น
- ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการเรียนวิชากระบี่กระบอง ประกอบด้วยการไหว้ครู การอบรม จิตใจ การเรียนภาคทฤษฎี การเรียนภาคปฏิบัติ

ตอนที่ 4 การเล่นกระบี่กระบอง การจัดคูในการต่อสู้กัน การลำดับการแสดง จำนวน
ของผู้เล่น เครื่องแต่งกายของผู้เล่น ระเบียบการเล่น

ตอนที่ 5 ระเบียบการเกี่ยวกับพิธีการยกครูกระบี่กระบองในตอนที่เป็นรูปภาพจะประกอบ
ไปด้วยรูปภาพพร้อมคำบรรยาย

กระบี่ มีการถวายเป็นมงคล การขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน
ไม้รำ 12 ไม้ การตีลูกไม้กระบี่ 9 ท่า

ดาบสองมือมีการขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน ไม้รำ 12 ไม้ การเดินแปลง การ
จ้วงกลับหัวสนาม การตีลูกไม้ 6 ไม้ การต่อสู้ 7 ท่า

ดาบตั้ง มีการขึ้นพรหมยืน การรำดาบตั้ง 12 ไม้ การเดินแปลง การต่อสู้
จ้าว มีการขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน ไม้รำ 12 ไม้ การเดินแปลง การกลับ
หัวสนาม การตีลูกไม้ 6 ไม้ การต่อสู้ 11 ท่า

ไม้สั้น มีการถวายเป็นมงคล การขึ้นพรหม ไม้รำ 8 ไม้ การเดินแปลง การต่อสู้
ระหว่างไม้สั้นกับพลอง

พลอง มีการขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน ไม้รำ 12 ไม้ การตีลูกไม้ 12 ไม้
การต่อสู้ 9 ท่า

ในปี พ.ศ. 2518 พงศ์ เกิดแก้ว ได้เขียนหนังสือ "วิชาพลานามัย-พลศึกษา
(พ.401-402)" โดยรวบรวมการเล่นแบดมินตันและกระบี่กระบอง ในส่วนของกระบี่กระบอง
ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา หลักการฝึกอบรม ประโยชน์ของวิชากระบี่กระบอง อุปกรณ์
กระบี่กระบอง เครื่องดนตรี ประเพณีการเรียนวิชากระบี่กระบอง ระเบียบเกี่ยวกับพิธีการยกครู
กระบี่กระบอง การถวายเป็นมงคล การขึ้นพรหมนั่งกระบี่ การขึ้นพรหมยืนกระบี่ ไม้รำ 12 ไม้
การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้รำต่าง ๆ การเดินเข้าหาคู่ต่อสู้ 9 ท่า

ในปีเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการ ได้บรรจุวิชากระบี่กระบอง ไว้ในหลักสูตรประโยค
มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ซึ่งได้จัดเป็นวิชาบังคับเลือก ของหมวดพลานามัย
พ.402 วิชากระบี่กระบอง ซึ่งประกอบด้วยประวัติความเป็นมา การขึ้นพรหม และการรำรำกระบี่
กระบี่หักหาการตีลูกไม้ การเดินแปลงและการลှดส่อ เทคนิคในการต่อสู้ป้องกันตัวของวิชากระบี่
ระเบียบวิธีเล่นกระบี่กระบอง

ในปี พ.ศ. 2519 นพ.นิยม อ่ำวงศ์ และพินิจ วงศ์สินธุ์วิเศษ ได้เรียบเรียง
"คู่มือกระบี่กระบอง" โดยรวบรวม กำหนดการเล่นกระบี่กระบอง เครื่องอุปกรณ์การเล่น

กระบี่กระบอง ระเบียบเกี่ยวกับ พิธียกครูกระบี่กระบอง ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับกระบี่ จะมี การถวายเป็นบิณฑบาต การขึ้นพรหม การร่ำ การตีลูกไม้ ไม้ลั่น ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับดาบสองมือ จะอธิบายถึงการขึ้นพรหม การร่ำ การตีลูกไม้ การลั่น

ในปี พ.ศ. 2520 ฟอง เกิดแก้ว ได้เขียนหนังสือ "วิชาพลานามัย พลศึกษา (พ.402) กระบี่กระบอง" โดยรวบรวมประวัติและความเป็นมา การขึ้นพรหม และการร่ำกระบี่ ทักษะการตีลูกไม้ การเดินแปลง และการลั่น เทคนิคในการต่อสู้ การป้องกันตัวของ วิชากระบี่กระบอง ระเบียบและวิธีการเล่นกระบี่กระบอง

ในปี พ.ศ. 2521 กระทรวงศึกษาธิการ ได้บรรจุวิชากระบี่กระบอง ไว้ในหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ วิชาบังคับในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชา พ.203 กระบี่ 1 และวิชา พ.204 กระบี่ 2 โดยรวบรวมความรู้ทั่วไปและคุณค่าของ กระบี่ ทักษะ เฉพาะตัวเบื้องต้นของนักกระบี่ ระเบียบประเพณี มารยาทของการเป็นผู้เล่น และผู้ดูที่ดี ทักษะ เทคนิค และความสามารถพิเศษในการเล่นและแสดง

ในปีเดียวกัน บุญส่ง หวังวัฒนกุล และสุวัฒน์ คงศรีวิชัย ได้เขียนหนังสือ "กระบี่กระบอง" โดยรวบรวมประวัติความเป็นมา ของสำนักดาบศรีบุญยานนท์ ความเป็นมาของ ของกระบี่กระบอง อุปกรณ์การเล่นกระบี่กระบอง การเรียนวิชากระบี่กระบอง การเล่นกระบี่ กระบอง และยังได้เขียนเกี่ยวกับ กระบี่ มีการถวายเป็นบิณฑบาต ขึ้นพรหม ไม้ร่ำ เดินแปลง การตีลูกไม้ นอกจากนี้ยังมีดาบสองมือ การขึ้นพรหม ไม้ร่ำ เดินแปลง การตีลูกไม้

ในปี พ.ศ. 2522 จรินทร์ ธานีรัตน์ ได้เขียนหนังสือ "กระบี่กระบอง" โดยรวบรวม ประวัติกระบี่กระบองไทย ประโยชน์ของการเล่นกระบี่กระบอง อุปกรณ์การเล่นกระบี่กระบอง การเรียนวิชากระบี่กระบองภาคทฤษฎี การเรียนวิชากระบี่กระบองภาคปฏิบัติ แบบและทิศทาง ของการเดินแปลง ท่ากลับหัวสแนมขณะเดินแปลง การตีลูกไม้หรือการตีหลักการต่อสู้หรือตีพลิก แผลง กติกาการแข่งขันดาบไทย

ในปีเดียวกัน เสถียม พรหมบุญพงศ์ ได้เขียนหนังสือเรียนวิชา "แบบเรียนพลานามัย พ.203 ,พ.204 กระบี่" โดยแบ่งเนื้อหาเป็นกระบี่ 1 และกระบี่ 2 กระบี่ 1 จะมีเนื้อหา ความรู้ทั่วไป ประโยชน์ และสำคัญของกระบี่ ระเบียบประเพณี และวิธีเล่น ไม้ร่ำ 1-6 การถวายเป็นบิณฑบาต การขึ้นพรหม การร่ำ กระบี่ 2 จะเป็นการสร้างเสริมความรู้ และทักษะ ไม้ร่ำ 7-12 การตี และการรับลูกไม้ผสม

ในปีเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้เขียนหนังสือเรียน "วิชากระบี่ 1 (พ.203)

และกระบี่ 2 (พ.204)" โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นกระบี่ 1 และกระบี่ 2 กระบี่ 1 ประกอบ ด้วย ประวัติความเป็นมาของการเล่นกระบี่ ระเบียบประเพณีในการเล่นกระบี่ ประโยชน์และ คุณค่าของกระบี่กระบอง เครื่องแต่งกายของผู้เล่น มงคล สนามเล่นกระบี่กระบอง ระเบียบ ประเพณีและวิธีการเล่นกระบี่กระบอง ท่าท่ากระบี่ ไม้รำที่ 1 ถึงที่ 6 การกลับหัวสนามไม้รำ การจำวงลู่ทำนอง ขึ้นพรหม การถวายเป็นมงคลเร็ว เป็นต้น ส่วนกระบี่ 2 จะประกอบไปด้วย ไม้รำที่ 1 ถึงไม้รำที่ 12 ไม้ลัดล่อ การตีลูกไม้ผสม ระเบียบการแข่งขันกระบี่กระบอง ระหว่าง นักเรียน นักศึกษา ของกรมพลศึกษา

ในปี พ.ศ. 2524 กระทรวงศึกษาธิการ ได้บรรจุวิชากระบี่กระบองไว้ใน "หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524" อยู่ในวิชาบังคับ พ.006 ดาบสองมือ ซึ่งประกอบ ด้วยความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา ระเบียบประเพณีที่เกี่ยวกับดาบสองมือ ทักษะการตี และการ ต่อสู้ป้องกันตัว คุณค่าความสำคัญ และวิธีนำไปใช้ในทางที่ถูกได้ประโยชน์ การบริหารและการ บำรุงร่างกาย การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาอุปกรณ์ดาบสองมือ นอกจากดาบสอง มือแล้วยังมีวิชา พ.007 ฟลอง ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมา ระเบียบเกี่ยวกับ การเล่นฟลอง ทักษะการรำ การต่อสู้ป้องกันตัว คุณค่า ความสำคัญ และวิธีการนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ การบริหาร และการบำรุงร่างกาย การปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาอุปกรณ์ฟลอง

ในปีเดียวกัน นายกีฬา ได้เขียนหนังสือ "กระบี่กระบอง" ได้กล่าวถึงประวัติความ เป็นมา อาวุธที่ใช้ในการทำลายคู่ต่อสู้ อาวุธที่ใช้ในการป้องกันตัว การแสดงกระบี่กระบอง ลำดับขั้นตอนการแสดงกระบี่กระบอง การถวายเป็นมงคล การรำพรหมนั่ง หรือพรหมยืน การเดิน แปลง การต่อสู้ เวลาในการแสดง กติกาการตัดสินการประกวดกระบี่กระบอง การฟันดาบ ไทย

ในปีเดียวกัน เอนก ช่างน้อย ได้ศึกษาในเรื่อง "ปัญหาการเรียนการสอนวิชา กระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" โดยส่งแบบสอบถามไปยัง ครูผู้สอน วิชากระบี่กระบองจำนวน 55 คน และนักเรียนที่เรียนวิชากระบี่กระบองมาแล้ว ในภาคต้นปีการ ศึกษา 2523 จำนวน 350 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ครูประสบมากเกี่ยวกับ วิชากระบี่ กระบองได้แก่ วิธีปลูกฝัง และการสร้างแนวคิด ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความไม่เหมาะสมของสถานที่ การขาดความระมัดระวังของนักเรียน ส่วนนักเรียนประสบปัญหา มากทางด้านทักษะของครู สถานที่เรียนที่มีพื้นแข็ง การจัดกิจกรรมให้เหมาะสม การเรียนศิลปะ วัฒนธรรมไทย

ในปี พ.ศ. 2525 ชัชชัย โกมารทัต และ ฟอง เกิดแก้ว ได้เขียนบทความ เรื่อง "วิวัฒนาการกีฬาไทย : มวยไทย กระบี่กระบอง ตะกร้อ" เพื่อประกอบการสัมมนา เรื่อง วิวัฒนาการของศิลปะและวัฒนธรรมแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ในรอบ 200 ปี ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับมวยไทย ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกระบี่กระบอง ตอนที่ 3 เกี่ยวกับตะกร้อ ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบี่กระบองนั้น กล่าวถึงวิวัฒนาการของกระบี่กระบอง ความสำคัญ จุดมุ่งหมายและโอกาสในการเล่นกระบี่กระบอง ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์โดยละเอียด (ชัชชัย โกมารทัต, 2525)

แนวโน้มของกระป๋องของในอนาคต

แนวโน้มของกระป๋องของในอนาคต โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง ในวงการกระป๋องในปัจจุบัน ซึ่งจะดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การแสดง เป็นกิจกรรมสันติภาพ
2. กิจกรรมพลศึกษา
3. กิจกรรมกีฬา
4. กิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ
5. แนวคิดใหม่

จากการสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์พอง เกิดแก้ว อาจารย์ผู้สอนวิชากระป๋องของ ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2535 ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

1. ด้านการแสดง เป็นกิจกรรมสันติภาพ ยังคงมีต่อไปเหมือนที่เคยมีมา แต่คาดว่าจะคงจะทรงตัวไม่ดีขึ้น เนื่องจาก ไม่ได้มีการส่งเสริม สนับสนุนอย่างจริงจัง การขาดตัวผู้เล่น และผู้ขาดผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะในต่างจังหวัดจะซบเซาลงมากกว่า

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา จากหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้น และตอนปลายเดิม เคยให้ความสำคัญแก่วิชากระป๋องของ โดยจัดเป็นวิชาบังคับเรียนในหลักสูตรทางพลศึกษา แต่ปัจจุบันให้วิชากระป๋องของเป็นเพียงวิชาพื้นฐาน ซึ่งสามารถเลือกเรียนหรือไม่ก็ได้ เหตุผลนี้จะทำให้ครูพลศึกษาที่ไม่ถนัดวิชากระป๋องของอาจจะไม่เลือกวิชานี้เข้ามาสอน อาจทำให้แนวโน้มของกระป๋องในระดับมัธยมศึกษาลดน้อยลงไป

ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากในระดับมัธยมศึกษาไม่ได้เป็นวิชาบังคับ ฉะนั้น ผลที่ตามมา อาจมีส่วนเกี่ยวข้องให้ ในระดับอุดมศึกษาลดความสำคัญของวิชานี้ลงไปได้

3. ด้านกิจกรรมกีฬา

ในการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษา ซึ่งจัดโดยกรมพลศึกษา เมื่อหลักสูตรไม่บังคับเรียน ฉะนั้น การแข่งขันกระป๋องของก็มีส่วนจะลดลงตามไปด้วย

ในการแข่งขันกระป๋องของ ของสมาคมกีฬาไทย ที่จัดขึ้นเป็นประจำปี ปีละครั้ง ที่ห้องสนามหลวง แม้จะเปิดกว้าง มีการแข่งขันมานาน แต่รูปแบบการแข่งขัน ก็ยังมิได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเท่าที่ควร

ในการแข่งขันซึ่งจัดที่ศูนย์เยาวชนไทยญี่ปุ่นดินแดง ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเพิ่งเริ่มจัดมีขึ้นในระยะหลังในช่วงแรกก็ยังคงติดต่อกันมา ก็เห็นว่าความคึกคักได้ลดน้อยลงตามไปด้วย

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติขณะนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีส่วนรับผิดชอบอย่างจริงจังในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และ เผยแพร่วัฒนธรรมของชาติทางด้านกระบี่กระบองโดยตรง ทางด้านกรมศิลปากร ก็ไม่มีการเรียนการสอนในหลักสูตรของการเรียนวิชานาฏศิลป์ จะมีเล่นกันก็เพียงตั้งเป็นคณะถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา เพื่อการแสดงประกอบละครอิงประวัติศาสตร์บางเรื่องเท่านั้น ดังนั้นการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยกระบี่กระบอง มีส่วนที่จะลดน้อยลงตามไปด้วย

5. ด้านแนวคิดใหม่ คิดว่าจะต้องการเชิดคณะกระบี่กระบองต่าง ๆ โดยมีหน่วยงานที่เป็นหลัก และเขียนบันทึกประวัติ รูปแบบการเล่น การต่อสู้ของแต่ละค่ายว่าเป็นอย่างไร ให้เขียนรวบรวมและเก็บบันทึกไว้ แล้วให้การส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ทางหนังสือบ้าง วิดีโอบ้าง สื่อสารต่าง ๆ บ้างอาจจะทำให้กระบี่กระบอง ได้รับการพัฒนายิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ ท่านอาจารย์วิจิต ธีปัญญา ซึ่งท่านเคยสอนวิชากระบี่กระบองในระดับต่าง ๆ หลายระดับ ทั้งในระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัยพลศึกษา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา ปัจจุบันท่านเป็นศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 ของกรมพลศึกษา จากการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2535 ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

1. ด้านการแสดงเป็นกิจกรรมสันทนาการในอนาคตยังมีความเหมาะสมที่จะนำไปแสดงเป็นกิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ หรือเป็นงานกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งงานเทศกาล งานของหน่วยงาน หน่วยงานราชการ งานเอกชน สามารถนำไปสอดแทรก แสดงเป็นการละเล่นในด้านการสร้างความสนุกสนาน และความตื่นเต้นแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา วิชากระบี่กระบองมีประโยชน์ทางพลศึกษามาก หากครูผู้สอนรู้จริงและสอนให้เกิดประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันครูที่รู้จริงมีน้อย จึงยังผลให้กระบี่กระบองยังไม่พัฒนา หากสภาพการณ์ยังคงเป็นลักษณะนี้ต่อไป พัฒนาการของกระบี่กระบองก็จะคงตัวหรือพัฒนาการต่ำลง แต่ถ้าหากได้รับการส่งเสริมกันอย่างจริงจังจะทำให้พัฒนาการดีขึ้น

3. ด้านกิจกรรมกีฬา กระบี่กระบอง เป็นกีฬาที่สามารถสร้างสมรรถภาพทางกายที่ดี สามารถสร้างกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในท่วงแนวความคิด เรื่องกีฬากระบี่กระบองท่านให้ความเห็นว่า ควรมีการแข่งขันในลักษณะของการแสดงโชว์ โดยมีการชมเชยหรือให้รางวัลก็จะทำให้ได้นักกระบี่กระบองที่ดี แต่หากจัดเป็นการแข่งขันก็เหมือนดาบสองคม หากครูผู้สอนสอนได้ดี

จะทำให้หนักก็ฟุ้งจึกแพ้วจึกชนะ หากสอนไม่ถูกต้อง นักกีฬาจะหวังแต่ชัยชนะ ไม่ยอมแพ้ ทำให้ไม่เข้าใจถึงเหตุผล มัวแต่จะเอาชนะฝ่ายเดียว จุดนี้จะทำให้เกิดข้อขัดแย้ง และยังผลให้วงการกระบี่กระบองไม่ก้าวหน้า

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ ในอนาคตเราควรจะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนี้ไว้เพราะ เป็นวัฒนธรรมที่ดีของชาติ หน่วยงานวัฒนธรรมของชาติควรให้การส่งเสริมสนับสนุนต่อไป

5. ด้านแนวคิดใหม่ นักวิชาการควรเปรียบเทียบคุณประโยชน์ ของการออกกำลังกาย เช่น เปรียบเทียบกระบี่กระบอง กับกีฬาอื่น ๆ เช่น เปรียบเทียบ ความแข็งแรง อดทน ความคล่องตัว ฯลฯ หรือเช่นให้เล่นกีฬาอื่น ๆ แล้วมาเปรียบเทียบกับการเล่นกีฬากระบี่กระบอง แล้วนำมาวัดชีพจร ความดันโลหิต โดยใช้เวลาพอสมควรอาจจะ 1 เดือน แล้วฝึกซ้อมกีฬาให้เวลาเท่า ๆ กัน แล้วดูพัฒนาการของร่างกาย เปรียบเทียบให้เป็นปรนัยดู จะเห็นว่าเป็นผล หรือในการสอนในโรงเรียน ควรจะ เน้นให้เป็นปรนัยให้ได้ การสอนควรสอนให้เป็นประโยชน์ มีความสนุกสนาน ให้เด็กชอบ ให้สามารถเทียบกับกีฬาอื่น ๆ ให้เห็นชัดว่าดีกว่ากีฬาอื่น ๆ อย่างไร แนวความคิดไม่ให้เด็กเบื่อ ครูควร เน้นให้เห็นคุณประโยชน์ เด็กมีกำลังใจมากควรให้ตีก่อน แล้วให้มารำทีหลัง แนวการสอน ในระดับอุดมศึกษา ควรปรับปรุงการสอนใหม่ ควรปลูกฝังว่าครูกระบี่กระบอง ควรนำกระบี่กระบองไปใช้เป็นสื่อในการออกกำลังกาย โดยไม่เน้นให้เด็กที่เรียนเป็นครูกระบี่กระบอง เน้นเพื่อเป็นสื่อ ปรับปรุงนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เน้นให้เห็นในคุณประโยชน์ของบรรพบุรุษ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ถ้านำแนวความคิดนี้ไปใช้ได้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชากระบี่กระบองในอนาคต

จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ไพฑูรย์ ศรีชัยสวัสดิ์ อาจารย์ผู้สอน วิชากระบี่กระบอง คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2536 ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

1. ด้านการแสดงเป็นกิจกรรมสันทนาการ คณะกระบี่กระบองต่าง ๆ ได้นำกิจกรรมการแสดงออกโชว์ตามงานต่าง ๆ ที่คณะของตนรับผิดชอบหรือได้รับเชิญมา อาจจะ เป็นงานฉลองงานเทศกาล งานรับแขกชาวต่างประเทศ คิดว่ากิจกรรมนี้ สามารถที่จะ เป็นกิจกรรมสันทนาการสร้างความสนุกสนาน เข้าใจและตื่นเต้นให้กับผู้ชม แต่สำหรับผู้เล่น ถ้าไม่ได้รับการฝึกซ้อมหรือเล่าเรียนให้ต้องแท้แล้ว ก็ไม่สามารถจะสร้างความประทับใจให้กับผู้ชมได้

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา ปัจจุบันเห็นว่าชบเซา ทั้งระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัยพลศึกษา และมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนขาดความรู้ขาดเทคนิค วิธีการสอน ควรจัดให้มีการอบรมครู

ผู้สอนให้กว้างขวางทั่วถึง ให้สามารถนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ ในระดับวิทยาลัยพลศึกษา และวิทยาลัยครู ควรเน้นให้นักศึกษาสามารถนำไปสอนได้ ในส่วนของมหาวิทยาลัยปัจจุบันก็ซับซ้อนเกินไป เนื่องจากบางมหาวิทยาลัยจัดให้เป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น ทำให้ในที่สุด นักศึกษา ลดความสนใจลงไป

3. ด้านกิจกรรมกีฬา การโชว์ การประกวดทางด้านการแสดง คิดว่ายังคงไม่ได้รับความสนใจหรือพัฒนามากนัก ทั้งของกรมพลศึกษา สมาคมกีฬาไทยที่ห้องสนามหลวง หรือ กรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่ามีทีมส่งเข้าแข่งขันไม่หลากหลายมากนัก

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ กระบี่กระบองถือเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมของชาติ คู่กับศิลปมวยไทย ซึ่งเป็นการต่อสู้ที่มีความสัมพันธ์กัน กระบี่กระบองมีศิลปะของการต่อสู้แบบเดียวกับมวยไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ามวยไทยต่อมือ ศิลปะ เหล่านี้คิดว่ายังคงอยู่คู่ชาติไทยไม่สูญหาย และเป็นที่รู้จักกันของชาวไทยและต่างชาติ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต หากได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนาศิลปะขึ้นนี้

5. ด้านแนวคิดใหม่ อยากให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับสูง ช่วยกันอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาเหมือนในอดีต ซึ่งให้ความสำคัญต่อวิชานี้มาก ถ้าในระดับสูงให้ความสนใจแล้ว ในระดับล่าง ก็จะร่วมมือและสนับสนุน ให้กระบี่กระบองก้าวหน้าได้ด้วยดีต่อไป

จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ไพโรจน์ จ้อยใบ อาจารย์ผู้สอนวิชา กระบี่กระบอง วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

1. ด้านการแสดงเป็นกิจกรรมสังเอนการ ควรนำวิชากระบี่กระบองไปใช้ในกิจกรรมสังเอนการ ให้เกิดความสุขสนาน ในการเรียนการสอนให้ได้ ควรนำเกมมาใช้ ในการเรียนการสอนกระบี่กระบอง เพื่อสร้างความสุขสนานให้กับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเกิดความสุขสนานแล้ว ก็จะนำวิชานี้ไปเล่นในยามว่าง หรือนำไปใช้ให้ประโยชน์เกี่ยวกับการป้องกันตัวได้

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา สำหรับวิชากระบี่กระบองยังไม่ได้ ได้รับความสนใจมากนัก ถ้าเปรียบเทียบกับกีฬาสากลทั่วไป อีกทั้งปัญหาด้านครูผู้สอนไม่เข้าใจ เทคนิควิธีการสอน ครูที่เข้าใจวิชานี้มีน้อย การสอนเน้นการรำเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่ค่อยถูก กับหลักการมากนัก ในการเรียนการสอนควร เน้นให้เด็กได้ใช้วิชากระบี่กระบอง ให้เกิดประโยชน์ ในการเล่น การออกกำลังกาย อย่างสนุกสนาน และสามารถนำไปใช้ต่อสู้ป้องกันตัวได้ ในระดับ อุดมศึกษา จะแยกเป็น 2 ส่วน คือ เรียนในชั้นเรียน กับฝึกเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน วิชานี้ต้อง

ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติม หากเรียนแต่เฉพาะในชั้นเรียนจะได้ผลไม่เพียงพอ ปัญหาอีกด้านที่ไม่ได้รับความสนใจ คือ วิชานี้ ยังไม่สามารถประกอบเป็นอาชีพได้ จึงทำให้ขาดความสนใจจากผู้เรียน

3. ด้านการกีฬา ความนิยมยังอยู่ในกลุ่มน้อย ยังอยู่ในวงจำกัด ทางกรมพลศึกษา ถ้าสามารถใช้วิทยาลัยพลศึกษา เป็นศูนย์กลางจัดการแข่งขันในทุก ๆ ภาคได้ โดยจัดให้กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา หรือแม้แต่การแข่งขันกีฬาตามไทยคดีตัว ก็สามารถจัดทำได้ จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาในวิชานี้เพื่อเข้าแข่งขัน

ในส่วนขององค์กรที่จะรับผิดชอบก็มีส่วนสำคัญต่อวิชานี้ หากมีองค์กรใดที่รับผิดชอบทำงานที่เกี่ยวข้องในวิชานี้โดยเฉพาะ ก็จะทำให้กระบี่กระบองไม่สูญหายไป

ในส่วนของการแข่งขันกีฬาระบี่กระบองในระดับต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าระเบียบกติกา ยังไม่แน่นอน ชัดเจน เนื่องจากไม่ได้มีการประชุมชี้แจงระเบียบตกลงกติกากัน ปัญหาอีกอย่างคือ ปัญหาของการตัดสินยังไม่ชัดเจน เรื่องการให้คะแนน คือ คะแนนที่ให้เป็นคะแนนที่ดูด้วยการสังเกต เพราะฉะนั้น การให้คะแนนในลักษณะนี้ จึงบกพร่องในเรื่อง ความเที่ยงธรรม เมื่อขาดความยุติธรรมในการให้คะแนน ทำให้ทีมกระบี่กระบองจึงไม่ค่อยส่งทีมเข้าแข่งขันมากนัก

4. กิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ วัฒนธรรมนี้ยังคงเป็นวัฒนธรรม ของชาติไทยต่อไป และยังเป็นศิลปะที่น่าภาคภูมิใจ แต่การอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมชนิดนี้ยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดรับผิดชอบวัฒนธรรมนี้โดยตรง ถึงแม้จะมีศูนย์วัฒนธรรมตามจังหวัดต่าง ๆ แต่ความชัดเจนในความรับผิดชอบ หรืองบประมาณสนับสนุนโดยตรงยังไม่มี ปัญหาเหล่านี้ทำให้วัฒนธรรมนี้ซบเซาลงไปบ้าง

5. ด้านแนวคิดใหม่ อยากให้ได้มีองค์กรที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบโดยตรง สถานที่เรียนหรือฝึกซ้อมกีฬากระบี่กระบองโดยตรง ตามสถานศึกษาต่าง ๆ ให้เทียบเท่ากับกีฬาสากลอื่น ๆ สื่อการเรียนการสอน หนังสือ ตำรา ควรที่จะได้ถูกสร้างขึ้น และพัฒนาให้เป็นแม่แบบ แม่บท ให้เป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน ในส่วนของวิชากระบี่กระบอง ควรจะปลูกฝังให้ผู้เรียนเข้าใจว่าเป็นวิชาของการต่อสู้ การออกกำลังกาย การละเล่น ศิลปะวัฒนธรรม และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มิใช่มุ่งการแสดง หรือการร่ายรำเท่านั้น แนวคิดต่างข้างต้น อาจทำให้กระบี่กระบองพัฒนาศึกษาขึ้น

จากสารสัมภาษณ์ ท่านอาจารย์สัภัย เมฆมาณ เจ้าของ ผู้จัดการ และอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนสำนักดาบพุทธโธสวรรค์ ซึ่งเป็นโรงเรียนสอนวิชากระบี่กระบองเป็นอาชีพโดยเฉพาะ สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2535 ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

1. ด้านการแสดงเป็นกิจกรรมสันทนาการ แนวโน้มในอนาคตคาดว่าจะดี โดยเฉพาะ สำนักดาบพุทธโธสวรรค์ อาหารที่มาก็ก็รู้สึกสนุกสนานชอบที่จะเล่น หรือแม้แต่เด็กอายุ 6 ขวบ ขึ้นไปมาเริ่มฝึกและหัดเล่น ก็ยังรู้สึกสนุกสนาน อยากที่จะเล่น เมื่อก่อนสำนักดาบพุทธโธสวรรค์ ยังไม่เปิดกว้างขวาง กับบุคคลทั่วไป ปัจจุบันเริ่มปลูกฝังให้กับเยาวชนตั้งแต่เด็ก ๆ คาดว่าในอนาคตกิจกรรมการของกระบี่กระบองจะดีขึ้น

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา ท่านกล่าวว่าพลศึกษาและสันทนาการมีความสัมพันธ์กันจะมีผลสืบเนื่องต่อกัน ถ้ากิจกรรมด้านสันทนาการดี กิจกรรมทางด้านพลศึกษาก็ย่อมดีตามไปด้วยกัน และ กระบี่กระบอง ก็ยังคงเป็นกิจกรรมที่ดีทางพลศึกษาต่อไป

3. ด้านกิจกรรมกีฬา ในอนาคตของสำนักดาบแห่งนี้ ต่อไปจะ เปิดการแข่งขันระดับชาติ ของสำนักดาบพุทธโธสวรรค์เอง สำหรับการแข่งขันของสมาคมกีฬาไทย สำนักดาบพุทธโธสวรรค์ ไม่ได้ส่งแข่ง เพราะถือว่าเป็นโรงเรียนซึ่ง เปิดสอนเป็นอาชีพจะไม่ส่งแข่งขัน จะส่งเพียงไปโชว์ ศิลปะด้วยดาบเหล็กเท่านั้น สำหรับโรงเรียนสำนักดาบพุทธโธสวรรค์นั้น ต่อไปจะมีการตั้งเป็น มูลนิธิถ้ามีเงิน มั่งบประมาณ มาสนับสนุน ก็จะมีการจ้างครูมาทำการสอนเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ก็จะ สามารถสอนและส่งเสริมให้มีการแข่งขันในระดับชาติต่อไปได้

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ ในอนาคตคาดว่าจะวัฒนธรรมนี้ จะสามารถแพร่หลายไปทั่วโลกโดยชาวฝรั่ง ฝรั่งเหล่านี้ได้มาฝึกจากโรงเรียนสำนักดาบพุทธโธสวรรค์ แล้วนำไป ส่งสอนตามรัฐต่าง ๆ ถึง 6 รัฐ ฉะนั้น จึงทำให้วัฒนธรรมกระบี่กระบองนี้ แพร่หลายออกไป ท่าน กล่าวอีกว่าศิลปวัฒนธรรมนี้มีคุณค่าประโยชน์ต่อชาติไทยมาก ที่สร้างชาติและนำชาติเราขึ้นมา วิชา นี้เป็นศิลปวัฒนธรรมแรก ที่สร้างชาติไทย ท่านได้เปรียบเทียบสำนักดาบสมัยก่อน ให้ฟังว่า สมัย อยุธยา ชาวพม่าก็มีสำนักดาบที่เทียบเท่าของไทย หรือเทียบเท่าของพุทธโธสวรรค์ สำนักดาบของ ชาวพม่าเรียกว่าสำนักดาบดาชัย มีการฝึกสอนให้กับทหารเก่งทางขวานมาก เดียวนี้สำนักดาบดาชัย ไม่มีแล้ว จึงทำให้ศิลปวัฒนธรรมกระบี่กระบองของพม่าสาบสูญไป เพราะหลังจากที่พม่า ตกเป็น เมืองขึ้นของอังกฤษนานถึง 42 ปี พม่าไม่มีโอกาสใช้ ศิลปวัฒนธรรมชนิดนี้ หรือแม้แต่เรียนรู้อีก ศิลปวัฒนธรรมชนิดนี้ก็ไม่จะมี ฉะนั้น กระบี่กระบองของพม่าจึงหายไป แต่ของไทยยังคงอยู่ และหากได้ รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนามาจะทำให้ศิลปวัฒนธรรมกระบี่กระบองคงอยู่ตลอดไป

5. ด้านแนวคิดใหม่ ในอนาคตถ้ากระบี่กระบองนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เช่น ใน การแสดงโดยใช้การแสดง แสงและเสียงเข้าประกอบจะได้รับความสนใจมากขึ้น

ในด้านการแข่งขันการประหวัดระหว่างคณะ มีความคิดว่า การแข่งขันจะทำให้เกิด แดกความสามัคคีกันในหมู่กระบี่กระบอง ถ้าจะให้มีการแข่งขันกันจริง ๆ ควรที่จะคิดให้สามารถ ต่อสู้กันได้จริง ๆ อย่างมวยไทย และอีกแนวคิดท่านกล่าวว่า การทำกระบี่กระบองให้พัฒนาการ ควรจะทำเป็นอาชีพจะดีกว่าการทำในลักษณะสมัครเล่น

จากการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องคลุกคลีอยู่กับสำนักดาบศรีไตรรัตน์ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ทองหล่อ ไตรรัตน์ อาจารย์มัญญ ไตรรัตน์ และอาจารย์วะเอิญ สุนทรสนาน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลทั้งสามท่านพร้อมกัน โดยสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2535 ท่านได้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

1. ด้านการแสดงเป็นกิจกรรมสันทนาการ

อาจารย์ทองหล่อ คิดว่าลตน้อยลงอาจจะคงเหลือโดยแสดงให้ชาวต่างชาติชม ส่วน การแสดงตามเทศกาลงานต่าง ๆ ลตน้อยลง คณะต่าง ๆ ปัจจุบันการแสดงอาวุธไม่ครบทุกอาวุธ คณะเล็ก ๆ พยายามแสดงอย่างรวบรัด การแสดงให้ชาวต่างประเทศ ก็ยังแสดงเป็นเพียงบาง อาวุธส่วน การเล่นเพื่อความสนุกสนาน หรือใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์นั้น ต้องขึ้นอยู่กับ การเรียนการสอนในโรงเรียน ถ้าในโรงเรียนสามารถสอน ให้เกิดความสุขสนุกสนานในการเล่นได้ แต่ ถ้าหากเน้นการรำยำ เด็กจะเบื่อ ไม่ชอบ เมื่อไม่ชอบ จึงไม่นิยมนำมาเล่น

อาจารย์มัญญ กล่าวทำนองเดียวกันว่า ในโรงเรียนสอนในรูปแบบกรมพลศึกษา อย่างเดียว ไม่หลากหลายต่างสำนัก ส่วนการต่อสู้ไม่ได้รับการฝึก ให้สนุกสนาน สิ่งนี้เมื่อไม่หลากหลาย และนักเรียนไม่เกิดความสุขสนุกสนานในขณะที่เรียนและเล่น เด็กก็จะไม่นำไปฝึกเล่นในยามว่าง แนวโน้มน่าจะลดลง

อาจารย์วะเอิญ ให้ความเห็นว่า นักเรียนคงจะใช้เฉพาะในขณะที่เรียน แต่หลังจาก เรียนจบ เมื่อเด็กนักเรียนไม่เกิดความสุขสนุกสนานกับการเรียน เด็กก็จะไม่นำไปเล่นในยามว่าง แนวโน้มก็จะลดลงเช่นกัน

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา

อาจารย์ทองหล่อ ในระดับมัธยมต้น และมัธยมปลาย เน้นการเรียนแบบอนุรักษตาม รูปแบบผิดแผกไม่ได้ จึงไม่เกิดการพัฒนา ถ้าได้พัฒนา ให้เด็กได้นำไปใช้ หรือสร้างความสนุก

สนามในขณะเรียน มีการพัฒนาให้ถูกต้อง อนุรักษ์ในสิ่งที่เป็ศิลปะ ถ้าได้มีการยอมรับแนวคิดใหม่ พัฒนาการคงจะดีขึ้น แต่ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ในลักษณะ เช่นนี้ พัฒนาการคงจะลดลง

ในระดับอุดมศึกษา ในชั้นเรียนควรอนุรักษ์กระบี่กระบอง และควรมีการพัฒนา ดาบไทย ซึ่งมุ่งเน้นไปทางด้านกีฬาแข่งขันที่เป็นสากล ถ้าจัดให้มีการแข่งขันส่งเสริมกันขึ้นให้เด็ก สนุกสนาน การพลศึกษาคงดีขึ้น แต่ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ในลักษณะ เช่นนี้ พัฒนาการคงจะลดลง

อาจารย์มัญญะ โรงเรียนเน้นการรำซึ่งผิดจุด ในโรงเรียนควรเปลี่ยนหลักสูตรให้เป็นสากล โดยรวมหลาย ๆ คณะ ให้เป็นศิลปะการป้องกันตัว ให้ทุกค่ายดาบสามารถมีหลักวิชา ที่มีเหตุผลประยุกต์ใช้ป้องกันตัวได้ทุก ๆ ค่าย การเรียนควรมีการปูพื้นฐาน เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้ง 2 แนว คือ กระบี่กระบองด้านอนุรักษ์ คือ การแสดง และกระบี่กระบอง ในแนวพัฒนาซึ่งเป็น กีฬาดาบไทยในเชิงการแข่งขัน

อาจารย์วะเอิญ ไม่ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3. ด้านการกีฬา ซึ่งสามารถแยกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประกวด กับการแข่งขัน ดาบไทย

อาจารย์ทองหล่อกล่าวว่า

การประกวด ในขณะนี้ยังคงทรง ๆ อยู่ สำหรับกระบี่กระบองประกวดในตอนแรก รูปแบบต่าง ๆ จะแตกต่างกันไปอย่างชัดเจน ปัจจุบันจะตามแบบกันจนไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก เนื่องจากพัฒนาเลียนแบบให้กลมกลืนและเข้ากัน ถ้าหากกีฬาประกวด ได้รับการส่งเสริมด้วยจะ พัฒนายิ่งขึ้น แนวโน้มอีกประการหนึ่งที่ทำให้ความสนใจในกีฬากบี่กระบองลดลงเพราะ เด็ก ๆ ของไทยหันไปเล่นกีฬาสากล กีฬาใหม่ ๆ ซึ่งเข้ามาในประเทศไทย และได้รับการยอมรับ และการสนับสนุนมากกว่ากีฬากบี่กระบองของไทย ซึ่งเล่นกันเพียงในประเทศไทยแต่กีฬาสากลอื่น ๆ เล่นกันในหลาย ๆ ประเทศ หากติดทีมชาติ ก็จะสามารถได้ไปแข่งขันในต่างประเทศ ซึ่งสิ่งนี้ เป็นสิ่งจูงใจได้อย่างหนึ่ง อีกทั้งเมื่อเล่นแล้ว เกิดความสนุกสนานกว่า ดังนั้น การฝึกซ้อมกระบี่ กระบองเพื่อการแข่งขัน จึงลดลง แต่ถ้าหากการสอนกระบี่กระบอง สามารถพัฒนา ให้เล่นเป็น สากลได้ คงจะพัฒนาดีขึ้นมากกว่านี้

การแข่งขันกีฬาดาบไทย มีแนวโน้มค่อนข้างดี ดังจะเห็นได้จาก ปัจจุบันได้มีการ แข่งขันกีฬาดาบไทย ในระดับอุดมศึกษาถึง 11 มหาวิทยาลัย อีกทั้งกีฬา 4 เหล่า ให้ความสนใจเชิญให้ไปสาธิตในกีฬา 4 เหล่า สำหรับในต่างประเทศ อาจารย์ทองหล่อ ก็ได้มีการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาวุธต่อสู้ ของประเทศฟิลิปปินส์ ในเรื่องการต่อสู้ด้วย ดาบสองมือ ว่า

ประเทศฟิลิปปินส์ ก็มีการต่อสู้ด้วยดาบสองมือเช่นกัน ถ้านำการแข่งขันในลักษณะใช้ดาบสองมือ มาพัฒนาาร่วมกัน อาจจะสามารณนำมาแข่งขันด้วยกันได้

อาจารย์มณูญ กล่าวว่า

การประกวด ค่อย ๆ ดีขึ้น เนื่องจากมีการพัฒนาเป็นไปแนวทางเดียวกันโดยใช้กติกาเข้าบังคับ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การอนุรักษ์ยังอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากเป็นการแสดง โดยการนัดหมายกัน มิใช่เป็นการแข่งขันกันด้วยการป้องกันตัว การอนุรักษ์ลักษณะนี้ จะไม่ค่อยได้รับการพัฒนาให้แตกฉานออกไปมากนัก

การแข่งขันกีฬาดาบไทย ท่านกล่าวว่า มีความคิดเห็นเหมือนอาจารย์ทองหล่อ

อาจารย์วะเฮญ กล่าวว่า

การประกวด ได้ใช้กติกาฉบับบังคับคณะกรรมการบ่งชี้ให้ เป็นแนวทางเดียวกัน คิดว่า การแข่งขันโดยการประกวดนี้ได้รับการพัฒนาได้ดีขึ้น

การแข่งขันกีฬาดาบไทย ปัจจุบันมีผู้สมัครเข้ามาแข่งขันเพิ่มขึ้น คิดว่าแนวโน้มในอนาคตจะดีขึ้น

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ

อาจารย์มณูญ กล่าวว่า วัฒนธรรมที่น่าจะคงอยู่โดยมีกรมศิลปากรและกรมพลศึกษา รับผิดชอบโดยตรง แต่สำหรับกรมศิลปากรยังส่งเสริมน้อยไป แต่คิดว่าวัฒนธรรมนี้จะยังไม่สูญหายไป จะเห็นได้จากถ้ามีงานฉลองใหญ่ ๆ สำคัญ ๆ รัฐบาลจะยังคงคิดถึงและนำมาแสดงหรือนำมา กล่าวขวัญอยู่ แต่ในระยะหลังนี้ก็ยังไม่ค่อยบ่อยนัก

อาจารย์ทองหล่อ กับ อาจารย์วะเฮญ ของคการให้สัมภาษณ์หัวข้อนี้

5. แนวคิดอื่น ๆ

อาจารย์มณูญ กล่าวว่า คิดว่าน่าจะอยู่ในหลักสูตรในโรงเรียน ตั้งแต่ระดับต้น ๆ โดยการวางพื้นฐานให้แก่เด็กและ เพิ่มรายละเอียด เพิ่มขึ้นในระดับที่สูงขึ้น จนถึงในระดับ มหาวิทยาลัยให้สามารถแข่งขันได้ จะทำให้กระบี่กระบอง ได้รับการอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนาต่อไป

จากการสัมภาษณ์ อาจารย์สลักเกียรติ ชุมพรพันธุ์ อาจารย์ผู้สอนกระบี่กระบองของวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดกระบี่ โดยสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

1. ด้านการแสดงเป็นกิจกรรมสันทนาการ ตลาด หรือความต้องการของสังคมยังต้องการกิจกรรมสันทนาการมาก โดยจะเห็นได้จาก จังหวัดแห่งการท่องเที่ยว ในงานเทศกาลต่าง ๆ ประจำปี จะยังคงมีการแสดง กระบี่กระบองให้เห็นอยู่ เช่น จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และพังงา ความสนใจของเยาวชน จะสนใจกระบี่กระบองมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการสอนในโรงเรียนต้องสนับสนุนด้วย ตามธรรมชาติเด็กจะชอบและสนใจกิจกรรมการเล่นและสนใจต่อสู้ การตีด้วยอาวุธอยู่แล้ว ถ้าให้การส่งเสริมสิ่งสอน สนับสนุนให้เด็กรู้จักการใช้ให้สนุกสนาน ถูกวิธี ไม่เป็นอันตราย ก็จะทำให้กิจกรรมนี้ เป็นกิจกรรมสันทนาการที่ดีได้ต่อไป

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา ยังไม่ได้รับความสนใจ จากผู้เรียนมากนัก ดังนั้น ควรมีการเปลี่ยนแปลงในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอนและปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนบ้าง โดยเน้นให้เด็กนักเรียนได้มีกิจกรรมการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะทางด้านการต่อสู้ตีแม่ไม้ ลูกไม้ หลบหลีก ป้องกัน ในรูปแบบของเกมนำ รูปแบบของจินตนาการ เช่น การแสดงเป็นละครอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานและพอใจกับวิธีการเรียนการสอนเช่นนี้ ผลที่ตามมาคือ เด็กจะได้รับความรู้ความเข้าใจ ในวิชากระบี่กระบองไปในตัวแล้วค่อยสอดแทรกการรำรำ ซึ่งเป็นนาฏศิลป์เข้าไปภายหลัง อีกทั้งผู้สอนควรจะสอนวิธีการใช้วิชากระบี่กระบอง ให้เป็นประโยชน์ ในการต่อสู้ป้องกันตัว เวลามีกภัยจากผู้อื่นมาทำร้าย ถ้าเด็กนักเรียนเห็นว่าวิชานี้มีประโยชน์ เด็กนักเรียนก็จะรัก และสนใจต่อกิจกรรมทางด้านพลศึกษาแขนงนี้

สำหรับในระดับอุดมศึกษา ในสถาบันผลิตครูผู้สอนพลศึกษาต่าง ๆ สามารถเน้นความถูกต้องแม่นยำ ความสวยงามทางด้านนาฏศิลป์ไปได้ด้วย เพราะนิสิต นักศึกษา ที่เรียนจะต้องออกไปฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ควรจะให้แนววิธีการที่ถูกต้อง เพื่อจะได้นำไปใช้อย่างถูกต้องตามแบบฉบับ และอยากให้เป็นวิชาบังคับในระดับอุดมศึกษา และควรมีการสอนที่สูงกว่าที่มีอยู่ เช่น การสอนวิธีการจัดการทางกระบี่กระบอง หมายถึง การนำกระบี่กระบองไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางธุรกิจ เช่น การนำไปแสดงโชว์ตามงานต่าง ๆ ถ้าทำได้เช่นนี้ ก็เป็นสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างถูกต้อง และมีผลต่อเนื่องไว้มองของกระบี่กระบองที่ดีในอนาคต

3. ด้านกิจกรรมกีฬา ปัจจุบันการส่งเสริม ยังมีเพียงในกรุงเทพเท่านั้น ส่วนในต่างจังหวัดยังไม่ได้รับการส่งเสริม ในระดับวิทยาลัยพลศึกษา ก็ยังไม่ได้มีการแข่งขันในกีฬาสถาบันระหว่างวิทยาลัย ในกีฬาแห่งชาติ ก็ยังไม่มีการแข่งขัน เมื่อการแข่งขันในระดับต่าง ๆ ไม่ได้รับการส่งเสริมแล้ว สาเหตุนี้เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การกีฬากระบี่กระบองไม่กว้างขวางหรือพัฒนาเท่าที่ควร

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมแห่งชาติ กระบี่กระบองเป็นวัฒนธรรมของชาติไทยที่ยังคงอยู่ หากผู้เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมและสนับสนุน

5. แนวคิดใหม่ กระบี่กระบองจะได้รับการพัฒนานั้น ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันช่วยกันอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาอย่างจริงจัง โดยไม่หวังเพียงแต่ประโยชน์ของคณะตนฝ่ายเดียว ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อสารต่าง ๆ ให้กว้างขวาง เช่น ทีวี วิทยุ หนังสือ หนังสือพิมพ์ และวิดีโอ จะทำให้กระบี่กระบองพัฒนายิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

สมัยก่อนกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ราวพุทธศักราช 500 ไทยยังอยู่ในดินแดนทางใต้ของจีน และแยกกันอยู่หลายเหล่า เวลาไทยอ่อนแอ ไทยก็ตกอยู่ใต้อำนาจของจีน บางสมัยที่มีผู้ปกครองเข้มแข็ง ไทยก็รวมกันเป็นมหาอาณาจักร เช่น ใน พ.ศ. 1291 พระเจ้าฟ้างุ้มขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงตั้งอาณาจักรน่านเจ้า ไทยต้องทำสงครามกับจีนครั้งแล้วครั้งเล่า บางสมัยเป็นมิตร บางสมัยก็เป็นศัตรู และต่อมาไทยก็เสียอาณาจักรน่านเจ้าให้กับกุลโกลชาวมองโกล ผู้รบชนะจีน พม่า และไทย มีชาวไทยจำนวนมากไม่ยอมละทิ้งอาณาจักรน่านเจ้า แต่ก็มีชาวไทยบางส่วนได้อพยพตนเองมาทางใต้เรื่อย ๆ โดยหนีให้พ้นจากการรุกรานของจีน แยกออกเป็นหลายพวกหลายเหล่า สภาพชีวิตชาวไทยก่อนสมัยกรุงสุโขทัยนั้น ต้องขึ้นอยู่กับความแข็งแรงและความอดทน จึงจะมีชีวิตอยู่รอดได้ เพราะชีวิตต้องผจญกับภัยต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะภัยจากสงคราม ชาวไทยทุกคนต้องเป็นทหาร ฝึกการใช้อาวุธต่าง ๆ การเดินทัพ และการต่อสู้ป้องกันตัว

สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ด้านการทหารและการทำสงคราม ก่อนที่จะตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ประมาณปี พ.ศ. 1781 ไทยได้ยกทัพเข้าทำการขับไล่ขอมให้ออกจากสุโขทัย และยึดอาณาจักรสุโขทัยเป็นของไทย โดยมีปฐมกษัตริย์พระองค์แรกทรงพระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ สมัยนี้ไทยต้องทำสงครามกับเพื่อนบ้านที่มารุกรานเพื่อรักษาดินแดน อีกทั้งการปราบปรามเพื่อขยายอาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวาง โดยมีพ่อขุนบางเมืองและพ่อขุนรามคำแหง ราชโอรสครองราชย์ต่อมา สำหรับพ่อขุนรามคำแหงนั้น ท่านมีความเชี่ยวชาญทางการรบอย่างมาก พระองค์ให้ความสนใจในการฝึกฝนวิชาการต่อสู้ ให้กับทหารไว้สำหรับป้องกันประเทศ และการสร้างชาติ พระองค์นั้นฝึกฝนตรวจตราการรบและออกรบอยู่เสมอ จึงทำให้สามารถสร้างทหารที่มีสมรรถภาพและด้านร่างกายและการใช้อาวุธก็ได้ทำการฝึกอย่างหนัก สำหรับการฝึกในยามว่างก็ได้จากในรูปแบบการแข่งขันคือ กระบี่กระบอง มวย และการต่อสู้ป้องกันตัว ด้วยเหตุนี้ สมัยของพระองค์จึงไม่ค่อยมีประเทศข้างเคียงกล้าเข้ามารุกราน อีกทั้งยังสามารถขยายอาณาจักรออกไปได้อย่าง

กว้างขวางมากขึ้นอีก สำหรับการจัดทัพก็มีทั้งทหารราบเดินเท้า ทหารม้า การเดินทัพทางเรือ และการใช้ช้างเป็นพาหนะในการเดินทางและการรบ สำหรับกษัตริย์และขุนนางผู้ใหญ่ อาวุธที่ใช้ก็มีทั้งอาวุธยาวและอาวุธสั้น และการใช้อาวุธในร่างกายทำร้ายคู่ต่อสู้ ทางด้านการศึกษาและพลศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบี่กระบอง ในสมัยนั้น แม้แต่กษัตริย์ราชวงศ์ หรือเจ้านายเองก็ต้องเรียนวิชาการกระบี่กระบอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปศาสตร์ สำหรับพ่อขุนรามคำแหง หรือเจ้าชายรุ่ง ได้ไปเรียนที่สำนักสมอคอน แห่งเมืองลพบุรีที่มีชื่อเสียง ในส่วนของชาวไทยทุกคน ก็จะต้องเรียน และฝึก เมื่อยามที่ถูกเกณฑ์เข้ามาเป็นทหาร

สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี ด้านการทหารและการทำสงครามในสมัยนี้ ไทยรบกับพม่าถึง 24 ครั้ง และยังต้องต่อสู้กับเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น ลาวและเขมรอยู่เนือง ๆ สมัยนี้ไทยต้องต่อสู้รักษาดินแดนไว้ และพยายามขยายอาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวาง สำหรับการทหารในสมัยนี้ ก็คล้ายกับสมัยสุโขทัยคือชายฉกรรจ์ทุกคน ซึ่งมีอายุระหว่าง 18-60 ปี จะถูกเกณฑ์เข้ามาเพื่อเป็นทหาร และฝึกซ้อมวิชาการกระบี่กระบองรวมทั้งการรบ ให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้มแข็ง ทั้งนี้ เพื่อเตรียมพร้อมในเวลาออกรบ ระเบียบวินัยของทหารบางอย่างในสมัยนี้ได้เลียนแบบมาจากชาวยุโรปบ้าง สำหรับการใช้อาวุธ ในสมัยนี้มีการฝึกหัดการใช้อาวุธทั้งเมือง แม้แต่องค์พระมหากษัตริย์เอง ก็ทรงฝึกวิชาการต่อสู้ป้องกันตัวด้วยอาวุธกระบี่กระบอง เพื่อใช้สำหรับเป็นองค์แม่ทัพออกศึกด้วย ในสมัยใดที่พระมหากษัตริย์ทรงมีความสนพระทัย มีพระปรีชาสามารถทางการรบ จะทำให้สมัยนั้นประเทศมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ในสมัยนี้ ผู้ที่มีความสามารถอย่างเห็นได้ชัด คือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ท่านมีความสามารถในการสู้รบบนหลังช้าง หลังม้า จ้าว ดาบ ศาสตราวุธอื่น ๆ และพระแสงปืน ผู้ที่มีความรู้ความสามารถอีกคนหนึ่งคือนายจ้อย ซึ่งในระยะต่อมาก็ได้ สมญานามว่า พระยาพิชัยดาบหัก ด้านการศึกษาและพลศึกษา แม้แต่องค์พระมหากษัตริย์ ก็ทรงสนพระทัยในการศึกษาหาความรู้ ฝึกฝน จนมีความรู้ความสามารถทางกระบี่กระบอง โดยการศึกษาเล่าเรียนจากราชสำนัก ทั้งนี้ รวมถึง เจ้านาย ข้าราชการ ทหารระดับสูงด้วย สำหรับสามัญชนธรรมดา ก็สามารถศึกษาหาความรู้ได้ตาม ค่ายดาบ สำนักดาบ ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในขณะนั้น สำหรับครูกระบี่กระบองก็คือทหารที่มีอายุมากแล้ว ไม่สามารถออกรบได้ ก็ได้นำวิชาที่ตนได้เล่าเรียนมาสั่งสอนถ่ายทอด ให้กับชายไทยรุ่นหนุ่มต่อไป สำหรับอาวุธในสมัยนี้ ได้แก่ มีด ดาบ หอก แหวน หลาว ธนู หนามไม้ ขอ จ้าว ทวน เกาทัณฑ์ เสนา กริช และปืน ฯลฯ สำหรับเวลาสงบศึกก็ได้มีการนำเอากระบี่กระบองมาฝึกหัดเป็นการละเล่น เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในราชพิธี และเทศกาลงานต่าง ๆ

สมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี ด้านการทหาร และการทำสงคราม ในสมัยนี้เป็นระยะที่ บ้านเมืองถูกพม่าทำลายเผาผลาญบ้านเมือง ซึ่งทรัพย์สินไปเป็นจำนวนมาก เอกสารหลักฐาน ต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ถูกพม่าทำลายไปแทบหมดสิ้น หลังจากที กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า สมเด็จพระเจ้าตากสินได้ทรงรวบรวมกำลังทหาร ขับไล่พม่าออกไปจากกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ และได้ตั้ง กรุงธนบุรี เป็นราชธานี ในระยะนี้คนไทยต่างแตกแยกกันปกครองแบ่งออกเป็นก๊ก เป็นเหล่า มีการขัดแย้งต่อสู้กันเอง เพื่อชิงความเป็นใหญ่ ชาดไทยได้รวบรวมกันเป็นปึกแผ่น อีกครั้ง โดยสมเด็จพระเจ้าตากสินได้ทรงทำการปราบปรามรวบรวมก๊กต่าง ๆ จนเป็นปึกแผ่น จึงจะ เห็นได้ว่า ในสมัยนี้เป็นสมัยแห่งการรบ และการทำสงครามตลอดรัชกาล ทหารมีการระหัด จะต้องฝึกฝน ฝึกซ้อม ทางด้านการรบอยู่เสมอ เพื่อเตรียมพร้อมในการสู้รบ ด้านการศึกษาและ พลศึกษานั้น ถ้าเป็นกษัตริย์ ราชวงศ์ หรือขุนนางชั้นผู้ใหญ่ จะได้รับการศึกษาเล่าเรียนใน ราชสำนัก ส่วนบุคคลธรรมดาทั่วไปสามารถศึกษาวิชานี้ได้จากค่ายดาบ สำนักดาบทั่วไป ในยาม สงบศึกก็ได้มีการจัดการเล่น กระบี่กระบอง เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในงานราชพิธี และงาน เทศกาลต่าง ๆ

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ คือ รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 นั้น ไทยเป็นปึกแผ่นและเป็น เอกราชเรื่อยมา เนื่องจากกษัตริย์ และทหารไทยมีความสามารถ ทางด้านการต่อสู้ และการรบ ประกอบกับในระยะหลัง พม่าเริ่มถูกอังกฤษรุกราน จึงไม่มีเวลามารบกับไทย จะมีการรบอยู่ ครั้งที่สุดก็เพียงแต่สมัย รัชกาลที่ 1 ในระยะหลังต่อมาการสงครามกับพม่าก็ลดน้อยลงไป การฝึก ฝนทางด้านอาวุธ ก็ยังคงมีอยู่คล้าย ๆ กับสมัยกรุงธนบุรี มีการละ เล่นฉลองในงานราชพิธีบ้าง เทศกาลงานต่าง ๆ บ้าง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงสนพระทัยใน กระบี่กระบองมากถึงกับ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์ด้วยกัน ทรงหัดเล่นกระบี่กระบองจนครบวง ใน รัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมาอารยธรรมความเปลี่ยนแปลงจากต่างชาติชาวตะวันตก เริ่มเข้ามามีบทบาท ต่อประเทศไทยอย่างมาก ไทยได้รับขนบธรรมเนียม ประเพณี และอารยธรรมต่าง ๆ เข้ามา สำหรับ ทางด้านการทหาร และการทำสงคราม ก็ได้มีการปรับปรุงยุทธวิธีทางการรบใหม่ โดย การต่อสู้กับข้าศึก ในระยะใกล้ขึ้น โดยใช้อาวุธที่ทันสมัย เช่น ปืน ระเบิด รถถัง เครื่องบินต่อสู้ ทางอากาศ และเรือรบขนาดใหญ่ทางทะเล การพัฒนาทางยุทธวิธีทางการรบ โดยรับอารยธรรม มาจากชาวตะวันตก ทำให้กระบี่กระบอง ไม่ค่อยมีความจำเป็นในการฝึก เพื่อต่อสู้ในระยะ ประชิดตัว เพราะฉะนั้นการฝึกกระบี่กระบองเพื่อการรบและการสงคราม จึงมีความสำคัญน้อยลง กระบี่กระบอง จึงได้มีความสำคัญแต่เพียง เป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นศิลปการต่อสู้ป้องกันตัว

เป็นกิจกรรมสันทนาการ เป็นกิจกรรมพลศึกษา และเป็นกิจกรรมกีฬา ซึ่งใช้ในยามสงบ ต่อมา กระบี่กระบองจึงถูกลดความสำคัญลงไปมาก จนถึงเมื่อปี พ.ศ. 2478 อาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้นำกระบี่กระบองมาฟื้นฟูใหม่ จนในระยยะต่อมาสามารถเปิดวิชานี้เป็นวิชาบังคับใน ชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และมีการเรียนการสอนมาจนทุกวันนี้ จนมีผลทำให้ระยะ ต่อมากระบี่กระบองได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาจากฝ่ายต่าง ๆ อาทิเช่น กรมพลศึกษา ได้จัดให้มีการเรียนการสอนในวิทยาลัยพลศึกษาทั่วประเทศ และจัดให้มีการแข่งขัน กีฬากระบี่กระบองสำหรับนักเรียนและนักศึกษาชั้นที่กรมพลศึกษา ในส่วนของสมาคมกีฬาไทยได้จัด การแข่งขันกีฬากระบี่กระบองขึ้นที่ห้องสนามหลวง และอีกลักษณะหนึ่ง ได้พัฒนากีฬากระบี่กระบอง เป็นกีฬาดาบไทย และนำไปสู่การจัดการแข่งขันกีฬาดาบไทยในกีฬามหาวิทยาลัย สำหรับกรุงเทพ มหานครนั้นก็จัดการแข่งขันกีฬากระบี่กระบองให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีค่ายดาบ สำนักดาบต่าง ๆ ให้การอบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่สมาชิกในคณะของตนและนำ กระบี่กระบองออกทำการแสดง เผยแพร่ และโชว์ตามงาน พิธี และเทศกาลต่าง ๆ ถือเป็นการ เผยแพร่กระบี่กระบองได้อีกวิธีหนึ่ง และในระยยะนี้ก็ได้มีการเขียนหนังสือ ตำรา เอกสาร และ งานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบี่กระบองเกิดขึ้นมากมาย โดยผู้มีความรู้ความสามารถในวงการ ศึกษา และวงการกระบี่กระบอง

สำหรับแนวโน้มต่อไปในอนาคต จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกระบี่กระบองหลาย ท่าน ทั้งจากหน่วยงาน สถาบัน สถานศึกษา ค่ายดาบ และสำนักดาบหลายแห่ง สามารถสรุปเป็น แนวโน้มในอนาคตได้ดังนี้

1. ด้านการแสดงเป็นกิจกรรมสันทนาการ สำหรับผู้ชมการแสดงยังคงเห็นว่า เป็นกิจกรรม การแสดงที่น่าสนใจกับคนไทย และชาวต่างประเทศอยู่ต่อไป เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่นำตื่นเต้น เร้าใจ สวยงาม และสนุกสนาน ซึ่งประกอบด้วยศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ศิลปะการรำรำ และ สอดแทรกด้วยการแสดงตลกขบขัน สำหรับผู้แสดงหรือผู้เล่นถ้าได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาต่อไป จะทำให้มีผู้เล่นที่ติดต่อไปได้ หากไม่ได้รับความสนใจเมื่อขาดผู้เล่นหรือผู้แสดงใน กิจกรรมนี้ก็จะทำให้หมดโอกาสหาชมการแสดง เหล่าต่อไปได้
2. ด้านกิจกรรมพลศึกษาในปัจจุบันยังไม่ค่อยได้รับความสนใจจากผู้บริหาร ผู้สอน และ ผู้เรียน ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ผู้บริหารยังไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้มากนัก ครู ผู้สอนไม่เข้าใจถึงเทคนิควิธีสอนให้แก่ เด็ก เยาวชนที่ควร ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่รู้ลึกลับสนุกสนาน ต่อการเรียนเพราะสิ่ง เหล่านี้เกิดผลให้การเรียนพลศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก เมื่อกิจกรรม

ด้านการเรียนพลศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ จึงทำให้แนวโน้มของการพัฒนาการมีโอกาสดำรง

3. ด้านกิจกรรมกีฬา

การแข่งขันกีฬาระบีกะบองนักเรียนและนักศึกษาของกรมพลศึกษา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จำนวนทีมที่ส่งเข้าแข่งขันมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ ผู้ชมยังไม่ให้ความสนใจในการชมการแข่งขันประเภทนี้ และในอนาคตข้างหน้า ก็มีโอกาสที่จำนวนทีมที่ส่งเข้าแข่งขันจะลดลง

การแข่งขันกีฬาระบีกะบองซึ่งจัดโดยสมาคมกีฬาไทยที่ห้องสนามหลวง ยังคงมีทีมที่ส่งเข้าแข่งขันเป็นประจำอยู่พอสมควร โดยมีแนวโน้มค่อย ๆ ลดลงเช่นกัน

การแข่งขันกีฬาตาบไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาจากกระบีกะบอง โดยจัดให้มีการแข่งขันในกีฬามหาวิทยาลัย ได้รับความสนใจจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พอสมควร และปัจจุบันนี้ยังได้รับความสนใจจากกีฬาสี่เหล่ด้วย แนวโน้มในการพัฒนาการยังเป็นไปได้ด้วยดี

4. กิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ กระบีกะบองเป็นวัฒนธรรมของชาติ ผู้ชาติไทยมานานแสนนาน ประกอบด้วยศิลปะการรำรำที่สวยงามอ่อนช้อย ประกอบด้วยศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่ดี ถือเป็นศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย สมควรได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนา แต่การดำเนินการที่กระทำอยู่ในอดีตและปัจจุบัน ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจจากรัฐบาล หน่วยงาน สถาบัน สถานศึกษา เท่าที่ควร จึงมีส่วนทำให้แนวโน้มของการพัฒนาการมีโอกาสดำรง

5. แนวคิดใหม่ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้แนวคิดใหม่ของการพัฒนาการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ในด้านวิชาการ ควรได้รับการส่งเสริม โดยจัดให้มีการประชุม สัมมนา หัวข้อต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบีกะบองเสียใหม่ โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากระบีกะบอง โดยดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะทำให้แนวโน้มของการพัฒนาการดีขึ้น

กระบีกะบองซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านการแสดง ควรได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น นำการแสดงแสง และเสียงเข้ามาประกอบกับการแสดงกระบีกะบอง จะทำให้ได้รับความสนใจจากผู้ชมมากขึ้น

ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และการประชาสัมพันธ์อื่น ๆ จะทำให้กระบีกะบองได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไป

การแข่งขันกระบี่กระบองในลักษณะ ประกวด หรือ การแสดงโชว์ จะ เป็นการประกวด ว่าใครดีกว่าใคร ต่างฝ่ายต่างสำนักก็จะไม่ยอมพ่ายแพ้แก่กันและกัน เมื่อผลออกมาจะต้องมีฝ่าย แพ้ และฝ่ายชนะ ก็จะทำให้ต่างฝ่ายต่างขัดแย้งบาดหมางกัน ยิ่งถ้าคณะกรรมการ ไม่ให้ความ ยุติธรรมด้วยแล้ว จะยิ่งมีผลทำให้เพิ่มความขัดแย้งนั้นอีกด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาประวัติศาสตร์โดยวิธีการต่าง ๆ ก็ยังไม่สามารถที่จะระบุลงไปได้อย่าง ชัดเจนว่า กระบี่กระบองเกิดขึ้นในสมัยใด และผู้ใดเป็นผู้ริเริ่ม คิดค้นวิชานี้ขึ้นมา แต่จาก หลักฐานต่าง ๆ นั้น เราพอจะสันนิษฐานระบุได้ว่า คงเกิดขึ้นได้โดยการพัฒนาการมาจาก การ ดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ ซึ่งต้องแสวงหาอาหาร ล่าสัตว์ ต่อสู้กับภัยธรรมชาติ และภัยจาก มนุษย์ด้วยกัน จนพัฒนาการเป็นวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว กระบี่กระบองในที่สุด

สมัยที่ไทยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนนั้น ภูมิประเทศและทำเลโดยทั่วไปของประเทศ จีนยังไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์เท่ากับพื้นที่ประเทศไทยขณะนี้ ทำให้ชนชาติไทยต้องผจญ และต่อสู้ กับ ภูมิประเทศที่ค่อนข้างลำบาก และแร้นแค้น จึงทำให้ชนชาติไทยมีความเข้มแข็ง อดทนได้อย่างดี เนื่องจากชนชาติไทยเป็นชนกลุ่มน้อย เมื่อเทียบกับประเทศจีนแล้ว แต่ไทยก็ยังสามารถตั้งอาณาจักร ได้เป็นปึกแผ่น คือ อาณาจักรน่านเจ้า แสดงว่าไทยจะต้องมีวิชาการรบและการทหารที่เข้มแข็ง จึงจะสามารถตั้งอาณาจักรและดำรงความเป็นปึกแผ่นมานานแสนนาน ถึงแม้ไทยจะเป็นปึกแผ่นได้ แต่ก็ต้องผจญกับการรุกรานของจีน และชาวมองโกล ซึ่งมีกำลังที่เหนือกว่ามากไทยจึงพ่ายแพ้ดัง กล่าว เมื่อมีการสู้รบกัน ด้วยเหตุนี้ ต่างฝ่ายก็จะต้องศึกษาวิธีการต่อสู้ของฝ่ายตรงข้ามและนำมา เฝียนแบบ หรือประยุกต์ ปรับปรุง เข้าหากัน และพัฒนาให้ดีกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อจะได้รับชัยชนะต่อฝ่าย ตรงข้าม ดังนั้น ไทยจึงได้รับศิลปะการต่อสู้บางอย่างมาจากจีนในสมัยนี้บ้าง เนื่องจากชนชาติ ไทยความเป็นไทย รักความสงบ จึงได้อพยพลงมาทางใต้ เพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่ สำหรับบันทึก ประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาษาไทยสมัยนั้นคงหาดูได้ยาก เนื่องจากไทยยังไม่ได้มีภาษาไทย ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ถึงแม้จะมีภาษา หรือการบันทึกก็คงยากแก่การนำตีความในขณะที่ต้องอพยพเดิน ทางมาไกลแสนไกล จึงไม่มีบันทึกเหตุการณ์ ที่เป็นภาษาไทยให้เห็นอย่างชัดเจน

สมัยกรุงสุโขทัย เป็นราชธานี การที่ชนชาติไทยสามารถขับไล่ขอมออกจากสุโขทัย รวม ทั้งขยายอาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวางอย่างง่ายดายนั้น และครองความเป็นปึกแผ่นได้โดยไม่

มีชนชาติเพื่อนบ้านถ้ามารุกราน เป็นเพราะว่า คนไทยเคยเป็นชนชาตินักรบ ซึ่งต้องต่อสู้กับชนชาติจีน และมองโกลมาก่อน จึงทำให้คนไทยมีความสามารถ และมีความเข้มแข็งทางการรบ โดยเฉพาะ สมัยพ่อขุนรามคำแหง ท่านมีความสามารถมาก จึงทำให้การขยายอาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวาง และเป็นผืนแผ่นดิน ในสมัยนี้ ชนชาติไทยเริ่มมีภาษาไทยใช้จากการประดิษฐ์ตัวอักษรไทยโดยพ่อขุนรามคำแหง แต่ถึงกระนั้นการบันทึกทางประวัติศาสตร์ทางด้านกระบวนของสมัยนี้ก็ยังไม่ค่อยมีมากนักคงเป็นเพราะว่า คนไทยนิยมถ่ายทอดความรู้ โดยการบอกเล่า อบรมสั่งสอน ผูกซ่อม โดยไม่ได้จดบันทึก หรือแม้จะมีการบันทึกไว้บ้าง แต่ก็เป็นการยากที่เอกสารการบันทึกเหล่านั้นจะคงอยู่ได้อย่างดี จนถึงปัจจุบัน หรือการถอดความตามภาษาเดิมเป็นภาษาปัจจุบันก็ยังเป็นการยาก อีกทั้งคนไทยยังเป็นหวงวิชา ถ้าลูกศิษย์คนใดไม่ได้รับการไว้วางใจจะไม่ได้รับการสั่งสอนวิชาบางอย่างที่สำคัญให้ เพราะกลัวว่าศิษย์จะคิดล้างครู จึงทำให้วิชาการบางอย่างต้องสูญหายไปบ้าง

สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี คนไทยเริ่มเป็นผืนแผ่นดิน และอพยพมาตั้งหลักฐานอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา ในสมัยนี้จะเห็นว่าไทยต้องรบกับพม่าอยู่เป็นประจำ จึงทำให้ไทยต้องตระเตรียมตัวทางด้านทหาร และทหาร โดยฝึกฝนกระบวนของในวิชาการ และฝึกซ้อมในลักษณะของการกีฬาและการละเล่นในยามสงบที่ว่างจากสงคราม ไทยมีวิชาการต่อสู้ที่ดีไม่แพ้พม่าในเมื่อไทยเตรียมพร้อม แต่ในยามที่กษัตริย์ไทยอ่อนแอ และคนไทยแตกความสามัคคี ไทยก็ต้องพ่ายแพ้แก่พม่า แต่ก็ใช้เวลาไม่นานนัก ไทยก็กอบกู้เอกราชให้กับชาติไทยได้ เนื่องจากได้เกิดมีผู้นำที่เข้มแข็ง และรวมตัวกันเป็นผืนแผ่นดิน ประกอบกับมีวิชาการต่อสู้ที่ดีอยู่แล้ว จากการที่ไทยต้องสู้รบกับพม่า ฉะนั้น วิชาการต่าง ๆ ทางด้านการต่อสู้ป้องกันตัว การสู้รบและการทำสงคราม จะต้องมีการเรียนรู้วิชาการของชาวพม่า เพื่อนำมาศึกษาหาวิธีการเพื่อเอาชัยชนะในการต่อสู้ ด้วยเหตุนี้จึงมีผลให้ ไทยได้รับเอาวิชาการ และวัฒนธรรมบางอย่างของพม่าเข้ามาบ้าง การบันทึกทางประวัติศาสตร์ ก็ยังไม่ค่อยมีมากนัก เนื่องจากคนไทยยังใช้การถ่ายทอด โดยการบอกเล่า เป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งคนไทยเป็นคนหวงวิชา ฉะนั้น วิชาการบางอย่างอาจสูญหายไปได้ หรือถึงแม้การบันทึกทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ กระบวนของ จะมีอยู่บ้าง แต่ก็อาจจะสูญหายไปเมื่อคราวที่พม่าเผากรุงศรีอยุธยาบ้างก็ได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่ค่อยชัดเจนนัก

สมัยกรุงธนบุรี เป็นราชธานี จากการที่ในสมัยนี้ เป็นสมัยที่ไทยถูกพม่าทำลายเผาผลาญบ้านเมืองเสียหลาย ผู้คนแตกแยกแตกความสามัคคีแยก เป็นก๊ก เป็นเหล่า ปกครองกันเอง ในส่วนกลางพระเจ้าตากสิน จึงต้องมีการระหนัก ที่จะต้องรวบรวมกำลังทหารขับไล่พม่าออกไปจากกรุง-

ศรีอยุธยา และตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี แล้วทำการปราบปรามก๊กต่าง ๆ รวบรวมจนเป็นปึกแผ่นเหมือนเดิมได้ จึงเป็นผลให้สมัยนี้มีนักรบที่มีความสามารถทางด้านกระบี่กระบองมาก รวมทั้งหัตถ์ด้วย ภาระหนักอยู่ที่การรบและการสงคราม การเรียน การฝึกซ้อม จึงหนักไปในทางทหาร แต่ก็นับว่าเป็นผลดีกับวิชากระบี่กระบอง ซึ่งได้รับความสนใจ และพัฒนาอย่างกว้างขวางและทั่วถึง และถือได้ว่าวิชาการกระบี่กระบอง ทำคุณประโยชน์ในการกอบกู้เอกราชและสร้างปึกแผ่นให้กับประเทศไทยในสมัยนี้เป็นอย่างมาก

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในตอนต้นรัชกาลตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 ไทยได้ทำสงครามสู้รบกับพม่าบ้าง เช่นกัน โดยเฉพาะที่ไทยเปลี่ยนรัชกาลจาก พระเจ้ากรุงธนบุรี เป็นรัชกาลที่ 1 มีการทำสงครามบ่อยครั้งกว่ารัชกาลอื่น แต่ไทยก็ไม่พ่ายแพ้ หรือเสียเอกราชให้กับพม่า ทั้งนี้เป็นเพราะรัชกาลที่ 1 ทรงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านกระบี่กระบอง และการรบมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และเหล่าทหารก็มีความรู้ความสามารถมากเช่นกัน กระบี่กระบองสมัยนี้จึงยังมีความสำคัญต่อประเทศไทยในด้านการรบ และการทำสงครามอยู่ การฝึกซ้อมก็เตรียมพร้อมได้สำหรับการรบ การศึกษาเล่าเรียนวิชาการด้านนี้ยังคงเป็นแบบเดิม คือ ถ่ายทอดกันโดยการบอกเล่าสืบต่อกันมา ซึ่งการถ่ายทอดลักษณะนี้ ก็มีผลให้ความรู้ทางวิชาการสูญหายไปอีกได้ ในรัชกาลที่ 4 พม่าหันไปรบกับอังกฤษ ด้วยเหตุนี้จึงไม่ค่อยมีเวลามารบกับไทย เมื่อไทยว่างจากศึกสงครามคราวใด ไทยก็จะนิยมนำเอากระบี่กระบองมาทำการฝึกซ้อม ฝึกหัดกันเล่น ในสมัยนี้ก็เช่นกัน พระองค์มีความสนพระทัยในกระบี่กระบองมาก โดยให้พระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์ทางหัดเล่นกระบี่กระบอง และแสดงงานพิธีต่าง ๆ การที่พระองค์ทรงพระทัยเช่นนี้ จึงทำให้กระบี่กระบองได้รับการพัฒนาการ และได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปมาก ในรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลปัจจุบัน ด้วยเหตุที่ว่า การรบ และการทำสงครามสมัยใหม่ได้เปลี่ยนรูปแบบ และวิธีการรบใหม่ โดยไทยได้รับอารยธรรมจากต่างประเทศเข้ามา เป็นการสู้รบแบบในสมัยปัจจุบัน ซึ่งเป็นการต่อสู้ในระยะไกลเสียเป็นส่วนใหญ่ การต่อสู้ในลักษณะตะลุมบอนด้วย อาวุธกระบี่กระบองจึงหมดความสำคัญลงไป ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้กระบี่กระบองไม่ค่อยจะมีความสำคัญต่อทางราชการ แนวโน้มของการพัฒนาจึงเปลี่ยนไป โดยพัฒนากระบี่กระบอง ซึ่งเป็นวิชาการต่อสู้ของไทยมาเป็นวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว กิจกรรมพลศึกษา กิจกรรมสันทนาการ และศิลปวัฒนธรรมของชาติ เช่นในปัจจุบัน เมื่อจุดมุ่งหมายของการใช้วิชานี้ในอดีต กับในปัจจุบันเปลี่ยนไป จึงทำให้รูปแบบของการพัฒนามีแนวทางที่เปลี่ยนไปด้วย

พัฒนาการทางด้านอาวุธ จากผลศึกษาสามารถทราบว่า ไทยได้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อสู้ทำ

สงครามกับชาติต่าง ๆ อาทิเช่น จีน มองโกล หม่า ลาว เขมร ชนกลุ่มน้อย พวกเดียวกัน และต่างพวกกันมากมาย โดยเฉพาะ จีน และหม่า ไทยได้ต่อสู้ทำสงครามกับ 2 ประเทศนี้มากกว่าประเทศอื่น ถ้ามาเปรียบเทียบทางด้านอาวุธ จะเห็นว่า อาวุธหลายอย่างของไทยมีความคล้ายคลึงกันกับประเทศจีนมาก ในลักษณะนี้ สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อตอนไทยอยู่ทางตอนใต้ของจีน ได้ทำการสู้รบทำสงคราม กับประเทศจีนบ่อยครั้ง สาเหตุนี้ ก็จะทำให้มีการเลียนแบบแลกเปลี่ยนลักษณะอาวุธซึ่งกันและกัน ซึ่งในระยะหลังที่ไทยรบกับหม่าก็คงเป็นในลักษณะเดียวกัน แต่ก็ไม่สามารถที่จะเปรียบเทียบกับหม่าได้อย่างชัดเจนเพราะ ศิลปการต่อสู้ป้องกันตัวด้วยอาวุธของหม่าไม่ได้รับอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนา เนื่องจากวิชาการเหล่านี้ได้สูญหายไปเมื่อคราวที่หม่าเป็นอาณานิคมของอังกฤษ อังกฤษไม่ให้อนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาวิชาการนี้ต่อไป

สำหรับแนวโน้มของการพัฒนาในอนาคต โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านกิจกรรมสันทนาการ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านให้ความเห็นว่า แนวโน้มของการพัฒนาการอาจจะได้รับความสนใจน้อยลงทั้งผู้เล่นและผู้ชม ที่เป็นเช่นนี้สามารถอภิปรายได้ว่า ในสมัยก่อน ที่ไทยยังไม่ได้รับอารยธรรม และ เทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามา ไทยมีกิจกรรมสันทนาการให้เลือกเล่นหรือเลือกชมน้อย แต่ในปัจจุบันและอนาคตกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ ที่น่าสนใจที่ให้เลือกอย่างหลากหลาย จึงมีผลให้กระบี่กระบองที่เป็นกิจกรรมสันทนาการมีความสำคัญลดน้อยลงไป

2. ด้านกิจกรรมพลศึกษา ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านให้ความเห็นว่า แนวโน้มของการพัฒนาอาจลดลง ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนทางพลศึกษาในปัจจุบันหลายอย่างมีความสนุกสนาน สามารถเล่นแข่งขันเป็นเกมกีฬาได้ ซึ่งเหมาะสมกับกิจกรรมพลศึกษาในชั้นเรียน อีกทั้งครูพลศึกษาที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการสอนและเทคนิคมีน้อย เนื้อหาที่ครูสั่งสอนหันไปเน้นที่การรำร่ำมากไป จึงทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย เมื่อกระบี่กระบองไม่ได้ประสบความสำเร็จทางด้านพลศึกษา อนาคตวิชากระบี่กระบอง อาจจะไม่ถูกกำหนดไว้ในวิชาพลศึกษาก็ได้ ถ้าไม่ได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนา ฉะนั้น จึงทำให้แนวโน้มของการพัฒนาทางกิจกรรมพลศึกษาลดลง

3. ด้านกิจกรรมกีฬา ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านให้ความเห็นว่าแนวโน้มจะได้รับความสนใจและพัฒนาน้อยลง ผู้วิจัยอภิปรายได้ว่ากิจกรรมกีฬาระบี่กระบองสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก การประกวดหรือการแสดงโชว์ที่จัดการแข่งขันโดยกรมพลศึกษา สมาคมกีฬาไทย และ

กรุงเทพมหานคร เหตุที่ความสนใจของผู้เล่นและผู้ดูการแข่งขันลดน้อยลง เป็นเพราะว่ากิจกรรมกีฬาสมัยใหม่ ได้เข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก กิจกรรมกีฬาหลายอย่างเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและ สามารถแข่งขันระหว่างคู่แข่งกันได้ และเป็นกีฬาสากลที่สามารถแข่งขันกับฝ่ายตรงข้ามได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เกิดความสนุกสนาน และยังมีโอกาสที่จะได้เล่นกีฬานี้ต่อไปได้ในหลาย ๆ ระดับ รวมทั้งการเล่นกีฬาระหว่างประเทศ ซึ่งกว้างขวางกว่าและยังมีหน่วยงานหลายแห่งรองรับในการสมัครเข้าทำงาน ซึ่งมีความแตกต่างจากกีฬากระบี่กระบอง สำหรับในลักษณะที่สองที่กีฬากระบี่กระบองได้พัฒนามาเป็น กีฬาดาบไทย นั้น สามารถให้เห็นว่า การแข่งขันกีฬาดาบไทย ซึ่งจัดโดย สมาคมกีฬาไทย ในกีฬามหาวิทยาลัยยังอยู่ในวงจำกัด ยังไม่เป็นสากล และยังไม่แพร่หลายมากนัก แต่หากได้มี การส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาอย่างดี น่าจะเป็นกีฬาที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยได้

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ ผู้เชี่ยวชาญท่านให้ความเห็นว่า แนวโน้มของการพัฒนาอาจลดลง ผู้วิจัยอภิปรายได้ว่า การให้ความสำคัญในวัฒนธรรมนี้น้อยเกินไป ทั้งนี้ จะเห็นได้จากไม่มีหน่วยงานใด ที่จะอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนา วัฒนธรรมนี้ อย่างจริงจัง ซึ่งหัวใจของการดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรมกระบี่กระบอง น่าจะเป็นหน้าที่ของกรมศิลปากร หรือสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อไม่ได้รับความสนใจ ไม่มีองค์กร ไม่มีบุคลากร ไม่มีงบประมาณ ไม่มีการดำเนินการ และชาติวัสดุอุปกรณ์แล้ว วัฒนธรรมนี้ก็จะมัววันแต่จะสูญหายไป

5. 'แนวคิดใหม่' ผู้วิจัยขอสนับสนุนความคิดต่าง ๆ ของผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน ที่เห็นว่า กระบี่กระบองเป็นวิชาการที่ควรให้การอนุรักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง และพัฒนา โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้การสนับสนุน ด้านการจัดประชุม อบรม สัมมนา หัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ กระบี่กระบอง โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมให้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ด้านการแสดงก็ควรนำเทคโนโลยีทางด้านแสง และเสียงเข้ามาช่วย มีการประชาสัมพันธ์ ทางสื่อสารมวลชนต่าง ๆ สำหรับการแข่งขันโดยการแสดงประกวดกันนั้นก็สมควรจัดให้มีขึ้น หากจัดให้มีขึ้นก็ควรจัดออกมาในลักษณะแสดงโชว์ และมีการชมเชยหรือให้รางวัล จะทำให้คุณค่าของผู้แสดงมีมากขึ้น และแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้จะมัลผลทำให้ การพัฒนาการของกระบี่กระบองดีขึ้นบ้างในอนาคต

ข้อ เสนอแนะ

1. การศึกษาวิจัยในเชิงประวัติศาสตร์นั้น ผู้วิจัย ต้องอาศัย ความขยัน อดทน มานะ พยายาม และต้องอาศัย เวลาเป็นจำนวนมาก ในการศึกษาค้นคว้า และเรียบเรียงขึ้น เพื่อ การศึกษาให้ลึกซึ้งลงไปจนถึงชั้นรายละเอียดคงหาไม่ได้มากนัก สำหรับในการศึกษาเพื่อจะ เป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษา เนื่องจากเวลามีจำกัด จึงทำได้ในส่วนรวมกว้าง ๆ ฉะนั้น ผู้วิจัย ซึ่งจะทำการวิจัยต่อไปให้ลึกซึ้งลงไปรายละเอียด ควรจะใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลให้มาก และยังสามารถศึกษาค้นคว้าในรายละเอียดต่อไปได้อีก

2. ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โดยศึกษาจากห้องสมุด ต่าง ๆ และจากการศึกษาสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในกรุงเทพและปริมณฑลใกล้เคียง ฉะนั้น อาจมีข้อมูลบางอย่างที่อาจจะขาดหายไปได้บ้าง เช่น ข้อมูลจากจังหวัดต่างๆ ซึ่งเป็นสถานที่ ที่เกิดเหตุของการสงครามในอดีตที่สำคัญ เช่น กาญจนบุรี เชียงใหม่ สุโขทัย ภูเก็ต นครราชสีมา อุดรธานี และจังหวัดอื่น ๆ ฉะนั้น หากเป็นไปได้ควรศึกษาจากต้นตอในจังหวัดดังกล่าวด้วย เพื่อ ให้ได้ข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้น

3. อาจจะทำการศึกษาในการพัฒนาการของแต่ละสมัย ให้ละเอียดลึกซึ้งไปอีกก็ได้

4. ผู้ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับพัฒนาการของกระบี่กระบองแล้ว จะเห็นได้ว่า กระบี่กระบองเป็นวิชาที่มีคุณเอนกประการต่อประเทศ ในการสร้างชาติ และคงความเป็นเอกราช ให้กับชาติไทยมาได้ตราบนานทุกวันนี้ได้ก็เพราะ วิชากระบี่กระบอง ฉะนั้น คนไทยทุกคนควรที่จะ ยอมรับมรดกอันมีค่าของเรานี้ไว้ พยายามช่วยกันอนุรักษ์ ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนา เพื่อให้ วิชากระบี่กระบอง ได้เป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติของไทย และจะได้เป็นที่ภูมิใจในการมีมรดก อันล้ำค่า ซึ่งแสดงถึงการมีความเจริญก้าวหน้าของไทยมาในอดีต

5. รัฐบาลควรให้การอนุรักษ์ ส่งเสริม และสนับสนุน เกี่ยวกับวิชานี้ทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านโรงฝึกกีฬากระบี่กระบอง รวมทั้งสนับสนุนทางด้านการจัด หลักสูตรให้ได้รับการศึกษาในทุกระดับต่อไป

6. การจัดการแข่งขัน ถือเป็นการสนับสนุนกีฬากระบี่กระบองอย่างหนึ่ง กรมพลศึกษา และสมาคมกีฬาไทย และกรุงเทพมหานคร ควรให้การอนุรักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง และ พัฒนา การแข่งขันกีฬากระบี่กระบองนักเรียน และประชาชนต่อไป

7. ควรมีการพิมพ์เผยแพร่ตำราทางด้านนี้ให้มีขึ้นว่าในอดีต

8. ควรมีการประชุม ปรีกษา หรือ แก้ไขปัญหา ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ให้มีจุดมุ่งหมายและแนวทางไปในทางเดียวกัน

9. ควรมีการประชุม ปรีกษา หรือ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้กีฬากระบี่กระบอง เป็นกีฬาที่ได้รับความสนใจจากประชาชนไทยมากขึ้น และนำไปสู่กีฬาสากลซึ่งมีผู้แข่งขันกีฬากระบี่กระบองจากชาวต่างชาติเพิ่มขึ้น

10. ควรมีการจัดดำเนินการวิจัยศึกษารวบรวมเกี่ยวกับพัฒนาการของสำนักดาบต่าง ๆ ในประเทศไทยทั้งค่ายใหญ่ ค่ายเล็กที่ให้ความสนใจ อนุรักษ์ ส่งเสริม และสนับสนุน กีฬากระบี่กระบองของคนไทยในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กลาโหม, กระทรวง. ที่ระลึกวันสถาปนากระทรวงกลาโหม 8 เมษายน 2430-8 เมษายน 2496. โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, 2515.
- กลาโหม, กระทรวง. วิวัฒนาการแห่งการทหารและสัตว์ราวธในกองทัพไทยสมัยโบราณ. พระนคร : โรงพิมพ์แผนที่, 2510.
- กาญจนา นาคพันธ์. ภาคประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์. พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2505.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. วัฒนธรรมกับมนุษย์ วารสารมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน ปีที่ 1 พ.ศ. 2520.
- กีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม. การประชุมสัมมนาครั้งที่ 1 แนวทางการพัฒนากระบี่กระบอง. 2531. อัดสำเนา.
- เกรียงศักดิ์ พิทยานาคะ. ไทย 5 ยุค. พระนคร : ป.พิศานาคะการพิมพ์, 2506.
- เกษม อุทยานิน. สังคมวิทยา. พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2506.
- ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย. คู่มือนักศึกษา พ.ศ. 2523-2524. คณะครุศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการรวบรวมประวัติศาสตร์สุโขทัย.
- คบเพลิง. (นามแฝง) "คู่มือเรื่องกีฬาไทย," วารสารกีฬา. 14 ; กุมภาพันธ์ 2523.
- ครองจักร งามมีศรี. แบบทดสอบทักษะกีฬามวยไทยสำหรับนักศึกษาชาย วิทยาลัยพลศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- จรวพร ธรินทร์. "มองดูกีฬาย้อนหลัง 200 ปี," วารสารสุขศึกษา พลศึกษา สันทนาการ. กุมภาพันธ์ 2526.
- จรินทร์ ธาณรัตน์. กระบี่กระบอง. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์แผนการพิมพ์, 2522.
- จรินทร์ ธาณรัตน์ และ ประสาท สง่าศิลป์. แบบเรียนหมวดพลานามัย (พ. 402) วิชากระบี่กระบอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2521.
- จุลจักรพงศ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า. เจ้าชีวิต. พระนคร : คลังวิทยา, 2514.

- จุลจักรพงศ์, พระองค์เจ้า. เจ้าชีวิต. กรุงเทพฯ : ยมการพิมพ์, 2517.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต 4 ปี. คณะครุศาสตร์ (ปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522) 2522. อัดสำเนา.
- เฉลิม จันปฐมพงศ์ และคนอื่น ๆ. ประวัติศาสตร์สังคมไทย. สำนักพิมพ์เสถียรไทย. 2520.
- ชลัท ภทรกุล. "วิวัฒนาการของไฟฟ้าในประเทศไทย," วารสารกีฬา. 1 ; กุมภาพันธ์ 2510.
- ชัยชัย โกมารทัต และฟอง เกิดแก้ว. "วิวัฒนาการไฟฟ้าไทย : มวยไทย กระบี่กระบอง ตะกร้อ," เอกสารประกอบการสัมมนา. ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 16 สิงหาคม 2525.
- ชุดา จิตพิทักษ์. สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนพยาบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสารมวลชนจำกัด, 2528.
- เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. หลักสูตรพลานามัย พ.ศ. 2519. ม.ป.ท., 2519. อัดสำเนา.
- ณัฐภัทร จันทวิช. ศิลปวัตถุกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เศ, 2525.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระกระยา. ไทยรบพม่า. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2505.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระกระยา. พระประวัติสมเด็จพระนเรศวร. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์, 2517.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระกระยา. พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา. พ.ศ. 2510.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระกระยา. หนังสือคำแปลจดหมายเหตุของจีนว่าด้วยเรื่องกรุงสยาม. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2496.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ไทยรบพม่า. พิมพ์ครั้งที่ 6. พระนคร : แพร่พิทยา, 2514.
- ถนอม อานามวัฒน์ และคนอื่น ๆ. ประวัติศาสตร์ไทย ยุคก่อนประวัติศาสตร์ไทยถึงสิ้นอยุธยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์ที่อมการพิมพ์, 2528.
- ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร. พัฒนาการพลศึกษาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2325-2525. รายงานผลการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ถวิลวงศ์ บุญหงษ์. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับการพลศึกษา ข่าวสาร พลศึกษา. 2 ; ตุลาคม 2513.
- ต้องแท้ รจนาสันต์และอุดม ประมวลวิทย์. ประวัติการต่อสู้ของบรรพบุรุษไทย. พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยมิตรการพิมพ์, 2501.

ทวีข เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา, พลโท. วารสารกีฬาฉบับที่ 1. มกราคม 2496.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ศรีหงษ์, 2477.

ธรรมการ, กระทรวง. ประมวลการศึกษา ภาค 2 หลักสูตรชั้นมัธยมต้นและปลาย พ.ศ. 2480.

พระนคร : โรงพิมพ์ช่างพิมพ์วัดสังเวช, 2480.

ธรรมการ, กระทรวง. ระเบียบการและหลักสูตรของโรงเรียนพลศึกษากลาง พ.ศ. 2479.

พระนคร : โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช, 2479.

เบญจม อ่าวสุคนธ์ และพินิจ วงศ์สินธุ์วิเศษ. คู่มือกระบี่กระบอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

มิตรสยาม, 2519.

นักศึกษาศาสตร์. ศิลปะป้องกันตัวและศิลปะพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์,

2521.

นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา. วิชากระบี่กระบอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุสภา, 2512.

นายกีฬา, นามแฝง. กระบี่กระบอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อานวยสาส์น, 2524.

นายร้อยตำรวจ, โรงเรียน. หลักสูตรการสอนพลศึกษา พ.ศ. 2522. ม.ป.ท., 2522.

อัสส้านา.

นายร้อยพระจุลจอมเกล้า, โรงเรียน. ประวัติโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว. ม.ป.ท., 2510.

นายร้อยพระจุลจอมเกล้า, โรงเรียน. หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยฯ พ.ศ. 2522

(ฉบับร่าง). 2522. อัสส้านา.

นิคม มุสิกคามะ. แผ่นดินไทยในอดีต. พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2521.

นิโคลาส แซร์แวงส. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งอาณาจักรสยาม.

แปลโดย สันต์ โกมลบุตร พระนคร : สำนักพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2506.

นุชนารถ ศรีเสน. "กระบี่กระบอง," รายงานการศึกษาค้นคว้า. 2530. อัสส้านา.

บุตส่ง หวังวัฒนกุล และสุวัฒน์ คงศรีวิสัย. กระบี่กระบอง. ม.ป.ท., 2521.

บริหารเทพธานี, พระ. ประวัติศาสตร์ไทย. พระนคร : โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา, 2508.

บัว นิลอาษา. แนวการสอนอาวุธไทย. พระนคร : โรงเรียนพระจุลจอมเกล้า, 2501.

ปรมานุชิตชินโรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระ. เพลงพ่าย. พระนคร :

สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2514.

- ประกอบ โชประการและคนอื่น ๆ. พระมหากษัตริย์ไทย. พระนคร : ผ่านฟ้าวิทยา, 2508.
- ประชา ทองศิริ. แบบประเมินค่าความสามารถทางกระป๋องของ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัย
พลศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2527.
อัสสัณา.
- ประชา ฤชตกุล. ผู้ฝึกและกรรมการกีฬามวยสากลและมวยไทย. ปัตตานี : โรงพิมพ์ปัตตานี
การช่าง, 2530.
- ประนัย จันทประดิษฐ์. บทบาทของสมาคมกีฬาสมัครเล่นประเทศไทย (2510-2522).
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524. อัสสัณา.
- ประภาพรรณ วิจิตรวาทการ. "พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจอย่างย่อในพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว," มหาวิทยาลัย 23 ตุลาคม.
กรุงเทพฯ : นานีอักษรการพิมพ์, 2520.
- ประยุทธ สิทธิพันธ์. พระมหากษัตริย์กับประวัติศาสตร์ตำรวจสยาม. พระนคร :
โรงพิมพ์วีรกรรมพิมพ์, 2520.
- ประยุทธ สิทธิพันธ์. ราชสำนักไทย. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2506.
- ประยุทธ สิทธิพันธ์ ราชสำนักพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์บริษัท
ส. พงษ์จำกัด, 2498.
- ประยูร พิเศษาคะ. สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หอสมุดกลาง,
2516.
- ประยูร พิเศษาคะ. 50 พระมหากษัตริย์ไทย. ธนบุรี : สำนักพิมพ์ ป.พิเศษาคะการพิมพ์,
2520.
- ประโยชน์ เจริญรัตน์. ไทยยุทธ. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยยุทธแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.
- ประโยชน์ เจริญรัตน์. ไทยยุทธ ศิลปการต่อสู้เอกลักษณ์ของไทย. กรุงเทพฯ : สมาคม
สุขศึกษาพลศึกษา และสันตนาการ แห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.
- ปรีดิธรรมธาดา, พระยา. โบราณศึกษา. วชิรญาณ 5 ; สิงหาคม-กุมภาพันธ์ 2439.
- พรพรรณ ธารานุมาศ. วรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนกิตติวรรณ
แผนกการพิมพ์, 2524.
- พลศึกษา, กรม. ทะเบียนประวัติกีฬากระป๋องนักเรียนของกรมพลศึกษา. กรุงเทพฯ :
กองกีฬา, 2519.

พลศึกษา, กรม. ปทานุกรมกีฬาพื้นเมือง เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ

200 ปี. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2524.

พลศึกษา, กรม. วิทยาลัยพลศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาส่วน

ภูมิภาค, 2523.

พลศึกษา, กรม. หลักสูตรประโยคฝึกหัดครูพลศึกษา พ.ศ. 2495. ธนบุรี : โรงเรียนช่าง

วุฒศึกษา แผนกการพิมพ์, 2496.

พิพิธพร แก้วมุกดา. ประวัติพลศึกษา. พระนคร : เจริญผลการพิมพ์, 2503.

พิมาน แจ่มจรัส (นามแฝง). สงครามในประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : ผ่านฟ้าวิทยา,

2508.

เพชร สุมิตร. ประวัติอารยธรรมจีน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

2518.

โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง. พัฒนาการกีฬามวยไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

ไพฑูรย์ แจ๊ะแป. นโยบายชาตินิยมของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2481-พ.ศ. 2488.

ม.ป.ท., ม.ป.ป.

ฟอง เกิดแก้ว. กระบี่กระบอง ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.

ฟอง เกิดแก้ว. แบบเรียนพลานามัยพลศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,

2522.

ฟอง เกิดแก้ว. ประวัติพลศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2520.

ฟอง เกิดแก้ว. วิชาพลานามัย-พลศึกษา (พ. 401-402). ม.ป.ท., 2518.

ฟอง เกิดแก้ว. วิชาพลานามัย-พลศึกษา (พ. 402) กระบี่กระบอง. ม.ป.ท., 2520.

ภักดีประดิษฐ์, โรงพิมพ์. ตำหรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ (นางนพมาศ). พระนคร : ประเสริฐศรี,

2508.

ภารดี มหาฉันทน์. การปฏิรูปทหารในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518. อัดสำเนา.

๗ มงคล คำเมือง. การศึกษาเกี่ยวกับกีฬามวยไทย. ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532. อัดสำเนา.

- มณเฑียร หัวใจบุญ. พัฒนาการของกีฬาว่าวไทย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2528. อัดสำเนา.
- มยุรี ศุภวิบูลย์. อิทธิพลของการเมืองที่มีต่อการพลศึกษาและการกีฬาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2475-2516. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519. อัดสำเนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2530.
- ราชบัณฑิตยสถาน. สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- เลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระพุทธ. อโณ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2516.
- ว.ช. ประริงสิต. ประวัติศาสตร์การปกครองของไทย. พระนคร : โรงพิมพ์เพื่ออักษร, 2510.
- วรวิทย์ วสันตรากร. การศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- วิจิตรมาตรา, ชุน. หลักไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดปาฐกสาสน์, 2519.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. ค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2514.
- วิเชียร รักการ. วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2529.
- วิสามนศึกษา, กรม. หลักสูตรหมวดพลานามัย 2510 โครงการโรงเรียนมัธยมแบบผสม. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, มหาวิทยาลัย. คู่มือนิสิต 2524. ม.ป.ท., 2524.
- ศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, มหาวิทยาลัย. คู่มือนิสิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518.
- ศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, มหาวิทยาลัย. แบบตรวจรายวิชาที่เรียนสำหรับนิสิตหลักสูตร 4 ปี วิชาเอกพลศึกษา (หลักสูตร พ.ศ. 2523). ม.ป.ท., 2523. อัดสำเนา.
- ศิลปากร, กรม. คำให้การชาวกรุงเก่า. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2510.

ศิลปากร, กรม. คำอ่านศิลาจารึกสมัยขุนรามคำแหงศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 โดยนำ

ทองคำวรรณ. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

ศิลปากร, กรม. จดหมายเหตุ. กรุงเทพฯ : กองจดหมายเหตุ, ร.ศ. 122.

ศิลปากร, กรม. จดหมายเหตุแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : หมวดกีฬา บ. 32/8.

ศิลปากร, กรม. บทละครเรื่องอิเหนาพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก.

กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์, 2516.

ศิลปากร, กรม. ประชุมพงศาวดาร ฉบับหอสมุดเล่ม 5. อ้างอิงมาจากจดหมายเหตุ

ของ Sir Harry odd ม.ป.ป.

ศิลปากร, กรม. ประชุมหลักศิลาจารึก (ภาคที่ 1) กรุงสุโขทัย. พระนคร : โรงพิมพ์สำนัก

ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2515.

ศิลปากร, กรม. "พระราชประวัติรัชกาลที่ 5," เขียนโดยนายกุหลาบ เอกสารรัชกาลที่ 5.

บ.1/8 เล่มที่ 8/1 3 ก.พ. 2496.

ศิลปากร, กรม. พระราชพงศาวดารกรุงสยาม. พระนคร : สำนักพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2507.

ศิลปากร, กรม. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา เล่ม 1 ฉบับพระจักรพรรดิพงศ์ (จาก).

กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์พานิช, 2524.

ศิลปากร, กรม. ลิลิตยวนพ่าย. พระนคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2514.

ศิลปากร, กรม. สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

ศิลปากร, กรม. ศิลาจารึก (ภาคที่ 1). บทที่ 1 ด้านที่ 1 บรรทัดที่ 17, 18 พระนคร :

โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2515.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. วิชากระบี่ 1(พ.203) และกระบี่ 2(พ.204). ม.ป.ท., 2521.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาคหกรรม พ.ศ. 2524.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร, 2523.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2520.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ลาดพร้าว, 2521.

ศึกษาธิการ,กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518. กรุงเทพฯ :

โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร, 2518.

ศึกษาธิการกระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524. ม.ป.ท., 2524.

อัสสัเนา.

ศึกษาศาสตร์,คณะ,มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คู่มือนักศึกษา พ.ศ. 2523-2524. ม.ป.ท.,

ม.ป.ป. อัสสัเนา.

สงวน มีระหงษ์. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชามวยไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, 2526. เอกสารอัสสัเนา.

ส.พลายน้อย. เกล็ดโบราณคดี. พระนคร : สำนักพิมพ์แพร่วิทยา, 2515.

สรรพวุฒทหารบก,กรม. "ปกิณะประวัติกีฬาบางประเภท," วารสารกีฬา.

4 ; มีนาคม 2513.

ส. ศิวรักษ์ (นามแฝง). ลोकคราบทศวรรษไทย. กรุงเทพฯ : ศึกษิตสยาม, 2531.

สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2528.

สมบัติ จำปาเงิน. กีฬาไทย. กรุงเทพฯ : สุวิริยาสาน์การพิมพ์, 2523.

ลักขี (นามแฝง). จดหมายเหตุระยะทางเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมมณฑลปักษ์ใต้.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, 2458.

✱ สัมพันธ์ พงษ์ทอง. ลักษณะและรูปแบบของการเล่นกระบี่ร่วมสมัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัสสัเนา.

สลัปศรี พัฒนวิบูลย์. การกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอม

เกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453). ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนรินทรวิโรฒ, 2522. อัสสัเนา.

สุทัศน์ ศิริสรวย. พระราชกรณียกิจของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร

มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2509. อัสสัเนา.

สุหัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,

2523.

เสงี่ยม พรหมบุญพงศ์. แบบเรียนพลานามัย พ.203,พ.204 กระบี่. ม.ป.ท., 2521.

- เสถียร พรมปัญญ. ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษา ประโยชน์ของศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2503. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2516. อัดสำเนา.
- แสวง ศิริโปลี. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชามวยไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษา, 2516. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนวน งามสุข. เกล็ดวรรณคดี. พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสื่อการค้า, 2507.
- แหลมทอง (นามแฝง). "คุยเรื่องกีฬาไทย," วารสารกีฬา. ม.ป.ท., 2523.
- อนุกรรมการรวบรวมประวัติศาสตร์สุโขทัย. ประวัติศาสตร์สุโขทัยภาค 1. ม.ป.ท., 2475.
- อนุমানราชธน, พระยา. เรื่องของชาติไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา, 2513.
- อนุমানราชธน, พระยา. วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2513.
- อื่น (นามแฝง). "แจ้งความสโมสรมวยปล้ำ," วิทยาคารย. 6 ; มีนาคม 2499.
- อุทธรณ์ ปิตยพันธ์. พัฒนาการของการพลศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- เอกซ์เรย์. ชีวประวัติบรรพชนชั้นนำของไทย. พระนคร : โรงพิมพ์ ป.พิศนาคะ, 2505.
- เอนก ช่างน้อย. ปัญหาการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524. อัดสำเนา.
- อ่ำพัน ดันตวรธนะ. พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระปิยมหาราชเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์จันทร์, 2511.
- Barnouw, Victor. Culture and personality, Dorsey Press.
- Biersted, Robert and Eugene J. Samuelson. Modern Social Science.
Mc Graw Hill, Inc., 1964.
- Encyclopedia of Social Science. n.d.
- Hobell, Adamson E. and Thomas Weaver. Anthropology and The Human
Exerience. Mc Graw-Hill, 1979.
- Hobell. "The Nature of CultureW in Harry, L., Shapiro, Man, Culture
and Society. New York : Oxford University Press, 1956.

Indrapana, Nat. Sport and Physical Education in Thailand 1932-1966.

ED. Monton, Alberta (The University of Alberta) Fall 1973.

Tapsuwan, Sakchye. The Role and Function of Physical Education in the Nation Building of Thailand. A Thesis submitted to Oregon State University Completed April 25, 1984 Commencement June 1984.

สัมภาษณ์

- รศ. ศาสตราจารย์พอง เกิดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2535.
- อาจารย์วิชิต ชีเขิญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หน่วยศึกษานิเทศกรรมพลศึกษา เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2535.
- อาจารย์ทองหล่อ ไตรรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักดาบศรีไตรรัตน์ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2535.
- อาจารย์มัญญ ไตรรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักดาบศรีไตรรัตน์ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2535.
- อาจารย์ยะเอิญ สุนทรสนาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักดาบศรีไตรรัตน์ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2535.
- อาจารย์สมัย เมฆะมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสำนักดาบพุทธโสธรชัย แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2535.
- อาจารย์ปิยะสวัสดิ์ สุมณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักดาบผดุงศิษย์พิทยา เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2535.
- อาจารย์ใหญ่ลย์ ศรีชัยสวัสดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2536.
- อาจารย์ไพโรจน์ จ้อยใบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องประชุมกรมพลศึกษา เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2536.
- อาจารย์สลักเกียรติ ชุมพรพันธุ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประมวล บัวทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2535.

תגובה

ภาคผนวก ก

รายชื่อสมาชิกกระบวนกรของ สมาคมกีฬาไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

รายชื่อสมาชิกกระทรวง

ของ

สมาคมกีฬาไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ก.

1. กุศลศึกษา (โรงเรียน)	นายฉัตรชัย ศาสตร์ประเสริฐ
	2 หมู่ 4 ถนนชัยพฤกษ์ แขวง ดลิ่งชั้น
	เขต ดลิ่งชั้น กทม. โทร. 4241702
2. เกษตรศาสตร์ (มหาวิทยาลัยแพนค่อผู้
ป้องกันตัว) ห้องอาหารเทพศาสตร์สถิตย์	นายวิทยา สิงห์ไกรวรรณ
	50 ถนน พหลโยธิน บางเขน
	กทม. 10900
3. กรุงเทพมหานคร (ศูนย์เยาวชน)	นายประภาส หับขำ
	1321 ถนน กรุงเทพ-นนทบุรี แขวง บางซื่อ
	เขต ดุสิต กทม.

จ.

4. จันทน์ศักดิ์ (ค่าย)	นายจันทน์ บำเพ็ญทรัพย์
	6/1 ซอยบ้านช่างหล่อ แขวง บางกอกน้อย
	เขต บางกอกน้อย กทม. 10700
	โทร. 4113312
5. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	นายวิชัย พิทักษ์กุล
	หอพักนิสิตจุฬาฯ พญาไทย แขวง วังใหม่
	เขต ปทุมวัน กทม.

ฉ.

6. จัตุรแก้ว (ศูนย์เยาวชน)	นางสาววรรณภา กิ่งเกิด
	ศูนย์เยาวชนจัตุรแก้ว ถนน จรัสสินทวงศ์
	แขวง บางยี่อ เขต บางกอกน้อย
	กทม. 10700 โทร. 4245792

ช.

7. เชื้อชาติวิริยะไทย (คณะ)

นายบุญแจ้ง สว่างแจ้ง
170 หมู่ 4 ทางเข้ากองบังคับการตำรวจน้ำ
ต. บางด้วน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
คุณสถาพร ทองไทย
โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม
แขวง บางกอกน้อย เขต ภาษีเจริญ
กทม. 10160 โทร. 4671980

ค.

9. ดรุณวาท (โรงเรียน)

นายเจริญ ศิริโต
โรงเรียนดรุณวาท ถนน เดชะวณิช
แขวง บางซื่อ เขต คลุมไธสง กทม.

ด.

10. ตะละกัญศึกษา (โรงเรียน)

นายปราโมทย์ กิตติพัฒน์ชัย
โรงเรียนตะละกัญศึกษา ถนน แห่งนรา
แขวง ศาลเจ้าพ่อเสือ เขต พระนคร
กทม. 10200

ท.

11. เทววงศวิทย์ (สำนักดาบ)

คุณอนุชัย โชติพันธุ์
15/3 ถนน จอมทอง ริมคลองบางระแก
แขวง บางอ้อ เขต บางขุนเทียน กทม.

12. ไทยยุทธ (สำนักดาบ)

นายประโยชน์ เจริญรัตน์
สมาคม 31 ถนน สาธิต กทม.

13. ไทยปากเกร็ด (สำนักดาบ)

(คณะในเครือเดียวกับที่ 30,66)

นายประยูร แสงแก้ว
2/2 หมู่ 1 ถนน ภูมิเวท ต.บางตลาด
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
โทร. 5838345

14. เทเวศวิทยาลัย (โรงเรียน)

ถาวรย์อนุชัย โชติพันธุ์

เสาชิงช้า ถนน บำรุงเมือง เขต พระนคร

กทม. 10200 โทร. 2214286

15. เทคนิคสมุทรปราการ บางปู

จ.สมุทรปราการ

น.

16. เนตรนารายณ์ (คณะ)

นายภิรมย์ ปานเนตรแก้ว

51/2 แขวง บางพลัด เขต บางกอกน้อย

กทม. 10700

นายสวัสดิ์ เรืองสินทรัพย์

31/29 ซอย วัดสิงห์ ถนน จรัลสนิทวงศ์

แขวง บางพลัด เขต บางกอกน้อย

กทม. 10700 โทร. 2510546

17. นครปฐม (วิทยาลัยครู)

ดร.วรชัย ยาวปราณี

อธิการบดีวิทยาลัยครูนครปฐม

ถนน เทศา ต.พระปฐม อ.เมือง

จ.นครปฐม 72000

บ.

18. บางระจัน (สำนักดาบ)

(คณะในเครือเดียวกับที่ 23,70)

นายเอก โคมทอง

1721/5 ถนน จรัลสนิทวงศ์ ซ. 45

แขวง บางกอกน้อย เขต บางกอกน้อย

กทม. 10700

19. บดินทรเดชา (โรงเรียน)

นายธนา สีนประสาธน์

ซอย สังคมสงเคราะห์ ถนน. ลาดพร้าว 86

เขต บางกะปิ กทม. 10300

ผ.

20. ผ.พ.บริหาร (คณะ)

นายปิยสวัสดิ์ สุ่มน
48 ซอย สุวรรดิ 1 ถนน ประชาราษฎร์ 2
แขวง บางซื่อ เขต ดุสิต กทม. 10300

พ.

21. เพชรพรสวรรค์ (สำนักดาบ)

นายปราโมทย์ ปัทมวิชัย
5/11 หมู่ 11 ซอย พานิชการธนบุรี
แขวง บางแวก เขต ภาษีเจริญ
กทม. 10160

22. พณิชการราชดำเนินธนบุรี (โรงเรียน)
ชุมนุมกระบี่กระบองโรงเรียน
คุณอำนาจ อังสกุลอาภรณ์ (ผู้ฝึกสอน)

นายไพฑูรย์ พันธุ์ชาติศรี
378 ถนน อีสราภาพ ตำบล วัดอรุณฯ
กทม. 20600 โทร. 4666152-3

ฟ.

23. ฟาร์มจรเข้ (คณะ)

(คณะ ในเครือเดียวกับที่ 18,70)

นายทองก้อน ศรีทับทิม
1325 ถนน สุขุมวิท เขตพระโขนง
กทม. 10110

ภ.

24. ภู่ระยับ (สำนักดาบ)

นายไพชยนต์ จันทร์สุคนธ์
31 ถนน วังเดิม แขวง วัดอรุณ
เขต บางกอกใหญ่ กทม. 10600

25. ภัทรประทีป (สำนักดาบ)

นางสุเมย์ ภัทรดิลก
28 ม. ถนน จรัสสินทวงศ์ แขวง บางยี่
เขต บางกอกน้อย กทม. 10700

ย.

26. ยานนาเวศวิทยา (โรงเรียน)

(เครือเดียวกับศูนย์เยาวชนนครแก้ว)

นายศรีอังคาร เลิศวิชัย
ศูนย์เยาวชนนครแก้ว ถนนจรัสสินทวงศ์
แขวง บางยี่ เขต บางกอกน้อย
กทม. 10700 โทร. 4245792

ร.

27. โรตารีธนบุรี (ศูนย์เยาวชน)

นายพัฒน์ชัย เลขยันต์

28. ราชาวรินทร์ (สำนักดาบ)

นายนิยม จูระพันธุ์

241/1 ซอย สุทธาราม ถนน ดากสิน

แขวง บุคคโล ธนบุรี 10600

29. รามคำแหง (มหาวิทยาลัย)

คุณเสริมศักดิ์ กลีบกุหลาบ

4/770 หมู่บ้านสหกรณ์ ถนน สุขุมวิท 2

คลองกุ่ม เขต บางกะปิ กทม. 10230

ล.

30. ลูกพระประชาบดี

นายสุพิชชัย พึ่งฟูเดช

1086 ถนน นางลิ้นจี่ แขวง ทุ่งมหาเมฆ

เขต ยานนาวา กทม. โทร. 2862013

31. ลูกปากเกร็ด (สำนักดาบ)

นางโสมงาม อรรถประเสริฐ

2/2 ถนน ภูมิเวท ต.บางตลาด

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

32. ลูกเจ้าพระยา (สำนักดาบ)

นายปรีชา อนิเทศ

70/1 ถนน ทหาร แขวง นครชัยศรี

สี่แยกเกียกกาย อทม.

33. ลูกมาตุลี

พท.พิช เชนทร์ รัตนศิริ

รร.ขส.ทบ. เขต บางซื่อ กทม.

34. ลูกนารายณ์ (คณะ)

นายภิญโญ ทับหลักศิลป์

แผนกแพทย์หลวงในพระบรมมหาราชวัง

ถนน หน้าพระลาน เขต พระนคร

กทม. 10200

35. ลูกศาสนา (คณะ)

นายสันต์ มากดี

30/1 บ้านพักรถไฟ บางกอกน้อย

แขวง บ้านช่างหล่อ เขต บางกอกน้อย

กทม. 10700

44. ศรีอโยธยา (สำนักดาบ) นายมนัส แป้นบางนา
200/565 หมู่บ้านเมืองทอง 2 โครงการ 1
ซอย บางพระ 2 ถนนพัฒนาการ ต.ประเวศ
เขต พระโขนง กทม. 10250
โทร. 3971044
45. ศรีสามพราน (สำนักดาบ) นายวิชัย วิไล
26/61 หมู่ 8 ถนน เพชรเกษม
แขวง อ้อมใหญ่ เขต อำเภอสสามพราน
นครปฐม
46. ศรีสิริรักษ์ (คณะ) นายศิวะศักดิ์ สีแสงเขียว
52/1 ตรอกศาลเจ้า ต.บางยี่ขัน
เขต บางกอกน้อย กทม. 10700
47. ศิษย์วันดี (คณะ) นายวันดี มอญคำแลง
100 ตรอกวัดระฆังฯ ถนน อีสราภพ
แขวง บ้านช่างหล่อ เขต บางกอกน้อย
กทม. 10700
48. ศิษย์ประยุกต์ (ค่าย) นายพนัส แป้นบางนา
200/565 ซอยพัฒนาการ แขวง ประเวศ
เขต พระโขนง 10250
49. ศิษย์พัฒนการราชดำเนิน (โรงเรียน) นายสุวิชัย โก่งบางน้อย (สำนักดาบ)
นายอำนาง อังสกุลอากรณ์
(ชุมนุมกระบี่กระบอง)
378 ถนน ทวีธาภิเศก แขวง วัดอรุณ
เขต บางกอกใหญ่ 10600
50. ศรีบุญยานนท์ (คณะ) รท.บุญส่ง หวังวัฒนากุล
53/47 ถนน นนทบุรี สาย 1 ต.บางกระสอ
อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

51. ศรีบุญยานนท์ (โรงเรียน) นายสัทธาน เฉลยผล
โรงเรียนศรีบุญยานนท์
52. ศรีเสวตฉัตร (คณะ) นายชัยรัตน์ อรุณวิราม
138/17 ถนน เจริญนคร แขวง คลองตันใต้
เขต คลองสาน กทม. 10600
53. ศรีเสวตฉัตร (สำนักดาบ) นายสงศ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา
26/24 หมู่ 8 ถนน เพชรเกษม
แขวง อ้อมใหญ่ เขต อำเภอสองพี่น้อง
นครปฐม
54. ศิษย์เจตีย์ขาว (คณะ) นายกำธร ธรรมนิตยกุล
จ.นนทบุรี 11120
55. ศิษย์งามเจริญวงศ์ (คณะ) นายพูนทรัพย์ บุญส่งเสริม
ประชาสัมพันธ์เทศบาล เมืองขอนแก่น
จ.ขอนแก่น 40000
โทร. (043) 236202
56. ศิษย์ญาณสังวร (คณะ) นายประมาณ ปลื้มสระไผ่
420/1 ต.กระเจก ถนน ริมคลองบางกอกใหญ่
แขวง วัดท่าพระ เขต บางกอกใหญ่
กทม. 10600
57. ศิษย์เจ้าตาก (สำนัก) คุณวรวิทย์ มงคลทอง
161/26 ถนน พรานนก บ้านช่างหล่อ
เขต บางกอกน้อย กทม. 10700
58. ศิษย์ ศ.สุกธณบุรี (คณะ) นายวิทยา บุตรรักษา
87/1 ถนน สุวิธานดำริ แขวง บางยี่ขัน
เขต บางกอกน้อย กทม.
59. ศิษย์สาคร (คณะ) 2/55 บ้านพักการปิโตรเลียมฯ
ถนน อางณรงค์ ถนน คลองเตย
อ.พระโขนง กทม. 10110

60. ศิษย์สาคร (คณะ) นายสาคร เชื้อพิทักษ์
64/152 หมู่ 2 ซอยนารถสุนทร 18
บางเมืองใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
61. ศิษย์ภูวด (คณะ) นายปรีชา เข้มรู้การ
50 วัดท่าพระ เขต บางกอกใหญ่ กทม.
10600
62. ศิษย์สีหไกรสร (คณะ) นายสมน รุ่งเมือง
121/91 ซอย ประชากร่วมใจ
ถนน จรัสสินทวงศ์ แขวง บางขุนศรี
เขต บางกอกน้อย กทม. 10700
63. ศิษย์สุรสีห์ (คณะ) คุณสรชัย ทรัพย์แสนดี
วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร 59 บางขุนนท์ เขต บางกอกน้อย
อ.ราชินี เขต พระนคร กทม. 10200
โทร 2441408
ศูนย์เคหะร่มเกล้า หมายเลข 71
64. ศูนย์เคหะร่มเกล้า นายชูเกียรติ เจริญผล
144/246 ซอย 72 เคหะชุมชนร่มเกล้า
แขวง คลองสองต้นนุ่น เขต ลาดกระบัง
กทม. 10520
- ส.
65. สุวรรณภูมิ (สำนักดาบ) นายทัชชัย แสงวิสุทธิ
89 ตรอกวัดใหม่ศรีสุพรรณ แขวง หิรัญรุจี
เขต ธนบุรี กทม. 10600
66. สันติราษฎร์วิทยาลัย (โรงเรียน) นายสมนึก สร้อยศิลา
หัวหน้าหมวดพลานามัย
โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
ถนน ศรีอยุธยา เขต พญาไทย กทม.
10400

67. สถานารักษ์เด็กชายปากเกร็ด
(คณะในเครือเดียวกับที่ 12,30) นายประยูร แสงแก้ว
2/2 หมู่ 1 ภูมิเวท ต.บางตลาด
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
68. ส.ลูกธนบุรี (คณะ) นายภักดี มีสมศิลป์
9/4 แขวง บางยี่ขัน เขต บางกอกน้อย
กทม. 10700
69. สตรีนนทบุรี (โรงเรียน) อาจารย์พงษ์ศักดิ์ คงแยม
ถนน พิบูลย์สงคราม ถนน สวนใหญ่
อ.เมือง จ.นนทบุรี โทร. 5251506-8
- อ.
70. อตุลย์มหามนตรี (ค่าย) นางอจรา อตุลย์มหามนตรี
161/7 ถนน วุฒากาศ แขวง บางค้อ
เขต บางขุนเทียน กทม. 10150
71. อนุสรณ์สันวิทยา (โรงเรียน) นายทองก้อน ศรีทับทิม
(คณะในเครือเดียวกับที่ 18,23)

ภาคผนวก ข

ข้อบังคับสมาคมกีฬาไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ว่าด้วย

กติกาการแข่งขันคาราเต้ไทย

พ.ศ. 2531

ข้อบังคับสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ว่าด้วย

กติกากการแข่งขันฟันดาบไทย

พ.ศ. 2531

เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปการต่อสู้ป้องกันตัว อันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติและส่งเสริมกีฬาฟันดาบไทยให้มีมาตรฐาน ปลอดภัย และเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย สมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เห็นควรให้กำหนดข้อบังคับขึ้นมา ดังนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้ชื่อว่า "ข้อบังคับสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วย กติกากการแข่งขันฟันดาบไทย พ.ศ. 2531"

ข้อ 2 ในข้อบังคับนี้

"สมาคมฯ" หมายถึง สมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

"อาวุธ" หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้ในการแข่งขันตามข้อบังคับนี้ ซึ่งได้แก่ กระบี่หวาย หรือดาบหวายหุ้มฉนวน ฟองน้ำ หรือ วัสดุอื่นที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายในการแข่งขัน

"คณะกรรมการจัดการแข่งขัน" หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากสมาคม ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการแข่งขันคราวนั้น โดยอาจมาจากกรรมการฝ่ายเทคนิค หรือ กรรมการกลางร่วมกับกรรมการฝ่ายเทคนิค ตามข้อ 11 ก็ได้

ข้อ 3 ให้ยกเลิก "กติกากการแข่งขันฟันดาบไทย สมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์" และใช้ข้อบังคับนี้แทน สำหรับการแข่งขันที่สมาคมฯ รับผิดชอบในการดำเนินการ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศข้อบังคับนี้เป็นต้นไป

ในการแข่งขันที่สมาคมฯ ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง คณะกรรมการจัดการแข่งขัน อาจกำหนดกติกาขึ้นมาใช้สำหรับการแข่งขันนั้นโดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของผู้แทนทีมที่เข้าร่วมแข่งขัน

ข้อ 4 ประเภทการแข่งขัน

การแข่งขันอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

- (1) กระบี่ชาย มีทั้งทีมและบุคคล
- (2) กระบี่หญิง มีทั้งทีมและบุคคล
- (3) ดาบสองมือ มีทั้งทีมและบุคคล

(4) กระบี่ผสมดาบสองมือ มีเฉพาะประเภทนี้ โดยให้นักกีฬาที่ใช้อาวุธประเภทเดียวกันแข่งขันกัน

ในการจัดการแข่งขันแต่ละคราว คณะกรรมการจัดการแข่งขัน อาจพิจารณา ไม่จัดการแข่งขันประเภทใดก็ได้ ตามความเหมาะสม

ข้อ 5 จำนวนนักกีฬาที่ลงแข่งขัน

(1) ในการแข่งขันประเภทบุคคล ให้คณะกรรมการจัดการแข่งขัน กำหนดจำนวนผู้เข้าแข่งขันจาก แต่ละทีม สถาบัน หรือสโมสร สำหรับการแข่งขันแต่ละครั้ง และจะมีนักกีฬาสำรองหรือตัวแทนไม่ได้

(2) ในการแข่งขันประเภททีม ให้คณะกรรมการจัดการแข่งขันกำหนดจำนวนทีมที่แต่ละสถาบัน หรือสโมสรจะส่งเข้าร่วมแข่งขันได้ในการแข่งขันครั้งนั้น ๆ

ในแต่ละทีมให้มีนักกีฬาดูจริงสามคน และนักกีฬาสำรองสองคน โดยต้องจัดอันดับนักกีฬาเป็นหมายเลข 1, 2, 3 สำหรับอันดับ 1 และสำรองอันดับ 2 และให้ส่งรายชื่อนักกีฬาพร้อมการจัดอันดับดังกล่าว ต่อคณะกรรมการจัดการแข่งขัน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการจัดการแข่งขันล่วงหน้าก่อนการแข่งขัน ไม่น้อยกว่าสามสิบนาที เมื่อส่งรายชื่อและจัดอันดับแล้วจะเปลี่ยนแปลงอีกมิได้

จำนวนนักกีฬาในการแข่งขันประเภททีม อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการจัดการแข่งขัน และด้วยความเห็นชอบของผู้จัดการทีม หรือผู้แทนของสโมสร สถาบัน ที่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขัน

ข้อ 6 การเข้าร่วมแข่งขัน

นักกีฬาคนหนึ่งจะเข้าร่วมแข่งขันได้โดยไม่จำกัดจำนวนประเภท เว้นแต่จะได้มีกำหนดไว้ โดยคณะกรรมการจัดการแข่งขันเป็นคราวๆ ไป นักกีฬาชายกับนักกีฬาหญิงจะ เข้าแข่งขันกันไม่ได้

ข้อ 7 การจัดการแข่งขัน

ในการแข่งขันประเภทบุคคลนั้น คณะกรรมการจัดการแข่งขันจะกำหนดให้จัดการแบ่งสายหรือแบบพบกันหมดก็ได้ เมื่อกำหนดอย่างใดให้แจ้งให้ผู้เข้าแข่งขันได้ทราบโดยทั่วกันก่อนที่จะเริ่มดำเนินการแข่งขัน แล้วให้ดำเนินการไปตามที่กำหนดนั้น จนเสร็จสิ้นการแข่งขัน

ในการแข่งขันประเภทบุคคลที่แบ่งเป็นสาย คณะกรรมการจัดการแข่งขันอาจจัดอันดับมือและแยกมืออันดับสูงให้อยู่กระจายกันในแต่ละสายในรอบแรกก็ได้

ข้อ 8 อุปกรณ์ที่ใช้ในการแข่งขัน

ให้ผู้เข้าร่วมแข่งขันรับผิดชอบจัดหาอุปกรณ์ ที่ใช้ในการแข่งขันสำหรับตนเองทั้งหมด และต้องนำส่งให้คณะกรรมการจัดการแข่งขันตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สมาคมฯ ได้กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในบันทึกแนบท้ายข้อบังคับนี้ ภายในกำหนด เวลาที่คณะกรรมการจัดการแข่งขันจะ ได้กำหนดเป็นคราว ๆ ไป ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมงก่อนการแข่งขัน

ข้อ 9 สนามแข่งขัน

(1) สนามแข่งขันเป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 8 เมตร มีเส้นแสดงเขตสนามแข่งขันให้เห็นชัดเจน และมีเส้นเตือน ซึ่งอยู่ห่างจากเส้นแสดง เขตสนามแข่งขัน 1 เมตร เข้าหาศูนย์กลางโดยรอบ

(2) สนามแข่งขันต้อง เป็นพื้นราบ ที่ไม่มีลักษณะอันอาจทำให้เกิดอันตรายแก่นักกีฬา ในขณะแข่งขัน

(3) ขยะดำเนินการแข่งขัน ให้ถือว่าสนามแข่งขันและรอบสนามแข่งขันภายในรัศมี 6 เมตรจากจุดศูนย์กลางสนามแข่งขัน หรือบริเวณรอบสนามแข่งขันซึ่งคณะกรรมการจัดการแข่งขันได้กำหนดและประกาศไว้เป็นเขตหวงห้าม ผู้ที่มิใช่ เป็นกรรมการตามข้อ 11 ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ หรือนักกีฬาที่กำลังแข่งขัน จะ เข้าไปในเขตดังกล่าวมิได้ หากมีการฝ่าฝืนคณะกรรมการจัดการแข่งขันจะตักเตือน ถ้ายังไม่เชื่อฟังก็ให้กรรมการผู้ตัดสินดำเนินการต่อไปตามข้อ 18(6) ได้โดยอนุโลม

ข้อ 10 เครื่องแต่งกายในการแข่งขัน

นักกีฬาที่ลงแข่งขัน จะต้องแต่งกายดังนี้

(1) สวมรองเท้าหุ้มส้น ไม่เสริมคาปู ชนิดหุ้มส้นหรือหุ้มข้อเท้า

(2) สวมเสื้อยืดแขนยาวสีขาว และกางเกงผ้ายัดขายาว สีกางเกงของนักกีฬา ในทีมเดียวกันต้องเหมือนกัน และให้ติดสัญลักษณ์ หรือ เครื่องหมายของสังกัด (ถ้ามี) ให้เห็นชัดเจน

(3) สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่ศีรษะและบริเวณใบหน้า โดยอุปกรณ์ที่ใช้จะต้องสามารถป้องกันอันตรายอันจะ เกิดแก่ใบหน้า ตา และศีรษะส่วนหน้าเป็นอย่างน้อย

(4) มีเครื่องหมายแสดงว่าอยู่ฝ่ายแดงหรือฝ่ายน้ำเงินไว้ที่เอวให้เห็นชัดเจน

(5) นักกีฬายชายต้องสวมกระชับขณะลงแข่งขัน

(6) นักกีฬาหญิงต้องใส่ เครื่องป้องกันหน้าอกขณะลงแข่งขัน

(7) นักกีฬาอาจใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายอื่น อาทิ ผ้ารัดมือ รัดแขน พันข้อมือ

ถุงมือ ฯลฯ ก็ได้

นักกีฬาที่ไม่แต่งกายให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในข้อ 10(1), 10(2), 10(3), 10(4), 10 (5) หรือ 10(6) จะไม่ได้รับอนุญาตให้ลงสนามแข่งขัน

ข้อ 11 กรรมการในการแข่งขัน

ในการจัดการแข่งขันฟันดาบไทย ให้มีกรรมการดังต่อไปนี้

(1) กรรมการกลาง เป็นกรรมการจากสมาคมฯ หรือกรรมการจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการแข่งขันกีฬาราวนั้น อย่างน้อยหนึ่งคน ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย แก้ไขปัญหาทั่ว ๆ ไปในการจัดการแข่งขัน และร่วมกับกรรมการเทคนิคในการรับรองการตัดสินแต่ละขณะตามข้อ 21

ในกรณีที่มีความขัดแย้ง มีปัญหาในการแข่งขัน มีคำร้องขอเลื่อนการแข่งขันตามข้อ 13 มีการขอเปลี่ยนตัวนักกีฬาที่จะลงแข่งขันตามข้อ 22 หรือมีเรื่องประท้วง อุทธรณ์การตัดสินการแข่งขันตามข้อ 23 ให้กรรมการกลางร่วมกับกรรมการฝ่ายเทคนิคพิจารณา และตัดสินชี้ขาดผลการตัดสินถือเป็นข้อยุติสำหรับกรณีที่เกิดขึ้น

(2) กรรมการฝ่ายเทคนิค เป็นกรรมการที่สมาคมฯ แต่งตั้ง หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแข่งขันกีฬาราวนั้น แต่งตั้งโดยความเห็นชอบจากสมาคมฯ มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งคนต่อหนึ่งสนามแข่งขัน ทำหน้าที่ดูแลการแข่งขัน ให้คำแนะนำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคและกติกาการแข่งขัน และทำหน้าที่ร่วมกับกรรมการกลางตามข้อ 11(1)

(3) กรรมการผู้ตัดสิน ในขณะแข่งขันให้มีกรรมการผู้ตัดสินจากสมาคมฯ หนึ่งคน อยู่ในสนามเพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. วินิจฉัยชี้ขาด และสั่งให้บันทึกแต้มนักกีฬาที่ลงแข่งขัน เมื่อมีการกระทำที่ได้หรือเสียแต้มนตามข้อ 16

ในกรณีที่ไม่มีแน่ชัดอาจขอคำปรึกษาจากกรรมการผู้ช่วยผู้ตัดสิน ก่อนการตัดสินก็ได้

ข. เตือนและสั่งบันทึกการเตือนเมื่อนักกีฬากระทำฟาวล์ ตามข้อ 18

ค. ตรวจตราอุปกรณ์ที่จะใช้ในการแข่งขันให้ถูกต้องตามมาตรฐาน และอยู่ในสภาพที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อนักกีฬาในขณะแข่งขัน

ง. ดูแลให้นักกีฬาแต่งกายเรียบร้อย ถูกต้องตามข้อ 10 ก่อนลงสนามแข่งขัน

จ. ดูแลและออกคำสั่งให้นักกีฬาที่ลงแข่งขันปฏิบัติตามข้อบังคับ กฎ ระเบียบ และกติกาการแข่งขัน รวมทั้งสั่งให้เริ่มหรือหยุดการแข่งขันได้จนกว่าจะเสร็จสิ้นการแข่งขัน

ฉ. สิ่งหยุดการแข่งขัน และแจ้งให้นักกีฬาที่กำลังแข่งขันทราบ เมื่อได้รับสัญญาณจากเจ้าหน้าที่ควบคุมเวลาว่า เหลือเวลาการแข่งขันอีกหนึ่งนาที ก่อนสั่งให้ดำเนินการแข่งขันต่อไป

ข. ตัดสินและสั่งบันทึกการตัดสินนักกีฬาที่ออกนอก เขตสนามแข่งขันตามข้อ 16(3)

ช. ตัดสินและสั่งบันทึกการตัดสินนักกีฬาที่ทำอาวุธหลุดมือตามข้อ 16(4)

ฅ. ตัดสินให้นักกีฬาผู้ได้รับบาดเจ็บขณะแข่งขันพักระหว่างการแข่งขันมีกำหนดไม่เกินสิบนาทีได้ตามข้อ 20 รวมทั้งปรับแพ้เมื่อนักกีฬาผู้ได้รับบาดเจ็บไม่อาจลงแข่งขันต่อไปได้หลังจากได้พักตามสิทธิ์แล้ว

ญ. สิ่งยุติการแข่งขันเมื่อนักกีฬาทั้งสองฝ่ายไม่สามารถแข่งขันต่อไปได้เนื่องจากบาดเจ็บ หรือเพราะเหตุอื่น ในกรณีนี้ให้ถือว่าการแข่งขันเสร็จสิ้นลงแล้ว และให้บันทึกผลการแข่งขันเพื่อตัดสินแพ้ชนะ เท่าที่ปรากฏก่อนสิ่งยุติการแข่งขัน

ฎ. วินิจฉัยและปรับแพ้เมื่อมีการฝ่าฝืน ข้อบังคับ กฎ ระเบียบ และกติกาการแข่งขัน หรือการทำฟาวล์ตามข้อ 18 สองครั้งในการแข่งขันยกเดียวกัน

ฏ. รับคำประท้วงการตัดสินและดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในข้อ 23

ฐ. วินิจฉัยและตัดสินเมื่อกรรมการผู้ช่วยผู้ตัดสินให้สัญญาณ เพื่อแจ้งให้ทราบว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนข้อบังคับ กฎ ระเบียบ หรือกติกาการแข่งขัน

ฑ. หน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากกรรมการฝ่ายเทคนิค

(4) กรรมการผู้ตัดสิน ในการแข่งขันให้มีกรรมการผู้ช่วยผู้ตัดสินจากสมาคมฯ สนามละ 4 คน กำกับการแข่งขันอยู่รอบเขตสนามแข่งขัน และให้ทำหน้าที่

ก. ช่วยกรรมการผู้ตัดสินดูแลการแข่งขันให้เป็นไปตาม ข้อบังคับ กฎ ระเบียบ หรือกติกาการแข่งขัน

ข. ให้คำปรึกษาแก่กรรมการผู้ตัดสิน เพื่อประกอบการวินิจฉัยในการตัดสิน

ค. ส่งสัญญาณให้กรรมการผู้ตัดสินทราบ เมื่อมีการกระทำที่อาจมีการโต้แย้งได้เสียแต่ต้น หรือมีผลต่อการตัดสินแพ้ชนะ เพื่อกรรมการผู้ตัดสินจะได้วินิจฉัยดำเนินการต่อไป

ข้อ 12 เวลาที่ใช้ในการแข่งขัน

การแข่งขันกระบี่ชายหรือดาบสองมือให้ใช้เวลาในการแข่งขันยกละสี่นาที ส่วนการแข่งขันกระบี่หญิงให้ใช้เวลาในการแข่งขันยกละสามนาที

ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมเวลาแจ้งให้ทราบให้กรรมการผู้ตัดสินทราบ ก่อนหมดเวลาการแข่งขันหนึ่งนาทีก่อน เพื่อกรรมการผู้ตัดสินจะได้สั่งหยุดการแข่งขัน และแจ้งให้นักกีฬาทราบก่อนสั่งให้แข่งขันต่อไป

หากนักกีฬาที่แข่งขันฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เสียแต้มจนครบ 5 แต้ม หรือถูกปรับแพ้ตามข้อ 11(3)ฅ ข้อ 11(3)ฎ ข้อ 13 ข้อ 20 หรือเมื่อกรรมการผู้ตัดสินสั่งยุติการแข่งขันตามข้อ 11(3)ญ แม้จะยังไม่หมดเวลาการแข่งขันก็ให้ถือว่าการแข่งขันยกนั้นสิ้นสุดลงแล้ว

ข้อ 13 การเรียกนักกีฬาผู้แข่งขันลงสนาม

เมื่อมีการประกาศเรียกนักกีฬาผู้เข้าแข่งขันลงสนามครบสามครั้ง ในเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าครึ่งละหนึ่งนาทีก่อน และนักกีฬาไม่ลงสนามแข่งขัน โดยไม่มีเหตุผลสมควรให้ปรับนักกีฬาผู้นั้นเป็นแพ้ด้วยแต้ม 5 ต่อ 0 หากนักกีฬาไม่ลงสนามทั้งสองฝ่าย ให้ปรับเป็นแพ้ทั้งคู่และเสียแต้มฝ่ายละ 5 แต้ม

ในกรณีที่ผู้จัดการทีม หัวหน้าทีม หรือผู้รับผิดชอบนักกีฬาผู้นั้น แจ้งต่อกรรมการกลางหรือกรรมการฝ่ายเทคนิคล่วงหน้า เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้านาทีก่อนการแข่งขันผู้นั้น ให้กรรมการกลางร่วมกับการกรรมการเทคนิคพิจารณา ถ้าเห็นสมควรก็ให้เลื่อนการแข่งขันผู้นั้นออกไป หากไม่อาจจัดการแข่งขันได้ทันในวันนั้น ก็ให้กำหนดแข่งขันในวันแข่งขันถัดไปเป็นคู่แรก และมีให้มีการเลื่อนต่อไปอีก

ข้อ 14 การพักหลังการแข่งขัน

นักกีฬาที่ลงแข่งขันแล้วมีสิทธิ์จะได้พักก่อนการแข่งขันยกต่อไปเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้านาที

ข้อ 15 มารยาทในสนามแข่งขัน

ก่อนเริ่มการแข่งขัน และ เมื่อเสร็จสิ้นการแข่งขัน นักกีฬาที่เข้าแข่งขันต้องแสดงความเคารพซึ่งกันและกันโดยการไหว้

ในการแข่งขันนักกีฬาทั้งคู่จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ กฎ ระเบียบ หรือกติกาการแข่งขัน และ เชื่อฟังคำสั่งของกรรมการผู้ตัดสินโดยเคร่งครัด

ข้อ 16 การตัดสินให้ได้หรือเสียแต้ม

การตัดสินให้ฝ่ายใดได้หรือเสียแต้มให้ เป็นไปตามหลัก เกมที่ตั้งนี้

(1) เมื่อนักกีฬาผู้เข้ากระทำให้ยาวัตถุกระหน่ำส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายคู่ต่อสู้แล้วสามารถหลบหลีกหรือป้องกันตัวเองให้พ้นจากการตอบโต้ของคู่ต่อสู้ก่อนกรรมการผู้ตัดสินสั่งหยุด ให้

นักกีฬาผู้ถูกกระทำเสีย 1 แต้ม

(2) เมื่อนักกีฬาเข้ากระทำในระยยะอาวุธ และนักกีฬาผู้ถูกกระทำป้องกันแต่ไม่หัน ทำให้ถูกอาวุธที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย ให้นักกีฬาผู้ถูกกระทำเสีย 1 แต้ม

(3) เมื่อเท้าของนักกีฬาที่ลงแข่งขันข้างใดข้างหนึ่งถูกพินออก เขตสนามแข่งขัน ครั้งแรกให้กรรมการผู้ตัดสินสั่งหยุดการแข่งขัน และสั่งบันทึกการออกนอกเส้นไว้ แล้วให้นักกีฬาทั้งคู่ถอยเข้าสู่จุดศูนย์กลางสนามแข่งขัน โดยให้เท้าหลังของผู้ที่ออกนอก เขตสนามอยู่ที่เส้นเตือน แล้วให้ดำเนินการแข่งขันต่อไป

เมื่อมีการเสียแต้มไม่ว่าโดยนักกีฬาฝ่ายใด ให้ลบบันทึกการออกนอก เส้นที่เกิดขึ้นก่อน การเสียแต้มนั้น

หากนักกีฬาที่ถูกบันทึกการออกนอกเส้นไว้ ออกนอกเขตสนามแข่งขันและถูกตัดสินว่า ออกนอกเส้นอีก โดยที่ยังมิได้มีการลบบันทึกการออกนอกเส้นครั้งก่อนให้นักกีฬาผู้นั้นเสีย 1 แต้ม และให้ลบบันทึกการออกนอกเส้นด้วย

(4) เมื่อนักกีฬาที่แข่งขันทำอาวุธหลุดมือ ให้กรรมการผู้ตัดสินสั่งหยุดการแข่งขัน และสั่งบันทึกอาวุธหลุดมือไว้

ในกรณีที่เป็นการดาบสองมือ ถึงแม้ว่าดาบไม่ตกถึงพื้นเพราะมีสายรัดติดอยู่และไม่ว่าจะ หลุดมือหนึ่งหรือสองข้าง ถ้าหลุดในโอกาสเดียวกัน ให้ถือเป็นอาวุธหลุดมือ 1 ครั้ง

ให้นักกีฬาที่ทำอาวุธหลุดมือ 2 ครั้ง ในการแข่งขันยกเดียวกันเสีย 1 แต้ม และให้ลบบันทึกอาวุธหลุดมือของนักกีฬาผู้นั้นด้วย

(5) นักกีฬาที่ลงแข่งขันและถูกปรับแก้ตามข้อ 11 (3) ฃ ข้อ 11 (3) ค หรือ ข้อ 20 จะเสีย 5 แต้ม ส่วนคู่ต่อสู้ให้มีแต้มเสียเท่าที่มีบันทึกไว้ก่อนมีการปรับแก้

(6) นักกีฬาที่มีได้ลงแข่งขันและถูกปรับแพ้หรือถูกตัดสินให้เป็นฝ่ายแพ้ ตามข้อ 13 หรือข้อ 17 จะเสีย 5 แต้ม ส่วนแต้มเสียของคู่ต่อสู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

(7) เมื่อนักกีฬาทั้งสองฝ่ายไม่สามารถแข่งขันต่อไปได้ตามข้อ 11 (3) ฅ ให้นักกีฬาแต่ละฝ่ายมีแต้มเสียเท่าที่มีบันทึกไว้ก่อนการสั่งยุติการแข่งขันยกนั้น

(8) เมื่อมีการประท้วงตามข้อ 23 และการประท้วงไม่เป็นผล ให้นักกีฬาฝ่ายที่ ประท้วงเสียแต้มเพิ่มอีก 1 แต้ม

แต้มและผลการแข่งขันที่มีบันทึกไว้ จะถูกนำมาใช้ในการตัดสินแพ้ ชนะตามข้อ 21 โดยถือว่านักกีฬามีแต้มได้เท่ากับแต้มเสียของคู่ต่อสู้

ข้อ 17 การชนะผ่าน

เมื่อนักกีฬาคนหนึ่งคนใดหรือทั้งทีมยอมให้คู่ต่อสู้ชนะผ่าน ให้ถือว่านักกีฬาผู้นั้นหรือผู้อยู่ในทีมที่ยอมให้ชนะผ่านทั้งทีม เป็นฝ่ายแพ้ด้วยแต้ม 5 ต่อ 0

ในกรณีที่ยอมให้คู่ต่อสู้ชนะผ่าน มีผลทำให้นักกีฬาผู้นั้น หรือทีมอื่นเสียประโยชน์ และฝ่ายที่เสียประโยชน์ ร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานคณะกรรมการฝ่ายกีฬาฟันดาบ และกระบอกประบองของสมาคมฯ นำเรื่องเสนอเข้าพิจารณาในที่ประชุมกรรมการสมาคมฯ หากที่ประชุมมีมติเห็นพร้อมกับคำร้องเรียน สมาคมฯ อาจดำเนินการดังต่อไปนี้ได้ตามความเหมาะสม

- (1) ปรับทีมหรือนักกีฬาที่ยอมให้ชนะผ่าน มิให้มีสิทธิได้รับตำแหน่งที่พึงจะได้ และให้เลื่อนทีมหรือนักกีฬาที่อยู่ในอันดับถัดไปขึ้นมารับตำแหน่งแทน
- (2) ทำรายงานแจ้งสถาบัน สโมสร หรือหน่วยงานต้นสังกัดให้ทราบข้อเท็จจริง
- (3) ตัดสิทธิ์ทีมหรือนักกีฬาผู้นั้น ในการเข้าร่วมการแข่งขันที่สมาคมฯ รับผิดชอบครั้งต่อไป

ข้อ 18 การทำฟาวล์ ได้แก่การกระทำของนักกีฬาที่ลงแข่งขันดังต่อไปนี้

- (1) พุดจาหยาบคาย ไม่สุภาพในระหว่างการแข่งขัน
- (2) กระทำการชก ต่อย ทูป ผลัก ดัน ล้มทับ ปล้ำ เหวี่ยง หรือใช้อวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายทำร้ายนักกีฬาคู่แข่ง
- (3) ใช้โกร่งดาบกระแทก ใช้ดาบกระทุ้ง แทะ เพื่อทำอันตรายนักกีฬาคู่แข่ง
- (4) จงใจเข้าทำนักกีฬาคู่แข่งก่อนกรรมการผู้ตัดสินสั่งเริ่มการแข่งขัน หรือหลังจากกรรมการผู้ตัดสินสั่งหยุดการแข่งขันแล้ว ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของกรรมการผู้ตัดสิน
- (5) เข้าทำคู่ต่อสู้อย่างรุนแรงเกินกว่าเหตุ ผิดวิสัยกีฬา โดยขาดเหตุผลและหลักวิชา
- (6) ผู้เข้าชมการแข่งขันส่งเสียงเชียร์ สั่งสอน รบกววน ในลักษณะที่ยั่วเย้าก่อความไม่สงบ หรือวิวาทในบริเวณแข่งขันที่เป็นเขตหวงห้ามตามข้อ 9 ในกรณีนี้กรรมการผู้ตัดสินอาจเตือนและสั่งให้บันทึกการเตือนไว้ โดยมีผลเท่ากับนักกีฬาฝ่ายเดียวกับผู้ที่มาชม และถูกเตือนทำฟาวล์เอง

ข้อ 19 การเข้ากระทำที่ไม่ได้แต้ม ได้แก่การเข้ากระทำในลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) การกระทำที่ไม่ชัดเจนว่าอาวุธจะกระทบส่วนหนึ่งส่วนใดของคู่แข่ง
- (2) การกระทำก่อนมีคำสั่งเริ่มการแข่งขัน หรือภายหลังคำสั่งหยุดการแข่งขัน

(3) การกระทำที่ขัดแย้งว่าอาวุธกระทบส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายคู่แข่งชั้น และคู่แข่งชั้นตอบโต้กลับมาก่ออาชญากรรมการผู้ตัดสินสั่งหยุด โดยผู้เข้ากระทำไม่อาจป้องกันหรือหลบหลีกให้พ้นจากการตอบโต้ได้

(4) การทำฟาวล์ตามข้อ 18

(5) การกระทำที่นักกีฬาทั้งสองฝ่ายเข้ากระทำพร้อมกัน และต่างฝ่ายต่างถูกอาวุธคู่ต่อสู้

ข้อ 20 การบาดเจ็บขณะแข่งขัน

ในการแข่งขันถ้านักกีฬาได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บจนไม่อาจแข่งขันต่อไปได้ กรรมการผู้ตัดสินอาจอนุญาตให้นักกีฬาผู้นั้นพักระหว่างการแข่งขันได้ในกำหนดเวลาไม่เกินสิบนาที โดยให้อยู่ในความดูแลของกรรมการผู้ตัดสิน

เมื่อพักครบสิบนาทีแล้ว หากนักกีฬาผู้นั้นยังไม่สามารถแข่งขันต่อไปได้ หรือแพทย์ประจำสนามแข่งขันเห็นสมควรหยุดการแข่งขันเนื่องจากการบาดเจ็บนั้น ก็ให้ปรับนักกีฬาผู้นั้นเป็นฝ่ายแพ้โดยเสีย ๕ แต้ม และให้นักกีฬาคู่แข่งชั้นเสียแต้มเท่าที่มีบันทึกไว้ก่อนการอนุญาตให้พัก

ข้อ 21 การตัดสินแพ้ชนะ

การตัดสินแพ้ชนะ ให้พิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

(1) การแข่งขันประเภทบุคคล

ให้นักกีฬาที่เสีย 5 แต้มในยกนั้นเป็นฝ่ายแพ้ หากไม่มีฝ่ายใดเสียแต้มถึง 5 แต้ม จนหมดเวลาการแข่งขัน ให้นักกีฬาผู้ที่มีแต้มเสียมากกว่าเป็นฝ่ายแพ้ หากนักกีฬาทั้งสองฝ่ายมีแต้มเสีย เท่ากันให้ถือ เป็นเสมอ

ในกรณีที่แต้มเสีย เท่ากัน และจะต้องตัดสินให้ได้ผู้ชนะก็ให้นักกีฬาแข่งขันต่อไปอีกหนึ่งนาทีก หากยังมีแต้มเสีย เท่ากันก็ให้นักกีฬาแข่งขันต่อไปอีก เป็นเวลาไม่เกินสามนาที และให้นักกีฬาฝ่ายแรกที่เสียแต้มในคราวนี้เป็นฝ่ายแพ้ เมื่อครบสามนาทีแล้วยัง เสมอกันให้ตัดสิน โดยวิธีจับสลาก

กรณีที่เป็นการแข่งขันแบบพบกันหมดและจะต้องจัดลำดับนักกีฬา ให้คิด คะแนนบุคคล สำหรับนักกีฬาที่แข่งขันแต่ละคน โดยให้ผู้ชนะ ในแต่ละยกได้ 2 คะแนน ผู้แพ้ไม่ได้คะแนน และให้ผู้เสมอได้ฝ่ายละ 1 คะแนน แล้วรวม คะแนนบุคคล ของนักกีฬาแต่ละคนเพื่อจัดลำดับ หากมีนักกีฬาที่มี คะแนนบุคคล เท่ากันให้พิจารณาโดยอนุโลมตามเกณฑ์ในข้อ 21(2) เพื่อจัดลำดับต่อไป

(2) การแข่งขันประ เภททีม

ให้คิด คะแนนทีม สำหรับการแข่งขันแต่ละครั้งโดยดูจาก คะแนนบุคคล ของนักกีฬา ในทีมแต่ละคนที่ได้จากการแข่งขันครั้งนั้น ซึ่งคิดตามเกณฑ์ในข้อ 21(1) และถือว่าทีมที่ได้ คะแนนบุคคล ของนักกีฬาในทีมรวมกันมากกว่าเป็นทีมชนะได้ คะแนนทีม 2 คะแนน ทีมแพ้ไม่ได้ คะแนน ถ้า คะแนนบุคคล ของนักกีฬาในทีมรวมกันแล้ว เท่ากันให้ถือเป็นเสมอแต่ละทีมได้ คะแนนทีม 1 คะแนน

ในการจัดลำดับของทีม ให้พิจารณาเป็นขั้นตอนดังนี้

ก. ให้ทีมที่ได้ คะแนนทีม รวมสูงสุดเป็นทีมอันดับที่ 1 ส่วนทีมที่ได้ คะแนนทีม รวม รองลงมาให้เป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ

ข. ถ้า คะแนนทีม รวมเท่ากันให้พิจารณาจาก คะแนนบุคคล รวมของนักกีฬาในทีม ที่ได้จากการแข่งขันในรอบนั้น และถือว่าทีมที่มี คะแนนบุคคล รวมซึ่งได้จากการแข่งขันในรอบนั้น ของนักกีฬาในทีมมากกว่าเป็นทีมชนะ

ค. ถ้า คะแนนบุคคล รวมของนักกีฬาในทีมตามข้อ ข. เท่ากัน ให้พิจารณาจาก ผลต่างของ แต้มได้ รวมและ แต้มเสีย รวมของนักกีฬาแต่ละคนในทีมที่ได้จากการแข่งขันในรอบนั้น ทีมที่มีค่าผลต่างสูงกว่าเป็นทีมชนะ

ง. ถ้าค่าผลต่างตามข้อ ค. ยังเท่ากัน ให้นำ แต้มได้ รวมของแต่ละทีมหาร ด้วย แต้มเสีย รวมของทีมนั้น ทีมที่มีค่าผลหารสูงกว่าเป็นทีมชนะ

จ. ถ้าค่าผลหารตามข้อ ง. ยังเท่ากัน ให้พิจารณาจากบันทึกอาวุธหลุดมือ และบันทึกการเตือนของนักกีฬาในทีมจากการแข่งขันในรอบนั้น โดยถือว่าอาวุธหลุดมือ 1 ครั้ง เสีย 0.5 แต้ม ถูกเตือน 1 ครั้ง เสีย 0.75 แต้ม ทีมที่มีแต้มเสียตามข้อนี้น้อยกว่าเป็นทีมชนะ

ฉ. หากแต้มเสียตามข้อ จ. ยังเท่ากัน ให้ถือว่าทั้งสองทีมเป็นผู้ชนะร่วมกัน หรืออาจให้ทำการแข่งขันต่อไปจนกว่าจะได้ผู้ชนะ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของกรรมการกลาง และ กรรมการฝ่ายเทคนิค

ข้อ 22 การเปลี่ยนตัวนักกีฬา

ในขณะที่กำลังดำเนินการแข่งขันจะ เปลี่ยนตัวนักกีฬาที่ลงแข่งขันไม่ได้โดยเด็ดขาด

การเปลี่ยนตัวนักกีฬาให้กระทำได้เฉพาะการแข่งขันประ เภททีม เมื่อได้รับอนุญาตจาก กรรมการกลางและกรรมการฝ่ายเทคนิคแล้ว และต้องอยู่ในเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) นักกีฬาดังกล่าวได้รับบาดเจ็บ และแพทย์สนามเห็นว่าไม่ควรให้แข่งขันต่อไป

ให้เปลี่ยนเอานักกีฬาสำรองลงแข่งขันในยกต่อไปแทนได้

(2) การเปลี่ยนตัวเพื่อให้ นักกีฬาสำรองลงแข่งขันแทนนักกีฬาดังจริงในการขึ้นออก
เนื่องจากการบาดเจ็บอาจกระทำได้อีกถ้ามีเหตุผลสมควร

นักกีฬาผู้ที่ถูกเปลี่ยนตัวแล้วจะไม่มีสิทธิลงแข่งขันกีฬาประเภทนั้นอีกตลอด
การแข่งขัน ไม่ว่าจะเปลี่ยนตัวโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม

ข้อ 23 การประท้วงการตัดสิน

ในระหว่างการแข่งขันหากมีเหตุการณ์หรือกรณีที่ผู้จัดการทีม หัวหน้าทีม หรือผู้ทำผิดชอบ
ทีมนั้น ๆ เห็นว่าไม่ถูกต้อง หรือทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขัน ผู้จัดการทีม
หัวหน้าทีม หรือผู้ทำผิดชอบทีมนั้น ๆ อาจประท้วงได้ ในการประท้วงให้ผู้จัดการทีม หัวหน้าทีม
หรือผู้ทำผิดชอบทีมนั้น ๆ แต่เพียงผู้เดียว ยื่นประท้วงต่อกรรมการผู้ตัดสินโดยทันที

เมื่อมีการประท้วง ให้กรรมการผู้ตัดสินสั่งหยุดการแข่งขันเพื่อพิจารณาว่าประท้วง หาก
ผลการพิจารณาไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ประท้วง ให้กรรมการผู้ตัดสินนำเรื่อง เสนอกรรมการกลาง
ซึ่งจะพิจารณาร่วมกับกรรมการฝ่ายเทคนิค เพื่อพิจารณา เหตุอันควรประท้วงและตัดสินชี้ขาด
ผลของการตัดสินถือเป็นข้อยุติในกรณีนั้น

ถ้าการประท้วงไม่เป็นผล ให้นักกีฬาฝ่ายประท้วงเสียแต้มเพิ่มอีก 1 แต้ม แม้ว่าผล
การตัดสินในกรณีนั้นทำให้ต้องเสียแต้มตามกติกาอยู่แล้วก็ตาม

ข้อ 24 การตีความในข้อบังคับนี้

ในกรณีที่มึปัญหาเกี่ยวกับการตีความใด ๆ ในข้อบังคับนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของกรรมการ
กลางร่วมกับกรรมการฝ่ายเทคนิค

ข้อ 25 การแก้ไขข้อบังคับ

การแก้ไขข้อบังคับนี้อาจกระทำได้ในการประชุมสามัญ ของคณะกรรมการบริหารสมาคม
กีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีมติสนับสนุนไม่น้อยกว่า สองในสาม ของกรรมการที่มาร่วม
ประชุม

ประกาศ ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2531

(ลงชื่อ) เสมอใจ พุ่มพวง

(นายเสมอใจ พุ่มพวง)

นายกสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

สำเนาถูกต้อง

บันทึกแนบท้ายข้อบังคับ
มาตรฐานอุปกรณ์การแข่งขันเทนนิสไทย

(1) กระบี่หวาย

ตัวกระบี่ทำด้วยหวายกลม มีเส้นผ่าศูนย์กลางสูงสุดไม่เกิน 1.5 ซม. และไม่ต่ำกว่า 1.0 ซม. โดยตลอด ความยาววัดจากปลายสุดของกระบี่ถึงส่วนท้ายสุดของกระบี่ 105 ซม. ทำด้วยสีขาว หรือบรอนซ์เงินตลอดตัวกระบี่ มีเทปหรือฉนวนหุ้มปลายกระบี่ ให้มีความยาววัดจากปลายกระบี่ลงมาไม่เกิน 1.5 ซม.

มีโกร่งหนึ่งก้างมือ ส่วนบนของโกร่งกว้างสุดไม่เกิน 10.5 ซม. ส่วนล่างของโกร่งกว้างไม่เกิน 7.0 ซม.

ในกรณีที่อาวุธของผู้เข้าแข่งขันมีขนาดของโกร่งต่างจากขนาดที่กำหนดไว้ ไม่เกิน 0.5 ซม. จะอนุโลมให้ใช้ในการแข่งขันก็ได้

(2) ดาบหวายหุ้มฉนวน

ตัวดาบ ความยาววัดจากปลายสุดถึงส่วนท้ายสุด 100 ซม. โดยมีส่วนของใบดาบวัดจากปลายสุดถึงก้างมือยาวไม่เกิน 70 ซม. และส่วนด้ามวัดจากก้างมือถึงปลายสุดของด้ามดาบไม่เกิน 30 ซม. แขนดาบทำด้วยหวายกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1.5 ซม. ตลอดใบดาบจนถึงปลายสุดหุ้มด้วยฉนวนหรือฟองน้ำในลักษณะที่ไม่เคลื่อนที่ แล้วหุ้มทับด้วยวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายในการใช้แข่งขัน อาทิ หนังสัตว์ หนังเทียม ผ้าใบ ฯลฯ เมื่อหุ้มฉนวนและวัสดุดังกล่าวแล้วต้องมีเส้นผ่าศูนย์กลางภายนอกไม่น้อยกว่า 4 ซม. และไม่เกิน 5 ซม.

ก้างมือกลม ทำด้วยวัสดุที่จะไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่คู่ต่อสู้ มีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 8 ซม.

ที่ด้ามดาบมีหนึ่งหรือ เชือกรัดจากใต้ก้างมือ ยาวออกมาทางด้ามไม่เกิน 15 ซม. เพื่อให้ให้นักกีฬาสอดนิ้วทั้งสี่ยก เว้นนิ้วหัวแม่มือไว้ในสายหนึ่งตลอดเวลาที่แข่งขัน

ภาคผนวก ค

**กติกากาการตัดสินแข่งขันกระบี่กระบองของ สมาคมกีฬาไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประจำปี พ.ศ. 2532**

กติกาการแข่งขันกระถี่กระบอง
ของสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
ประจำปี2532

สนามแข่งขัน กระถี่กระบอง

ให้ใช้สนามเป็นวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 8 เมตร มีระดับพื้นราบเรียบ

อาวุธที่ใช้ในการแสดง

ให้ใช้อาวุธจำลองที่ทำด้วยหวายทั้งหมด ห้ามใช้อาวุธจริง หรือของมีคม เว้น ดัง
โล่ห์ เช่น จะเป็นหนัง หวาย หรือโลหะก็ได้ ผู้เข้าแข่งขันเป็นผู้จัดหาอาวุธที่แสดงมาเอง
ทั้งสิ้น

หลักเกณฑ์การตัดสิน

หลักเกณฑ์การตัดสิน แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. เครื่องแต่งกาย
2. การรำ
3. การเดินเพลง
4. การต่อสู้

ประเภทที่ 1 เครื่องแต่งกาย กำหนดแต่งได้ 3 แบบ

- ก. แต่งแบบนักรบไทยโบราณ สมัยต่าง ๆ
- ข. แต่งแบบชาวบ้าน ทั้งโบราณ และปัจจุบัน อาทิเช่น นุ่งกางเกงสามส่วน
นุ่งผ้าพันหรือผ้าลายโจงกระเบน ใส่เสื้อคอกลม แขนสั้น หรือแขนทรงกระบอก คาดผ้าตะเบงมาล
ชุดหม้อฮ่อม หรือกางเกงขายาว เสื้อคอกลมแขนสั้น มีผ้าขาวม้าคาดเอว
- ค. แต่งแบบกีฬาสากลนิยม เช่น นุ่งกางเกงขาสั้น หรือขายาว ใส่เสื้อทีม

หรือธรรมดาแขนสั้น หรือแขนยาว มีผ้าคาดเอว หรือไม่มี สวมรองเท้าผ้าใบ และใส่ถุงเท้า

การแต่งกายทั้งข้อ ก. ข. ค. ต้องแต่งให้เหมือนกันทั้งคู่ที่แข่งขัน นอกจากสี และแลดูสะอาดเรียบร้อย รวมทั้งการสวมมงคล ทุกครั้งที่ออกแสดง

ประเภทที่ 2 การรำรำ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

- ก. การถวายบังคม
- ข. การรำพรหมนั่ง หรือพรหมยืน
- ค. ลีลาการรำ กำหนดให้ผู้แข่งขัน รำเพียงเที่ยวเดียว ไม่ต่ำกว่า 2 ท่าและมีลีลาการรำรำให้เข้ากับจังหวะดนตรี และสมบัตินของการรำ เช่น ท่านาง ท่ายักษ์ และท่าลิง เป็นต้น รวมทั้งความเหมาะสมกับอาวุธนั้น ๆ ด้วย

ประเภทที่ 3 การเดินแปลง

เมื่อจบการรำรำ ผู้แข่งขันทั้งคู่ลงนั่ง ก่อนเดินแปลง ผู้แข่งขันไม่ต้องถวายบังคม เพียงแต่ไหว้โน้มรำลึกถึงครูบาอาจารย์ ครั้งเดียว แล้วเริ่มรำพรหม หรือจะไม่รำก็ได้ เสร็จแล้วออกเดินแปลงเพียงเที่ยวเดียวเหมือนกับการรำ

ประเภทที่ 4 การต่อสู้

การต่อสู้ของแต่ละคู่ที่แข่งขันจะต้องมีเหตุผล สมจริงสมจัง และถูกต้องตามหลักวิชาการต่อสู้ และไม่เป็นอนาจาร ส่วนอาวุธ กำหนดให้ใช้อาวุธเฉพาะประเภทที่ใช้ในการแข่งขันกระบี่กระบอง 6 ประเภทเท่านั้นคือ

- ก. การแสดงกระบี่ ต่อ กระบี่
- ข. การแสดงดาบสองมือ ต่อ ดาบสองมือ
- ค. การแสดงพลอง ต่อ พลอง
- ง. การแสดงดาบสองมือ ต่อ ดาบตั้ง (ดาบโล่ หรือดาบเขน)
- จ. การแสดงง้าว ต่อ ง้าว
- ฉ. การแสดงพลอง ต่อ ไม้สั้น

กำหนดเวลาการแข่งขัน

การแสดงประเภท 2-3-4 กำหนดให้ใช้เวลาในการแสดงคู่ละ 7 นาที และกรรมการจะกดรีดเอนเมื่อ 6 นาที ถ้าผู้แสดง ๗ เกินกำหนดเวลา กรรมการจะตัดคะแนนในคู่นั้น 2 คะแนน จากคะแนนรวมในการตัดสิน

การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

ก. การแต่งกาย	4 คะแนน	}	รวม 40 คะแนน
ข. การร่ายรำ	10 คะแนน		
ค. การเคลื่อนไหว	6 คะแนน		
ง. การต่อสู้	20 คะแนน	}	

คะแนนแต่ละคู่ ให้ถือคะแนนรวมจากกรรมการผู้ตัดสิน หาค่า 3 โดยตัดคะแนนจาก กรรมการที่ให้คะแนนสูง และต่ำออกก่อน คู่ใดมีคะแนนมากกว่า เป็นผู้ชนะ หากมีคะแนนเท่ากัน ให้คู่ที่แสดงใหม่อีกคู่ละ 1 ครั้ง หากมีคะแนนเท่ากันอีก ให้ประธานฝ่ายเทคนิคเป็นผู้ชี้ขาด

กรรมการตัดสิน ให้ใช้กรรมการผู้ตัดสิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิคราวละ 5 ท่าน มีคะแนนตัดสินท่านละ 40 คะแนน เท่า ๆ กัน และให้ถือว่าการตัดสินของคณะกรรมการเป็นสิทธิ์ขาด และจะประกาศผลเมื่อการแข่งขันกระบี่กระบอง แต่ละประเภทสิ้นสุดลง

รางวัล ผู้ชนะการแข่งขันที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 จะได้รับเหรียญรางวัลจากสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

สมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

20 กุมภาพันธ์ 2532

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายประมวล ชื่อสกุล บัวทอง

เกิดวันที่ 3 เดือนกันยายน พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด ตำบลคลองถนน อำเภอบางเขน กรุงเทพฯ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 167 หมู่ 4

ตำบลคลองถนน อำเภอบางเขน กรุงเทพฯ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 5 วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพฯ กรมพลศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพฯ ตำบลบึงน้ำรักษ์ อำเภอธัญบุรี
จังหวัดปทุมธานี 12110 โทร. 5461300, 5461301

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
(ทหารอากาศอุปถัมภ์) อำเภอบางเขน กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2520 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนดอนเมือง (ทหารอากาศบำรุง)
อำเภอดอนเมือง กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2524 กศ.บ. วิชาเอกพลศึกษา วิชาโทสุขศึกษา จาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา อำเภอปทุมวัน กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2537 กศ.ม. (พลศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
อำเภอพระโขนง กรุงเทพฯ

พัฒนาการของกระบี่กระบอง

บทคัดย่อ

ของ

ประมวล บัวทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา

มีนาคม 2537

ประวัติและพัฒนาการของกระบี่กระบอง มีมาช้านานแล้ว พร้อม ๆ กับความเป็นชนชาติไทย แต่ก็ไม่สามารถกล่าวได้ว่า ใครเป็นผู้คิดค้น หรือเกิดขึ้นมาสมัยใด แต่สามารถสันนิษฐานได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า คงเกิดขึ้นโดยการพัฒนาการมาจากการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ ซึ่งต้องแสวงหาอาหาร ล่าสัตว์ ต่อสู้กับภัยธรรมชาติ และภัยจากมนุษย์ด้วยกัน จนกระทั่งพัฒนามาเป็น วิชาการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบองในที่สุด

พัฒนาการของกระบี่กระบอง สมัยก่อนกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ตั้งแต่ตอนที่คนไทยยังอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน จนถึงในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งรัชกาลรัตนโกสินทร์นั้น กระบี่กระบองได้มีความสำคัญต่อประเทศชาติในการทหาร และการทำสงครามมาก เพราะเป็นวิชาการต่อสู้ของไทยโดยใช้อาวุธ ซึ่งใช้ในการรบกับต่างชาติที่มารุกรานและการต่อสู้เพื่อขยายอาณาเขต ในยามสงบจากศึกสงครามก็ได้จัดให้มีการฝึกซ้อม โดยจัดขึ้นในรูปแบบของกีฬา และการละเล่น เพื่อเตรียมพร้อมไว้สำหรับการรบและการสงคราม อีกทั้งยังใช้เฉลิมฉลองในงานพิธีหรือเทศกาลต่างๆ ในรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา อารยธรรมต่างชาติชาวตะวันตก เริ่มเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก การใช้อาวุธในการรบและการสงคราม เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ เป็นการใช้อาวุธสมัยใหม่ ซึ่งสามารถต่อสู้กันได้ในระยะไกลขึ้น เช่น การใช้ปืน ระเบิด และอาวุธทันสมัยอื่น ๆ กระบี่กระบองจึงพัฒนาการเป็น วิชาการต่อสู้ป้องกันตัว กิจกรรมทางพลศึกษา กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมกีฬา ศิลปวัฒนธรรมของชาติและการละเล่นในงานเทศกาลต่าง ๆ การพัฒนาการระยะนี้ค่อย ๆ ลดลงตามลำดับ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2478 อาจารย์นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา เริ่มทำการฟื้นฟูใหม่ จนในระยะต่อมาสามารถสอนเป็นวิชาบังคับในชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และในระยะเดียวกันนี้ กระบี่กระบองก็ได้รับการพัฒนาจากสมาคมกีฬาไทย ค่ายดาบ สำนักดาบ และหน่วยงานอื่น ๆ อย่างกว้างขวางอีกด้วย จนทำให้พัฒนาการในระยะนี้ดีขึ้น จนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2534

สำหรับแนวโน้มของกระบี่กระบองในอนาคต โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้หลายท่านให้ความเห็นว่า แนวโน้มของการพัฒนาการจะค่อย ๆ ลดลง เนื่องจากปัจจัยไม่เอื้ออำนวยหลายอย่าง คือการไม่ได้รับความสนใจจากทางรัฐบาลในการให้การสนับสนุน ขาดครูผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการสอนและเทคนิคต่าง ๆ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดองค์การที่รับผิดชอบทำงานเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรงอย่างมีระบบ และวิชานี้ยังไม่ได้รับการพัฒนาจนถึงสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ แต่ถ้าหากสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้สำเร็จ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย คือ รัฐบาล หน่วยงาน สถาบัน สถานศึกษา สมาคมกีฬาไทย คณะดาบ

และค่ายต่าง ๆ โดยให้ความร่วมมือกันดำเนินการอนุรักษ์ ปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนา
อย่างจริงจัง ก็จะสามารถทำให้กระบี่กระบองได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไปในอนาคต

DEVELOPMENT OF SWORD AND POLE FIGHTING

AN ABSTRACT

BY

PRAMUAL BUATHONG

presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in physical Education
at Srinakharinwirot University
March 1994

A history of "sword and pole fighting" had occurred for a long time ago, at the same time as the origins of the Thais. But we couldn't know who was creator or when it had been happened. From the historical proof, we know that it was developed from supporting life or daily life of human being. he had to hunt, to find food, to face natural and human being disaster until it became "sword and pole fighting"

Before sukhothal period ; thais were still in south China, till the reign of Rama IV (the fourth) "sword and pole fighting" was very important or necessary in military and war because it liked Thais' weapons to fight with the enemies. When there was peace, the idea of fighting with "sword and pole fighting" tended to following reason; for practicing, for preparing the soldiers for war and for celebrating in several ceremonies or festivals. In the reign of Rama V (the fifth), western civilization entered to Thailand. The weapons which were used in the war changed, they were moderne weapons that was used to fight in the long distance such as the armanent, bombs etc. So "sword and pole fighting" was developed to the course of defence, physical education activities, relaxation activities, sport and Thai's culture and play in several ceremonies. In 1935, the developpe steps were decreased little by little, Professor Nark Thephutsadin Na Ayuthaya began to restore. After that it has become a required subject in the primary school and the higher education. At the same time "sword and pole fighting" would be developed by the sport association and it worked until now.

From interviewing many experts in this field, we can conclude that developement of "sword and pole fighting" will decrease because of many factors. The first is the government doesn't promote this

field continuously. Next, lacking of experts and budgets. The third is lacking of association who runs this business automatically. The last is this field can't apply to work. so if these problems are solved by many partners such as the government, the school, the association etc., the "sword and pole fighting" will be promoted again in the future.